

HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?

avagy

az EU-destruktívoktól a föderalistákig:

a pártok viszonya az Európai Unióhoz

2.

A Magyarországi Európa Társaság
kutatócsoportjának jelentése
2014. március

HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?

avagy

az EU-destruktívoktól a föderalistákig:

a pártok viszonya az Európai Unióhoz

2.

A Magyarországi Európa Társaság
kutatócsoportjának jelentése,
2014 március

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	7	LEHET MÁS A POLITIKA (LMP)	118
EU – PÁRTOK – KÖZHANGULAT	10	<i>Bevezető</i>	118
MAGYARORSZÁG: BEFELÉ FORDULVA?	10	<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	119
VÁLSÁG UTÁN: FÖDERALIZMUS?	11	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	123
A PERC-MÓDSZERTAN	23	<i>2014-es országgyűlési választási program</i>	126
A VIZSGÁLT FORRÁSOK KIVÁLASZTÁSA	23	<i>Az LMP PERC-mutatója</i>	128
<i>Az európai parlamenti felszólalások kiválasztása</i>	23	DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ (DK)	130
<i>Az országgyűlési felszólalások kiválasztása</i>	23	<i>Bevezető</i>	130
<i>A média-megnyilvánulások kiválasztása</i>	24	<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	131
A PERC-MUTATÓ	24	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	132
<i>A PERC-mutató kidolgozásának és alkalmazásának szempontjai</i>	24	<i>2014-es országgyűlési választási program</i>	133
<i>A PERC-mutató kategóriái és definíciói</i>	24	<i>A DK PERC-mutatója</i>	134
A PÁRTOK PERC-ELEMZÉSE		EGYÜTT 2014 – PÁRBESZÉD MAGYARORSZÁGÉRT	
FIDESZ- MAGYAR POLGÁRI SZÖVETSÉG (FIDESZ)	28	VÁLASZTÁSI SZÖVETSÉG	135
<i>Bevezető</i>	28	(EGYÜTT-PM)	135
<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	28	<i>Bevezető</i>	135
<i>Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban</i>	28	<i>Alapító dokumentumok</i>	135
<i>Felszólalások az Országgyűlés plénümán</i>	29	<i>Felszólalások az Országgyűlésben</i>	138
<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	29	<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	140
<i>Orbán Viktor</i>	36	<i>Bajnai Gordon</i>	140
<i>Kormánypárti politikusok</i>	40	<i>Együtt 2014</i>	142
<i>A Fidesz PERC-mutatója</i>	49	<i>Párbeszéd Magyarorszáგért (PM)</i>	144
MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT (MSZP)	49	<i>2014-es országgyűlési választási program</i>	147
<i>Bevezető</i>	54	<i>Az Együtt-PM PERC-mutatója</i>	149
<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	59	KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁS	151
<i>Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban</i>	61	EMBEREK-PÁRTOK-UNIÓ	151
<i>Felszólalások az Országgyűlés plénümán</i>	61	ÖSSZEГZÉS: HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?	152
<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	62	FÜGGELÉK	157
<i>2014-es országgyűlési választási program</i>	67		
<i>Az MSZP PERC-mutatója</i>	71		
JOBBIK MAGYARORSZÁGÉRT MOZGALOM (JOBBIK)	75		
<i>Bevezető</i>	83		
<i>Felszólalások az Európai Parlamentben</i>	87		
<i>Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban</i>	89		
<i>Felszólalások az Országgyűlés plénümán</i>	89		
<i>Megnyilvánulások a médiában</i>	91		
<i>2014-es országgyűlési választási program</i>	97		
<i>A Jobbik PERC-mutatója</i>	105		
	110		
	113		
	115		

BEVEZETŐ

Magyarország európai uniós csatlakozásának 10 éves évfordulója szinte egybeesik a 2014-es országgyűlési választások időpontjával. A történelem különös fintora, hogy míg évtizeddel ezelőtt egy országgyűlési választásnak nem volt jelentős tétje, hogy ki, mely párt, vagy politikus mit gondol az európai integrációról, oly annyira egységes volt a magyar közvélemény a kíváncsú út megítélésében, mára ez lett az egyik legfontosabb szempont. Azóta a legkisebb magyar falu polgárai is meggyőződhetnek róla, hogy az integráció nemcsak az európai országok kormányzásának működését fonja össze, hanem az átlagember mindennapi életét is átszövi, a gazdaságban, az olykor külföldre vezető személyes életutak révén, a médiából érkező hírekkel. A gazdasági-pénzügyi válság az Európai Unió minden egyes tagországát súlyos döntési kényszerek elé állította, amelyek közül az első számú kérdés: a megoldást a nemzeti szuverenitások további, még mélyrehatóbb megosztása, az európai föderáció irányában keressük, vagy pedig visszafordulunk az egymástól elszigetelt nemzetállamok korábbi, nemegyszer háborúhoz vezető ideája felé. Helmuth Kohl egykori német kancellár bon-mot-ja ma érvényesebb, mint bármikor: az integráció olyan, mint a bicikli – tekerni kell, különben feldől!

Mivel tehát az Európai Unió ma már messze nem a kül-, hanem a belpolitika szerves része, a választópolgárnak a megalapozott véleményalkotáshoz feltétlenül ismernie kell az általa kormányra juttatni kívánt pártok, politikusok EU-hoz, annak jövőjéhez való viszonyát. Utóbbi megismerése a sokszor csupán „belpolitikai” jelentőségűnek tartott országgyűlési választások küszöbén legalább annyira fontos, mint az európai parlamenti képviselők megválasztásakor. A Magyarországi Európa Társaság (MET) speciális küldetésének tekinti, hogy a szavazópolgárok informálásához e téren aktívan hozzájáruljon. Ennek érdekében készítettük el és hoztuk nyilvánosságra 2012 decemberében az első PERC-kutatást, amely a 2009 közepe és 2012 nyara között eltelt időszakot illetően vizsgálta az akkori öt magyar parlamenti párt uniós attitűdjét. (A PERC betűszó kutatásunk angol nyelvű címének – Party EU-attitude Report Card – kezdőbetűiből származik, de magyarul is értelmezhető, amennyiben elemzésünk percepciók vizsgálatnak minősül. Az első PERC-kutatást lásd a MET honlapján: www.europatarsasag.hu/images/2012dec/perc_web.pdf). Már akkor jeleztük, hogy a kutatást rendszeres időközönként meg kívánjuk ismételni, annak érdekében is, hogy bemutatható legyen, miként változik – esetleg a színre lépő új formációk hatására – a magyar politikai elit Európai Unióhoz fűződő attitűdje. Az elhatározás jegyében tesszük közzé most, a 2014-es országgyűlési választások küszöbén a második PERC-kutatást. Célja ugyanaz, mint korábban: kvalitatív vizsgálat segítségével minősíteni a kutatásba bevont pártok európai integrációt érintő különféle megnyilatkozásait, majd besorolni őket aszerint, hol helyezkednek el egy 10 kategóriát tartalmazó, emelkedő skálán, ahol az 1. kategóriába az integrációt maximálisan elvető, azt teljesen lerombolni szándékozó, a 10.-be pedig egy teljes, kiépült föderáció víziójával aktívan egyetértő politikai szervezet kerül.

A PERC-2 kutatás által vizsgált időszak 2012 nyarán kezdődik és – bizonyos kivételekkel – 2013 végén zárul. Az elemzésbe ezúttal azokat a politikai formációkat vettük be, amelyekről a 2013 őszén ismert közvélemény-kutatások azt prognosztizálták, hogy a 2014-es választásokon nagy valószínűséggel átlépi az 5 százalékos parlamenti küszöböt. Kutatásunk tárgya így a következő 6 párt lett: Fidesz-KDNP, MSZP, Jobbik, LMP, DK, valamint az Együtt-PM pártszövetség. (Elemzésünkben tehát nem szerepel a választásokon „Összefogás” néven futó politikai formáció.) Ez alkalommal is négy különböző forrásból származó nyilvános szövegeket tettünk elemzésünk tárgyává: az európai parlamenti felszólalásokat, a Magyar Országgyűlésben – szakbizottságokban és plenáris üléseken – elhangzott megnyilvánulásokat, a pártok vezető figuráinak média-szerepléseit (alapvetően az írott sajtóból), valamint a vizsgálati időszak kezdete óta nyilvánosságra hozott hivatalos pártdokumentumokat, köztük – kiemelten – a 2014-es országgyűlési választási programokat (egyedül tehát az utóbbiak esetében tettünk kivételt a 2013 végi vizsgálati határidő alól). A megnyilvánulások szelekciós eljárása a „Módszertan” című fejezetben olvasható.

Tartalomelemzésünk legfontosabb eszköze a PERC-2 kutatásban is a PERC-index, amely az „EU-destruktív” és a „föderalista” – mint két szélső pont – között tíz kategóriában ad meghatározást az EU-hoz fűződő viszony típusára, illetve annak intenzitására (a kategóriákat és definícióikat lásd a „Módszertan” című fejezetben). A vizsgálat során most is először a különféle forrásokból kiválasztott egyedi megnyilvánulásokat értékeltük a PERC-mutatóval, a besorolást pedig a vizsgált szöveg után zárójelben tüntetjük fel. Ezt követően, az elemi szövegrészekre adott pontszám alapján mindegyik területre – EP, Országgyűlés, média, stb. – átlagot számoltunk, majd ez utóbbiak átlaga eredményezte az adott párt PERC-mutatóját. A módszer célja nemcsak az, hogy összességében kijelölje egy-egy párt helyét a PERC-skálán, hanem az is, hogy – az átlagok mögé nézve – kiderüljön egy párt EU-val kapcsolatos retorikájának belső koherenciája, a belpolitikai küzdelem mögött meghúzódó érdemi álláspontja (esetleg annak hiánya), vagyis a felszín mögött a valóság.

A PERC-2 kutatás eredményeképpen most először nyílik lehetőség időbeli összehasonlításra, vagyis annak bemutatására, hogy miként változott az első jelentés lezárása óta az egyes pártok uniós attitűdje, hová illeszkednek be a PERC-skálán a politikai palettán megjelent új szereplők, és összességében milyen irányban mozdult el ezen a téren a politikai elit egésze. A Magyarországi Európa Társaság jövőbeni kutatási kapacitásainak fényében nemcsak a sorozat folytatása, hanem esetleges nemzetközi kiterjesztése is a céljaink közé tartozik.

A kutatócsoport tagjai:

Celichowski Jerzy, Fóti Tamás, Hegedűs István, Kocsis Györgyi, Nagy Kata, Pál Mónika, Peregi Tamás, Radnóti András, Stabl Zsófia, Tófalvi Zselyke.

Kutatóvezető: Kocsis Györgyi

A PERC-kutatás a Magyarországi Európa Társaság (MET) égisze alatt készült. A MET 2000-ben bejegyzett civil, politikai pártoktól független szervezet. Érdeklődésének és tevékenységének középpontjában elsősorban az Európai Unió, illetve Magyarország Uniós tagsága áll. Célja, hogy az egységesülő Európa eszméjét támogassa és a közös európai értékrendet képviselje, Magyarországon és külföldön egyaránt. Ennek jegyében részt vesz a közéletben és a szakmai körökben folyó, a liberális demokrácia jövőjét érintő nemzetközi vitákban (lásd: www.europatarsasag.hu).

EU – PÁRTOK – KÖZHANGULAT

MAGYARORSZÁG: BEFELÉ FORDULVA?

A PERC-1 kutatás 2012. decemberi lezárása óta a magyarországi politikai helyzet meglehetősen sokat hullámozott, gondolunk itt elsősorban a pártok versenyére, azon belül a demokratikus ellenzéki erők beharcaira. Míg a kormánypártokat vasfegyelemmel összetartó elnök-miniszterelnök hatalma megkérdőjelezhetetlen maradt, illetve új politikai mozgolódás nem jött létre a politikai spektrum jobboldalán, középtájt és a baloldalon kiéleződött az „előválasztás”, hogy aztán 2013 végére, 2014 elejére nagyjából minden eldőljön – és alig változzon a korábbi felállás. A meghatározó stratégiai és identitásbeli kérdéssé az vált – háttérbe szorítva az addig jelentős szerepet játszó civil mozgalmi közéleti aktivizmust –, hogy Orbán Viktor legyőzése érdekében együttműködjenek-e, „összefogjanak-e” a jelentős (és kevésbé jelentős) pártok és csoportok, esetleg csak korlátozottabb formában, vagy pedig semmilyen közösséget sem vállalva egymással, önállóságukat megőrizve vágjanak neki a 2014. tavaszi nemzeti parlamenti választásoknak.

A Lehet Más a Politika vezetői és tagsága számára ez a dilemma – párosulva természetesen egyéb ellentétekkel – pártszakadáshoz vezetett: a többség nem kívánt tárgyalásokba bocsátkozni az ellenzéki együttműködés módozatairól. A Párbeszéd Magyarországért névvel innen kivált csapat 2013 tavaszán új pártot hozott létre, illetve szövetséget kötött a szintén a pártosodás útjára lépett Együtt-2014 mozgalommal, amelynek vezetője, Bajnai Gordon korábbi miniszterelnök, földadta azt az elképzelését, hogy formációjának vezetésével létre tudja hozni a Magyar Szocialista Pártot is magában foglaló választási ernyőszervezetet. Az MSZP ekkorra már újra stabilizálta előnyét a népszerűségi felmérések szerint az ellenzéki erők között. A következő hónapok vitái a „ki lesz az ellenzék miniszterelnök-jelöltje” kérdése körül zajlottak, amire átmeneti választ az Együtt és a szocialisták korlátozott megállapodása adott, miszerint ezt a rejtvényt majd a választók fejtik meg a pártlisták között választva. 2013. október 23. után a megerősödött Demokratikus Koalíció vezetője végül mégis kiharcolta, hogy pártját (és más szervezeteket) bevegék az együttműködésbe, sőt, az Együtt vezetőivel közösen elfogadta a pártjaikat is tömörítő közös pártlistát, amelynek élére az MSZP elnöke, Mesterházy Attila került. A pártok közötti ideológiai különbségek addigra bizonyos fokig elmosódtak és az új baloldali Összefogáson belül leginkább a vezetők személyiségjegyeinek szerepe megnőtt.

Mindez azért is érdekes számunkra, mert az ellenzéken belüli szervezeti fragmentálódás és összezáras dinamikája lekötötte az amúgy sem a programokra koncentráló közfigyelmet, különös tekintettel az értelmiségi politizálásra. Az európai uniós fejlemények így továbbra is a magyar kormány politikája nyomán tartósodó válság politikai és kommunikációs keretrendszerében értelmeződtek, vagyis hogy mennyi-

re éleződött ki a viszony az uniós intézményekkel, illetve fokozódott-e a 2010-ben új-
 jáalapított magyar rendszer elszigetelődése a tagállamok körében. A Fidesz erősödő
 euroszkeptikus retorikája, amelynek csúcspontja a negyedik alkotmánymódosítást el-
 utasító európai kritikákhoz és az Európai Parlament magyar kormányt elmarasztaló ha-
 tározatához kapcsolódott, végletesen megosztotta magyar közgondolkodást. Noha a Fide-
 sz a konfliktus tetőpontján is óvakodott az Európai Unióval történő teljes szakítás
 bejelentésétől, a politikai jobboldalon a „gyarmatosító” szándékok nemzeti alapon való
 elvetése az EU-val szembeni mentalitás alapvető percepciójává vált, ráadásul ebben
 a megítélésükben a szélsőjobboldali Jobbikkal teljes egyetértés mutatkozott. A kiala-
 kult helyzetben, habár a demokratikus ellenzéki pártok és számos liberális beállítottságú
 civil szervezet folyamatosan fenntartotta saját kapcsolatrendszerét uniós partnereivel,
 a közéleti viták kiszélesítésére és cizellálására, az európai közvéleményt izgató témák
 importálására, „honosítására”, a provincializmus elleni sikeres fellépésre nem maradt
 komoly lehetőség. Ebben a légkörben az Európai Unióhoz fűződő viszony ugyan a ma-
 gyar politikai nyilvánosság egyik kulcskérdésévé vált, ám csak a régi, megszokott, szűk
 értelemben: az ország lényegében visszakanyarodott a tíz évvel ezelőtti alapfeladvány-
 hoz, csak most már keserűbben és polarizáltan fogja a választ megadni arra a kérdésre,
 hogy az Európai Unión belül, vagy attól távolodva, esetleg elszakadva látja-e saját he-
 lyét, jövőjét.

Miután a kormányzat bejelentette, hogy az európai parlamenti választásokat az or-
 szággyűlésitől külön kívánja megrendezni – ami azt jelenti, hogy a polgároknak rövid időn
 belül újra a szavazófülkékhez kell járulniuk –, sokan feltehetőleg azonnali (belpolitikai)
 visszavágónak fogják tekinteni az eseményt. Félő, hogy Európa jövőjéről egyik kampány
 alatt sem esik majd sok szó, miközben az Európai Unió egyre több tagállamában mind
 markánsabban európaizálódnak a nemzeti, illetve az európai választások.

VÁLSÁG UTÁN: FÖDERALIZMUS?

Jóllehet, az euroszkeptizmus egyre népszerűbb Európában, s a kormányköziség az
 utóbbi időben erősödni látszott az európai politikai színtereken, ám a föderalizmus eszmé-
 je is nagyon eleven! A néhány éve még csak „vad” föderalista álmokban megjelent elképze-
 lések némelyike a politikai főáram széleskörű konszenzusával övezve már életbe is lépett.
 A föderalista hullám a „szélesebb integráció - vagy összeomlás” jelszavával halad előre; a
 föderalizmus menekülési utat kínál a poszt-2009-es gazdasági válságból.

Ahogy az Economist c. brit hetilap írta: „A logika világos. Az euró-zóna problémája
 nem az adósság mértéke, hanem az övezet strukturális törékenysége. Összességében az
 euró-zóna adósságállománya a GDP 87 százaléka, míg az USA-é a 100 százalékot is meg-
 haladja. Hasonlóképpen, a bankok nem a kontinens egészéhez képest túl nagyok, hanem
 csak az egyes kormányokhoz. A túléléshez Európának föderálisabbá kell válnia: a kérdés
 csak az, hogy mennyire.”

Vonakodó föderalizmus

A hivatalos közbeszédben az „Európa” vagy a „több Európa” kifejezés nem cseng túl jól. A németek számára ezek a szavak több kiadást, a görögöknek több felügyeletet jelentenek. A közfelfogás Európát a régi akadályok lebontása helyett túlszabályozással és újabb akadályok felállításával azonosítja, ráadásul a föderalizmust az egyes tagállamokban – politikai kontextustól függően – eltérő felhangok kísérik. Míg azokban az országokban – pl. Belgiumban vagy Németországban –, ahol az állami hatáskörök megosztása a politikai rendszer része, a föderalizmus többé-kevésbé elfogadott, addig a centralista eszmények szerint működő Franciaországban rendszeridegen. A hagyományosan euroszeptikus Nagy-Britanniában a „föderalizmus” szó szalonképtelennek számít. Közép-Európában gyakran a szovjetek által erőltetett kényszer-egység fájdalom emlékéét idézi. Ezzel a háttérrel a föderalista eszmék inkább tűnnek kényszerűségnek, mint szabad választásnak.

Korábban az európai föderalizmust két tényező inspirálta. Az egyik a nemzetállamok túllépésének megelőzése, példa erre a két, Európából indult világháború. Másfelől a föderalizmust ösztönzi a globális kihívásokra – Kína, India vagy Brazília növekvő hatalmára – adandó válaszok igénye, mert ezekkel az európai országok külön-külön nem lennének képesek szembenézni.

Ezek a motivációk annak ellenére is érvényesek, hogy a háborútól való félelem elhalványult az európai emlékezetben (bár éppenséggel az Ukrajnával ez év elején történtek újból feléleszthetik az ilyen természetű aggodalmakat). Jelenleg inkább az euró-zóna összeomlásának beláthatatlan következményeitől való rettegés sarkall föderalista lépésekre. Andrew Moravcsik, a Princeton University professzora így fogalmaz: „Ma már a legtöbb tagállam valószínűleg nem választaná a közös valutát. Az euró-zóna megalakulása idején a mellette érvelők úgy vélték, hogy a fájdalmas rövid távú kiigazítások hosszú távú gazdasági jólétet generálnak. Az érvelés most megfordult: lehet, hogy nem volt jó ötlet az euró létrehozása, de mivel már létezik, a hozzávaló ragaszkodásból származó rövid távú haszon (összevetve a katasztrofális alternatívákkal) túlszárnyalja a hosszú távú költségeket.” S annak ellenére, hogy az euró-zóna azonnali összeomlásának veszélye csökkent, a félelem és a további integráció folyamata nem hagyott alább.

Következésképp, a mindeddig megtett vagy javasolt reformlépések inkább reagáló jellegűeknek, semmint nagyléptékű rendszer-átalakításnak tűnnek. Ugyanakkor valamiképp mégis illeszkednek a régi föderalista ideálokhoz is.

Forgatókönyvek a jövőről

Az EU jövője minden, csak nem világos: ahány elemző, annyi forgatókönyv. Mark Leonard, az Európai Külkapcsolati Tanács (ECFR) igazgatója például négy variációt lát. Az első szerint a hatályos integrációs szerződések keretein belül mozogva is tovább lehet fejleszteni az integrációt. Az Európai Pénzügyi Stabilitási Eszköz (EFSF) bevezetése, majd annak jogutódja,

az Európai Stabilitási Mechanizmus (ESM) modellezte ezt a lehetőséget (a csődbement tagállamok kisegítését tiltó szerződéses záradék megsértésének elkerülése érdekében). Inkább a Tanács, mintsem a Bizottság közreműködésével – vagyis inkább kormányközi, semmint szupranacionális módszerekkel – ez az opció az eddigi megközelítés folytatását jelentené.

A mainál kisebb, a hatályos szerződéseken alapuló, de jobban integrált euró-zóna jelentené a második variációt, amely Görögországnak az euró-zónából való kilépésével számol. Ez a lépés hatalmas terhet róna az összes érintett országra. Az UBS bank kalkulációi szerint Görögország, Írország és Portugália teljes szanalása ennél jóval kevesebbe kerülne.

A harmadik változat, amit az Európai Tanács elvileg már kiválasztott, a legambiciózusabb, mert szerződésmódosítást feltételez. A szükséges módosítások terjedelme még nem világos, de annyi biztosan tudható, hogy további pénzügyi integrációt jelentene. Ez kiterjedhet valamiféle Európai Stabilitási Bizottság felállítására is, amit valószínűleg csak Németország üdvözölne (mindenütt máshol ezen intézmény vezetőjét bizonyára „európai megszorítási biztosnak” neveznék. További lehetséges lépés az Európai Pénzügyminisztérium létrehozása, a szélesebb fiskális unió részeként. Ennek az elképzelésnek az üzembiztos politikai legitimitációját népszavazással kellene a tagállamokban megerősíteni – hívta fel a figyelmet Simon Hix a London School of Economics professzora. Ám aki emlékszik az európai alkotmány bukására, tisztában van az újabb európai népszavazási sorozat kockázataival.

Az utolsó opció szerint a tagállamok új élcsapata egy „Schengen-típusú” megállapodáshoz hasonló külön-szerződést kötne, amely az ún. kétszázéves Európát intézményesítené. Az új élcsapat nem ölelné fel szükségszerűen valamennyi euró-zóna tagországot, néhányan – feltehetően pl. Finnország és Szlovákia - valószínűleg inkább kimaradnának belőle.

Egy, különböző tagállamok EU szakértőiből alakult munkacsoport „vissza az alapokhoz” jelszóval olyan variációt is felvázolt, amely az integráció bizonyos mértékű lebontását hozná magával. Az EU-ból e szerint nem maradna más, mint az integrációs folyamat egyesek szerint legtöbb hasznot hozó eredménye: az egységes, belső (közös) piac. Az euró esetleges megszűnése e variáció szószólói szerint nem vezetne az EU összeomlásához, sőt az európai integráció „pragmatikus” korszakának kezdetét jelentené.

Föderalista perspektívából nézve a fentiek közül a harmadik változat a legígéretesebb, noha valamelyest az elsőben és a negyedikben is van föderalista lehetőség. A második és az ötödik viszont az integráció eszméjét szétziláló elképzelés.

Integrációpárti főáram

Az eurószkeptikusok nyilvánvaló kivételével, a meghatározó európai politikusok hivatalos nyilatkozatai változatlanul erősen integrációpártiak. Az Európai Bizottság elnöke, José Manuel Barroso az Unió helyzetéről szóló 2013. évi beszédében kijelentette, „Meggyőződésem, hogy a politikai horizontunkon a politikai unió áll.” Az Európai Tanács elnöke, Herman van Rompuy társszerzőségével publikált, „A valódi gazdasági és pénzügyi unió felé” című jelentés számos föderalista elképzelést tartalmaz. Az Európai

Néppárt (EPP) leszögezi, hogy „elkötelezett marad az Európai Unió politikai integrációjának víziója iránt”, a Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) egy „erősebb Európáról” beszél, ahogyan a Szocialisták és Demokraták is. Az osztrák, belga, dán, francia, olasz, német, luxemburgi, holland, lengyel, portugál és spanyol külügyminiszterek csoportja által kiadott jelentés egy sor, az EU erősítésének érdekében teendő lépésről szól. A föderalista Spinelli Csoport nyilatkozatát 110 tekintélyes – széles politikai spektrumból érkező – EP-képviselő és több mint 5 ezer további aláíró támogatta egész Európában.

Gazdasági föderáció

Mint említettük, mivel a változások igényét a gazdasági válság vetette föl, a legtöbb már bevezetett vagy felmerült reform ezt a területet érinti. Ahogy a Spinelli Csoport fogalmaz, „harminc évvel az Egységes Európai Okmány után égetően szükség van egy Föderális Okmányra”, amely bank uniót, gazdasági uniót, költségvetési uniót, majd pedig politikai uniót teremt. Simon Hix makrogazdasági uniót említ. Ezek a terminusok mind a változások jelentőségére utalnak.

Herman van Rompuy „A valódi gazdasági és pénzügyi unió felé” című, említett jelentése a reformok három lépcsőfokát különbözteti meg, amelyek az integrált pénzügy-, költségvetési ill. gazdaságpolitika kereteinek megalkotására terjednek ki.

Az első szakasz célja a költségvetési fenntarthatóság biztosítása, valamint a bankok és az államok közötti kapcsolatok megtörése, minthogy ebben rejtett az államadósság-válság gyökere. A javaslat erős közösségi fiskális kormányzás létrehozását, a gazdaságpolitikai reformok előzetes koordinációját, a közös bankfelügyelet életrehozását tartalmazta, továbbá megegyezést sürgetett a betéti garanciák szabályozásáról és az Európai Stabilitási Mechanizmus kialakításáról a bankok feltőkésítése érdekében. Ez meg is történt.

A második lépcső az integrált pénzügyi rendszer kiteljesítése és a fenntartható struktúrális politikák támogatása. Ez éppen folyamatban van.

Az utolsó, harmadik szakasz a küszöbön áll. Ez a Gazdasági és Monetáris Unió (EMU) külső sokkokkal szembeni ellenálló-képességének javítása, mégpedig az euró-zóna központi szintjén működő „lökés-gátlók” beiktatásával.

A Spinelli csoport indítványozta egy „euró-zóna kormányzat” megalakítását az Európai Bizottságon belül. Többen fölvetették egy euró-zóna költségvetés vagy közös „államkincstár” gondolatát is, források előteremtése, és államkötvények vásárlása céljából.

A legitimáció kérdése

A gazdasági reformok sürgősségéről és léptékéről széleskörű az egyetértés. A hozzájuk kapcsolódó legitimációs problémák megoldásának szükségességéről ugyancsak konszenzus alakult ki, habár az utóbbi téren eddig kevés előrelépés történt.

Az alapelv nyilvánvaló: mivel több tagállami szuverenitás kerül át az EU szintjére, ennek ellensúlyaként nagyobb demokratikus kontrollra van szükség. Ez a Maastrichti Szerződés óta gondot okoz az EU-nak, hiszen az uniónak a nemzeti belpolitikákba való beavatkozási lehetőségét hozta. Egészen addig az EU az egyes tagállamokban a külpolitika körébe tartozott, amit jobbra eltakartak a belpolitikai küzdelmek.

Van Rompuy jelentésének szellemében az alapelv az, hogy a demokratikus kontrollnak és elszámoltathatóságnak a döntési szinteken kell érvényesülniük. Olykor ez az Európai Parlament bevonását jelenti, más esetekben a nemzeti parlamentekét. Ez illeszkedik a Lisszaboni Szerződés szelleméhez, miután az garantálja a nemzeti törvényhozásoknak, hogy őrködhetnek a szubsidiaritási elv betartása fölött.

A tagállami parlamentek gazdasági bizottságai szerepet kapnának például a tagállami költségvetéseket koordináló Európai Szemeszter ellenőrzésében, ahogy azt a Stabilitási Szerződés is előírja. Ez nyilvánvalóan csak az utóbbi szerződés aláíróira vonatkozna.

Az euró-zóna tagállamai megalapíthatnák saját Euró-kamarájukat, amelyben a nemzeti parlamentek képviselői az euró-zónát ellenőriznék. Igaz, ez feszültségeket okozna az Európai Parlamenttel. Ezt elkerülendő, a testület európai parlamenti képviselőkkel állhatna, egy ilyen változás viszont szerződésmódosítást kíván.

Még európaibb választások

Szinte valamennyi elképzelés kitér az Európai Parlament még európaibbá tételére. Ezt a páneurópai pártok és páneurópai választókerületek létrehozásával lehetne elérni. Mindezek nem egészen új ötletek, de a mai helyzetben vonzóbbakká váltak.

EU-tisztségviselők választása

Egyes elképzelések az EU-n belüli politikai képviselet reformjai kapcsán túlmennek az Európai Parlamenten. Némelyek az Európai Bizottság elnöke megválasztásának kizárólagos jogát az Európai Parlamentnek adnák. Mások a Bizottság és a Tanács elnöki posztjának egyesítését szorgalmazzák. Az új elnököt az európai nép közvetlenül választhatná, amint azt többek között Angela Merkel is javasolta.

A Friends of Europe nevű brüsszeli kutatóintézet másik irányból közelített: a teljes Bizottság kinevezésének jogát az Európai Parlamentre ruházná. Ebben az elképzelésben a Tanács egy kétkamarás parlamenti rendszer felsőházának szerepét töltené be.

A Spinelli Csoport a fenti ideák egy variációjával állt elő. E szerint a következő európai parlamenti választásokat megelőzően az összes nagy európai pártcsaládnak deklarálnia kellene, hogy csak olyan személyt jelölnek az Európai Bizottság elnöki posztjára, aki választott EP-képviselő, s valamennyi tagállamban kampányol. Emellett az EU-biztosok testületének legalább felerészből megválasztott európai parlamenti képviselőkkel kell állnia.

Az eurózóna-probléma

Amióta a válság vélegsöpört az euró-zóna tagállamokon, a változások elsősorban őket érintették. Az euró-zónán kívüli tagállamok – olykor nem kis nehezítésükre – a folyamat periferiáján maradtak: az euró-zóna országok mélyebb integrációja pedig azt jelenti, hogy a többiek egyre kevésbé képesek befolyásolni az EU jövőbeli alakulását és a majdani felzárkózás is egyre nehezebb. Lengyelország különösen hangot ad ezen aggodalmainak.

Egyesek nem csak két-, hanem egyenesen háromsebességes EU-t látnak. Cséfalvay Zoltán, a Magyar Nemzetgazdasági Minisztérium stratégiai államtitkára pl. úgy vélte: „A rugalmasságot, a nyitottságot és a pénzügyi stabilitást vizsgálva Európa három nagy térségre oszlik: vannak a központi államok (például Németország, skandináv államok), amelyek jelentős reformokat hajtottak végre az elmúlt években, Dél-Európában ezzel szemben nagyon lassan haladnak a reformok mind a pénzügyi stabilitás, mind az adósság csökkentése, mind a nyitottság szempontjából. A harmadik csoport pedig Közép-Kelet-Európa, benne Magyarországgal, amely Európa műhelyévé vált.”

Mindez nem aggasztja Joschka Fischert, a kétsebességes Európa régi bajnokát. Jós-lata szerint az EU egy élcsapatra (az eurós tagállamokra) és egy követő csapatra (a nem euró-zóna tagokra) oszlik, s ez mindenkinek lehetőséget kínál arra, hogy a neki megfelelő tempóban haladjon. A megoszlásban szerinte a „Németország-Franciaország vezette Európai Gazdasági Közösség és a brit-skandináv vezetési Európai Szabadkereskedelmi Társulás közötti egykori választóvonal” fog tükröződni.

A többsebességes Európa ideája ugyanakkor azon az elven alapult, hogy az összes tagállam ugyanabba az irányba, ugyanazon cél felé tart. Mark Leonard, Jan Zielonka és Nicholas Walton (Európai Külkapcsolati Tanács, ECFR) azonban már azt feltételezik, hogy néhány állam végülis az EU-n kívül kíván majd maradni.

Politikai és intézményi reformok

A föderalista diskurzusban a gazdasági elképzelések dominálnak, a politikaiak csak ezután jönnek.

Utóbbi elképzelések legátfogóbb halmazát a Spinelli Csoport terjesztette elő az Európai Unió alaptörvényének formájában, amely a Lisszaboni Szerződés jogutódja lenne. A föderalista dokumentum az Európai Bizottság demokratikus alkotmányos kormányvá alakítását indítványozza. Megtartaná azonban a Jean Monnet által felépített kormányzási módszert, amelyben a Bizottságnak jogalkotási kezdeményező szerepe van, kezdeményezéseit pedig a tagállamokat tömörítő Tanács és a polgárokat képviselő Parlament közösen fogadja el.

A Bizottság funkciójával kapcsolatos egyéb javaslatok két fő irányba vezetnek. Az első esetben a Bizottság létszáma csökkenne, annak érdekében, hogy működése áramvonalasabb váljon. Ezt „fő”- és „al”-biztosok kinevezésével lehetne elérni.

Másodsorban, az elnöknek több beleszólása lenne a testület kialakításába. Dönthetne a biztosok felelősségi körébe tartozó tárcákról (ahelyett, hogy ez a tagállamok közti tárgyalások eredménye) és a Bizottság méretéről is. Az elképzelés szerint létre kellene hozni a Bizottság és a Tanács alelnöki posztját, a kiválasztott személy euróért és a gazdasági ügyekért lenne felelős. Az alelnök válna az euró politikai „arcává” és „hangjává”, az euró-zónán kívül és belül egyaránt, például képviselné az euró-zónát a nemzetközi szervezeteknél, így az IMF-nél.

Az Európai Parlament kizárólagos székhelyének kijelölése, a Brüsszel és Strasbourg közötti folyamatos vándorlás megszüntetése rendre felmerül. A változás gazdaságilag és ökológiailag is indokolt.

Egyes ötletek túlnyúlnak a válságon. A külügyminiszterek egy csoportjának javaslata a külpolitikai cselekvésre vonatkozó közös döntések koherenciájának megerősítését és az unió külpolitikai súlyának növelését célozzák. Indítványozták a többségi döntéshozatal bevezetését a közös kül- és biztonságpolitikában, együttes fellépést a nemzetközi szervezeteknél, és az európai védelmi politika továbbfejlesztését, ami elvezethet az európai hadsereg megalakításához.

Figyelemre méltó a Rui Tavares portugál zöld európai képviselő jelentésében megfogalmazott új szabályozási elképzelés, amely garantálni kívánja, hogy az európai értékeket valamennyi tagállami betartsa. A felvetés szerint az új intézményt „Koppenhágai Bizottságnak” neveznék, emlékeztetve a koppenhágai kritériumokra, amelyek a demokráciát és az emberi jogok érvényesülését vizsgálták a tagjelölt országokban. Egy ilyen mechanizmus fájdalmas hiányként jelent meg a demokratikus értékek magyarországi megszegésével kapcsolatos viták idején.

A közös költségvetés

A költségvetési reformötletek érintik mind az Európai Unió bevételeinek forrásait, mind a bevételekből finanszírozni kívánt célokat.

A Notre Europe-Institut átfogó tanulmányban – Jutta Haug, Alain Lamassoure és Guy Verhofstadt tollából – vizsgálta a lehetséges bevételi forrásokat és nyomatékosan az EU saját bevételeinek bevezetése mellett érvelt. E bevételeknek egy sor kritériumnak meg kell felelniük, így például kapcsolódniuk kell az uniós joganyaghoz és célokhöz, a határon átnyúló jellegűeknek kell lenniük, beszédésük ne érintse a nemzeti költségvetéseket, adminisztrációjuk pedig legyen egyszerű. Ilyen lehet pl. az áfa, a széndioxid-adó, vagy a pénzügyi tranzakciós adó. Valamennyit a jelenlegi tagállami visszatérítések kivezetésével kell kombinálni. Segítségükkel könnyen beszedhetők ugyanazok az összegek, amelyek most is befolyanak a különböző nemzeti hozzájárulásokból – érvelnek a szerzők. Az EU költségvetésének ilyen eszközökből való finanszírozása erősítené a kapcsolatot az európai polgárok és az Unió között.

Pawel Swieboda, a Demos Europa elnöke javasolta, hogy az EU költségvetési prioritásainak adjanak közvetlenebb európai dimenziót. „Határokon átnyúló infrastruktúra, az

energiahálózatok összekapcsolása, az emberi tudásra vonatkozó alapkutatás - ezek a leginkább egyértelmű területek, ahol az EU költségvetésének felhasználása jelentősen hozzájárulhatna a gazdasági növekedéshez.” Ezek olyan területek, ahol a piaci beavatkozás valószínűtlen, amíg a más országokban is érzékelhető hatás nagyobb lehet.

A legújabb ötletek

A föderalista elképzelések már egyre több területet érintenek. Ezek teljességét bemutatni lehetetlen, de néhányuk említést érdemel.

Az ALDE programjában „az ötödik szabadságot”, azaz a tudás szabadságát indítványozta. A fogalom a diákok, a tudósok és kutatók tagállamok közti nagyobb mobilitását jelenti az újítások és felfedezések ösztönzése érdekében.

Ugyancsak a mobilitáshoz kapcsolódik a társadalombiztosítás és a nyugdíjjogosultság hordozhatósága Paweł Świeboda javaslatában. A nyugdíjrendszerek egyszerűsítésére vonatkozó törekvések, így az egyéni nyugdíjszámlák létrehozása megoldást jelentene, míg a határokon átvívelő alapok a mozgékony munkavállalókat segítenék.

Mi következik?

Hemzsegnek az elképzelések, a kérdés az, vajon mekkora a hajlandóság tényleges megvalósításukra. Meglepően nagy, ha az európai polgárokat kérdezzük. Az Eurobarométer felmérései szerint a föderalisták aránya, vagyis azoké, akik úgy gondolják, hogy jó néhány területen több döntésnek kellene európai szinten születnie, 40 százalék körülire emelkedett 2006 és 2011 között.

A legtöbb föderalista olyan országokban él, amelyek a válságban leginkább érintettek, azaz Cipruson, Portugáliában, Spanyolországban, Olaszországban és Görögországban. A föderalisták aránya alacsonyabb azokban a tagállamokban, amelyeket a válság kevésbé sújtott: Svédországban, Dániában és Hollandiában. Egyértelmű, a válság megtapasztalása együtt jár a pro-európai gondolkodással.

Sok múlik az új Európai Parlament összetételén. Pillanatnyilag úgy fest, hogy most először baloldali többség és példátlanul nagyarányú euroszeptikus tábor várható. A nemzeti és az újonnan megválasztott európai parlamenti tagokat tömörítő alkotmányozó konvent legkorábban 2015-ben kezdheti el a munkát a szükséges szerződés módosítások tervezetén.

Az euroszeptikusok jelenléte valószínűleg közelebb viszi egymáshoz az Európa-barát mainstream pártokat. Így az EU-ellenes és az Európa-barát táborok közti összeütközések paradox módon újabb lökést adhatnak a föderalista elképzeléseknek.

Másrészről a politikai baloldal győzelme az eddig jórészt pénzügyi problémákat feszítő diskurzus szociális problémák irányába való kiterjesztését vetíti előre. Eddig csak néhány részlet látott napvilágot, de bizonyos baloldali politikai vezetők nyilatkozatai ezt a tendenciát sejtetik.

Hannes Swoboda európai parlamenti képviselő, a Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetségének elnöke például úgy nyilatkozott: „[Herman van Rompuy] azt mondta, hogy a helyes úton járunk, de a görög munkanélküliségi ráta éppen most lépte túl a 25 százalékot. Időközben a Világbank és az IMF azt mondták, hogy rossz képletet használtak, ami azt jelenti, hogy a megszorítások hatásai még pusztítóbbak, mint azt korábban kalkuláltak. Nekik és az Európai Bizottságnak bocsánatot kellene kérniük azoktól az emberektől, akik emiatt lehetetlen helyzetbe kerültek.”

Conny Reuter, a Solidar nevű, szakszervezeteket tömörítő civil szervezet főtájkára még keményebb szavakat használt: „Ha sikerül létrehoznunk egy fiskális uniót, akkor hogyan magyarázzuk meg a polgároknak, hogy a szociális védőháló lehetetlen? Ha az Európai Unió képtelen a társadalmi fejlődésről gondoskodni, akkor azt gondolom, hogy „ég a ház”. A szociális szférával kapcsolatos súlyos nyomás immár hasonló ahhoz, ami a halaszthatatlanná vált pénzügyi integrációt megelőzte. A tagállami kormányok – köztük első helyen a britek – azonban további bizonytalanságot hordoz.

A folyamat kimenetele messze nem biztos. A válságnak nincs még vége.

Irodalomjegyzék

1. ALDE Election Manifesto: The EU needs to be stronger, simpler and more democratic 2014
• http://www.aldeparty.eu/sites/eldr/files/news/10204/2014_alde_party_manifesto.pdf
2. Barroso, José Manuel Durão: State of the Union address 2013
• http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-13-684_en.htm
3. Bohle, Dorothee: The Crisis of the Eurozone Robert Schuman Centre for Advanced Studies, EUDO -European Union Democracy Observatory, 2010
• http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/14674/RSCAS_2010_77.pdf
4. Bruton, John: Political union in Europe: Is it the binding cement needed, if countries are willing to take responsibility for other countries' debts? Friends of Europe, 19 July 2012
• <http://www.friendsofeurope.org/Default.aspx?tabid=1186&articleType=ArticleView&articleId=3218>
5. Buras, Piotr: The EU's silent revolution, ECFR, 4 September 2013
• http://ecfr.eu/page/-/ECFR87_EU_SILENT_REVOLUTION_AW.pdf
6. Chopin, Thierry: Political Union: from slogan to reality Fondation Robert Schuman, 27 May 2013
• <http://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0280-political-union-from-slogan-to-reality>
7. Cohn-Bendit, Daniel: Only a European federal union can solve the crisis: Federal Union or disintegration Spinelli Group - Shadow Council Conclusions, 28 June 2012
• <http://www.cohn-bendit.eu/en/ct/287-Only-a-European-federal-union-can-solve-the-crisis%3A-Federal-Union-or-disintegration-#center>
8. Delors, Jacques: The euro zone, core of a political union New Europe, 09 December 2012
• <http://www.neurope.eu/article/euro-zone-core-political-union>

9. Deubner, Christian and Valentin Kreilinger: The Role and Place of Parliaments in a Genuine Economic and Monetary Union Notre Europe, 17 April 2013
 • <http://www.notre-europe.eu/media/parliamentsinagenuineemu-deubnerkreilinger-ne-jdi-apr13.pdf?pdf=ok>
10. Duff, Andrew: On Governing Europe Policy Network, 24 September 2012
 • http://www.policy-network.net/publications_download.aspx?ID=8080
11. Dullien, Sebastian: Reinventing Europe: explaining the Fiscal Compact ECFR, 1 May 2012
 • http://ecfr.eu/content/entry/commentary_reinventing_europe_explaining_the_fiscal_compact
12. Emmanouilidis, Janis A. and Fabian Zuleeg: A budget for the euro zone? EPC, 15 October 2012,
 • http://www.epc.eu/pub_details.php?cat_id=4&pub_id=2998&year=2012
13. European Commission: A blueprint for a deep and genuine economic and monetary union. Launching a European Debate 28 November 2012
 • <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0777:REV1:EN:PDF>
14. European People's Party: Party Platform, EPP Statutory Congress, 17-18 October 2012, Bucharest, Romania
 • <http://www.epp.eu/sites/default/files/content/EN%20with%20cover.pdf>
15. Final Report of the Future of Europe Group of the Foreign Ministers of Austria, Belgium, Denmark, France, Italy, Germany, Luxembourg, the Netherlands, Poland, Portugal and Spain 17 September 2012
 • <http://www.auswaertiges-amt.de/cae/servlet/contentblob/626338/publicationFile/171838/120918-Abschlussbericht-Zukunftsguppe.pdf>
16. Friends of Europe: The State of Europe. Escaping the Doldrums Winter 2012 • http://www.friendsofeurope.org/Portals/13/Documents/Reports/2012/2012_Report_State_of_Europe.pdf
17. Friends of Europe: The State of Europe. Tough choices for a troubled Europe Autumn 2013
 • http://www.friendsofeurope.org/Portals/13/Documents/Reports/2013/FoE_Report_SoE_WEB.pdf
18. Haug, Jutta, Alain Lamassoure and Guy Verhofstadt in collaboration with Daniel Gros, Paul de Grauwe, Gaetane Ricard-Nihoul, Eulalia Rubio: Europe for Growth for a Radical Change in Financing the EU Notre Europe, 2011
 • http://www.alde.eu/fileadmin/webdocs/online-docs/110406-ALDEADLE-DOCUMENT-MEP-Verhofstadt-on-Europe_for_growth-Booklet.pdf
19. Krastev, Ivan and Mark Leonard, with Jana Kobzova, Dimitar Bechev and Andrew Wilson: European security: The spectre of a multipolar Europe, ECFR, 2010
 • http://ecfr.eu/page/-/ECFR25_SECURITY_UPDATE_AW_SINGLE.pdf
20. Kreilinger, Valentin: What Political Union for Europe? Notre Europe, 29 January 2013
 • <http://www.notre-europe.eu/media/whatpoliticalunionforeurope-synthesis-ne-jdi-jan13.pdf?pdf=ok>
21. Leonard, Mark and Jan Zielonka: A Europe of incentives: how to regain the trust of citizens and the markets ECFR, 2012
 • http://ecfr.eu/page/-/ECFR58_EUROPE_INCENTIVES_REPORT_AW.pdf

22. Leonard, Mark, Jan Zielonka and Nicholas Walton: Introduction in Nicholas Walton and Jan Zielonka (eds.): The new political geography of Europe ECFR, January 2013
• http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR72_POLICY_REPORT_AW.pdf
23. Leonard, Mark: Four Scenarios for the Reinvention of Europe, ECFR, 2011
• http://www.ecfr.eu/page/-/ECFR43_REINVENTION_OF_EUROPE_ESSAY_AW1.pdf
24. Moravcsik, Andrew: Europe After the Crisis. How to Sustain a Common Currency Foreign Affairs, Volume 91, May/June 2012
• https://www.princeton.edu/~amoravcs/library/after_crisis.pdf
25. New Pact for Europe: Strategic Options for Europe's Future – first report of the New Pact for Europe project 9 December 2013
• http://www.newpactforeurope.eu/documents/1st_report_new_pact_for_europe.pdf
26. Notre Europe: Completing the Economic and Monetary Union 20 January 2014
• <http://www.eng.notre-europe.eu/011-17611-Completing-the-Economic-and-Monetary-Union.html>
27. Pas, Nikolaus van der: It's All About Democracy, Friends of Europe, 5 June 2012
• <http://www.friendsofeurope.org/Contentnavigation/Publications/Libraryoverview/tabid/1186/articleType/ArticleView/articleId/3148/Its-all-about-democracy.aspx>
28. Piris, Claude: The Future of Europe. Towards a Two □ Speed EU? Notre Europe, 10 January 2012
• http://www.notre-europe.eu/media/jcpiris_futureofeurope_synthesis_jan2012.pdf?pdf=ok
29. Pissarides, Christopher: Tough choices for a troubled Euro Friends of Europe, 4 October 2013
• <http://www.friendsofeurope.org/Contentnavigation/Publications/Libraryoverview/tabid/1186/articleType/ArticleView/articleId/3571/Tough-choices-for-a-troubled-Euro.aspx>
30. Republikon Intézet: Európai föderalisták a válság előtt és után 13 December 2013
• http://www.republikon.hu/upload/5000319/EUfederalista_republikon.pdf
31. Rompuy, Herman Van, José Manuel Barroso, Jean-Claude Juncker, Mario Draghi: Towards a Genuine Economic and Monetary Union 5 December 2012
• https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/134069.pdf
32. Rubio, Eulalia: A „Federalism by Exception” for the Eurozone Notre Europe, 30 October 2012
• <http://www.notre-europe.eu/media/federalismbyexceptionsynthesisne-jdioc12.pdf?pdf=ok>
33. Rupnik, Jacques: The euro crisis: Central European lessons, Eurozine, 30 March 2012
• <http://www.eurozine.com/articles/2012-03-30-rupnik-en.html>
34. Saryusz-Wolski, Jacek: Are we heading for a „half-Europe”? EU Observer, 29 June 2012
• <http://euobserver.com/opinion/116815>
35. Sikorski, Radek: Poland and the future of the European Union, a speech delivered in Berlin, 28 November 2011
• <http://www.mfa.gov.pl/resource/33ce6061-ec12-4da1-a145-01e2995c6302:JCR>
36. Spinelli Group: A Fundamental Law of the European Union 4 October 2013
• <http://www.spinelligroup.eu/article/fundamental-law-european-union>
37. Spinelli Group: Manifesto • <http://www.spinelligroup.eu/sign-manifesto>

38. Świeboda, Paweł : The politics of Europe's federal moment Demos Europa, 14 June 2012
 - http://www.demos.europa.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=1103%3At he-politics-of-europes-federal-moment&catid=135%3A2012kom&Itemid=159&lang=en
39. Świeboda, Paweł: Europe from scratch Demos Europa, February 2012
 - http://www.demoservices.home.pl/www/files/Paweł_Swieboda_Europe_from_scratch_policy_paper.pdf
40. Szczerski, Krzysztof: The Witches of Europe Friends of Europe, 25 September 2013
 - <http://www.friendsofeurope.org/Contentnavigation/Publications/Libraryoverview/tabid/1186/articleType/ArticleView/articleId/3556/The-Witches-of-Europe.aspx>
41. The future of the European Union: The choice The Economist, 26 May 2012
 - <http://www.economist.com/node/21555916>
42. Torrealblanca, Jose Ignacio & Mark Leonard: The continent-wide rise of Euroscepticism ECFR, 16 May 2013
 - http://ecfr.eu/page/-/ECFR79_EUROSCEPTICISM_BRIEF_AW.pdf

A PERC-MÓDSZERTAN

A VIZSGÁLT FORRÁSOK KIVÁLASZTÁSA

Előző kutatásunkhoz hasonlóan a PERC-2 keretében is felhasználtuk elemzéseinkhez a vizsgált pártok – saját honlapukon megtalálható – hivatalos dokumentumait, ezúttal azokat, amelyek a vizsgált periódus kezdete, azaz 2013 közepe óta váltak hozzáférhetővé. A dokumentumok között különleges szerepet tulajdonítottunk a 2014-es országgyűlési választásokra készült programoknak. Forrásaink oroszánrészt ugyanakkor a pártok európai parlamenti, országgyűlési és médiabeli megnyilvánulásai jelentették.

Az európai parlamenti felszólalások kiválasztása

A vizsgált, 2012 szeptemberétől 2013. december végéig tartó időszakban az Európai Parlament napirendjét az EP magyar nyelvű honlapján található jegyzőkönyvek alapján vizsgáltuk meg. A szelekciót két lépésben végeztük el.

Az első lépésben összeállítottuk a másfél év legfontosabb plenáris vitáinak listáját. Ehhez a jegyzőkönyvből kiválasztottuk azokat a külön napirendi ponttal jelölt vitatémákat, amelyek megfeleltek legalább egynek a következő szempontok közül:

- olyan törvényhozási aktussal kapcsolatos vita, amelyben az EP-nek a legmagasabb fokozatú (együttdöntő) jogalkotó szerepe van;
- az adott vitatéma az Európai Tanács napirendjéhez fűződik;
- az adott vitatéma az integráció működését, jövőjét, környezetét tekintve különös fontosságú.

E szelekció eredményeként a vizsgált időszak alatt összesen 69 ülésnap 497 napirendi pontját regisztráltuk.

A második lépésben e plenáris témák listájából kiválasztottuk azokat, amelyekben előfordult (bármilyen pártállású) magyar felszólaló. Ez utóbbi szelekció eredményeként kiderült, hogy közülük 161 nem keltette fel egyetlen magyar képviselő érdeklődését sem, míg 336 napirendi pont esetében legalább egy magyar EP-képviselő felszólalt (lásd a Függelékben). Ez utóbbi csoport képezte a részletes tartalomelemzés tárgyát.

A magyar képviselők személyes honlapjain is ellenőriztük, hogy az általuk is aktív figyelemmel kísért napirendi pontok közül ne maradjon ki egy sem. Értelemszerűen ki-maradtak az elemzésből azok a – képviselők honlapjain ugyancsak feltüntetett – magyar felszólalások és más akciók, amelyeket a PERC-kutatás célja, az integráció távlataihoz való viszony szemszögéből irrelevánsnak, illetve a parlamenti munkában relatíve súlytalannak tekintettünk (például napirend előtti felszólalások, saját kezdeményezései jelentések).

Az országgyűlési felszólalások kiválasztása

Kutatásunk másik fontos terepe volt a magyar Országgyűlés plenáris és bizottsági ülésein elhangzott képviselői felszólalások vizsgálata. Forrásként az mkogy.hu honlapot, a parlament hivatalos internetes oldalát használtuk. A plenáris ülések vizsgált időszaka 2012. szeptember 10.–2013. december 17., a PERC-1. által vizsgált időszak végétől a tavalyi év végéig. Ez idő alatt összesen 123 plenáris ülésre került sor, ezek teljes jegyzőkönyvében kerestünk az „unió*”, „EU*” vagy „Brüsszel*” szavakra, s azokat a felszólalásokat választottuk ki, amelyekből következtetni lehet a felszólaló pártjának viszonyára az Európai Unióhoz. Ugyanezt az eljárást követtük a bizottsági ülések jegyzőkönyveivel is. Sajnos a nem nyilvános bizottsági üléseknek a jegyzőkönyvei sem hozzáférhetőek, így ezek anyagait nem tudtuk bevonni a kutatásba. A 2012. szeptember 1. –2013. december 31. közötti időszakban a 20 állandó bizottságnak 1035 ülését vizsgáltuk, ebből 95 volt zárt vagy félig zárt ülés, és több bizottsági ülés is elmaradt határozatképtelenség miatt, de ezek is kaptak sorszámot.

A média-megnyilvánulások kiválasztása

Kutatásunk tárgyát képezték a pártok prominens képviselőinek, illetve európai parlamenti képviselőinek médiában való megnyilvánulásai is. A kiválasztott időszak 2012. szeptember 1. –2013. december 31. Elsődleges forrásként a HVG sajtóadatbázisát használtuk, amely feldolgozza a napilapok közül a Népszabadság, a Magyar Nemzet, a Magyar Hírlap, a Népszava, a Világgazdaság és a Napi Gazdaság; a hetilapok közül a HVG, a Magyar Narancs, a 168 óra, a Heti Válasz és a Figyelő anyagait. Ezenkívül támaszkodtunk az adott pártok és politikusok interneten fellelhető megnyilvánulásaira is. A politikusok saját írásait, a velük készült interjúkat, az általuk tartott nyilvános beszédeket vizsgáltuk, vagy – ha szó szerinti idézet nem volt elérhető – az ezekről szóló, idézetekkel dúsított ténytípusú beszámolókat. Ebből az interjútokegéből ugyancsak az „unió*”, „EU*” és „Brüsszel*” szavak keresésével szelektáltunk, és választottuk ki azokat a cikkeket, amelyekből kiderül az illető politikus, illetve párt EU-val kapcsolatos álláspontja.

A PERC-MUTATÓ

A PERC-mutató kidolgozásának és alkalmazásának szempontjai

Tartomelemzésünk legfőbb eszköze a PERC-kutatócsoport által kidolgozott, 10 fokozatú minősítési rendszer. A szisztéma azt a célt szolgálja, hogy a különféle területeken (hivatalos dokumentumok, Európai Parlament, Magyar Országgyűlés, média) kiválasztott politikai megnyilvánulásokat lehetőleg tételről tételre – olykor egy gondolatmenet egészét – be tudjuk sorolni az Európai Unióhoz való viszonyuk szempontjából. A PERC-skála

a nemzetállami szuverenitást mindenek fölé helyező politikai attitűdtől az efféle önállóságot elhanyagolható jelentőségűnek tekintő integrációfelfogásig terjed. Célját tekintve az európai föderalizmus jövőjéhez való viszony intenzitását kívánja megragadni, nem pedig egyszerűen a „szereti – nem szereti az EU-t” dimenzióban működik, jóllehet az utóbbi – tendenciájában – többé-kevésbé fedi az előbbi. A PERC-mutató minden egyes fokozatát aprólékosan definiáltuk, úgy, hogy ne csak nagyobb szöveggaggregátumok, kidolgozott elvi víziók átfogó jellegű kategorizálására legyenek alkalmasak, hanem segítségükkel a mindennapi politikai, szakpolitikai retorika apróbb elemei is minél precízebben értékelhetőkké váljanak.

A tartalomelemzés során az egyes PERC-osztályzatok odaítélésénél az volt a mérce, hogy a megadott kritériumok tükrében a PERC-mutató mely kategóriájába illeszkedik a vizsgált szövegrészlet, ha pusztán önmagában tekintjük. Törekedtünk minél több „elemi egységre”, szűken értelmezett (szak)politikai kijelentés konkrét besorolására, ezért igen gyakran nem „egyben” kategorizáltunk egy nem teljesen koherensnek tűnő mondatot, megnyilatkozást, hanem részletenként, ami lehetővé tette, hogy kidomborítsuk egy-egy politikai szövegnek a kutatásunk szempontjából releváns belső ellentmondásait, és megakadályozzuk, hogy az átlag mögött eltűnjenek a részletek, illetve esetenkénti szélsőségek. A szövegelemzés során – amennyire csak lehetett – igyekeztünk „kihámozni”, elkülöníteni a hazai pártközi csatározásokból az EU-val kapcsolatos mondanivaló magját, és ez utóbbit önmagában megítélni. Hasonlóképpen, kutatásunk szempontjából közömbös volt, hogy egy adott politikai kijelentés hol helyezkedik el például a baloldali–jobboldali mezőben, illetve hogy szűk szakmai értelemben milyen álláspontra helyezkedik a szöveg alanya – az értékelés tárgya kizárólag az volt, hogy a kijelentés, illetve annak integrációs logikája, szemlélete miként viszonyul az EU-hoz és annak jövőjéhez.

A PERC-mutatót minden egyes értékelt szöveg(rész) után zárójelben tüntettük fel. Az egyes elemi egységek vizsgálatát követően minden, tartalomelemzés alá vett terület esetében kimutatjuk az adott területre vonatkozó átlagpontszámot, amit a szokásos matematikai módszerrel kerekítettünk a hozzá legközelebb álló egész számra. Ez jelzi a szóban forgó terület (például X párt országgyűlési plenáris felszólalásai) PERC-értékét. Mivel speciális súlyozási szisztémát nem alkalmaztunk, a nyilvánvaló aránytalanságok elkerülése végett, szükség esetén plusz-mínusz 0,5 ponttal korrigáltuk a mechanikusan kiszámolt átlagokat, s az ilyen „eltérítéseket” minden esetben megindokoltuk. Egy párt összesített PERC-mutatóját az egyes vizsgált területek kerekített átlaga adta meg.

A PERC-mutató kategóriái és definíciói

1. kategória: EU-destruktív

Definíció: Tagadja az EU létjogosultságát és bármiféle előnyeit. Működését elvi alapon, intenzíven bírálja, minden eszközzel akadályozza, hátráltatja. A kilépés mellett/a belépés ellen agitál. Az EU pusztá létét is fenyegetésnek tekinti egy kívülálló ország szuverenitására nézve. Nacionalista, izolacionista, antiglobalista, antiliberalis. Nem indul az EP-választá-

son, mert ezzel legitimálná az intézményt. Az uniót felszámolná, koherens víziója van ennek módjáról és az utána következő helyzetről.

2. kategória: EU-fób

Definíció: Geopolitikai megfontolásokból belenyugszik az EU létezésébe, de ártalmasnak tartja a nemzeti szuverenitás szempontjából. Hasznát elhanyagolhatónak ítéli a károkhoz képest. Nacionalista, antiliberális. Megfogalmazza a jövőbeni kilépés szándékát. A közös politikák lebontásáért küzd, újak kialakítását gátolja. Minden uniós tevékenységet bírál. Belpolitikai megfontolásokból részt vesz az EP-választásokon, elveivel ellentétben legitimálva az uniót. Az EU bővítését birodalmi agresszivitásként értelmezi.

3. kategória: kemény EU-szkeptikus

Definíció: Történelmi kényszerként elfogadja az integráció létezését, az ország tagságát, de intenzíven küzd azért, hogy az EU minél kevésbé korlátozza a tagállami szuverenitást. Nacionalista. Csak azokat a közös politikákat támogatja, amelyekből közvetlen materiális haszon származik, a többi visszánacionalizálná. Ragaszkodik a nemzeti vétó intézményéhez, és alkalmazza is. Számára semleges ügyekben hajlamos hátrálatni az egységesülést. Az uniónak csak a hátrányairól beszél.

4. kategória: puha EU-szkeptikus

Definíció: az EU létezését elfogadja, de nyűgnek és korlátnak tekinti, amely csak szelektíven értelmezett nemzeti ügyekben hasznos. Legfőbb szempontja az uniós pénzforrások megszerzése. A közösségi szabályok minimumát teljesíti. Egyes közösségi politikákat (például agrártámogatások) visszánacionalizálna, egyes alapszabadságokat (például termőföldvásárlás) korlátozna. Mérsékelt nacionalista. Az EU működésének ellentmondásait hangsúlyozza. Az eurót elutasítja, a közös külpolitikát nem létezőnek tekinti.

5. kategória: EU-pesszimista

Definíció: az EU-t történelmi szükségszerűségnek tekinti. Elfogadja az európai értékeket, de szelektíven érvényesíti. Az integrációt a rövid távú praktikum és közvetlen anyagi haszon alapján kezeli. Hajlamos a protekcionizmusra, és a közösségi előírások tudatos megszegésére. Egyes közösségi szabályokat visszánacionalizálna. A tagállami adóverseny híve. Retorikájában fontos szerepet kap az állam szuverenitása. Az integráció további mélyítésének szükségességét és lehetőségét tagadja.

6. kategória: EU-pragmatikus

Definíció: az uniót adottságnak tekinti, amelyhez alkalmazkodni kell, de nem szentel neki túl sok figyelmet. Az európai értékeket nyugtázza, de az EU-t pusztán gazdasági integrációként kezeli. A „hasznos” dolgokra koncentrál (például kohéziós és agrártámogatások, belső piac kiaknázása), a „mit tesz értünk az EU?” felfogás jegyében. Az euróbevezetést „elvben” elfogadja, de a beláthatatlan jövőbe tolja. Néhány közös politikát (például környezetvédelem)

elfogad. Nem ellenzi az unió globális szerepvállalását. A politikai uniót elveti.

7. kategória: puha EU-pragmatikus

Definíció: Fontosnak tartja az integrációs status quo megőrzését, a benne rejlő lehetőségek minél teljesebb kiaknázását. Súlyt helyez az uniós jogszabályok betartására. A szakpolitikák tartalmi fejlesztésére koncentrál, további egységesítést akkor támogat, ha nem jár sok

konfliktussal. Nem ellenzi az euróbevezetést, de a többsebességes EU sem riasztja el. Fontosnak tartja az európai értékeket és kulturális hagyományt. Híve a globális szinten aktív EU-nak. A politikai unió felé való előrelépés szükségszerűségében kételkedik.

8. kategória: EU-konstruktív

Definíció: a tagállami együttműködés elkötelezett híve, a szakpolitikák (például energia-politika, környezetvédelem, bel- és igazságügyek) közösségiesítésének motorja. Szorgalmazza a mihamarabbi euróbevezetést, minden belső akadályt elhárítana az egységes piacról. Erőteljesen bővítéspárti. Kezdeményezője és támogatója a későbbjövők számára is nyitott megerősített együttműködésnek. Növelné az EU közös költségvetését új közös politikák támogatása érdekében. Támogatja a fiskális uniót, az adózás egyes elemeinek közösségiesítését. A nemzeti szuverenitást nem tekinti önmagában való értéknek. Az unió pozitívumait hangsúlyozza. Az EU-t nem a szuverenitás korlátozásáért, hanem az állami önkény szabadjára engedéséért kritizálja.

9. kategória: EU-optimista

Definíció: Távlati célként kezeli Európa föderalizálását. Ennek érdekében támogatja a közös fiskális, adó- és járulékpolitika létrehozását, szorgalmazza a szociálpolitika (például minimálbér, nyugdíjrendszer) több elemének uniós szintű harmonizációját. Kiterjesztené az Európai Bizottság és az Európai Parlament hatáskörét, új szupranacionális intézményeket hozna létre. A szubszidiaritás híve, a régiók Európája elv jegyében kiiktatná a kormányzati szintet a szupranacionális és lokális erők közötti kapcsolatból.

10. kategória: föderalista

Definíció: az EU-t civilizációs fejleménynek, önmagában való értéknek tekinti. Az elérendő cél a teljes föderalizmus, az Európai Egyesült Államok, közös kormánnyal, költségvetéssel, valamint külpolitikával és hadsereggel, amelyben a jelenlegi kormányok szerepe a regionális döntéshozó és végrehajtó funkciókra korlátozódik. A föderális unióról koherens vízióval rendelkezik. A jelenlegivel szembeni kritikája mindig konstruktív, az EU ki-
teljesítése irányában működik.

A PÁRTOK PERC-ELEMZÉSE

FIDESZ- MAGYAR POLGÁRI SZÖVETSÉG (FIDESZ)

Bevezető

2012 végén publikált PERC-jelentésünkben megállapítottuk, hogy a 2010-es országgyűlési választáson elért győzelme után a kormányzó Fidesz-KDNP (a továbbiakban Fideszként említjük, hacsak speciális körülmény nem indokolja a KDNP külön megnevezését) fokozatosan csúszott az egyre erőteljesebb Európa-ellenes retorika irányába: míg a 2011 első félévi magyar uniós tanácsi elnökség idején a párt képviselői igyekeztek egyensúlyozni a kormányzatot ért brüsszeli bírálatok dacos visszautasítása, az uniós intézmények bírálata, illetve az európai elkötelezettség hangoztatása között, a későbbiekben maga a miniszterelnök lépett elő a párt egyre euroszkeptikusabb politikai üzeneteinek legfőbb megfogalmazójává. Igaz, a korszak feltűnő jellegzetességévé vált az a kettős beszédből fakadó feszültség, ami a külföldön és itthon elhangzott megnyilatkozások között, a szakminisztérium vezetői és a „mezei” képviselők, a „strasbourgi” fideszes politikusok és a magyar parlamenti bizottságokban tevékenykedő társaik között kialakult. A tendencia – nem függetlenül a nemzeti politikai területen végigvitt nagy átalakítástól – mindazonáltal egyértelműen a Fidesz folyamatosan növekvő távolodását jelezte az európai értékrendtől és az európai mainstream politikai erők gondolkodásától.

Az európai intézményekkel szembeni ellenszenv, sértettség és elutasítás a második Orbán-kormány második félidejének visszatérő motívuma maradt: az Európai Unió szerveitől és politikusaitól érkező kritikákra adott válasz megkeményedett. A fideszes politikusok hangvételének éleződését jól jelezte, hogy az Európai Parlament Magyarországgal foglalkozó jelentését rapportórként előkészítő portugál képviselőt 2013 tavaszán többször nyíltan lekommunistázták (noha Rui Tavares soha nem volt tagja a kommunista pártnak). Miután az Európai Parlamentben jelentős többséggel elfogadták az állásfoglalást, a magyar parlamentben a kormánypárti frakciók – a rendszerváltással kezdődő, euro-atlanti orientációjú külpolitikai irányvonal meghirdetése óta példátlan módon – 2013. július 4-én „A Magyarországot megillető egyenlő elbánásról” című határozatban visszautasították a Tavares-jelentést. Ahogyan a Magyarországi Európa Társaság akkori nyilatkozatában megállapította: „egyre egyértelműbb, hogy minden, az ország politikai és gazdasági „függetlenségét” védő harcias megszólalás ellenére a kormányzat valójában csak az anyagi előnyök kiaknázása érdekében nem fordult még végrelesen szembe Magyarország uniós tagságával.”

2013 nyarán-őszén úgy tűnt, a feszültség eszkalálódása akár az Európai Unióból Magyarországot kisodró centripetális folyamatok felgyorsulását eredményezheti. A 2013. ok-

tóber 23-i Hősök terei kormánypárti nagygyűlésen a miniszterelnök maga is „Tavares elvtársnak” nevezte az EP-határozat előkészítőjét – vagyis a már korábban kigúnyolt Daniel Cohn-Bendit, az európai zöldek politikai csoportjának társelnöke mellé helyezve karaktergyilkossággal kísérletezett. Hasonlóképpen durva kampány folyt ekkor a jobboldali sajtóban az Európai Bizottság – egyébként néppárti – alelnöke, Viviane Reding ellen. 2013 végére az Európai Unióval szembeni retorika hangneme némileg enyhült, összefüggésben azzal, hogy az ötödik alkotmánymódosítás viszonylag csendes elfogadásával számos kulcsterületen visszakozott a kormányzat. A nemzetközi érdeklődés lanygulását Orbán Viktor és politikustársai saját sikerükként állították be. Az Európai Unió megbélyegzése ugyanakkor nem szűnt meg. Jellegzetes példa, hogy az országgyűlési választások közeledtével Rogán Antal, a párt parlamenti frakciójának vezetője képviselőjelöltként olyan levelet küldött választókerzetében a Fidesz szimpatizánsainak, amelyben az ellenzékét támogató „brüsszeli bürokraták” egy csoportba kerültek a „kapzsi bankárokkal” és a „telhetetlen multikkal”.

2012 nyara és 2013 vége között a kormánypárt viszonya állandósult az Európai Unióval szemben és nem mutatott többé olyan kilengéseket, mint a ciklus első felében. Lassan megszűnt a kettős beszéd is, legalább is abban az értelemben, hogy a miniszterelnök már nem fogalmazott lényegesen másképp külföldön, mint otthon. A fideszes európai parlamenti képviselők szakmai munkájában ugyanakkor továbbra is érzékelhető a „Strasbourg-szindróma”, elsősorban az Európa-barát néppárti politikai csoport többi tagjával való együttműködés hatása. Ennek is köszönhető, hogy a Fideszt magába foglaló európai pártcsalád vezetői nyilvánosan nem bírálták tagszervezetük politikáját, s noha a frakció számos tagja nyíltan vagy a csoporton belül kifogásolta a magyar kormány tevékenységét, többségük a Tavares-jelentés ellen szavazott.

A Fidesz európai uniós attitűdjeit értékelve hozzá kell még tenni, hogy a magyar politikai spektrum jobboldalán, elsősorban a kormányhoz közel álló sajtóban, vagy a Béke-menet retorikájában a Nyugat és az EU bírálata mellett az Amerikai Egyesült Államokkal szemben is erős ellenérzések figyelhetők meg. Az Európai Unióhoz való viszony, beleértve a tagság kérdését, nincs „lejátszva”: a keleti nyitás erőltetése a párt vezetője szemében a kormány politikai mozgásterének bővítését, egyben a nemzeti szuverenitás visszaszerzését jelenti, ami – és ez a legkevesebb – az uniós intézményekkel és a tagállamokkal szembeni magyaros „pávatánc” folytatását vetíti előre.

Felszólalások az Európai Parlamentben

„Mi küzdeni fogunk azok ellen, akik egy birodalmat akarnak csinálni a mi Uniónkból!”

A PERC-1 kutatás megállapításaival összhangban, a Fidesz európai parlamenti képviselőcsoportjában az itt vizsgált egy év és négy hónap alatt is két, egymással markáns kontrasztban álló tendenciát fedeztünk fel. Az egyik egy alapvetően puha EU-pragmatikus attitűdön alapul, de olykor EU-konstruktív vonásokat tartalmazó viselkedés. Ez általában fenntartaná az integrációs status quo-t – olykor a mélyebb gazdasági integráció felé való

elmozdulást támogatja –, de a szakpolitikákban az eredményes együttműködésre törekszik, az európai jog tagállami implementációját sürgeti, az országhatárokon átívelő ügyekben növelné az európai intézmények kompetenciáját, és – az EP általános tendenciájába illeszkedően – így tenne a parlamenti hatáskörrel is. Az ezzel szemben álló, jellemzően EU-pragmatikus tendencia a szűken értelmezett nemzeti érdek előtérbe tolása, az európai politika Magyarországra vonatkozó, praktikus haszna vagy kára alapján történő értelmezése. Amennyiben a kormánypárt – képviselőinek, különösen elnökének EP-beli felszólalásaiban is tetten érhető módon – a nemzet, illetve az ország egészével azonosítja önmagát, ugyanezen tendenciának szélsőséges változata az a viselkedés, amely a legkönnyebben úgy írható le, mint a magyar kormány képviselőjének ellátása egy nemzetközi szervezetnél. Mihelyt pedig ez a nemzetközi szervezet véleményük szerint ellenséges a kormánnyal szemben, a képviselő átalakul védelemmé. Ennek az általánosságban EU-pessimista tendenciának része a bal- és jobboldal közti megosztottság hazai dichotómiájának áttemelése az európai szintre, gyakran – a tájékozatlanság állandó vádján túl – azt sugalmazva, hogy a szemben elhelyezkedő kollégák valakik, a magyarországi ellenzék, esetleg a „nemzetközi pénzügyi körök” befolyása alatt állnak, azok érdekét szolgálják a választóiké helyett. Ez a kontraszt megjelenik egyrészt a képviselőcsoport különböző tagjai, másrészt az egyes tagok különböző felszólalásai között.

Gáll-Pelcz (vagy, amint korábban belföldön ismert volt, Pelczné Gáll) Ildikó például komoly szakértelemről és elhivatottságról tesz tanúbizonyságot, amikor változatos közösségi szabályozások kialakításában vesz részt a stabilitási kötvényektől a kisállatok szállításáig és ezek mihamarabbi tagállami átültetését, illetve a tagállamok és az európai szervek közötti együttműködést sürgeti. (7) Bár a belső piac iránti elkötelezettségét a képviselő gyakran hangsúlyozza, a fiskális uniót elveti (emlékeztet, az adóharmonizációról szólva úgy fogalmazott: „nem kéne ajtóستól menni a házba”), és az európai integrációt általában is főként gazdasági integrációnak tekinti. És támogatja; az euróövezeti adósság, közös bankfelügyelet, a bankunió mellett érvel. (7) E kutatás szempontjából egyik legfontosabb hozzászólásában, a Tanács 2012 októberi ülésének következtetéseit tárgyaló plenáris ülésen mint „az eurózónához deklaráltan csatlakozni kívánó” országról beszélt Magyarországról – noha a Fidesz belföldi kommunikációjában erről évek óta alig van szó – és felhívóként nevezte a „többkörös”, vagyis többsebességű Európáról való beszédet. Utóbbi sem üres frázis: a bankunióról szólva Gáll-Pelcz hangsúlyozta a nem euró-zóna-tagokkal való szolidaritás, vagyis befolyásuk megőrzésének fontosságát – ez pedig nemcsak Magyarország, de Európa integritása szempontjából is fontos. (8) Mindezek alapján a képviselő attitűdjé en bloc puha EU-pragmatikusként (7), bizonyos kérdésekben EU-konstruktívként (8) kategorizálható.

Járóka Livia is hasonló értékelést érdemel. Ezt támasztja alá már az a szokása is, hogy rendszerint angolul szólal fel a plenáris vitán – ahol egyébként bevett gyakorlat az anyanyelvi felszólalás. (Néha Deutsch Tamás és Schöpflin György is így tesz.) a kezdeményezés, a rugalmasság, az EP szupranacionális jellegének elfogadása és erősítése, amiről ez tanúskodik, EU-konstruktív (8) szinten értékelhető a PERC pontrendszerében. De Járóka az uniós állampolgárság mellett is kiáll (8) és szakterületén, a kiszolgáltató csoportok,

különösen a román integrációjában rendszeresen szakszerű, releváns és konstruktív hozzászólásaival járul hozzá a vitához. (7)

Egy ellenpélda lehet a csoport aktívabb képviselői közül Bánki Erik, akinek a vizsgált időszakban elhangzott felszólalásai szinte mindegyikében legalább egyszer elhangzott a Magyarország szó. (6) Felszólalásainak egyik jellemző mozgatórugója Magyarország közvetlen anyagi-praktikus érdekeinek védelme az Unió érdekeinek figyelmen kívül hagyásával, ilyen volt például az a panasza, hogy a Bizottság – tekintve, hogy a Kiotói Egyezmény egy egészként kezeli az Uniót – nem engedi meg, hogy Magyarország a csökkentés-tartalékait a következő időszakra átvigye és értékesítse. (6) a másik motiváció pedig a magyar kormány népszerűsítése, amely a kormányzati kommunikációból átemelt szlogenek, mint a „segély helyett munkát”, vagy a „rezsicsökkentés követendő példa” EP-beli mantrázásában, illetve a kormányzati politika hol relevánsabb, hol – mint az eurózónán kívül tagállamok támogatása kapcsán – kevésbé releváns módon tált méltatásában ölt testet. (6) Még ha legitimnek is tekintjük az Európai Unió pusztán nemzetközi szervezetként történő felfogását, akkor is világos, hogy Bánki Erik nem érti az Európai Parlament szerepét az uniós döntéshozásban és saját szerepét ott: gyakran úgy beszél, mintha a magyar kormány delegáltjaként tárgyalna más országok delegációival. „Magyarország számára továbbra is elfogadhatatlan az a javaslat, amely alapján ... 30%-kal csökkenne az országnak jutó támogatások mértéke” – mondja egy, a kohéziós támogatásokról szóló felszólalásában. Ez a szerep láthatólag tudatosult is Bánkiban. 2013 decemberében, egy a tengeri területrendezésről szóló vitában azt kérdezte: „vajon nekem, Magyarország képviselőjének miért fontos, hogy hozzászóljak ehhez a vitához?”. Itt, míg az igen releváns kérdés megválaszolatlanul marad, az világosan kiderül, hogy Bánki nem a pártja, hanem az országa képviselőjének tekinti magát. (6)

Ahogy korábban, a vizsgált időszakban is a kohéziós támogatások mértéke volt a Fidesz EP-képviselőinek egyik legkedveltebb témája. Az utilitarista szempont – hogy a Bizottság az erre elkülönített keretet, így a Magyarországnak jutó támogatásokat se csökkentse a következő periódusban – világos, és önmagában semmi esetre sem elítélendő: tagállami érdekek érvényesítése csak akkor jelent alacsony pontszámot a PERC értékrendszerében, ha az nincs összhangban a tágabb európai érdekekkel, illetve, ha (mint Bánki esetében) annak figyelmen kívül hagyásával párosul. Márpedig – ahogy mások között Gyürk András érvelése is bizonyította – a kohéziós pénzek mértékének megőrzése mellett lehet az európai érdek felől közelítve érvelni. Ő amiatt aggódott, hogy a fejlettségi különbségek alááshatják az európai együttműködést, pedig – szerinte – a tagállamok közti szolidaritást, amelynek a kohéziós politika a kiteljesedése, éppen válságban a legfontosabb fenntartani. (7) Van persze ellenpélda is: Deutsch Tamás ugyanebben a vitában, ugyanezzel a céllal felszólalva, kizárólag Magyarországgal példálózott, „méltánytalannak” minősítve, hogy az uniós átlagnál alacsonyabb GDP-je ellenére csökkenthetik a keretét, „ezzel konzerválva leszakadását” – a képviselő a kérdés tágabb, európai vonatkozásával nem foglalkozott. (6)

Másik, a fideszes EP-képviselők körében igen közkedvelt téma az energiapolitikák összehangolásának, illetve közösségiesítésének sürgetése. Ez – tekintve Magyarország kiszolgáltatottságát az orosz gáznak – megint csak alátámasztható a „nemzeti érdekekkel”, hiszen,

ahogy Bánki Erik is felismerte, „a nemzeti megoldások képtelenek a regionális problémák megoldására”, (7) vagyis a közös energiapolitika által jelentett megerősödött, harmadik országokkal szembeni tárgyalási pozíció Magyarország számára is kívánatos. Ezt Gyürk András fogalmazta meg a legszabatosabban, amikor azzal érvelt a transzeurópai energia-infrastruktúra mellett, hogy „mivel a kiemelt státuszra a közép-kelet-európai beruházások jó eséllyel pályáznak, ezért hatvan év után először lát esélyt arra, hogy a régióknak egyoldalú energiafüggősége mérséklődjön”. A fideszes képviselők megközelítése e témában nemzeti, illetve régiós fókuszról tanúskodik; rászűthetnénk a pragmatizmus bélyegét. Csakhogy a fókusz indokolt; az EU-ban valóban a közép-kelet-európai régió a legkiszolgáltatottabb az orosz gáznak, márpedig az összes tagállam viszonylagos függetlensége összeurópai érdekek tekinthető – hiszen egyetlen ország sakkban tartásával az egész EU hozható kellemtelen helyzetbe. Ez tehát szintén puha pragmatikus (7) minősítést kap – függetlenül attól, hogy a kormánypárt elkötelezettsége az ország és a régió energiaellátásának Oroszországtól való függetlensége mellett a paksi megállapodás óta legalábbis megkérdőjelezhető.

Általában elmondható, hogy a Fidesz EP-képviselői a szociálpolitika terén a fokozott koordináció, harmonizáció hívei, de az e politikák teljes közösségiesítésére irányuló felvetéseket fenntartásokkal kezelik. Őry Csaba például 2013 novemberében nyilatkozott úgy, hogy „az Uniónak sem pénze, sem jogi lehetőségei nincsenek jelenleg arra, hogy európai szintű szociálpolitikát csináljon”, (7) míg Gáll-Pelcz ugyanott a statisztikai hivatalok működésének szabályozását és ellenőrzését hangolta volna össze – hangsúlyos az „összehangolás”. (7) a képviselőnő jelezte, nem tudja elfogadni, hogy „a pénzügyi kormányzashoz és a pénzügyi unióhoz hasonló automatikus stabilizátorokat, kötelező erejű normákat írjunk elő szociális területre is”, (7) jelezve, hogy ez szintén ellentétes az Alapszerződéssel – s frakciója nevében elvetette az uniós szintű munkanélküli juttatás ötletét is. (7) Hasonló egyensúlykereső hangnemben szólalt fel Deutsch Tamás 2013 decemberében a foglalkoztatási és szociális politikák jobb koordinációja mellett, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy – ahogy másutt is – létkérdés a tagállami hatáskörök tiszteletben tartása. (7)

Az Európai Parlamentre általában jellemző tendencia ugyanakkor a saját kompetenciájának növelésére, illetve – kisebb részt – a büdzsé növelésére való törekvés. Ez sokszor, sokak esetében utilitarista szempontok által vezérelt, de egyértelműen integrációpárti irány – és ebbe a Fidesz EP-képviselői is illeszkednek. A Bizottság 2013-as növekedési jelentéséről szóló vitában Őry Csaba például úgy fogalmazott, „demokratikus deficitről” tanúskodik a tény, hogy a szövegről a Parlament csak saját kezdeményezésű jelentésben mondhatja el véleményét, és kifejezte abbéli reményét, hogy az meghallgatásra talál. (8) Gáll-Pelcz Ildikó az állami támogatások korszerűsítése kapcsán szorgalmazta a Parlament általi demokratikus felügyeletet, (8) Gyürk András pedig amiatt sajnálkozott, hogy az Uniónak jelenleg nincsen jogalapja egy egységes munkajogi szabályozás megalkotására. (9) Egy másik EP-trend, a Bizottság püfölése annak lassúságáért, kényelmeskedéséért szintén megjelenik a Fidesz képviselőinek felszólalásaiban; ezt példázzák Őry Csaba 2013 szeptemberi megjegyzései az európai munkahely-biztonsági és egészségvédelmi stratégia kapcsán a felelős biztosnak, Andor Lászlónak.

De a Fidesz strasbourgi képviselői más téren is gyakran egy átláthatóbb, koherensebb, a polgáraihoz közelebb álló, így legitimebb uniós hatalom eszményképével politizálnak. Az Európa jövője melletti elkötelezettséget bizonyítja például Szájer József azon megjegyzése is, amelyben kiállt „az Európai Unió politikai ambíciója és céljai mellett a globális világban”, utalva Barroso mélyebb integrációt sürgető 2012-es State of the Union beszédére. (8) a 2014-es EP-választásokról szólva Schöpflin György pedig azt mondta, fontos, hogy azok valóban „európai” választások legyenek, hogy európai ügyekről szóljanak. Szerinte Európa hatalmának európai szintű legitimációja létkérdés. Schöpflin ezért kiállt az európai szintű kampány, a kampány során a bizottsági elnökjelölt-állítás gyakorlatának meghonosítása és így a bizottsági elnök állampolgárok általi elszámoltathatósága mellett. (8) Hasonló szellemben hangsúlyozta Szájer egy európai közigazgatási eljárásról szóló jogszabály megteremtésének szükségességét (8) és állt ki Gáll-Pelcz a bankunió mellett is. (8) Járóka és Deutsch a strukturális alapok disztribúciójáról szólva szorgalmazták a nemzeti szint alatti hatóságok előnyben részesítését, így hitet téve a szubszidiaritás elve mellett. (7) Amikor pedig Szájer az egységes szabadalmi rendszer vitájában az ineffektív régi rendszert kritizálva az Egyesült Államokét hozta párhuzamnak, azzal azt mondta, hogy az új, egységes rendszer a föderális államban működővel összemérhető. (8) Deutsch Tamás is többször európai fókusszal küzdött európai ügyekért, például az Európai Csalás Elleni Hivatal reformjainak ügyében (8) – noha az szorosan összefügg a kormánytöbbség által az Országgyűlésben nemrégiben megtámadott Európai Ügyészség tervével. Szájer, Deutsch, Gáll-Pelcz, Járóka, és Bagó Zoltán is kiállt az uniós állampolgárság mellett (8), sőt, Járóka és Bagó az európai identitás kérdését is fejlesztését is szorgalmazták. „Az Európához tartozás kollektív tudata az egyik alapja az Unió stabilitásának” – mondta Bagó. egy, az árva műalkotásokra vonatkozó tagállami szabályozások harmonizációjáról szóló vitában. (8)

Felszólalásait böngészve több Fidesz-képviselő a közös európai külpolitika melletti elkötelezettségére is fény derül. Önmagában az a tény például, hogy a Schöpflin György EP-határozatot gondoz a magyar külpolitikai fiaskó, az azeri baltás gyilkos kiadatása ügyében, puha EU pragmatikus (7) attitűdöt, az egyesült Európa külpolitikai potenciáljának elismerését tükrözi. Ugyanezt elismerve sürgette az „összehangolt” külpolitikát Gyürk András az energiapiaci kormányközi megállapodásokról szóló EP-vitában. (7) De Gáll-Pelcz Ildikó is hangsúlyozottan „a több Európát gondolat mentén” örvendett a Külügyi Szolgálat és az uniós küldöttségeknek a konzuli feladatok ellátásába való bevonásának. (8) Hankiss Ágnes egy 2013 decemberi felszólalásában pedig a katonai koordináció fokozott intézményesítését sürgeti. (7) a Fidesz képviselői jellemzően támogatják a nyugat-balkáni integrációt is: Schöpflin kiállt Szerbia és Macedónia, Bánki Bosznia-Hercegovina jövőbeli uniós tagsága mellett. (7) S bár a „nemzetegyesítés” szempontja – mármint Szerbia kapcsán – fel szokott merülni, Schöpflin nem hozta szóba. Amikor pedig Schöpflin 2013 októberében azt állította, hogy a Keleti Partnerség országaiban az EU érdekeit a legerősebben az a tény szolgálja, hogy egyik ország sem akarja magás ismét teljes egészében Moszkva ellenőrzése alatt találni, egy a határozottabb közös külpolitika felé mutató geopolitikai érvelést mutatott be. (8)

Szemet szűrnek továbbá a Fidesz európai parlamenti politikusainak – az anyaországiakkal szemben – a gazdasági „ortodoxiát” és a bizottsági ellenőrzést markánsan támogató, vagyis konszenzuskereső megnyilvánulásai. Gáll-Pelcz Ildikó például a Bizottság 2013. évi munkaprogramjának vitájában a költségvetési fegyelem és a nemzeti reformprogramok bizottsági felügyelete mellett érvelt. (8) Gáll-Pelcz ugyanakkor a problémaközösséget tagadva, a „más feltételrendszerek között az egyes tagállamok nem alkalmazhatnak ugyanolyan válságkezelési módokat”- érvelés mentén vette védelmébe a Fidesz-kormány magyarországi válságkezelését. (7)

A belső kohézió hiányának problémája más képviselőknél is felmerül. Szájer József, akinek a szavaiból olykor – láthattuk – kihámozható a politikai unió víziója, aktívan kiveszi a részét a kormány – a fideszes EP-képviselők által minden más európai kormánypárt képviselőinél gyakrabban és intenzívebben tűzött – reklámozásából. Erre példa, amikor a Bizottság 2013. évi munkaprogramját előkészítő állásfoglalás vitájában beszélt a „munkaalapú társadalomról”, megjegyezve, hogy ez összhangban áll a kormány intézkedéseivel. (6) Persze Szájer nem csak népszerűsíti, de, ha kell, védi is a kormányt. A magyarországi alkotmányos helyzet 2013. áprilisi plenáris vitáján támadó hangnemet megütve, az osztrák kormány egy harminc évvel ezelőtti intézkedésével érvelve vádolta kettős mérce alkalmazásával Hannes Swoboda szocialista frakcióvezetőt. (6) (A belső kohézió hiányával nem vádolható Járóka Livia ugyanezen a vitán sokkal kompromisszumkészebb stílusban szólalt fel: a képviselőnő a gyűlöletbeszéd számos tagállamban bevett tilalmára összpontosítva méltatta az Alaptörvény negyedik módosítását. [7]) a – mint láthattuk – sok esetben szintén integrációpárti Gáll-Pelcz az itthon forró témának számító lakáshitel-szabályozások vitáján „kibúvók keresésével” vádolta azon képviselőtársait, akik szerint ezekbe a politikának egyáltalán nem kell beleszólnia. Ezzel azt sugalmazta, hogy hátsó szándék vezérli őket; gyakorlatilag a bankok „ügynökei”. (5) Egy másik alkalommal Gáll-Pelcz ambíciózus integrációs törekvésekről, a gazdasági és monetáris unió kiteljesítéséről beszélt nagy lelkesedéssel, majd ugyanezen felszólalásának végén „szocialista, kommunista, liberális és zöld” képviselőtársainak szegezte a kérdést, hogy azok miért fordulnak a Bizottsághoz és a Tanácshoz a magyar demokráciáért aggódva, amikor „jól tudják”, hogy az él és virul. A direkt támadás, a sugallat, hogy a képviselők tudatában vannak annak, hogy a demokráciának éppen az ő „informátoraik”, vagyis a magyarországi ellenzék árt, általában az a feltételezés, hogy a kormány EP-beli kritikusait a magyarországi politikai ellenfelei mozgatják, EU-pesszimista (5) besorolást érdemel. A kétféle érvelés olykor keveredik is: Gyürk András például szeptemberben házalt kormányának eredményeivel, Magyarország megkövetésére és a „magyar modellből” való tanulásra szólítva fel az Európai Uniót – felszólalása kulcsmondatában azonban azzal indokolta a hirdetést, hogy az EU csak úgy szerezheti vissza a hitelességét, ha teret enged a nemzeti megoldásoknak. Az európai érdek efféle cinikus kezelése a PERC-skálán EU-pragmatikus (6) szinten értékelendő.

Szintén emlékezetes Gál Kinga felszólalása a Rui Tavares által gondozott, az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban, illetve az EU vonatkozó politikájáról szóló jelentés vitájában. Itt a fideszes képviselő az EU hatékonyságának, eredményességének

és koherenciájának fontosságát hangsúlyozta. (7) Arról is szólt, hogy az alapvető jogokat az Unió határain belül és kívül egyaránt védeni kell. (7) a képviselőnk akkor még természetesen nem ismerhette Tavares másik – a Gál által is hangsúlyozott célok által vezérelt – jelentésének tartalmát. E másik, a magyarországi helyzetről szóló Tavares-jelentés vitáján elhangzott szavaiban, miszerint annak támogatói „saját maguk ellen játszanak”, mivel a jelentés elfogadása az euroszeptikusokat erősíti majd, ismét a cinizmus csillan fel: a figyelmeztetés minden értéktől mentes. (5) Gál egyébként reflektálatlanul emeli át a hazai dichotómiákat az európai szintre – inkább kevesebb, mint több sikerrel. Példá erre az a 2013. októberi felszólalása, melyben „baloldali és liberális képviselőtársait” kéri, akik „gyakran felemelik a hangjukat emberi méltóság sérelmét véve”, hogy miért nem ítélik el Orbán Viktor méltóságának a szerinte a szobordöntéssel bekövetkezett sérelmét. (6) Azt, hogy az ilyen belföldi kommunikációs játék mennyire nem való az Európai Parlamentbe, az „egyperces felszólalások fontos politikai kérdésekben” kategóriába, mi sem mutatja jobban, mint Gál terminológiája: hogy egy „néppárti magyar miniszterelnök méltóságának meggyalázásáról”, „[az] európai politizáláshoz nem méltó magatartásról” van szó. A kapcsolatot a hallgatósága és felszólalásának tárgya között azonban minden igyekezetének ellenére aligha sikerült megteremtenie; az EP-képviselők általában – érthető módon – felfüggesztik a figyelmüket, ha belföldi politikai játékok fedeznek fel.

Látható, hogy a domináns Európa-barát, együttműködés- és helyenként integrációpárti attitűdtől a fideszes EP-képviselők általában akkor térnek el durván, amikor a magyar kormány bekerül a képbe: kiemelt politikái kerülnek szóba, vagy közvetlen támadás alá kerül. Persze akadnak ellenpéldák: ilyen volt az az eset, amikor Bagó Zoltán a vita témájának – a polgárok európai évének – szempontjából meglehetősen irreleváns szlovákiai Beneš-dekrétumok ügyét húzta elő, vagy amikor Gál Kinga látta alkalmasnak az ír elnökség programjának vitáját a Tobin-ügy előhozatalára. Magyarország delegáltja, a – mindegy, milyen kontextusban, de – Gyurcsány Ferencet is sűrűn emlegető Bánki Erik pedig mindenről a hazára és a kormányra asszociál. Emlékezetes például, hogy a dohánytermékekről szóló szabályozás 2013 októberi vitáján méltatta „Orbán Viktor miniszterelnök úr a dohányzás visszaszorításáért vívott sikeres harcát”, s rögtön szembe is állította a miniszterelnök urat a környezetvédelmi biztossal, aki szerinte a „verespataki cianidos bányaberuházás” be nem tiltásával az emberi élet és a környezet értékei fölé helyezte az ipari érdeket. A vita illetén eltérítése egy-egy nemzeti ügy megtárgyalásának céljából EU-pragmatikus (6) értékelést kíván.

De a fideszes politikusok – élükön a „Magyarország védelmében” felszólaló Orbán Viktorral – mégis a magyar közvélemény által is Tavares-jelentésként ismert szöveg vitáján festettek minden korábbinál sötétebb képet az Európához való viszonyukról. Márpedig ez a vita tulajdonképpen a fent felvázolt jelenségnek, a magyar kormány gyakran nem EU-konform intézkedéseinek szintén nem EU-konform, tehát EU-pesszimista és szkeptikus védelmének a kiteljesedése. A legkiugróbb, a vitában elhangzott megnyilvánulás a Szovjetunió-Európai Unió párhuzam, amelyet először Orbán sugalmazott – azzal, hogy „jól ismerjük, milyen az, amikor a hatalmasok visszaélnak a hatalmukkal”, illetve, hogy „azért csatlakoztam az antikommunista ellenálláshoz, hogy soha ne kelljen ilyen dolgokat elsen-

vednünk” – majd Szájer erősített rá bornírt megjegyzésével, miszerint Sztálin is több időt adott a védekezésre a koncepciók perek vádlottjainak, mint adatott „Magyarországnak” a védekezésre az EP-vitában. (Ezért Schulz helyre is utasította Szájert.) Ez, valamint a felvetés, miszerint az EP „bírósgót játszik” ahogyan Gál Kinga mondta, és, hogy a jelentés Szájer József szerint „koncepció ítélet”, EU-főb osztályzatra érdemes. Sokatmondó Orbán beszédének azon kitétele, miszerint az EU nem tiszteli „a nemzet függetlenségét és szabadságát”. (3) a jelentés illegitimitásának vádja – Gál Kinga diktátumnak nevezte azt – megint csak kemény EU-szeptikus értékelést (3) érdemel. (Erre a felvetésre ismét Schulz reagált: emlékeztette a képviselőket, hogy a szöveg többségi döntéssel került a Parlament plénuma elé.) az e fejezet mottójában idézett, Orbán felszólalásából kiemelt mondat („Mi küzdeni fogunk azok ellen, akik egy birodalmat akarnak csinálni a mi Uniónkból!”) azért érdekes, mert egyrészt birodalmi ambícióval vádolja az EU-t, másrészt viszont a sajátjának tekinti azt: EU-pragmatikus (6) besorolást érdemel. Gyürk András ezzel szemben pusztán egy irreleváns, sőt, a strasbourg-i plénum előtt egyenesen kínos belpolitikai játszmát játszott, amikor Bokros miniszterségét és MSZMP-tagságát feszegette. (5) Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Fidesz legaktívabb képviselői közül többen, így például Gáll-Pelcz Il-dikó, Bánki Erik és Deutsch Tamás nem szóltak fel a vitában – ízléstől függően feltételezhetjük, hogy jobbnak látták így tenni, vagy esetleg, hogy csupán nem kaptak szót.

Még érdekesebb, hogy a tizennégy fideszes EP-képviselőből négy rendkívül inaktív volt a vizsgált időszakban. Surján László összesen négy, Hankiss Ágnes öt, Glattfelder Béla hat alkalommal szólt fel plenáris ülésen – igaz, 2013 harmadik harmadában Hankissnak sikerült javítania néhány írásos hozzászólással biztonságpolitikai és büntügyi kérdésekben. A feltűnő inaktivitás, a képviselői munka nem kielégítő elvégzése azonban nem csak a PERC rendszerében nem értékelhető – az nem csak az EP-ben, nem csak Európa szempontjából felettebb destruktív viselkedés.

Összességében elmondható, hogy a 2012 szeptemberétől 2013 decemberéig terjedő időszakban a Fidesz európai parlamenti képviselői a magyar kormány számára semleges ügyekben – néhányuk kivételével – jellemzően európai fókusszal és az összeurópai érdeket képviselve, konstruktívan politizáltak. A „magyar ügyek” vitáiban, a kormány politikájának védelmében elhangzott, gyakran támadó hangnemű felszólalásaik azonban a PERC-skála másik szélsőségét is bejárták. A képviselőcsoport tagjainak összes vizsgált, maguk és pártjuk Európához való viszonyát megjelenítő aktivitása pontszámának átlaga így 6,6, ez puha EU-pragmatikus (7) besorolást jelent.

Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban

„Ügyis Brüsszelben fog kikötni az ügy”

A 2009 közepe – 2012 közepe közötti időszakot felölelő PERC-1 kutatás fideszes felszólalásainak vizsgálata szerint a kormánypárti képviselők akkor leginkább EU-pragmatikus vagy EU-konstruktív, a szakmaiságot előtérbe helyező hozzáállást mutattak az országgyűlési bizottsági munka során, míg az élesebb megnyilatkozások jellemzően a plénum előtt hangoztak el.

A jelenlegi kutatásban górcső alá vett – 2012 nyaratól induló – időszakban nem csak a plenáris viták során vált egyre inkább meghatározóvá a Fidesz részéről az EU-kritikus hozzáállás, hanem azzal párhuzamosan, a plénum előtt használthoz hasonló retorikával találkoznak a bizottsági viták során is. Ahogy azonban arra a plenáris felszólalások vizsgálatakor is adódott példa, a bizottsági munkában is feltűnik az Uniót támogató attitűd.

A plenáris fideszes felszólalások elemzésénél követett tematikával összhangban, fontos kiinduló pontként értelmezhető az uniós szintű gazdasági válságkezeléshez és gazdaságpolitikai koordinációhoz kapcsolódóan a bizottsági vitákban 2012 őszén elhangzott kormánypárti hozzászólások elemzése. Győri Enikő mind az európai ügyek bizottsága, mind pedig a külügyi bizottság ülésén kifejezte támogatását az eurózóna tagállamai közötti koordináció elmélyítése iránt (8), azonban arra is felhívta a figyelmet, hogy arra az egységes piac sérelme és az alapszerződések módosítása nélkül kerüljön sor. Ezzel egybehangzó Hörschik Richárdnak, az európai ügyek bizottsági elnökének véleménye is, amikor a tervezett európai bankunió kapcsán az eurózónán kívüli tagállamok leszakadásától tartva a kétsebességes Európa ellen érvelt (8). Ez az argumentáció szorosan kapcsolódik a magyar érdekeknek leginkább megfelelő megoldás kidolgozásához is. Balla Mihály, a külügyi bizottság elnöke ezzel kapcsolatban így fogalmazott: „nem vitás, hogy Európán belül lehet megoldani ezt a problémát, (...) de az sem, hogy a nemzeti érdekeket képviselni kell, ahogy azt minden más tagország is teszi” (6). Ezzel cseng egybe Martonyi János kifejezetten pragmatikus álláspontja is: a politikus 2012 októberében, külügyminiszteri meghallgatásán kifejtette, hogy „nem az államelméleti kategorizálás fontos” José Manuel Barroso európai bizottsági elnök akkoriban megfogalmazott »nemzetállamok föderációja« kapcsán, „hanem hogy miként alakulnak a hatáskörök”. Az e tekintetben körvonalazódó építőelemeket illetően pedig „nem filozofálni kell, hanem abból kiindulni, hogy [például] a bankunió ügyében mi a magyar érdek” (6). Erre reagálva Hörschik Richárd külön is kiemelte, mennyire fontos a „nemzeti érdek egyértelmű és világos képviselése abban a dzsumbujban, amit az Európai Unióban látunk”.

Az EU-pragmatikus hozzáállás fideszes képviselők részéről más tekintetben is megmutatkozik, a különböző – leginkább a mezőgazdasági, az önkormányzati, illetve az oktatási bizottságban szóba kerülő (pl. A fagykárak enyhítésére szolgáló, vagy az óvodák bővítését, illetve a családi napközik felállítását támogató) – uniós pályázati források felhasználásától kezdve (6) a magyar érdekképviselő fontosságát az adott szakpolitikai terület tekintetében hangsúlyozó megjegyzésekig. Utóbbira példa Fazekas Sándor nyilatkozata a közös agrárpolitika reformjával kapcsolatos magyar álláspontról 2012 szeptemberében a mezőgazdasági bizottság előtt vidékfejlesztési miniszteri tisztségében tett éves meghallgatása során, vagy amikor pár hónappal később, ugyancsak e bizottság ülésén Jakab István úgy fogalmazott, hogy „a képviselők a törvények betartása mellett ne csak európai fejel és szívvel gondolkodjanak, hanem magyar fejjel és szívvel is” (6).

A magyar érdekképviselő fideszes pozicionálása azonban már EU-pesszimista jegyeket mutat például Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter kinevezés előtti meghallgatásán 2013 márciusában a foglalkoztatási és munkaügyi bizottság előtt, ahol a politikus kife-

jezetten a magyar érdekek IMF-fel és az Európai Bizottsággal szembeni védelméről beszélt (5). Ennél is sarkosabban fogalmazott Vas Imre az alkotmányügyi bizottság 2013. szeptember 9-i ülésén az Alaptörvény ötödik módosítása kapcsán tartott vitában, mikor kifejtette, hogy egy kormánynak mindig az állampolgárai érdekeit kell képviselnie, s „ha ezt az európai uniós szervekkel szemben kell tenni, akkor azokkal szemben” szükséges a fellépés (3).

Nem véletlen, hogy ez a nyelvezet és mondanivaló ismerősnek tűnik a PERC-2 kutatásban görcső alá vett plenáris felszólalások vizsgálata után.

Megállapítható ugyanis, hogy a bel- és a külpolitikai figyelem középpontjában is szereplő, s a Fidesz által, illetve uniós szinten különböző módon értékelt témák kapcsán tett kemény és puha EU-szeptikus (3-4) kormánypárti plenáris felszólalások mondanivalója és retorikája tükröződik az ezen ügyekben elhangzott bizottsági hozzászólásokban is: így például a Fidesz értelmezésében „Brüsszelből ellenünk folyó” túlzottdeficit-eljárással, az „Európai Parlament hatásköri túllépéséből született”, „tárgyi tévedéseket tartalmazó” és „Magyarország-ellenes törekvéseket” mutató Tavares-jelentéssel, illetve Viviane Reding biztosnak a Tobin-ügyben tett „tűrhetetlen” nyilatkozataival kapcsolatos fideszes bizottsági felszólalásokban.

A Fidesz ezen ügyekben teljesen egységes nyelvezettel támogatott, koherens álláspontot képviselt tehát nem csak az Országgyűlés plénuma előtt, hanem a különböző bizottsági üléseken is. Példa erre Lázár János 2013 februárjában a nemzetbiztonsági bizottságnak adott tájékoztatója, mikor a titokminiszter a Magyarország ellen folyó kötelezettségszegési eljárásokkal kapcsolatban utalt a hazánkban tevékenykedő, külföldi multinacionális cégeknek a kormány lépései okozta érdeksérelmeire, amely „jelenségek” esetleg meghúzódnak „a Brüsszelbe irányuló, Magyarországot érintő feljelentések mögött” (4).

A magyar termőföld-tulajdonnal kapcsolatos szabályozást érintő fideszes bizottsági felszólalások esetében is érvényesül a puha EU-szeptikus nézőpont (4). Erre példa Turi-Kovács Béla véleménye, aki egyetértene az Alaptörvény harmadik módosítása kapcsán megfogalmazott Jobbik-javaslattal a termőföld kizárólagos magyar tulajdonban tartásával, ha az nem lenne ellentétes a csatlakozási szerződéssel, vagy Vas Imre argumentációja, aki e javaslatot azért nem támogatta, mert úgy Magyarország uniós támogatásoktól esne el. Más fideszes politikusok szerint pedig az új földtörvény megfelelő védelmet nyújt a külföldiek magyarországi termőföldvásárlásával kapcsolatban oly módon, „amelybe az Európai Unió nem nagyon tud belekötni”, ahogy arra a mezőgazdasági bizottság 2012. október 2-i ülésén Budai Gyula rávilágított; még ha „a földtörvény elsősorban nem arról szól, hogy az Európai Uniónak, hanem hogy a magyar embereknek megfelelőjünk” – fogalmazott Horváth István ugyanazon az ülésen (5).

Az Európai Unió, mint szembenálló fél meghatározását illetően a bizottságokban találunk a plénum elé már nem kerülő argumentációkat is. Ilyen például Répássy Róbert hozzászólása a Tavares-jelentésre válaszul megfogalmazott, a „Magyarországot megillető egyenlő elbánásról” szóló országgyűlési határozat alkotmányügyi bizottsági megvitatása során 2013 júliusában: a politikus értelmezésében az inkriminált EP-határozat alkotmánymódosításra utasítja a magyar képviselőket, amely sérti a szabad mandátum elvét

és a közrendbe ütközik (3). Hasonló értékelést érdemel Navracsics Tibornak az ugyan-csak 2013 nyarán, e bizottság előtt tett miniszteri meghallgatásakor kifejtett véleménye a Tobin-üggyel kapcsolatban: azt az európai igazságügyi együttműködés adta többletérték tesztetésének írta le, s kifejtette, hogy ha az EU nem tud érvényt szerezni a magyar bíróság jogerős döntésének, úgy „ennek az igazságügyi együttműködésnek a hétköznapi életben sok értelme nincs” (3). Arról azonban Navracsics nem beszélt, holott igazságügyi miniszterként nem lehetett előtte titok, hogy olyan uniós joganyag érvényesíthetőségét kérte számon Brüsszelen, amely alkalmazásának elmaradása miatt az Európai Bizottság még nem indíthatott kötelezettségzegési eljárást Írország ellen. Ugyancsak a Tobin-ügy kapcsán pedig Braun Márton az európai ügyek bizottságának 2013. október 24-i ülésén már egyenesen úgy fogalmazott, hogy ő maga „egyre inkább euroszeptikussá” vált (3).

Érdemes megemlíteni e hozzáállással kapcsolatban, hogy a már elemzett plenáris felszólalások mellett a legkülönbélebb bizottsági vitákban került elő a nemzeti szuverenitás heves védelme a 'brüsszeli ellenséggel' szemben (3). Erre példa Wittner Mária felszólalása az emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságnak a vallási közösségek jogállásával összefüggő törvényeknek és az Alaptörvény negyedik módosításával kapcsolatos vitáján, ahol úgy fogalmazott: „ha az Európai Unió kitörölte preambulumból a kereszténységet, akkor ne avatkozzon bele független országok egyházi dolgaiba”.

A brüsszeli ellenségkép legyártásának technológiájára további példával szolgálnak a Költségvetési Bizottság 2013. őszi ülésein tett fideszes megjegyzések: Puskás Imre 2013 szeptemberében azt fejtegette, hogy az uniós forrásokkal és a kapcsolódó pénzügyi elszámolásokkal foglalkozó brüsszeli illetékesek egyszerűen „mikor nem értek rá, bedobták, hogy szabálytalan, aztán megvizsgálták, [...] és kiderült, hogy nincs semmi szabálytalanság”, és ezzel „jelentős károkat okoztak a magyar nemzetgazdaságnak” (5). Több jót Babák Mihály sem feltételezett az uniós illetékesekkel kapcsolatban, mikor 2013. október 28-án a pénzügyi rezsicsökkentésre vonatkozó előterjesztést támogatva megjegyezte, hogy az hiába támogatja a lakosság érdekeit, „úgyis Brüsszelben fog kikötni az ügy” (5).

Egy másik érdekes példa, mikor 2013. szeptember 24-én a litván nagykövet tartott beszámolót a soron következő litván EU-elnökség programjáról és prioritásairól az európai ügyek bizottsága előtt, s Nagy Gábor Tamás hozzászólásában külön megköszönte a litván parlament még 2012. januári kiállítását a magyar szuverenitás mellett, ezzel „elutasítva az Európai Parlamentben folyó politikai hecckampányt”.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a nemzeti szuverenitás kérdéskörében nem csak ilyen hangvételű fideszes felszólalásokkal találkozhatunk a PERC-2 kutatásban göröcső alá vett bizottsági viták során: figyelemreméltó a Lisszaboni Szerződés által a nemzeti parlamenteknek biztosított »szubszidiaritási vétő« alkalmazása az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó tanácsi rendelettervezettel kapcsolatban. Hörcsik Richárd szerint ugyanis annak „szupranacionális modellje aránytalanul korlátozná a büntetőjog tekintetében fennálló tagállami szuverenitást”, s „az uniós fellépés tényleges hozzáadott értéke nem nyilvánvaló”. Ez a hozzáállás nyilvánvalóan nem EU-konstruktív, de puha EU-pragmatikus értéket képvisel az integrációs status quo megőrzésével (7) – ráadásul él a nemzeti

parlamenteknek nyújtott hangsúlyosabb szerep lehetőségével, részletesen megvizsgálva, hogy az adott területen a közösségi szinten végrehajtott intézkedés hatékonyabb megoldást jelent-e, mint a tagállami szintű fellépés. (A kérdéses álláspontot a PERC-2 elemzés nem értékelési szempontból).

A kutatásba bevont időszak alatt az Uniót leginkább támogató fideszes bizottsági felszólalások az EU bővítéspolitikájával kapcsolatban hangzottak el: Németh Zsolt az Európai Bizottság 2012. évi bővítési csomagjáról, illetve 2013 tavaszán a nyugat-balkáni országok európai integrációjával kapcsolatos fejleményekről tartott tájékoztatóján is dicséri a bővítést, hangsúlyozva, hogy „az Európai Unió nyitottsága egy olyan érték, amely hozzájárul az Unió versenyképességéhez, s válságkezelő képességének a javításához” (7). Ugyanakkor a csatlakozás előnyeit nem szűkíti le a gazdasági vetületre, mert „Európa jövője és sikere múlik nagymértékben azon, hogy sikerül-e előbb-utóbb egész Európát integrálni az Európai Unióba” (8).

Győri Enikő pedig az Európai Bizottság 2013. évi bővítési csomagjáról tartott tájékoztató kapcsán fogalmazza meg »EU-s hitvallásnak« is tekinthető álláspontját: a magyar kormányt „eurorealistának” nevezi, amely elismeri az Unió pozitívumait, de fenntartja magának a jogot, hogy „ha vannak olyan témák, amelyekben úgy látjuk, az Európai Unió rossz nyomon járt, azt lehessen kritizálni is” (7). Ugyancsak puha EU-pragmatikus osztályzatot érdemelnek Csóti Györgynek a vilniusi Keleti Partnerség csúcstalálkozó kilátásaival foglalkozó, 2013. október 29-i külügyi bizottsági ülésen feltett szakpolitikai kérdései Ukrajna Európai Unió iránti elkötelezettségével kapcsolatban (7).

A jelen kutatásban vizsgált fideszes bizottsági felszólalások pontszámának átlaga 5,4, ami EU-pesszimista besorolást (5) jelent, tükrözve a párhuzamosan elemzett kormányparti plenáris hozzászólások attitűdjét. A PERC-1 kutatási eredményeihez képest tehát a Fidesz országgyűlési bizottsági tónusa is EU-kritikusabbá vált, egységes hangnemet használva a PERC-1 kutatásban kimutatott, a magyar törvényhozás két színtere szerint (is) elkülönült kettős beszéd helyett.

Felszólalások az Országgyűlés plénában

„A magyar állampolgároknak nem Európából és nem az Európai Unióból van elege, hanem az Európai Unió által alkalmazott kettős mércéből”

A PERC-1 kutatás által vizsgált, a 2009-es európai parlamenti választások és 2012 nyara közötti időszakban a Fidesz magyar országgyűlési felszólalásainak átlagos PERC-indexe 6,3 lett, amely megfelelt a párt akkori EU-pragmatikusként összesített végső PERC-besorolásának is (6).

Ez azonban, ahogy arra az akkori kutatás rávilágított, nem egyetlen határozott uniós hangot jelentett, hanem a kettős beszéd megnyilvánulását: az EU-pragmatikus középérték egy EU-szkeptikus vagy EU-pesszimista, illetve egy EU-konstruktív blokkra bontható szét, mégpedig a kormányt ért kritikákra (a Fidesz értelmezésében a „Magyarország elleni támadásokra”) született válaszok, illetve egyes szakpolitikai megnyilvánulások

mentén. Utóbbi ráadásul a szakbizottsági munka során volt inkább jellemző, s nem a nagyobb nyilvánosságot jelentő, a politikai csatározások hagyományos színhelyeként is szolgáló plenáris üléseken. A jelenlegi kutatásban górcső alá vett időszakban tovább erősödött az EU-kritikus, sőt támadó felhang, amivel párhuzamosan egyre kevesebb uniós vonatkozású kérdésben találunk puha EU-pragmatikus vagy EU-konstruktív értéket mutató plenáris felszólalást a Fidesz képviselőinek részéről.

A kutatási időszak hazai plénum előtt tett megnyilatkozásaiból kitűnik, hogy a kormánypárti képviselők Magyarország és Brüsszel viszonyát leginkább a szuverenitás és a nemzeti, illetve alkotmányos identitás védelme, a szubszidiaritás és az ehhez kapcsolódó hatáskör-átruházás elve, illetve az állítólagos kettős mérce tekintetében minősítették. E koordinátarendszerben értékelték akár a gazdasági válságra adott magyar megoldási módokkal, akár a Tobin-üggyel, akár a demokratikus fékek és ellensúlyok magyar rendszerével kapcsolatban az Unió részéről megfogalmazott, s a Fidesz által súlyosan vitathatónak tartott megnyilvánulásokat is.

A vizsgált időszak kezdetén, 2012. szeptember 10-én Orbán Viktor miniszterelnök napirend előtti felszólalásában a magyar válságkezeléssel kapcsolatban összegezte az Európai Unióhoz fűződő viszonyának alapjait is: „Pár éve még úgy tűnt, az Európai Unió mindenre megoldás. Ma úgy látom, az Európai Unió inkább a probléma forrása. Mi, magyarok épp azért nem tudunk előrehaladni, mert visszahúz bennünket az eurózóna válsága. Amiben előremehettünk, az csak azért volt lehetséges, mert tudatosan mást csináltunk, másképp és más döntéseket hoztunk, mint azok, akik a válságot okozták, és láthatóan nem is boldogulnak vele azóta sem” – az unióval való éles szembenállás hangsúlyozása kemény EU-szkeptikus (3) hozzáállást mutat. A miniszterelnök azonban egy hónappal később már inkább puha EU-szkeptikus módon fogalmazott, mikor kijelentette, hogy olyan magyar szocialista képviselőket szeretne, mint a francia szocialista pénzügyminiszter, aki úgy nyilatkozott: „Akceptálom Európa kéréseit, tiszteletben tartom az ország kötelezettségeit, de visszautasítom, hogy mások kívülről belenyúljanak a gazdasági és szociális rendszerünkbe” (4).

A gazdasági válsaggal és ennek politikai következményeivel kapcsolatban szólt fel Pálffy István (KDNP) 2012. szeptemberi 18-án „Magyarország válaszut előtt” címmel, amelyben egy föderatív politikai és gazdasági unióról szólva kijelentette, hogy csak olyan Európát támogat, „amely nem vesz el a nemzetállamoktól, ha nem tud érte adni valamit cserébe” (6). Martonyi János külügyminiszter válaszában hangsúlyozta az átruházott hatáskörök és a szubszidiaritás elvének, továbbá a tagállamok egyenlőségének és nemzeti identitásának tiszteletben tartását, mert „a sokszínűség Európa lényege” – kiemelve ezzel az integrációs status quo értékeit (7).

A miniszter 2012 decemberében, a gazdasági és monetáris unióbeli stabilitásról, koordinációról és kormányzásról szóló szerződés kihirdetése kapcsán EU-pragmatikus hozzáállást mutatott, amikor a gazdasági integráció Magyarország számára pozitív elemeit emelte ki: „ami gazdaságilag jó az euróövezetnek, az jó nekünk is, ezért támogatjuk a stabilitását” (6). Kifejtette továbbá, hogy a magyar kormány aktívan részt kíván venni az Unió jövőjének alakításában, hogy Magyarország továbbra is az európai integráció centrumá-

hoz tartozzon (8). Érdekes ezt egybevetni Orbán Viktornak ugyancsak a gazdasági integrációhoz kapcsolódó azon kijelentésével, mikor a miniszterelnök 2012 novemberében, egy azonnali kérdésre válaszolva kifejtette: Magyarország nemzeti érdeke a saját tranzakciós illeték, mert annak uniós szinten bevezetendő változata „a brüsszeli bürokratákhoz” kerül, és nem pedig a magyar költségvetésbe (5).

Ennél is kevésbé integrációpárti hozzáállás mutatkozik meg azon kormánypárti felszólalásokban, amelyekből mind inkább a »brüsszeli ellenségkép« rajzolódik ki – egy környei példa erre: 2012 októberében Bencsik János azért érvel, »hogy elkerülhessük a magyar társadalom és gazdaság Unió által szorgalmazott megnyomorítását» (3). Demeter Zoltán pedig az »Egyes törvényeknek a XX. századi önkényuralmi rendszerekhez köthető elnevezések tilalmával összefüggő módosításáról» című törvényjavaslat általános vitájában rosszállóan jelentette ki, hogy »sokszor elhangzott Strasbourg és Brüsszel neve», s »a magyar parlamentben lévő képviselőknek el kellene döntenük azt, hogy a magyar emberek érdekeit és a magyar nemzet érdekeit tartják-e szem előtt, vagy pedig mászt» (3). Egy hónappal később, 2012 novemberében Becsó Zsolt az államadóssággal kapcsolatos felelősségről folytatott vita kapcsán az Európai Uniót (sic!), és az Európai Központi Bankot is olyan intézménynek nevezte, »amelyeknek a főpapjai a közelmúltban Magyarországot, a magyar családok tíz- és százazezeit áldozták fel a pénz istenének oltárán» (3).

A szuverenitás és szubszidiaritás kérdésköre nem csak közvetlenül Magyarországgal, hanem a magyar nemzetiségi autonómiatörekvésekkel kapcsolatban is felmerült. 2012 szeptemberében Németh Zsolt úgy értelmezte a szubszidiaritás elvét, hogy az »nem pusztán a nemzetállamok öket megillető jogainak, hanem a legkülönbébb közösségek jogainak a tiszteletben tartását is jelenti, így a határon túli magyar közösségek autonómia iránti igényének a támogatását is» (6). Nem minősítve azt, hogy valóban ezt jelenti-e a szubszidiaritás fogalma, a speciális magyar szempontokra tekintettel az Unió adta keretet felhasználni kívánó hozzáállás maga tipikus EU-pragmatikus jegyeket visel. Hasonlóan értékelhetjük Kalmár Ferenc András (KDNP) 2013. februári, a székelv zászló ügyében tett felszólalását, illetve Rétvári Bence arra adott válaszát is: a politikusok érvelése szerint a viszonzosság elve alapján Romániának nem lehet kifogása ez ügyben, hiszen »senkit sem zavar, ha valaki egy román zászlót kitűz itt». (6)

Ugyancsak EU-pragmatikus PERC-osztályzatot érdemel Csóti György 2013 áprilisában a különböző európai autonómiamodellekről tartott felszólalása is, amelyben a politikus leszögezte: ha majd a dél-tiroli, vagy a katalán regionális autonómia, illetve a Belgiumban élő német közösség helyzetéhez hasonló »autonómiát kapnak az elszakított magyar nemzetrészek, akkor társadalmi béke, politikai és gazdasági prosperitás lesz a térségünkben» (6). Ugyanígy érvelt Lezsák Sándor is, amikor a nemzeti összetartozás napján Trianonra emlékezett, azonban felszólalásában arra is kitért, hogy annak történelmi következményeihez »az egykori európai döntéshozó politikus utódai» a mai napig »eurocinikus» módon állnak hozzá, s »autonómiatörekvéseinkre is csak erős követelésre és nyögvenyelősen reagálnak Brüsszelben, nagy óvatossággal tárgyalva, mintha a mi jogos és rendkívül szerény követeléseink veszélyeztetnék az európai egység megvalósulását» (5). 2013

októberében pedig a székely menetelés kapcsán fogalmazta meg Rétvári Bence és Kalmár Ferenc András is azon politikai igényüket, hogy a többi európai kisebbséget megillető, „ugyanazon önrendelkezési jogok járnak” a határon túli magyar kisebbségeknek is (5).

De nem csak az ő autonómiaigényüket viselték szívükön a kormánypárti politikusok – hangot adtak szimpátiájuknak az ír nép Lisszaboni Szerződéssel kapcsolatos aggályaival kapcsolatban is, az erről szóló jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló vitában 2013 júniusában. Németh Zsolt hangsúlyozta, hogy az Unióból „soha nem lesz Európai Egyesült Államok, mert a hatáskör-megosztás elve létezik és fennmarad”, továbbá támogatta „az alkotmányos identitásokon alapuló európai sokszínűséget” (7). Ehhez kapcsolódóan méltatta Csóti György is a „nemzetek Európáját” (7), illetve Horváth János a nemzeti identitás tiszteltetését, amelynek „meg kell előznie a szorosabb együttműködés fontosságát is”. Pálffy István ennél már kritikusabban fogalmaz 2013. június 17-i felszólalásában, az Unió hatásköreinek kijelölése kapcsán a következő módon húzva meg a határt: „nem tovább az IMF-ig, nem tovább az európai diktátumokig” (4).

A vizsgált időszak bemutatása kapcsán külön figyelmet érdemel a PERC-1 kutatási időszakában is a Fidesz által az EU ellen már többször vádként hangoztatott „kettős mérce” megítélése, amelyre a jelen kutatásban is számos utalást találhatunk – ilyen (újra felhozott) példa a Beneš-dekrétumok ügye Szalay Péter és Michl József (KDNP) felszólalásaiban, amelyek a Felvidékről kitelepítettek emléknapja kapcsán, 2012 novemberében hangoztak el (5).

Az Európai Unió által állítólag alkalmazott „kettős mérce” azonban már általános érvénnyel jelentkezett a PERC-2 vizsgálta felszólalásokban, s a kormány lépéseivel szemben megfogalmazott uniós kritikák a fideszes álláspont szerint valójában a magyar állampolgárok ellen irányultak. „A magyarok nem fogadják el a kettős mércét”- mondta Orbán Viktor 2013 februárjában, újra hangot adva konfrontatív hozzáállásának (3). Navracsics Tibor ennél kevésbé támadó hangnemet ütött meg, mikor „az európai integráció feltétlen elkötelezettjének” vallva magát, 2013. április 15-én úgy fogalmazott, hogy „a magyar állampolgároknak nem Európából és nem az Európai Unióból van elege, hanem az Európai Unió által alkalmazott kettős mércéből” (5). Nem sokkal későbbi felszólalásában pedig Pálffy István hazánk unióban maradását már csak úgy tudta elképzelni, ha „nemzeti érdekeinket és értékeinket nem sérti az Unió által alkalmazott kettős mérce” (4).

2013 májusában Pálffy a „kettős mércével” kötötte össze a Magyarország ellen még mindig fennálló túlzott-deficiteljárást, illetve a marosvásárhelyi orvosi egyetemen nem megengedett magyar nyelvű képzéssel kapcsolatos uniós hallgatást is. Az utóbbi esetet azzal magyarázta, hogy Bukarest az IMF és az Unió követelményeinek megfelelő gazdaságpolitikai lépéseket tett, s „nem nyúltak hozzá a multinacionális szent tehenekhez” (4). Ezt a gondolatmenetet követte Rogán Antal is 2013 májusában az „igazságtalan” túlzott-deficit-eljárással kapcsolatban: „alapvetően nagyvállalati lobbierdekek húzódnak meg a brüsszeli Bizottság véleménye mögött” (4). Ez az érvelés jelenik meg továbbá a rezsicsökkentéssel kapcsolatos uniós aggályok tekintetében is, például Ékes József és Pálffy István több felszólalásában. Rogán Antal pedig a túlzottdeficit-eljárás megszüntetésére tekintettel tett, a szabályozott energiaárak kivezetésére irányuló bizottsági ajánlás kapcsán jelentette ki: „ha a baloldali

kormányok által okozott túlzottdeficit-eljárásból” akkor sem engedik ki Magyarországot, hogy annak érdekében a magyar kormány mindent megtesz – a „Brüsszel által preferált megszorítások” helyett uniós pénzek zárolásával, „saját magán spórolva” – „akkor nyilvánvalóvá válik, hogy kettős mércét alkalmaznak és Magyarország ellen rezszieljárás folyik” (4).

2013 nyarára sem csitult a kormánypárti plenáris felszólalások egyszerre támadó és sértett hangneme, ugyanis Brüsszel a fideszes képviselők interpretációja szerint nem lett igazságosabb, sőt: ezért „Az Európai Parlament igazságtalan döntéséről” címmel szólalt fel Orbán Viktor az alapvető jogok magyarországi helyzetéről született Tavares-jelentés kapcsán, annak európai parlamenti elfogadása másnapján. Leszögezte, hogy „a Magyarországot súlyosan sértő jelentés”, amely véleménye szerint figyelmen kívül hagyja az Európai Parlament hatásköreit is, „igazságtalan és ellenséges a magyar emberekkel szemben” (3). A beszédben minden eddig tárgyalt toposz helyet kapott a tagállami szuverenitás csorbításától kezdve az igazságtalan kettős mércén át a „házánk elleni visszaélések” mögött valójában meghúzódó üzleti lobbierő érdekeig, és a túlzottdeficit-eljárás során megfogalmazott ajánlások igazi jelentéséig: „az Unió azt akarja elérni, hogy ne szabályozzuk az energiaszolgáltatások árát, vagyis rezsicsökkentés helyett emelkedhessenek az árak” (3). E gondolatmenet a későbbiekben is több kormánypárti felszólalásból visszaköszön akár a „Magyarországot megillető egyenlő elbánásról” szóló országgyűlési határozat megvitatása, akár a különböző napirendi felszólalások során. A rezsicsökkentés megmaradt vesszőparipának a vizsgált időszak végéig: ennek egyik mérőöldköve, mikor e témával kapcsolatban 2013. július 5-i felszólalásában Németh Szilárd egyenesen Moszkvával azonosította Brüsszelt (3). „Az Európai Unió bürokráciája részéről körvonalazódó újabb támadás” 2013 ősze folyamán is rendszeresen téma volt a fideszes képviselők felszólalásaiban, ami „A rezsicsökkentés védelméről az európai uniós bürokrácia nyomásgyakorlásával szemben” c. politikai nyilatkozatban foglaltakban, illetve az ahhoz kapcsolódó vitában elhangzott hozzászólásokban teljesedtek ki (3). Utóbbi folyamán Németh Szilárd a Rogán Antal szerint valójában Tabajdi-jelentés néven illethető Tavares-jelentést is összekötötte a rezsicsökkentés elleni „nyomásgyakorlással”, mikor arra gyanakodott, hogy „talán ugyanazok a kezek segítettek megírni” mind az inkriminált EP-jelentést, mind pedig „a rezsicsökkentés kapcsán a magyar kormánynak eljuttatott európai uniós jegyzéket” (3).

A fent említett esetek mellett, a Ciaran Tobin több mint egy évtizede húzódó kiadatási ügyével kapcsolatban tett plenáris aktusok és felszólalások is jól példázzák a kormánypárti képviselők egyre kritikusabb és ellenségesebb EU-attitűdjét. A magyar kormány és Viviane Reding, az Európai Bizottság jogértvényesülés, alapvető jogok és uniós polgárság biztosító közötti viszony régóta nem volt felhőtlennek mondható – gondoljunk csak a médiatörvény vagy az Alaptörvény, illetve annak módosításai által felvetett uniós aggályokra és a PERC-1 kutatásban is vizsgált kormánypárti reakciókra. 2013 áprilisában a helyzet tovább súlyosbodott, amikor az Országgyűlés – addig példátlan módon – egy olyan, a kormány által beterveztetett jelentést fogadott el, amelyben elfogadhatatlannak nevezték Viviane Reding Tobin-ügyben tett nyilatkozatait, amelyben „megkérdőjelezte a magyar igazságszolgáltatás függetlenségét”, s „tényekkel alátámasztott politikai vélekedése alapján” igazolható-

nak tartotta Írország eljárását. Ezen túl a határozatban arra is felszólították az uniós biztost, hogy tegyen meg mindent az Európai Unión belüli igazságügyi együttműködés, így a bírósági ítéletek kölcsönös elismerése érdekében. Már maga az aktus is kemény EU-szkeptikus jegyeket visel (3), a részletes vitán elhangzottak pedig további adalékul szolgálnak a Fidesz EU-hoz fűződő viszonyának vizsgálatához, hiszen ahogy akkor Ékes József is fogalmazott, a biztos asszony kijelentéseit „az Európai Unió egészében és annak nevében” tette. A Fidesz szerint a Tobin-ügyben is megnyilvánuló kettős mércével kapcsolatban Szalay Péter kijelentette, hogy „Magyarország ellen az Európai Unióban egyesek részéről ellenséges és éles kampány folyik”, Németh Zsolt pedig kifejtette, hogy bár „a hatáskörök tiszteletben tartása Reding asszonynak is feladata lenne”, ő ezzel szemben „Magyarországot szemmel láthatóan sértő magatartást folytat” (3). Navracsics Tibor sajnálkozását fejezte ki amiatt, hogy Magyarország hiába kérte az uniós intézmények segítségét, s felemlegette a szlovák nyelvtörvény ügyét is, amely kapcsán ugyanez történt – a közösségi kompetencia hiányára való hivatkozással Brüsszel elutasította a magyar megkeresést (5).

Reding további, a következő magyarországi választások legitimitásával kapcsolatban tett állítólagos nyilatkozatai kapcsán 2013. június 21-én Rétvári Bence úgy fogalmazott, hogy „a biztos asszony elfogultságát már a Tobin-ügyből megismerhettük” (3). A politikusi véleménye alapján Reding előítéletességére további bizonyíték a klasszikus kettős mérce példának is nevezhető, 2006-os magyarországi eseményekkel kapcsolatos hallgatása: „amikor könnygázgránátokkal békés tüntetőkre lőttek, amikor emberekre gumilövedékekkel lőttek, akkor meg nem szólalt” (5). Harrach Péter pedig megállapította, hogy „Reding asszony nem szereti a magyarokat”, s az uniós biztos cselekedetei „Hruscsov elvtárs” egy megjegyzését jutatták eszébe (2). A „szuverén Magyarország elleni támadás” feletti felháborodásán túl, e felszólalásában a politikus felvázolta puha EU-pragmatikusknak minősíthető Európa-képét is, amely azonban aktuálpolitikai üzenetekről sem mentes: „azt az Európát szeretnénk látni, amelyet Schuman és társai alapítottak, és amely a kereszténydemokrata elvek alapján épül fel, tehát tiszteletben tartja a másik személyi méltóságát, a demokrácia, a szabadság, a szolidaritás, szubszidiaritás értékeit” (7), „s nem pedig egy olyan Európát, amelynek képviselői megcsúfolják ezeket az értékeket” (3). A magyar kormány és az unió érdekellentétét kiemelő felszólalások mellett az értékrendek illetően szembeállítás, „a keresztény értékek és a család védelme az európai fősodorról szemben” is visszatérő motívum a kormánypárti képviselők felszólalásaiban. További példa erre Vejkey Imre (KDNP) felszólalása az Alaptörvény negyedik módosítása kapcsán tartott általános vitában: „míg Európában az elmúlt évszázadok időzűjeles modernizációja folytán az élet helyett a halál kultusza dívik, addig hazánkban a romokon már az újjáéledés rügyei szemmel láthatóak. Ezeket kell erősítenünk és védenünk itt, a nemzeti parlamentünkben is úgy, hogy Magyarországot senki és semmi ne tudja letéríteni az ezer évvel ezelőtt megkezdett útról, amelyre 2010 tavaszán hazánk visszaállt”.

Az Alaptörvény ötödik módosítása kapcsán tartott általános vitában is visszatért az Európai Unió és Magyarország között a Fidesz értelmezésében fennálló morális és gazdasági érdekellentét hangsúlyozása: 2013. szeptember 10-én Babák Mihály a „szabályta-

lansági eljárásokkal fenyegetés” magyarázataként megállapította, hogy „az Unió akkor szokott revolverezni, ha túl sok érdekét sértettük.” (4) Fideszes politikusok más területeken is szükségesnek ítélték a „Brüsszel elleni védekezést”: 2013 novemberében például az ún. dinnyekartell ügy kapcsán érdeklődött Pócs János arról, hogy „az Európai Bizottság önszékeit védő vizsgálatával szemben a magyar kormány meg tudja-e védeni a magyar termelőket”, amire Budai Gyula vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár egyetértően és megerősítően, ugyanazon kifejezéseket használva válaszolt (4).

Megállapítható, hogy a vizsgált időszak alatt a Fidesz egyre inkább evidenciaként kezelte az uniós kritikákat. 2013 októberében például Rétvári Bence már „természetesnek” vette, hogy „Brüsszelben eljárás folyik az Erzsébet-program ellen is”, mert „úgy látszik, ami jó, az Brüsszel negatív érdeklődését is kiváltja, de Magyarország természetesen meg fogja védeni” ezt a programot is. (4) 2013. december 10-i plenáris ülésen pedig Balla György már általánosságban is kijelentette: „mindent megteszünk azért, hogy 2014 után is olyan kormánya legyen Magyarországnak, amely a multikkal, a bankokkal és az EU-bürokratákkal szemben megvédi az országot.” (3)

A jellemzően EU-szeptikus attitűd ellenére a vizsgált időszakban a Fidesz meghatározó politikusi nem jutottak el addig a kijelentésig, hogy Magyarországnak az EU-n kívül lenne a helye. Orbán Viktortól kezdve Martonyi Jánoson és Navracsics Tiboron keresztül Németh Zsoltig több magas rangú fideszes politikus kijelentette az országgyűlési plénum előtt – legtöbbször egy-egy jobbikos felszólalásra reagálva – hogy „az Európai Unió kérétei között képzeljük el Magyarország jövőjét”. Rétvári Bence 2013. október 14-i felszólalása jól példázza a Fidesz uniós hitvallását: „Mi Európában, az Európai Unióban hiszünk és nem Brüsszelben, hiszen nem egy bürokratikus gépezethez szeretnénk tartozni, hanem egy közös értékrendhez”, hangsúlyozva továbbá a szubszidiaritás és hatáskör átruházás elvének tiszteletben tartását. Ez a felszólalás egyszerre tartalmaz puha EU-pragmatikus (7) és kemény EU-szeptikus jegyeket (3), mert keverednek benne az EU-konform (még ha a politikai unió felé való előrelépést nem is feltétlenül szükségesnek tartó) elemek és a fentiekben már görcső alá vett „brüsszeli ellenségkép” rajzolata.

Fontos megjegyezni továbbá, hogy az európai integráció fideszes támogatása kapcsán az értékelvű argumentáció helyett jellemzőbb az EU-tagság gyakorlati hasznainak felmutatása. Erre példaként több szakpolitikai kérdésben tisztán EU-pragmatikus hozzáállást (6) tapasztalhatunk: a konzuli védelemről szóló törvény módosításáról szóló vitában Martonyi János külügyminiszter az együttműködés nyilvánvaló kereteként említette az Európai Uniót; ugyanakkor szólt arról is, hogy Magyarország a közép-európai keretek között, így a visegrádi négyek között megvalósuló együttműködésben is érdekelt. Hasonló osztályozást érdemel a magyar borvidékek eredetvédelmét elősegítő uniós szabályzatról szóló Demeter Ervin, vagy a schengeni vívmányokat méltató Szalay Péter megnyilatkozása, aki a Schengeni Információs Rendszer második generációja keretében megvalósuló információcseréhez kapcsolódó rendészeti törvénymódosításokkal kapcsolatban dicsérte a schengeni rendszert, amelynek köszönhetően „honfitársaink milliói tapasztalhatták meg a külföldre utazás és határátlépés könnyebbését” (6).

Az EU-pragmatikus hozzáállásra szolgál további példaként Németh Zsolt 2013. november 26-i felszólalása: a politikus az EU keleti partnerségi programja mellett érvelve kijelentette, hogy a kárpátaljai magyarok komoly haszonélvezői az integrációs folyamatnak. (6) Azonos osztályzás alá esik Orbán Viktor állásfoglalása is Magyarország uniós tagsága mellett a kapcsolódó gazdaságpolitikai előnyökre tekintettel: a 2013. februári EU-csúsról adott beszámolóját követő plenáris vitában összefoglalta, hogy gazdasági szempontok alapján miért nem érné meg hazánknak, hogy kilépjen az Európai Unióból. „Minden számítás teljesen nyilvánvalóvá teszi, hogy nem tud Magyarország kialakítani olyan nemzetközi kereskedelempolitikai megállapodás-hálót, amelynek eredményeképpen a magyar gazdaság jobban járna, mint úgy jár, ha az Európai Unióhoz tartozik, egy kereskedelmi rendszeren belül helyezkedik el, és hét évre ekkora támogatást kap az Uniótól. Ez az egyenleg egyértelműen az európai uniós tagság mellett szól” (6). Ezzel pedig a miniszterelnök mindenképpen elégedettnek tűnt, mikor expozéjában a csúcs legfőbb eredményeként azt emelte ki, hogy „Magyarország az európai költségvetési tárgyalásokon lényegében mindent elért, amit el lehetett érni” – újabb példával illusztrálva EU-tagságunk anyagi előnyeit. Ez az eredmény pedig a miniszterelnök mellett Rogán Antal szerint is annak köszönhető, hogy „Magyarország végre kiállt magáért”, mert „nem az önfeladás, hanem a nemzeti érdekek határozott képviselete az az út, amely az Európai Unióban is sikerre vezet” (6).

Az Unióhoz fűződő viszonyrendszerben ugyancsak érzékeny kérdéseket vetett fel a magyar termőfölddel kapcsolatos szabályozás: az új földtörvénnyel kapcsolatban elhangzott plenáris felszólalásokban különös figyelmet kapott a külföldiek magyarországi termőföldvásárlására vonatkozó moratórium lejártát követendő út (e korlátozások ugyanis legfeljebb 2014. április 30-ig tarthatóak fenn). Hörsik Richárd már 2012 novemberében arra biztatta képviselőtársait, hogy máshol már bevált tagállami példákból inspirálódva találjanak olyan megoldást, amely nem von maga után kötelezettségszegési eljárást, azaz tiszteletben tartja az uniós szabályozást, de a földvásárlást mégis olyan feltételekhez köti, amely „megfelelő védelmet nyújt a nemzeti föld védelme érdekében” (6). Úgy tűnik, ezt a célt végül sikerült elérni a miniszterelnök szerint is, aki 2013 júliusában már úgy fogalmazott az új földtörvény kapcsán, hogy az „az Európában szokásos és sikeres nemzeti földvédelmi példák összes intézményét tartalmazza és okosan kombinálja”.

Ez ügyben azonban nem csak EU-pragmatikus kormánypárti felszólalásokkal találkozhatunk: a PERC-index szerint puha EU-szkeptikus (4) kategóriába illik Turi-Kovács Bélának több kijelentése is, aki hol azon aggódott a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló vitában, hogy a nem kellő időben elfogadott jogszabályok nélkül „az Európai Unió felé lehetetlen lesz megvédenünk a termőföldet”, hol pedig – még az Alaptörvény harmadik módosítása kapcsán – támogatta egyes alapszabadságok korlátozását. Utóbbi esetben úgy fogalmazott, hogy a külföldi állampolgárok termőföld tulajdonszerzését is érintő „tőke szabad áramlása alapelvein valahogy változtatni kellene”. Mindez azonban nem feltétlenül szükséges Budai Gyula szerint, aki ugyanezen plenáris vitában azt állította, hogy „belső hatályos jogszabályokkal, ha ezek jól vannak összerakva, akkor teljes mértékben meg lehet akadályozni, hogy külföldiek termőföld tulajdonjogát megszerezzék”. A felszólal-

lásban továbbá EU-szkeptikus jegyek is felelhetőek, a fideszes politikus ugyanis így reagált egy jobbikos kritikára a magyar föld védelmével kapcsolatban: „Képviselő úr, ennél frontálisabb küzdelmet nem lehet folytatni [az Európai Unió ellen], ezt higgye el nekem. Javasolom önnek, hogy nézze meg, Magyarország ilyen jellegű intézkedéseit milyen mértékben támadják az osztrák és a német sajtóban” (3). Hasonlóan konfrontatív jegyeket mutat Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter azon kijelentése is, mikor 2013 júniusában a Jobbik egy földügyben feltett azonnali kérdésére reagálva kifejtette, hogy „lehet olyan szabályt alkotni, amely képes megvédeni a magyar földet a kül- és belföldi spekulánsoktól és az európai uniós, ki tudja, milyen döntéshozóktól” – ezzel összemosva Brüsszelt a magyar termőföldet pusztán pénzügyi érdekek által vezérelve felvásárolni kívánó tüzeti körökkel.

Fontos azonban megjegyezni, hogy agrárügyekben a fideszes képviselők többször pozitív hangnemben nyilatkoztak az EU-val kapcsolatban, még ha ezek a megnyilvánulások haszonelvű megfontolásokat tükröző támogatásban jelentek is meg: Font Sándor a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló vitában mutatott rá a hazánk nettó haszonélvező uniós tagságára adta előnyökre, Fazekas Sándor pedig 2013 áprilisában úgy fogalmazott, hogy „a magyar gazdák az uniós agrártámogatásoknak köszönhetik a versenyképességüket” (6).

Sajátos, hogy kormánypárti képviselők EU-konform, az Uniót támogató plenáris felszólalásaira leginkább a közös kül- és biztonságpolitika témájában találunk példát. 2012 szeptemberében, az EU szomáliai biztonsági erőik kiképzésére irányuló missziójához való csatlakozás kapcsán Simicskó István honvédelmi minisztériumi államtitkár minőségében kijelentette, hogy „hazánk teljes mértékben támogatja az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának kitjesedését, és aktívan részt kíván vállalni Magyarországon az Európai Unió válságkezelő műveleteiben.” (8) Szó szerint ezt mondja Vargha Tamás államtitkár a 2013. márciusi „folytatásban” is, amikor a további misszióban való magyar katonai részvétel mellett érvel. Sőt egy hónappal később ugyanígy nyilatkozik az EU Mali Kiképző Műveletében történő magyar katonai szerepvállalás kapcsán is.

Ugyancsak EU-konstruktív hozzáállást tükröz (8) Hörcsik Richárd felszólalása a Nemzeti Fejlesztés 2030 – az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció 2013. december 3-i részletes vitája kapcsán. A politikus megítélése szerint ugyanis Magyarország 2030-as, hosszú távú nemzeti fejlesztési koncepciója teljes mértékben harmonizál az Európai Unió Európa 2020-as stratégiájának és kohéziós politikájának céljaival.

Emellett a Fidesz egyes szakpolitikai kérdésekben is támogatja a tagállamok közötti szorosabb, még ha nem is feltétlenül nemzetek feletti szinten megvalósuló kooperációt: az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló törvényjavaslat általános vitájában például Répássy Róbert, Vargha Tamás és Mátrai Márta is kiemelte a szorosabb és hatékonyabb tagállami együttműködés előnyeit a bűncselekmények megelőzése és felderítése, a büntetőeljárások lefolytatása, és a jogerősen kiszabott büntetések végrehajtására tekintettel (7). 2013 áprilisában a fémkereskedelmi törvény módosítása kapcsán Aradszki András (KDNP) ugyancsak szorosabb európai uniós együttműködést szorgalmazott az illegális fémkereskedelem elleni hatékonyabb fellépés jegyében (7).

Hasonló osztályzat alá esik Szalay Péter szakpolitikai hozzászólása a belső piaci információs rendszer hazai működésével összefüggő törvények módosítása kapcsán (7); vagy Hörcsik Richárd és Győri Enikő 2013. november 18-i felszólása az Európai Ügyészség létrehozására vonatkozó tanácsi rendelettervezettel kapcsolatban. Bár az Európai Bizottság által javasolt formában való felállítás ellen érveltek, de ezt a szubszidiaritás elvét és így az integrációs status quo megőrzését hangsúlyozva tették, élve a Lisszaboni Szerződés által a nemzeti parlamenteknek biztosított »szubszidiaritási vétóval« „mint a demokratikus ellenőrzés eszközével” (7).

A megvizsgált országgyűlési plenáris felszólalások arról tanúskodnak, hogy a 2012 szeptembere és 2013 decembere közötti időszakban a Fidesz számára a nemzetállami fókusz volt az elsődleges, s kormánypárti képviselők gyakran »a magyar nép ellenségét« látták az Európai Unió képviselőiben; az integrációt is inkább haszon-, mint értékelvű megközelítésben méltatták (ha egyáltalán).

Az összességében 4,86 pontszámot adó, felfelé kerekítve EU-pesszimista (5) attitűd negatív tendenciát mutat a Fidesz országgyűlési hangvételében a PERC-1 kutatásban adott EU-pragmatikus osztályzathoz képest.

Megnyilvánulások a médiában

Orbán Viktor

„Hát mi egy brüsszeli kínvallatás az árvízhez képest?”

Előző tanulmányunkban megállapítottuk, hogy a magyar közéletben a miniszterelnök és Fidesz-pártelnök Orbán Viktor nyilatkozatai, beszédei meghatározó jelentőségűek az ország Európa-politikájáról folyó vitában, vagyis inkább az egymásnak feszülő pártmonológokat tekintve. Az ellenzék rendszerint követő magatartást tanúsít, Orbán nézeteit támadja, fejtegetéseit cáfolja, érvrendszerét igyekszik szétszedni és többnyire a kormányfő álláspontjához képest fogalmazza meg saját pozícióját. A kormányzati funkciót betöltők és a Fidesz képviselőcsoportjának meghatározó politikusai nyilvános álláspontja között pedig nem lehet érdemi különbséget felfedezni.

Orbán Vikornak az Európai Uniót érintő kinyilatkoztatásai ismétlődően felkorbácsolják a magyar politika amúgy is tarajos hullámain, hiszen a tömegmédiában számos elemző foglalkozik mondandójával, egy-két jellegzetes fordulata pedig szélesebb körben is elterjed. Orbán interjuit tehát kiemelten érdemes kezelnünk, amikor pártja európai uniós attitűdjeivel foglalkozunk. 2012 nyara óta, néhány kivételtől eltekintve, a miniszterelnök tartósan erőteljesen euroszeptikus nyelvezetet használ, noha a kilépés lehetőségének meglebegtetését más kormánypárti reprezentánsokra hagyta.

Magyarország nyugati orientációját mindinkább megkérdőjelezi a keleti nyitásnak nevezett külpolitikai és külgazdasági fordulat. Az Európai Uniótól való „függőség” lazítását is célozzák azok a törekvések, amelyekről a miniszterelnök így beszélt 2013 decemberében egy avatóünnepségen: „ma az összes magyar kivitelnek mintegy 11 százaléka megy nem európai uniós országba. Ahhoz, hogy Magyarország két lábon álljon, és kiegyensúlyozott

külgazdasági kapcsolatai legyenek, 2018-ig ezt a 11 százalékos arányt egyharmadra, tehát 33 százalékra kellene és hitem szerint tudjuk is majd növelni.” az idézett kijelentésben a „két lábon állás” kifejezés árulkodik arról, hogy nem csupán pragmatikus üzletkötési szándékok állnak a nagyszabású elképzelések mögött, hanem „geopolitikai”, ideológiai töltetű elképzelések (5). A Kossuth Rádióknak adott interjújában 2013. november 22-én azzal tompította a bejelentés súlyát, hogy hozzátette: „Mi érdekeltek vagyunk az Európai Unió sikerében, mert a mi gazdasági termelésünk egy tekintélyes része ma – egyébként 75-80 %-a – az Európai Unióhoz tartozó államok piacain kél el, ott tudjuk eladni.” (6).

Ugyanakkor, ahogyan egy másik beszédében, 2013 novemberében Kaposváron Orbán Viktor kifejtette, az Európai Unió lényegében a tagállamok gazdasági vetélkedésének színhelye, mégpedig egy olyan csatamezőn, amelyen a nemzeti kormányok feladata a nemzeti érdekvédelem. „A 2004-es uniós csatlakozásunkat sokan úgy képzeltek el, hogy valamifajta elit klubba lépünk be, ahol elsőrangú partikat adnak. Időközben aztán kiderült, hogy az unió valójában a harcosok klubja, méghozzá az elit harcosoké, ahol a parti arról szól, hogy kőkeményen meg kell küzdenie minden egyes országnak a saját gazdasági érdekeiért. Aki nem azt teszi, azt leverik, és a háta mögött kinevetik.” (4). Árulkodik az idézet utolsó mondata, amit a szlenges szóhasználat csak megerősít: a klubban állítólag lenéznek a gyengébb tagállamokat, márpedig ezt a megaláztatást a magyarok nyilván nem tűrhetik. Nem engedhető meg többé, hogy megismétlődjön, ami a korábbi kormány alatt történt: „2006-ban a magyar cukorkvóta 75 százalékát az akkori vezetők visszaadták Brüsszelnak”: az egyik uniós szakpolitikai újítás, a cukorreform puha EU-szeptikus bírálata is benne van a megfogalmazásban (4).

„A mai világban, különösen a mai Európában nem adják könnyen sem a nemzeti függetlenséget, sem az önálló gazdaságpolitikát”, jelentette ki a pártelnök a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség huszonötödik, 2013. szeptemberi kongresszusán, mert „meg kellett küzdenünk azokkal az európai bürokráttal, akik a valóság ellenében körömszakadtukig ragaszkodnak egy elhibázott gazdaságpolitikához és csődöt mondott válságkezelési módszereikhez. Kiálltunk mindenkivel szemben, aki gátolni próbálta a megtűjtulást, aki megpróbálta lefogni a kezünket, és aki kalodába akarta zárni a magyarokat”: számos csatát megnyertünk, nyugtatta meg hallgatóságát. Az európai intézményeket negatív színben feltüntetve, leegyszerűsítő, szabadságharcos és nemzeti retorika a pártnak az Európai Unióval szemben kialakult egyre elutasítóbb attitűdjére világít rá (4). A fideszes világfelfogásban hatalmas pénzek elosztásáról van valójában szó: „mindenki fel fog vonulni velünk szemben: a bülbülszavú bankárok, a mohó multik, az őket kiszolgáló brüsszeli bürokrata és persze hazai apródjaik” igazából a rezsicsökkentést akarják megakadályozni, de „nem vagyunk és nem leszünk Európa szolgái”. A Magyarországgal szembeni összeesküvésben kulcsszerepet kapott tehát az Európai Unió: ezt a víziót, amelyben a magyar miniszterelnök már-már kiátkozza Brüsszelt, a 3-as kategóriába soroljuk.

Orbán Viktor angliai látogatása alatt interjút adott a The Telegraph-nak 2013. október 15-én. A beszélgetésből áttűtött az igyekezet, hogy a magyar kormányzatot David Cameron brit konzervatív miniszterelnök természetes szövetségésének tüntesse fel – miközben ép-

pen a férfi és a nő közötti házasság kizárólagosságának kérdésében, talán észre sem véve a különbséget kettejük nézetei között, a Fidesz-KDNP őskonzervatív gondolatmenetét hirdette –, kifejtve, miért támogatja Nagy-Britannia kampányát Brüsszel „lopakodó” hatalma ellen, amely „megeszi a nemzeti szuverenitást”. Az eurózonához való csatlakozást a britektől eltérő magyar lehetőségek miatt nem vetette ugyan el, „de nem sürgetem. Egyedül állni a saját lábodon fontosabb, mint valaha”, jelentette ki. Ebben az interjúban tette közkincs-csé azt a régi, „apák és fiúk” mintájára kidolgozott elméletét, miszerint „a kommunizmustól kezdődő családfa áthúzódik a 68-as generáción” át (mint például a korábbi forradalmár, most európai parlamenti képviselő, Daniel Cohn-Bendit esetében), egészen a „brüsszeli bürokratákig és a médiáig” „A kommunista örökség ma összeházasodott a radikális liberálisokkal” – fogalmazott Orbán. A kommunizmus genealógiáját ráadásul összekötötte a szokásos euroszeptikus vádakkal, miszerint az európai intézmények centralizálnak és kulturálisan uniformizálnak, sőt, az európai emberi jogi doktrínában is felfedezi ezt a hatást. Így valójában az európai politikai térben az Európa-barát szereplők gondolkodásmódját kérdőjelezte meg, nem ügyelve már arra, hogy mindezt külföldön nyilatkozva teszi meg (3).

Orbán Viktor a Polgári Magyarorszáért Alapítvány díjátadó gáláján 2013. december 13-án összefoglalta az Európai Unió intézményeivel és politikusaival szembeni populistá vádakat: „fölvettük a küzdelmet az európai baloldallal, valamint a brüsszeli bürokratákkal is, akik nem mellénk, hanem a bankok és a multik mellé álltak, és tiltakoztak, sőt feszengés és pironkodás nélkül alkalmazták a kettős mércét a mi újszerű megoldásaink és nemzeti gazdaságpolitikánk ellen. Küzdöttünk mi a saját alkotmányunkért, a nemzetünk újraegyesítéséért, a gazdasági és pénzügyi önállóságunkért.” a nacionalista, szabadságharcos retorika a PERC-skálán 4-es osztályzatot érdemel. 2013 tavaszán már megkapta a magáét Viviane Reding, az Európai Bizottság (néppárti) alelnöke a magyar közrádióban: „a biztos asszony nem adja meg a magyaroknak azt a tiszteletet, ami egyébként egy európai uniós hivatalnok számára kötelező” (4). Közvetlenül a Tavares-jelentés európai parlamenti elfogadása után Orbán újra lefektette azt az egyszerű értelmezési keretet, amely minden fideszes politikus számára gondolatmankóként szolgált: „Ez egy európai baloldali akció. Két gondja van az európai baloldálnak velünk: részben a kormánnyal, részben pedig Magyarországgal. A kormánnyal az a baja, hogy a nép úgy döntött, hogy kétharmaddal leszavaz egy baloldali kormányt, ilyen nem volt még Európában.... És van egy másik probléma, ez egy régi jelenség, hogy összefonódik a baloldal a pénztökével”, fejtette ki populistá érveit a közrádióban 2013 júliusában (4). Hogy milyen magas hőfokon lángolt ekkor a miniszterelnöknek az európai politikai elitekkel szembeni ellenszenvé, azt a folytatásban érzékeltette: „Fasiszta nép a magyar, ezzel el volt intézve, ezt mondták Rákosiék is. Nem a kormánnyal van baja az Európai Uniónak, szeretné azt elhítenni velünk, hogy ő a kormányt bírálja, de ha megnézzük, hogy miket mondanak, mivel érvelnek, mit írnak le, az az igazság, hogy Magyarországot támadják” (3). A magyar parlamenti határozatot, amely elítélte a Tavares-jelentés elfogadását, azért tartotta indokoltnak, mert „a szovjet birodalom fennállása óta egyetlen más külső hatalom sem vette a bátorságot, hogy nyíltan, a jogi formát választva korlátozni akarta a magyarok függetlenségét” (3). Két héttel később, az ötödik, kényszerű alkotmánymódo-

sítást így kommentálta a Kossuth Rádióban: a „tartalmilag indokolatlan uniós döntést” Magyarország érdekében fogadták el, „bár csikorog a fogunk természetesen” (3).

Azért 2013-ban is találhatunk olyan Orbán-beszédet, amelynek egyes elemeit Európa-pártiként értékelhetjük. A kormányfő hintapolitikájának érdekes példája volt a nyári bálványosi szabadegyetememen kifejtett nagyívű gondolatmenet, amelyben Európa egységesülésének második világháború utáni programját először támogatóan idézte fel és kezdeti kritikája is még teljesen konstruktívnak tekinthető: szerinte egyrészt 1989-90 után elmaradt a gyors keleti bővítés, másrészt a közös pénzügyi rendszer „nem konzekvensen” vezettek be (8). A beszéd folytatásában ugyanakkor azt a tanulságot vonta le, hogy a pénzügyi és gazdasági válságra adott válasz bebizonyította Európa hanyatlását, mert kiderült, hogy „az Európai Unió intézményei – legyen szó a bizottságról, az Európai Parlentről vagy akár a miniszterelnököknek a tanácsáról – alkalmatlanok arra, hogy az Európa előtt álló történelmi kihívásokra válaszokat fogalmazzanak meg. Ilyen válaszok kizárólag nemzeti-állami alapokon születhetnek meg” (4). Gazdaságilag tehát „Európa ma bennünket lefele húz”, közölte később, a Kossuth Rádióban 2013 októberében.

Mégis, a külképviseleti vezetőknek tartott előadásában 2013 júliusában a miniszterelnök kijelentette, hogy Magyarország érdeke az eurózóna sikere és beavatta őket abba is, hogy az Európai Tanács ülésein „az eurózóna mélyebb integrációja, az eurózóna válságkezeléséhez szükséges lépések tekintetében mi mindig a pozitív oldalon vagyunk, semmit nem fogunk megakadályozni, és mindent megadunk, amire szükség van. Általában leginkább arra van szükség, hogy mi semmit ne akadályozzunk meg”, magyarázta (8). Ebben az Európa-politikai alapvetésben Orbán ugyanakkor azt is kifejtette, hogy „van egy egyensúlyi helyzet az Európai Unió, mint közösség, az oda tartozó jogosítványok és a nemzetállamok jogosítványai és mozgásteret között. Mi nem akarjuk, hogy ez megváltozzon. Nem az történik, hogy mi akarunk ettől kiszakadni, hanem az történik, hogy folyamatosan – egyébként szerintem az alapszerződést sértő módon – újabb és újabb javaslatok kerülnek felszínre, amelyek egy lopakodó federatív politikát testesítenek meg.” a magyar miniszterelnök itt a status quo híveként állította be magát – vagyis a brit kormány felfogásához képest nem kívánt uniós kompetenciákat renacionalizálni –, aki csupán a föderális Európa felé vezető újabb lépéseket ellenzi (6). Különös, hogy a Tavares-jelentésben szereplő javaslatokat is hasonló ellenvetéssel utasította vissza a kormánypárt, azt állítván, hogy a tagállamokban felmerülő jogsértő, antidemokratikus törekvések ellenőrzésére létrehozandó új európai testületek nem egvezethetők össze a hatályos Lisszaboni Szerződéssel. Ráadásul az eurózónán kívül lévő Magyarországnak nem kell elfogadnia az Európai Bizottság gazdaságpolitikai ajánlásait: „nem rosszindulatból, hanem a bürokratikus gondolkodás sajátosságából fakadó, mindent azonos keretek közé szorítani akaró, azonos módon megértő észjárással szemben egy nemzeti észjárással” kell közelíteni a problémákhoz, különben „olyan gazdaságpolitikai intézkedéseket fognak ránk kényszeríteni, amely[ek] ellentétes a magyar emberek érdekeivel, és ellentétes[ek] a magyar nemzeti-gazdaság érdekével”. A megfogalmazás elfedi, hogy a brüsszeli álláspont az „unorthodox” kormányzati lépések gyenge hatékonysága és ezek EU-konformitásának hiánya miatt vált

rendszeresen kritikussá (4). Ebben a felfogásban árnyalódik és válik talán prezentálhatóbbá a Magyarországot a külföldi „támadásoktól” megvédeni kötelezett nagykövetek számára a párt és a jobboldali sajtó politikai kommunikációjában használatos szabadságharc formula: „amit mi csinálunk, miközben még egyszer mondom, szabadságharcként is leírható, valójában egy egyensúlyvédelem”, mert „a lopakodó szerződésmódosítás nem fogadható el, a lopakodó szerződésmódosítás a nagyok ereje miatt biztosan kettős mércéhez vezet, és alapvetően egy bürokrata birodalmat épít föl Brüsszelben” (4).

Hogy nem csupán a magyar alkotmányos rendszer felforgatása miatti európai kritikákra válaszul született jogi-intézményes magyar „ellentámadásról” van szó, hanem kultúrharc-jellegű, értékrendbeli tartós ellentétéről, az más idézetekből természetesen kiderül: „a nyugati kultúra az elmúlt ötven évben fokozatosan, lépésről lépésre háttérbe szorította a termelő munka iránti elkötelezettségét. Egy olyan gazdasági gondolkodásmód vált uralkodóvá, amely szerint egy ország valójában jelentősebb termelés nélkül, elsősorban pénzügyi manőverekre” alapozódhat, aminek nyomán „általános értékvesztés is bekövetkezett Európában” és ez a törés az európai válság mélyebb oka, jelentette ki Orbán egy 2013 júniusában előadott beszédében (4). Részletesebben kibontott Európa-kritikája már alig különbözik a szélsőjobboldali lózungoktól: „Európa az utóbbi időkben mintha elfelejtkezett volna korábbi értékrendszeréről, amelynek alapján megújulhatna, a megújulás helyett internacionalista, családellenes, szekuláris látomástól gyötörve és űzve egyre mélyebbre gázol a válság ingoványába” (3), magyarázta 2013 májusában a debreceni Református Nagytemplomban elhangzott szónoklatában. Mégis, a megoldás az Európai Unión belül található, csak ez nem az Európai Egyesült Államok „birodalmi” víziója, mert „mi a nemzetek Európáját akarjuk”, közölte ugyanabban a hónapban egy konferencián (5). Végül is a „kudarcot kudarcra halmozó” Európai Unió Magyarországgal szembeni bírálatának középpontjában – a kormány és az ország összemosása visszatérő jellegzetessége Orbán és a Fidesz megnyilatkozásainak – a család áll, mert „az európai elit – nem az európai emberek – jelentős részének szemében” az alaptörvényben rögzített „család fogalmának a hagyományos és természetes értelmezése sérti a más együttélési formát választó emberek szabadságát”.

A kormányfő kitágította az európai baloldali és liberális pártokkal szemben folytatott aktuálpolitikai küzdelem narratíváját és civilizatórikus küldetést tulajdonított a magyar különútnak. „Mi egy négyezer éves hagyományt védünk: kétezer év az Ótestamentumban és a zsidók és a keresztények elmúlt kétezer éve pedig az Újtestamentumban”, miközben „Európa a család elleni támadással végül is a saját küldetésébe és a saját jövőjébe vetett hitét dobja ki az ablakon” – állította a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége rendezvényén 2013 májusában. Ebben az értelmezési keretben már nem csupán nemzeti alapon folyik a harc a többi tagállammal és a központi bürokráciával szemben, hanem Európa morális megújítása a feladat. A PERC-index alapján nehezen illeszthető be az ultrakonzervatív, „forradalmi” retorika, hiszen Orbánnak más problémája van az európai egységfolyamattal, mint az ismert brit szekuláris kemény euroszkepticizmusnak, mégis, a felvilágosult-liberális-toleráns Európával szembeni ellenségeségét tekintve ugyanabba a kategóriába sorolható (3). Akárcsak a jáki templom felújítási ünnepségén elhangzott beszéd tézise: „Európában lassan már sem

az imádságnak, sem a munkának nincsen becsülete”, vagy az az általánosító lesajnálás a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésén, amellyel Orbán a „gyökértelenné” vált unióval szemben valamilyen sajátos magyar megoldást hirdetett: „Európa minden erejét leköti, hogy kezelni tudja annak súlyos következményeit, hogy elvesztette gyökereit, és homályba vesznek eredeti eszméi. Ideje, hogy megértsük, hogy nekünk magunknak kell megtalálnunk a saját helyünket a világban.” (3). Folytatni lehetne az idézetek sorát ezzel a „moszkvázó” közléssel: „szemben állunk a Szovjetszkij Szojuz minden modern kori kiadásával” (3), vagy éppen a svájci kívülállást méltató gondolattal: „szabadságszerető nép, soha nem adta fel a függetlenségét, horribile dictu még az Európai Unióba sem lépett be, és élő példáját adta annak, hogy az unión kívül is van élet” (3). Talán nem véletlen, hogy a legradikálisabb Európa-ellenes szövegek 2013 késő tavaszán hangzottak el: a pártelnök a Tavares-jelentés európai parlamenti elfogadása előtt igyekezett tovább rombolni az Európai Unió tekintélyét.

A hangnemtől függetlenül megállapíthatjuk, hogy a parlamenti ciklus második felében stabilizálódott Orbán Viktor nyilvánosan képviselt világképe. Mivel Európa és az euró-zóna válságban van, „nekünk majd akkor kell döntenünk a csatlakozásról, ha látjuk, hogy mihez csatlakozunk. Egy ilyen átalakuló félben lévő, bizonytalan halmazállapotú dologhoz nem szabad, nem is lehet felelősséggel csatlakozni”, állította az euró magyarországi bevezetéséről 2013 májusában az Info Rádióban (5). Alighanem először fedte fel nyíltan saját kártyáit 2012. szeptemberben a Kossuth Rádióban azzal kapcsolatban, hogy miként biztosította be magát az új alaptörvény meghozatalakor: „mindenesetre egy óvintézkedést tettem, illetve a magyar parlament egy óvintézkedést tett; beírtuk az alkotmányba, hogy Magyarország fizetőeszköze a forint. Tehát ha bárki ha akarna lépni az euró-zónába a jövőben, ahhoz meg kell változtatnia az alkotmányt, ahhoz kétharmados többség kell” (4).

Ideológiai szempontból pedig rendszeresen visszatért Európa-kritikájához: „Meggyőződésünk, hogy Európának a nemzetek nélkül nincsen szíve, a kereszténység nélkül pedig nincsen lelke. Az új Alaptörvényünk éppen ezért kezdődik nemzeti imádságunk első sorával: „Isten, áldd meg a magyart!” Ezért szögezzük le Magyarország új Alaptörvényében, hogy a kereszténység nemzetmegtartó erő, és a család, valamint a nemzet képezik a társadalmi együttélés alapjait”, jelentette ki 2012 novemberében (5). A keresztény értékek hangsúlyozása mellett a mi és ők szembenállásának súlykolása visszatérő motívum: „Elfogadjuk az európai együttműködés mindenkre érvényes szabályait, de mi nem fogadjuk el, hogy bármilyen kifinomult módszerrel idegenek kormányozzanak bennünket.” (5). Vagy ahogy a miniszterelnök saját strasbourggi fellépését drámaian megélte: „ott álltam az Európai Parlament küzdőterén, és üvöltöző, dagadt nyakkal ordibálók, a vértolulások életvesztés határán egyensúlyozó képviselőket láttam magam körül, akik minden lehetséges, valós és valótlan okból támadták Magyarországot”, állította 2013 novemberében a közrádióknak adott interjújában (4).

Kormánypárti politikusok

Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes rádióinterjújából, amit a Tavares-jelentés elfogadása után adott, a Magyar Nemzet szemezgetett: a KDNP-s politikus a megszokott jobb jobbra sémába illesztette a kormányt ért európai bírálókat, miközben a nemzeti gondolatot

szembeállította az európai identitással (szóhasználatában a föderalista eszmét gúnyolva) „Semjén Zolt szerint a magyar baloldaliaknak nincs alapjuk arra, hogy az Európai Unióban (EU) demokráciadeficitről beszéljenek Magyarország esetében. Ők ugyanis a Gyurcsány-kormány alatt szó nélkül nézték végig a rendőrrhamokat és szemkilövéseket. Abban pedig ideológiai különbséget lát, hogy a baloldaliak – az internacionalizmus jegyében – lebontanák a nemzeti lét kereteit.” Ami még fontosabb, hogy „Semjén Zolt szerint ahhoz, hogy a tervezett úgynevezett „koppenhágai bizottság” legitim módon működhessen, szükség lenne az unió alapszerződésének módosítására”. Ha ez megtörténne, akkor a magyaroknak el kellene dönteniük, hogy az ország bent maradjon-e az Európai Unióban, vélté, hiszen az alapítólvelekkel ellentétben Brüsszel így egyes tagállami hatásköröket is magához vonva, egy mindenkire kiterjesztett felügyeleti rendszert építene ki – vetítette előre Semjén. Az interjú jelentőségét éppen az adja, hogy vezető kormánypárti politikus először vetette fel a kilépés lehetőségét nyilvánosan, ráadásul nem csupán sérelmi alapon, hanem – persze a kormányt ért kritikákkal összefüggésben – az európai integráció mélyítését, az uniós intézmények kompetenciájának kiterjesztését ellenezve (2).

Néhány más kormányoldali médiaszereplést leginkább azért érdemes felidézni, mert az átlagos fideszes politikus többnyire az Európai Unióhoz fűződő hivatalos, legfelsőbb szinteken megfogalmazott álláspont (további) leegyszerűsítését, az üzenetek saját tágabb vagy szűkebb politikai közönsége számára való továbbküldését tekinti feladatának. Bagó Zoltán európai parlamenti képviselő például a vele készült HVG-portréban 2013. júliusában fogalmazott élesen, pártja kettős mércéjét alkalmazva, tehát önmagukat védve és másokat bírálva, pártos és nemzeti frazeológiát használt: „A Tavares-riport egyértelműen politikai bosszú, illetve kampányelőjáték. Ezzel szemben Szlovákiában, ha a magyarokat és a szudétanémeteket is ideszámítjuk, kétmillió tényleges kárvalottól beszélhetünk a kollektív bűnösség elvének egykori kimondása és érvényben tartása miatt.” az európai uniós tagságot nemzeti (vagy annak hitt), szűk szempontból optimalizáló felfogására a 4-es jegyet adhatjuk. Így Bagó hiába érvel az európai szintű megközelítés mellett egy másik interjújában, pozitívan hivatkozva az Európai Bizottságra (Magyar Nemzet, 2013. június 5.), az európai védelmet a Szlovákiával szemben szeretné érvényesíteni: „a kezünkben van José Manuel Barroso EB-elnök válasza, amelyet az írásban feltett kérdésünkre adott. Ez egyértelműen kimondja, hogy Szlovákiára is vonatkozik az uniós jog.”

Az európai parlamenti képviselők közül Schöpfung György médiabeli kijelentései fokozottabb figyelmet érdemelnek: nemzetközi tudományos háttere, angol nyelvtudása és a nyugati kulturális közegben való beágyazottsága amolyan ideológusi szerepet kínált a számára a Fidesz álláspontjának terjesztésében jelentős európai fórumokon és a médiában, illetve a pártpolitikai arénában. Nézetei, világmagyarázatai ezekben a konfrontatív időkben rugalmasan követték a párt hivatalos vonalvezetését. Megnyilvánulásainak középpontjába a magyar kormányzat lépéseinek megvédése és a kritikusok véleményének lejáratása került: „A kormányról rettenetes dolgokat írnak, a riogatások nem állnak messze már attól sem, hogy »Magyarországon lámpavason lógnak a liberálisok«”, állította a Népszabadságnak adott interjújában 2013 áprilisában. Ha kellett, személyeskedő sík-

ra terelte a konfliktusokat: az Európai Bizottságnak „vannak olyan tagjai, akik kimondottan haragszanak hazánkra, mint Neelie Kroes vagy Viviane Reding”, vélelmezte a Magyar Hírlapban 2013. februárban. A másik világmagyarázatot, a pártpolitikai ellentétekre való hivatkozást is felhasználta ugyanebben az interjújában, közölve, hogy amikor a magyar kormány megvédi magát, „a baloldálnak az a válasza: lehet, hogy jogilag minden rendben van, de szellemében nem. Akkor hát foglalkozzanak a szellemekkel. Menjenek el a kísértetek házába.” Politikailag még kiélezettebb időszakokban odáig ment az európai politikai rendszer jellemzésében, hogy a Helyi Témának kijelentette: „Az unió egy olyan politikai hatalom, amelyben az állampolgároknak nincs beleszólásuk.” Az európai intézményrendszerrel szembeni jellegzetes türelmetlenségük miatt ezeket az idézeteket a 3. kategóriába, a kemény euroskeptikus állásponhoz soroljuk. A Tavares-jelentéssel kapcsolatban pedig harcias nacionalizmusa miatt kerül ugyanide a véleménye, amit a Népszabadságnak fejtett ki: „Ilyet még nem láttunk! Bámulatos és precedens nélküli! Szélsőséges és megalázó! Az Európai Unió gyámsága alá helyezné Magyarországot”, mert az elfogadott európai parlamenti határozat „teljesen felülírja a nemzeti szuverenitást, és azt jelentené, hogy Magyarország az EU protektorátusa lenne”. Más esetekben Schöppflin retorikája egyáltalán nem volt ennyire ellenséges az európai egységgel szemben és a nemzetek Európájának koncepciójában gondolkodva összeegyeztethetőnek tekintette a magyar és az európai törekvéseket (Népszabadság, 2012. október 12.): „Nyolc évvel a csatlakozás után legfőbb ideje, hogy Magyarország megtalálja saját hangját, felfedezze a klubban belül saját érdekeit, szövetségeseit. Hiszen az EU érdeke, ha ma lehet egyszerre érdekről beszélni, a tagállamok érdekeinek, kompromisszumainak esszenciája.” (6).

Ezzel összecsengett Pelczné Gáll Ildikó nyilatkozata, aki a visegrádi országok közös álláspontját képviselve a közös uniós intézmények szerepének fenntartását kívánta a születendő bankunió esetében is – igaz, az első látásra föderalisztikus felfogás mögött az a nemzeti szempont húzódott meg, hogy az új rendelkezések „nem hozhatják a mostaninál rosszabb helyzetbe az eurózonán kívüli országokat, köztük Magyarországot sem” (6). Hasonlóan látta a helyzetet Deutsch Tamás is: „Veszélyes irány lenne egy Németországi Szövetségi Köztársaság mintájára átalakított EU, amelyben a tagországoknak csupán tartományi hatásköreik volnának, mert lényegében felszámolnák a nemzetállamok szuverenitását. Az EU ereje a sokszínűségben rejlik. Inkább új életet kellene lehelni a régebben talán elkoptatott szubszidiaritás elvébe” (6). Az Európai Parlament képviselője a sérelmi politikai érvek közül a magyar közgondolkodásban rögzült régi, europesszimista toposzhoz is visszatér 2013 júliusában a Magyar Nemzetnek adott interjújában: „a végül 2004-ben megtörtént nagy bővítésnek jóval korábban, a kilencvenes évek közepén be kellett volna következnie”. Képviselőtársa, Gál Kinga a Tavares-riport megállapításait kifogásolva kijelentette: „két szempontból is sérti szuverenitásunkat a jelentés. Egyrészt, mert megkérdőjelezi a magyar országgyűlési képviselők jogát arra, hogy törvényjavaslatokat nyújtsanak be. Másrészt olyan területeken támadja hazánkat – család fogalma, egyház, alaptörvény –, amelyek a csatlakozási szerződésünk és az uniós alapszerződés értelmében kizárólagosan nemzeti hatáskörbe tartoznak”, nem foglalkozva azzal, hogy az Európai Parlamentben a Lissza-

boni Szerződés 2. cikkelyére hivatkozva vizsgálták az egyik uniós tagállamban a jogállam helyzetét és törvényhozási gyakorlatot (4). Surján László, egy további kormánypárti EP-képviselő pedig felhozta azt a sokat hangoztatott érvet, hogy az Európai Parlamentben elhangzott kritikák a magyar kormányzattal szemben csak az európai választásoktól való távolmaradást és a szélsőséges Európa-ellenességet növelik: „veszítene azok a pártcsoporthoz is, akik Verhofstadtékkal szimpatizálnak. Az ő lépésük egyetlen magyar ellenzéki párt számára sem hoz majd népszerűség növekedést, kivéve a Jobbikot”.

Kósa Lajos, a Fidesz alelnöke is gyakran fogalmazott meg a sajtóban markáns véleményét az Európai Unióval kapcsolatban, amely szerinte alapvetően „recseg-ropog”. A Magyar Nemzetben 2012. november 3-án úgy látta, az Európai Bizottságnak „van egy téves elképzelése arról, hogy van még arca, amit menteni kell, de ezzel az erővel Bud Spencer is lehetne a fogyókúra reklámarca.” Gúnyosan lenéző attitűdjé az uniós intézményekkel szemben már a 3-as kategóriának (kemény EU-szeptikus) felel meg. 2013 márciusában a Népszabadságban közölte: „ami leginkább meglepetésként számomra, hogy a negyedik alkotmánymódosítás elleni európai nemzetközi hecckampányban mennyire nem volt, nincs semmilyen konkrét, kézzelfogható kifogásolnivaló vagy tényanyag” – ennek a somnás állításnak néhány hónappal később az ötödik alkotmánymódosítás lett a cáfolata. Egyes német kereszténydemokrata politikusok kifogásairól Kósa kijelentette, hogy ezek a bírálatok az ottani választási kampánnyal magyarázhatóak, Angela Merkel kancellár pedig „konkrétan csak aggodalmaskodott” (4). Hasonlóképpen a Fidesz európai parlamenti képviselői is találtak arra magyarázatot, hogy saját politikai pártcsaládjukhoz tartozó politikusok is bírálták a magyar kormányt: Viviane Reding, az Európai Bizottság alelnöke „néppárti létére »balliberális érzelmevilágú”, aki ráadásul »ugyanazt csinálja »nagyon szélsőséges kiadásban’, mint a hazánk elleni hecckampány szereplői”, közölte Hankiss Ágnes a Magyar Nemzetben 2013. áprilisában (4).

Kövér László házelnök véleményét hiba lenne bagatelizálni. Az ismert radikális jobboldali újságíró, Lovas István által kirobbantott-kitalált „ügy” a jobboldali sajtóban Viviane Reding, az Európai Bizottság alelnökének lejáratását szolgálta. Érdemes hosszabban idézni, ahogyan a „magyar ügyben” markánsan állást foglaló európai politikust már-már összeesküvéssel vádolva a Fidesz második embere az álhírt felhasználva eljutott az európai integráció általános szapulásáig: „Az azért árulkodó, hogy két napig zavart, síri csend uralkodott a biztos asszony háza táján. Ezután lakonikus formában jegyezte meg, nem áll módjában beszámolni arról, mi is történt a Bilderberg-ülésem, hiszen a csoport szabályai ezt nem teszik lehetővé. Akkor most Reding asszony a Bilderberg-csoportot képviseli az Európai Unióban, vagy azoknak az európai polgároknak az érdekében dolgozik uniós biztosként, akik – közvetve bár – megválasztották erre a pozícióra? Magyarország számára természetesen elsősorban az a fontos, ki és hogyan kíván minket ellehetetleníteni antidemokratikus, manipulatív módszerekkel. Az elsődleges kérdés mégsem ez. Hanem az, egyáltalán mit keresett választott európai tisztségviselőként egy informális hatalmi csoportosulás titkos tanácskozásán. Őt nem azért hívták oda, mert kellemes társalkodóhölgy, aki feldobja a hangulatot, hanem európai biztosként. Sőt: Barroso ön-

jelölt utódvárományosaként kapta a meghívót. Az alkalmatlansága abban a pillanatban megmutatkozott, amikor ezt az invitálást elfogadta. Ez tehát nem elsősorban magyar, hanem minden tagállam polgárának problémája. Pártállásra való tekintet nélkül most minden uniós képviselőnek csapkodnia kellene az asztalt, hiszen ez megengedhetetlen. Ez azonban idáig nem történt meg. Ennyit a „híres” európai transzparenciáról, demokratikus alapértékekről, az elszámoltathatóságról” (3). Az Európai Unióról vallott felfogását egy Hír TV-s interjúban így foglalta össze 2013 decemberében: „elgondolás és tartás nélküli politikusok hemzsegnék Brüsszelben, és a második világháborút után elképzelni sem mertünk volna ilyen szintű sivárságot, jellemtelenséget, gondolatlanságot... Isten őrizz, hogy szellemi és erkölcsi szinten fölzárkózzunk oda, ahol ma Európa sztenderdje van”, de hozzátette, hogy gazdasági értelemben viszont tüdvös lenne (4). Kövér az Európai Unióban domináns értékszemlélettel és világias kultúrával egyre nyíltabban szembeforduló fideszes ideológiának megfelelően fogalmazott a 2013. júniusi fasori református templomban rendezett istentiszteleten: „Ma bajban van Európa nagy része, önmagát tagadja meg, azt hirdeti, hogy a hagyományos értékeket, mint a család, a vallás, a nemzet, fel kell számolni. Szerintünk viszont a jövőt jelentik, nagyobb szükség van rájuk, mint bármikor, ezért megerősítendőek.” a tradicionalista világszemlélet önmagában még nem lenne egyértelműen értékelhető a PERC-skálán, ám az EU állítólagos gyökértelenségének emlegetése már 4-es besorolást érdemel. Jóval megengedőbben, igaz, nemzetállami nézőpontból beszélt a Hanságban 2013. májusban egy uniós támogatásból felépült beruházás ünnepségén: „a kerékpárút és a hozzá kapcsolódó híd jól szolgálja az európai közösség céljait”, hiszen „az Európai Unió küldetése nem az, hogy kormányozza Európa nemzeteit, hanem az, hogy közelebb hozza a nemzeteket egymáshoz.” (6).

A Külügyminisztérium vezetőinek hivatalos megnyilatkozásaira továbbra is az óvatosság, a kármentés, a kiegyensúlyozottabb, szelídebb uniós retorika a jellemző. A Népszabadságban 2012. szeptember 27-én Németh Zsolt nagy általánosságban elismerte, hogy a Fidesz-kormány követett el hibákat európai politikájában (és a Szafarov-ügy fényében), ugyanakkor bizakodóan hozzátette: „Magyarországnak az Európai Unióban ma több kritikusa van. De talán több barátja is” (6). 2013-ban elmondott augusztus 20-i, historizáló ünnepi beszédében viszont ezer évvel ezelőtti eseményeket aktualizálva igyekezett a kormány mai „szabadságharcát” legitimálni: „István király számára nagy gyötrelmet okozott, hogy a még el sem csendesült belső konfliktusok után a külső viszály vállalásába is belevigye népét. De nem látott más kiutat. Isten segedelmét kérte, és Isten segedelmével győzött Konrád, a Nyugat seregei felett” – fejtegette Németh, miközben kiállt „a polgárok és nemzetek” Európája mellett is (5). Az államtitkár korábban, egy másik interjújában, igaz, a La Croix című francia katolikus napilapban, egyenesen kijelentette, hogy „osztjuk az Európai Unió értékeit”, az uniós intézményekkel történt összeütközésekről diplomatikusan és nyitott szellemben nyilatkozott, mondván „természetesnek tartja, hogy az Európai Bizottság jelzi az aggodalmait, hiszen az a feladata, hogy felügyelje a nemzeti törvénykezéseket, és ha szükséges, korrekciós mechanizmust léptessen életbe” (7). Navracsics Tibor igazságügyi miniszter szerint viszont „Viviane Reding részrehajló Magyarországgal szemben”,

akiben „alapvetően megingott a bizalma” (4). Az európai egységen belüli nemzeti sokszínűsége hivatkozva Navracsics élesen bírálta az Európa Tanács Velencei Bizottságát is: „Jól-rosszul megalapozott, gyakran súlyos tárgyi tévedésekkel terhelt ítéleteikkel próbálnak egy olyan Európát teremteni, amely sohasem létezett. Ennél nem csak Európa minden nemzete, de maga Európa is jobbat érdemel” (4).

Martonyi János külügyi tárcavezető, aki meglehetősen a háttérbe húzódott a ciklus második felében, ha szükséges volt, azért maga is megvédte a kormány politikáját a „támadásoktól”. Évértékelő interjújában 2013 karácsonyán kijelentette: „Magyarország nem euroszeptikus, hanem eurorealista, vagyis úgy látja, hogy míg bizonyos területeken mélyíteni kell a tagállamok együttműködését, máshol erre nincs szükség. Nem jó, ha egy európai intézmény az alapszerződéseket figyelmen kívül hagyva próbálja növelni a hatáskörét a tagállamokkal vagy más intézményekkel szemben – közölte. Megjegyezte: ez nem segíti az integrációt, és ellenérzést kelt mind a tagállamokban, mind a polgároknak”, a szövetségsszefügges alapján feltehetőleg éppen azokra az elképzelésekre utalva, amelyek nagyrészt a magyar kormányt bíráló és európai szintű mechanizmusokat sürgető európai parlamenti jelentés elfogadásával kerültek napirendre (6). Természetesen ugyanúgy megvédték a kormányt a külügyminisztérium más vezetői is, mindazonáltal a jobboldali sajtó harcias EU-ellenességével szemben az 1989-90 óta hagyományos orientációt igyekeztek életben tartani: „Nem árt tehát néha felidézni magunkban azokat az időket, amikor az euroatlanti integráció kétségtelen cél volt, a nyugati világban pedig nem ellenséget láttunk. S nem lekicsinyelve a Kelet jelentőségét, azt erősítettük magunkban, hogy ezer éve a Nyugat része vagyunk”, emlékeztet Pörhle Gergely helyettes államtitkár 2013. július 31-én a Magyar Nemzetben (8).

Összességében elmondható, hogy médiaszerepléseiket tekintve a Fidesz vezető politikusai, beleértve mindenekelőtt magát a miniszterelnököt is, sokkal inkább az Európai Unió és az egység gondolat ellenében mozgósították híveiket, mintsem védelmében. A másfél éves időszak PERC-index átlaga 4.4, azaz kerekítve 4, puha EU-szeptikus.

A Fidesz PERC-mutatója

A PERC-2 kutatás keretében görcső alá vett parlamenti felszólalások és nyilatkozatok alapján megállapítható, hogy a PERC-1 óta eltelt időszakban a Fidesz egyre határozottabban EU-kritikus hangot ütött meg.

A 2009-2012 nyara közti hosszú időszakot felölöző jelentésünkben három részdíszakra bontva elemeztük a fideszes képviselők felszólalásait. Az európai parlamenti aktivitás PERC-átlaga akkor 6,5 volt. Az azóta eltelt, rövidebb időszakban a kormánypárt EP-képviselőinek fellépései összességében megfeleltek a korábbiaknak; most a 6.6-os átlagot kerekítettük felfelé. A tüzetesebb vizsgálat azt is kimutatja, hogy a „magyar ügyekben” a Fidesz az európai szintre is átemelte a Magyarországon már általánossá vált EU-pesszímista retorikáját, amikor a kormánypártot ért uniós kritikákat a magyar nemzet egésze ellen irányuló támadásként értékelte, felhasználva a hazai fórumokról ismert argumentációt és szókészletet.

A hazai pályán még inkább szembetűnő a Fidesz egyre konzisztensebb, negatív EU-attitűdje. Míg a PERC-1 kutatás azt igazolta, hogy a kormánypártnak nincs egységes, határozott uniós hangja, s a magyar törvényhozás két színtere szerint is elkülönült kettős kommunikáció átlagaként született meg az akkori EU-pragmatikus értékelés (6,3), jelen vizsgálatban a Fidesz már az országgyűlési plenáris és a szakbizottsági munkában is egyaránt EU-pesszimista (5) attitűdöt mutatott.

Ugyancsak negatív tendenciát tükröz a médiaszereplések vizsgálata. Az elmúlt időszakban a miniszterelnök és más vezető kormánypárti politikusok hangneme élesen kritikussá vált, főleg az uniós intézményekkel vívott „küzdelmek” idején. Orbán Viktor interjúinak elemzése kimutatta, hogy az Európai Unióval szembeni attitűdök felerősödése kulturális, ideológiai és geopolitikai doktrínává kezdett érlelődni. Így a PERC-1 már akkor is EU-pesszimista attitűdöt (5) tükröző kutatási értékéhez képest ezúttal a PERC-index átlaga a médiában csak 4, azaz puha EU-szeptikus jegyeket mutat.

Összességében tehát a Fidesz PERC-mutatója a korábbi EU-pragmatikus kategóriából EU-pesszimista (5) besorolásba süllyedt. Ezt az értéket ráadásul alulról közelíti meg a mutató, mivel az alábbiakra tekintettel levontunk fél pontot az osztályzatból.

A választási év előtt a korábbinál nagyobb jelentőséget tulajdonítottunk a széles nyilvánosságban elhangzott, iránymutató fideszes álláspontoknak, különös tekintettel a politikai cselekvést meghatározó miniszterelnöki vízióknak. Az ezekben tükröződő negatív tendencia azért annyira jelentős a 2014-es választások küszöbén, mert a kutatóknak nem volt lehetőségük aktuális pártokumentumokból tájékozódni a Fidesz hivatalos elképzeléseit illetően, ugyanis a PERC-2 vizsgálat végső lezárásáig (2014. március közepéig) nem hozták nyilvánosságra – az immár egy hónapon belül, április 6-án sorra kerülő országgyűlési választások előtt – a kormánypárt programját. A fenti érvrendszert tükrözi a Fidesz átlagos PERC-értékéből levont 0,5 pont.

A Fidesz PERC-mutatója	PERC-1	PERC-2
2009-es EP-választási program	7	
2010-es OGY-választási program	5	
Felzólalások az EP-ben	6,5	7
Felzólalások az OGY-ben	6,3	5
Médiaszereplés	5	4
2014-es OGY-választási program		n. a.
Átlag	6,0	5,3
Szubjektív korrekció	-0,5	-0,5
Összesen	5,5	4,8
PERC-mutató (kerekítve)	6 (EU-pragmatikus)	5 (EU-pesszimista)

MAGYAR SZOCIALISTA PÁRT (MSZP)

Bevezető

Az európai integrációról való hazai közbeszédre Magyarország EU-csatlakozását megelőzően és azt követően is rányomta bélyegét az MSZP jobbra utilitarista és meglehetősen fantáziátlan uniós attitűdje, amelyben az EU mindenekelőtt mint potenciális pénzforrás jelent meg – állapítottuk meg az első PERC-jelentésben. Az önmagát mégoly unióbarátan beállító baloldali párt hosszú ideig nem tett komoly kísérletet arra, hogy megváltoztassa, áttelematizálja azt a Fidesz által egyre erőteljesebben alakított közhangulatot, amelyben az integrációra pusztán a nemzeti érdekérvényesítés harci terepeként tekintettek. A szocialista kormányzati politika nem reflektált az EU-agenda kérdéseire, a tartalmasabb megközelítés csupán a második Gyurcsány-kormány idején vált észlelhetővé a szocialista pártban. A 2007-ben megjelent magyar külpolitikai stratégia nemcsak elsőként sorolta fel az Európa-politika fontosságát a magyar külpolitika három iránya között, de a külkapcsolati stratégia legfontosabb értékeinek az EU-val és a NATO-val közösen vallott elveket – az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, az emberi jogok tisztelete, a vállalkozás szabadsága, a kulturális, vallási és etnikai sokszínűség védelme – tekintette. Emellett a dokumentum aktív szerepvállalásra sarkallt azért, hogy – immár az EU tagjaként – az ország politika-elfogadó szerepből kezdeményező pozícióba lépessen át, vagyis a korábbinál markánsabb, de az uniós értékrendet tisztelő Európa-politika igényét jelentette. „Magyarországnak progresszív Európa-képének kell lennie, amely alapvetően az integráció mélyítésére vonatkozik” – fogalmazott az akkor MSZP- és miniszterelnök Gyurcsány Ferenc, kormánya kudarcos, a költségvetési politika terén az uniós joggal tartósan ellentétes gazdaságpolitikája azonban jelentősen csorbította az elvek szintjén konstruktívnak nevezhető kabinet európai elkötelezettségének hitelességét.

Mint a PERC-1 jelentésben rámutattunk, a 2009-es európai parlamenti választást, majd a 2010-es kormányváltást követően létszámában mind az uniós, mind a hazai törvényhozásban igencsak megcsappant szocialista csapat Brüsszelben sokkal aktívabbnak ill. hatékonyabbnak bizonyult nemcsak egyes közösségi szakpolitikák (pl. energetika, környezetvédelem, migráció) befolyásolásában, hanem a magyar demokrácia és jogállamiság európai szintű ügyvé emelésében. Ugyanekkor hazai porondon az MSZP-sek gyakran az integráció perspektíváját illető érdemi mondanivaló nélkül maradtak: bár kétségtelenül az EU „modernizációs és stabilitási horgony” szerepét tekintették a legfontosabbnak, a Fidesz-kormány partnereivé váltak a parciális nemzeti érdekérvényesítéssel kapcsolatos, sokszor értelmetlen és öncélú vitákban. Miközben az MSZP-sek ritkán hagytak kétséget kiegyenlítettén Európa-barát attitűdjük felől, a föderális Európa ügyét leginkább kerülni igyekeztek, megszólalásaik pedig nem adódtak össze, nem mutatták egy, akár bizonyos európai szakpolitikákat kreatívan kezelő párt képét – vontuk le a kö-

vetkeztetést kutatásainkból a 2012 decemberében megjelent első PERC-jelentésünkben, amely összességében a puha EU-pragmatikus (7) kategóriába sorolta akkor a Magyar Szocialista Pártot.

Felszólalások az Európai Parlamentben

*„Mert ez a nép döntött. Európa mellett döntött.
Ez a nemzet Európába tart, míg kormánya a keleti despotizmus felé hajbókol.”*

Az Európai Parlamentben helyet foglaló, 4 fős magyar szocialista képviselőcsoport 2012 nyarárt követő megnyilvánulásaira érzékelhetően rányomták bélyegüket a magyar belpolitikában ebben a választási ciklusban egyre nyilvánvalóbban kibontakozó folyamatok, nevezetesen a demokrácia és a jogállamiság intézményeinek – az európai integráció történetében példa nélküli – kormányzati megcsontítása, valamint az Orbán-kormány EU-elleni „szabadságharca”. Mindennek nyomán a hazai pályán ellenzéki MSZP euroképviselői a megelőző évekhez képest bizonyos kérdésekben feltűnően nyitottakká váltak a föderatív megoldásokra, jóllehet – talán épp ezért – érvrendszerüket a nemzeti és az összeurópai érdek összhangját keresve a korábbiánál is gyakrabban alapozták valamilyen hazai fejleményre, példára.

Ezek az új jellegzetességek markánsan jelentek meg a szocialista képviselőcsoport által ebben az időszakban különösen érzékenyen kezelt demokrácia-védő tematikában. A román politikai helyzetről szóló 2012 szeptemberi vitában például Göncz Kinga a magyar párhuzamra utalva állt ki a demokrácia és jogállam védelme és ennek érdekében az EU jogrendszerének továbbfejlesztése mellett. Felszólalásában, amelyben a kettős mérce alkalmazásának veszélyeire figyelmeztetett Románia schengeni csatlakozásával kapcsolatban, föderatív irányba mutató, konstruktív javaslatot tett, mondván: „egy olyan monitoring mechanizmusra van szükség, amely pártatlan szakértői vélemények felhasználásával megfelelő eszközöket ad a kezünkbe a demokráciát és a jogállamot sértő tagállami lépések közösségi szintű vizsgálatára és szankcionálására.” (8). Általában is, a „magyar ügyet” a magyar szocialisták az EP-ben rendre igyekeztek tágabb európai kontextusba helyezni és így integrációs kérdéssé transzformálni. „Azt gondolom, hogy az Európai Unió hitelességéről van szó. Arról, hogy párhovatarozástól függetlenül álljunk ki európai értékeink mellett, és ehhez megfelelő mechanizmus kell, megfelelő intézmények kellenek. És azt gondolom, hogy ez segítene abban is, hogy a biztos asszony is visszaszerezze hitelességét, és az Európai Néppárt is visszaszerezze hitelességét, amelyet ebben a vitában sok szempontból elvesztett.” – fogalmazott Göncz a Viviane Reding igazságügyi uniós biztossal szeptember 12-én folytatott vitájában (7).

Párttársa, egyben a magyar szocialista csoport vezetője, Tabajdi Csaba a ciprusi elnökség 2012 decemberi áttekintésekor szintén a tagállamok demokratikus berendezkedését érintő uniós ellenőrző szerep kiterjesztésére tett konstruktív javaslatot, megemlítve, hogy már a Bizottság elnöke és az igazságügyi biztos is felvetette ennek szükségességét. Tabajdi – ezúttal az egyetemi hallgatók magyarországi „röghöz kötése” elleni diaktüntetések hozza fel kapcsolódó aktualitásként – azt követelte, hogy az úgynevezett pénzügyi szemesz-

terhez hasonlóan „jöjjön létre egy, a jogállamiságot, az igazságügyi rendszerek működését ellenőrző uniós monitoring rendszer”. (8). 2013 májusában Tabajdi a tömegtájékoztás szabadságának uniós szabályozásáról szóló, úgynevezett Weber-jelentés vitájában vetette fel egy, a tagállamok médiagyakorlatát ellenőrző uniós monitoringmechanizmus bevezetését (8), míg Göncz Kinga egyenesen a direktíva módosítására hívott fel a sajtószabadság és pluralizmus érdekében, valamint támogatta a jelentés azon kitételét, amely uniós forrást fordítana az oknyomozó újságírásra. (9) Ugyanebben a hónapban az uniós bel- és igazságügyi együttműködésről rendezett vitában ütött meg kritikus hangot Göncz Kinga, amikor is „hatékonyabb eszközöket, gyorsabb beavatkozást kért számon a Tanácson azért, hogy az „EU meg tudja őrizni hitelességét, védeni tudja értékeit, az európai polgárokat.” (8)

2013. július 2-án, a magyarországi helyzettel foglalkozó, úgynevezett Tavares-jelentés vitájában Göncz – az Orbán kormány szociális intézkedéseit és a jogállamiságot lebontó politikáját ostromozva – arra mutatott rá, hogy Magyarország esetében jelenleg „az európai intézmények próbálják ellátni azt a funkciót, ami egy demokráciában a független nemzeti intézmények feladata”. (7) Ebben a kérdésben EU-konstruktív logikát követett Tabajdi Csaba 2013 nyarán is, üdvözölve a jelentést, amely az MSZP-s képviselő véleménye szerint arra irányul, hogy „az Unió kezelni tudja a demokratikus, jogállami deficiteket is a Koppenhágai Bizottság felállításával.” (9) „Most nincs kivel szemben és nincs miért védeni a mostani kormányt. Az Unió ugyanis nem valamiféle hazánkra fenekedő ellenfél, hiszen mi magyarok is az Unió vagyunk” – vetette az Orbán-féle „szabadságharccal” szembe Tabajdi. (7)

Az adott európai kontextusban a szorosabb integráció sürgetésére készítette a magyar szocialistákat az uniós esetleges – belső és külső körre való – kettészakadásának perspektívája miatti aggodalom is az EU 2014-2020 közötti költségvetéséről zajló hosszú vita folyámban. Ennek során az MSZP-ek gyakran hallatták hangjukat, a felszólalásokon átvélvő, leggyakoribb gondolat pedig az volt, hogy az unió mélyítése és egyben tartása – a válság közepette – elképzelhetetlen több közösségi forrás nélkül. Az új hét éves büdzséről szóló 2012 októberi kormányközi csúcstalálkozót követően az EP plenáris üléséhez benyújtott írásbeli véleményében Göncz Kinga úgy fogalmazott: „Az Európai Unió következő hétéves költségvetésének tükröznie kell a közösség megnövekedett feladatkörét és ambícióit: szorosabb együttműködést, gazdasági, pénzügyi és politikai uniót nem lehet kevesebb forrásból finanszírozni. A büdzsének a növekedést, a foglalkoztatást, a versenyképesség növelését, a fejletlenebb régiók felzárkózását kell szolgálnia.” (8) Mindezeket konkretizálva Herczog Edit egy sor fajsúlyos részterület – a vállalkozói kezdeményezés, az innovációs program, a kutatás-fejlesztésre és a digitális menetrendre szánt – pénzügyi keret megkurtítása ellen emelt szót, valamint az ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) támogatására szorgalmazott plusz forrást, hogy azt ne a fent említett politikákra szánt keretből finanszírozzák. (7) 2012 októberében Göncz Kinga a hétéves költségvetés kapcsán kiemelte: „Sok tagállamban már ma is csupán a közösségi támogatások jelentik a gazdaság bővülésének alapját.” Két területet jelölt meg támogatandónak felszólalásában a szocialista politikus: a büdzsé negyedét kohéziós célokra szánná, valamint az emberi és az európai állampolgársággal kapcsolatos jogok előmozdítására szolgáló programokat támogatna bőkezűbben. (8)

Tabajdi Csaba ugyanekkor erőteljes bírálatot fogalmazott meg az aggodalmait szerint az unió egészének kárára életre hívandó, önálló eurózóna-költségvetéssel kapcsolatos elképzelésekről. Az MSZP-csoport vezetője ennek bizonyítékát vélte látni abban, ha – noha a bankunióhoz való csatlakozás megengedett – a közösségi bankmentő alaphól nem részeshetnének az eurózónán kívüli tagállamok. Tabajdi továbbá egyre jellemzőbbnek ítélte azt, a szerinte Magyarországra nézve is kedvezőtlen kilátást, hogy „az eurózóna országai szerződéses alapon pénzügyi támogatást nyújthatnak a kevésbé versenyképes tagok szerkezeti reformjaihoz, míg ez a lehetőség az övezeten kívüli országok számára már nem adott.”, sőt, úgy látta, a közös piac szabályait immár az euróövezet igényeihez alakítják, egyszerűen azért, mert az övezeten kívüli országok kisebbségben vannak. Ez a kritikába ágyazott fellépés a kétsebességes Európa kiépítése ellen a PERC-skálán konstruktív magatartásnak minősül (8) Ezzel szemben Tabajdi 2013 januári felszólalása – ugyancsak a kohéziós politika kapcsán –, amelyben a kifejezetten a magyar kohéziós boríték 30 százalékos csökkentése ellen tiltakozott a PERC-index szerint pragmatikus kategória. (6)

Az akkor induló ír elnökségi programról folytatott EP-vitában az MSZP-s vezető viszártát az integrációs szálhoz, az elnökség legfontosabb feladatának ugyanis a gazdaságpolitikai unió elmélyítését nevezte meg. Úgy vélte, annak nyitva kell maradnia minden tagállam számára, és üdvözölte a bankunióról szóló, előző év végi kormányközi megállapodást, amely „nem erősíti tovább az eurót használó és az euroövezeten kívüli tagállamok közötti megosztottságot, a kétsebességes Európát”. (7) Egyszersmind felhívta az ír elnökség figyelmét arra, hogy a kohéziós forrásokkal kapcsolatos osztozkodási probléma kezelése során különösen figyeljen a válság sújtotta társadalmi csoportokra és régiókra, Magyarországot a leginkább segítségre szoruló tagállamok között említve (6). 2013 februári felszólalásában Herczog Edit szintén azt kritizálta, hogy az egyre kiterjedtebb közösségi-esített politikák mellé nem rendelt elegendő forrást az uniós költségvetés, amit szerinte elsősorban a tagállami belső források megkurtítását amúgy is megszenvedő innováció, valamint a kis- és középvállalati szektor sínylett meg. (7)

2013 márciusában Tabajdi Csaba az agrártámogatásokat elemezve a régi és nagy tagállamok termelői közti különbségek csökkenését üdvözölte és a különböző mezőgazdasági ágazatok közti egyenlő bánásmódot dicsérte. Miközben a környezetvédelemben a zöldítés terén történt előrelépésről támogatóan szólt, mégis csalódottságát fejezte ki azért, hogy a vidékfejlesztés a költségvetés „legnagyobb vesztese” lett. (7) a magyar különérdekekért való lobbizást igyekezett kombinálni a kétsebességes Európa elleni küzdelemmel Tabajdi 2013 áprilisában „A nem euroövezeti tagállamok pénzügyi támogatása” című dosszié vitájában, amikor – példaként a magyarországi bankbetétesek védelmének szükségességét említve – arra hívta fel a figyelmet, hogy a kevesebb közösségi védelem rontja a tagállami pénzügyi versenyképességét, versenytorzuláshoz, bankcsődökhöz vezethet, az unió kettészakadásának elkerüléséhez tehát egyenlő bánásmódra van szükség. (7) a magyar szocialisták vezetője az EP 2013. júliusi, az EiT előző havi ülésének következtetéseit megtárgyaló vitája alkalmával már egyenesen azt követelte, hogy a kohéziós támogatások felhasználási szabályai közül kerüljön ki a makroökonómiai feltételrendszer, amely szerinte a „kistérségeket,

a vállalkozásokat bünteti a rossz politika miatt.” Felszólalásából nem nehéz kihallani az EU túlzottdeficit-eljárásával egy évtizedig küszködő, a kohéziós támogatások felfüggesztésének veszélyével több ízben szembekeverült speciális magyar szempontokat. (6)

A korábbi évekhez hasonlóan az uniós energiapolitika ebben az időszakban is az MSZP-sek figyelmének középpontjában állt. Tabajdi Csaba 2013. március 11-én a hátrányos helyzetű polgároknak nyújtott energetikai alapszolgáltatások támogatását szorgalmazta, uniós források bevonását, valamint egy úgynevezett minimum szolgáltatási csomag megalkotását sürgetve. Ez a felszólalás, amely nemcsak forrás-bővítést, hanem új eszköz alkalmazását is felveti, az integráció mélyítése irányába mutató lépésnek tekinthető. (8)

Mint korábban, a magyar szocialisták – közülük elsősorban Göncz Kinga és Gurmai Zita – az európai parlamenti ciklus utolsó két évében is gyakran szólaltak fel emberi jogi ügyekben konstruktív tónusban, de legalábbis az integráció adott fokának védelmében. 2012 szeptemberében, az uniós helyzetéről tartott EP-vitában Gurmai állt ki amellett, hogy közösségi intézkedésekkel javítsák a nagyvállalatok igazgatótanácsában a nemek arányát (gender balance). Az uniós jogkör ilyen irányú kiterjesztésétől a képviselőnő nem csupán az igazságosság és a demokrácia elveinek érvényesítését, hanem az EU gazdasági hatékonyságának javulását is remélte. (8) a válság szociális dimenziója szintén visszatérő téma volt az elmúlt években a szocialisták napirendjén. Göncz Kinga 2013. március 12-én arra hívta fel a figyelmet, hogy a fogyatékkal élőket különösen sújtják a válság okozta megszorítások, és európai és nemzeti szintű stratégiák kidolgozását szorgalmazta negatív tendenciák kiküszöbölésére (8). A polgárok európai évéről folytatott októberi vitában Göncz Kinga a munkavállalás szabadságát, a romák jogait, és a szolidaritás érvényesülését állította a középpontba. Míg pénzügyi oldalról azt sürgette, hogy a 2014 utáni uniós költségvetés fordítson kellő figyelmet a válsággal sújtottakra, politikai aspektusból az Európai Bizottságot vonta kérdőre amiatt, hogy a demokrácia tagállami sérülése kapcsán felemlíti-e szavát a tesztet (7). Ugyanekkor Gurmai Zita azt az álláspontját hangsúlyozta, hogy az egységes piac nem elegendő, az európai állampolgárságnak kell azt tartalommal megtöltenie, és pénz kell áldozni a siker érdekében. (7) 2012 novemberében „Az uniós jog alkalmazásának ellenőrzése” című jelentés vitájában Göncz Kinga arra biztatta az Európai Bizottságot hogy az integrációs alapértékek érvényesülésének érdekében igenis használja a rendelkezésére álló eszközöket az uniós szerződés betűjének és szellemének őrzésére, ha az tagállami szinten nem biztosított. (7) a magyar szocialisták közül a föderáció építését szolgáló elképzelések terén messzire jutott a vizsgált időszakban Gurmai Zita is, aki tavaly júliusban, a 2014-es EP-választásokra készülő parlamenti vitában két fontos intézményi változás támogatása mellett állt ki. A képviselőnő egyrészt, azt sürgette, hogy az egyes parlamenti pártok immár maguk is állítsanak saját jelöltet az Európai Bizottság elnöki tisztségére – végső soron kiiktatva az ebben a kérdésben szokásos kormányközi háttéralkukat –, másrészt, az európai pártok státusának újradefiniálását, ennek révén a valódi, tagállami határokat átlépő páneurópai pártok létrehozását szolgáló intézményi újításokat szorgalmazott. (9)

A magyar szocialista képviselőcsoport tagjai a 2013 őszi európai parlamenti megnyilvánulásaikban többnyire szakpolitikai ill. szociális témájú közösségi jogalkotási vitákban

voltak különösen aktívak, ezek során nem ritkán bírálták ugyan az uniós társintézményeket, ám még kritikus megszólalásaik zöme is a mélyebb, szorosabb, hatékonyabb integráció igényét jelezte. 2013. szeptember 9-én Tabajdi Csaba például a bioüzemanyag arányát szabályozó irányelv differenciáltabb, nem "kényszerzubbonyyszerű", a régi és új tagállamok helyzetét megfelelően kezelő szabályozásáért állt ki. (8) Szintén szeptember első felében Gurmai Zita, a férfiak és nők között fennálló, régóta megoldatlan fizetésbeli különbségek megszüntetésére tett konkrét, a szorosabb integráció irányába mutató javaslatokat, mint amilyenek a nemi fizetékülönbségekről szóló audit, az antidiszkriminációs és esélyegyenlőségi törvénykezelés végrehajtásának hatékonyabb ellenőrzése, és a nemek közti egyenlőség és női jogok biztosíthatóságának létrehozása. (9)

Az esélyegyenlőség témaköréhez csatlakozva, Göncz Kinga szeptember 10-én a civil és szakmai szervezetek bevonását sürgette annak érdekében, hogy a tagállamokon számon lehessen kérni a válság fő kárvallottjait segítő Európai Szociális Alap felhasználásának módját, vagyis erősebb uniós monitoringot javasolt (8), majd két nap múlva az ombudsmanni beszámoló kapcsán már a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény uniós végrehajtását sürgette és ugyancsak az uniós intézmények hatékonyabb számonkérését várta. Ugyanezen az ülésen Tabajdi Csaba – szintén a válság szociális következményeit ecsetelve – erősen támadta a „jobboldali Tanácsot”, mert szerinte az a gazdasági mentőcsomag mellett megelégedett a fiatal munkanélküli támogatásáról. A Tanács kritizálására szeptemberben még egyszer sort kerített a képviselő az épp megszületendő Ifjúsági Garancia kapcsán, amikor erősen szólított fel az Unió minden országára kiterjedő növekedési és munkahely-teremtési stratégia megteremtésére. (8) Tabajdi az Erasmus-plusz program támogatása mellett november 18-án azt is javasolta, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok továbbtanulását segítő európai tehetségmentő hálózat jöjjön létre (8). Az MSZP-s politikus esetenkénti EU-szkeptikus irányú kilengései közé tartozott, amikor október 8-án a közös agrárpolitika finanszírozási rendjét az agrártermelők számára sokkal nagyobb veszélynek bélyegezte mint a tárgyalat – a dohánytermékekről szóló – rendeletet (6), igaz, még aznap a kínai piacon megjelenő európai vállalatok erősebb alkupozíciói érdekében támogatta az EU együttes fellépését, vagyis külkereskedelmi szempontból az EU mint szupranacionális hatalom fellépését sürgette. (8).

Göncz Kinga a roma helyzetről szóló október 9-i vitában ismét a civil monitoring-jelentés megszületésének ügyében kért szót, amellet, hogy a roma nők kettős diszkriminációja elleni komolyabb uniós fellépést és a diszkrimináció elleni politikai elkötelezettséget követelt. (8)

Ugyancsak az uniós alapértékeknek maradvá Gurmai Zita a társadalmi kohéziót fenyegető szélsőségesek elleni fellépést sürgette Európa igazságosabbá tétele és a szociális modell megerősítése érdekében. (8) Göncz később az Európai Bizottság késlekedését kritizálta a tagállami rendőrségek közötti együttműködés kapcsán, hiszen a bizottsági javaslat hiányában a Parlament, mint szupranacionális szerv nem tudja gyakorolni demokratikus konrollját- érvelt a politikus.

2013. október 10-én képviselőnk ismét a Bizottság „semmittevését” bírálta, mondván az EP petíciós bizottsága döntése ellenére a testület nem lépett fel a visszamenőleges ha-

tályú törvénykezés ellen és hallgatott a cinános bányászati technológia verespataki alkalmazásával kapcsolatban. Ezek a kijelentések konstruktív kritikának tekinthetők, amelyek az EU jobb hatékonyságát kérik számon. (8)

A társjogalkotó Tanáccsal való elégedetlenségének adott hangot viszont Herczog Edit október 23-án, amikor a lisszaboni stratégia keretében a digitális versenyképesség „felgyorsítását” és a kormányfők fellépését sürgette, rámutatva, hogy az infokommunikációs technológia fejlesztése nem ágazati, hanem gazdaság, társadalmi kérdés. (8) November 19-én Herczog megintcsak a Tanácsot kritizálta a költségvetési megszorítások miatt, kiemelve az „európai hozzáadott érték” fontosságát, és azt, hogy K+F és innováció nélkül a versenyképesség nem javítható. (7) a költségvetési elosztásra kapcsolódva, az európai alapokról szóló november végi vitában Göncz Kinga az ún. makroökonómiai kondicionalitás javaslatát a legrászorultabb országok esetében károsnak tartotta, a kohéziós politikan belül az Európai Szociális Alap megkurtított költségvetési csomagjáért aggódott, felszólítva a tagállamokat nemzeti stratégiáik (pl. romaprogram, fogyatékosügy) és az operatív programok összehangolására. (7) a roma ügyre visszatérve, az antidiszkrimináció és a roma-ügy komplex kezelése mellett kiállva, december 9-én Göncz már a Bizottságot hívta fel a faji egyenlőségről szóló irányelv megfelelő tagállami alkalmazásának ellenőrzésére, mert ellenkező esetben „kötelezettségszegési eljárást kell indítania” - figyelmeztetett. (7)

Az EP decemberi plenáris ülésén Tabajdi Csaba a polgári védelmi rendszer hatékonyabb kooperációja, sőt, egy új uniós szerv, az európai vészhelyzet-reagálási központ felállítása mellett állt ki, ezzel is támogatva az integráció szorosabbá tételét. (8) az állam- és kormányfők év végi csúcstalálkozóját kommentálva végül Herczog Edit az európai integráció különféle – demokratikus és gazdasági – deficitjei közepette szükséges haladásról beszélt, kiállva „a több Európa” – ezen belül a védelmi piac, a bankunió, és a közös gazdasági kormányzás – mellett. (8)

A magyar szocialista csoport 44 értékelt felszólalásának átlaga 7,6 ezért a 8-as, EU-konstruktív besorolást érdemli ki a PERC-skálán.

Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban

„Az képviseli tehát a nemzeti érdeket ... aki az Európai Unióban képzeli el Magyarország jövőjét. Már csak a számok, már csak a hozzájárulás mértéke miatt is.”

A 2009 közepe – 2012 közepe közötti időszakra vonatkozóan a PERC-1 kutatás az OGY plenáris ülésén az MSZP számos integrációs témájú felszólalását értékelhette, míg az OGY bizottsági ülésein mutatott szereplését többnyire markáns álláspontot nélkülözőnek minősítette. A szerény – és a PERC-1 szempontjai szerint jobbára értékelhetetlen – bizottsági munkát 2010 közepéig alapvetően a kormányzati, előterjesztői pozíció, azt követően pedig a megfogyatkozott bizottsági jelenlét magyarázhatta.

A PERC-2 kutatás által vizsgált, 2012 közepétől 2013 végéig terjedő időszakban azt tapasztaltuk, hogy az OGY plenáris ülésein az MSZP integrációs kérdésekkel kapcsolato-

san megritkuló megnyilvánulásait azok érdemi, uniós szakmapolitikai tartalmának a javulása helyett inkább a Magyarország helyét az EU-ban kijelölő, többnyire értékalapú megállapítások kompenzálták.

Az MSZP-nek a PERC-kutatás témáját érintő országgyűlési bizottsági megszólalásai a vizsgált időszakban ugyancsak mérsékelt aktivitást mutatnak. Vannak bizottságok, amelyekben egyetlen szocialista felszólalást sem tapasztalunk, míg néhány bizottságban (külügy, oktatás, költségvetési), nagyobb és markánsabb a baloldali jelenlét. Az MSZP-s képviselők által felhozott egyik állandó téma az EU által nyújtott pénzügyi támogatások felhasználásának helyzete. Mire, mennyit, hogyan? Kérdés, felvetés, kritika, ritkábban állásfoglalás formájában, a téma felvetésének összes lehetséges – többnyire azonban kutatásunk szempontjából sajnálatos módon értékelhetetlen – módja a vizsgálatunk időszakában is további példákkal illusztrálta a szocialista politikusok PERC-1 kutatás által megállapított, jobbára gazdasági érdekalapú, utilitarista EU-attitűdjét. A szocialisták hozzászólásainak másik hangsúlyos motívuma pedig az uniós szabályokra, folyamatokra, gyakorlatra, értékekre történő utalás volt, döntően az aktuális kormánykritika nyomtatékosítása céljából.

2013. július 4-én az alkotmányügyi bizottságban a „Magyarországot megillető egyenlő elbánásról” szóló határozati javaslat kapcsán Steiner Pál aggodalommal utalt rá, hogy Unió-ellenes kirohanásaival a kormány – követve a Jobbik erre vonatkozó javaslatait – esetleg az integrációból való kilépés útjára tér. A képviselő arra is rámutatott, hogy ha a Tavares-jelentés elfogadásával az EP – miként a kormány állítja – valóban átlépte volna a hatáskörét, akkor azt a Bizottság elnöke bizonyára szóvá tette volna. Steiner a szuverenitás egy részének „elvesztését” gyarmatosításként értékelő hangokkal szemben a tagság önként vállalt értékeit, és pénzügyi hozadékát esetelte, majd feltette a költői kérdést: „Önök szerint az európai uniós pénzzel gyarmatosították a Ferenciek terét?” Mindez összességében a PERC-indexben unióbarát, puha-pragmatikus álláspontnak számít. (7)

Az EU védelmére kelt 2013. áprilisában Szanyi Tibor is az európai ügyek bizottságában Vivian Reding mellé állva, akit a Tobin-ügyben elfoglalt álláspontja miatt határozatban ítélt el a kormánypárt (7). Ugyanebben a hónapban – már a konvergencia programról szólva Szanyi Tibor a dokumentum célját az euró bevezetésében jelölte meg, s e cél explicit megjelölését hiányolta a kormányzati előterjesztésből, ami EU-konstruktív megjegyzés (8) 2013. október 15-én a szocialista politikus az Európai Ügyvétség létrehozásáról és a szubszidiaritás elve érvényesüléséről szóló határozati javaslat kapcsán „alapvetően és erőteljesen kormányközi szervezetként” definiálta az Európai Uniót. Ez a megközelítés – amely elfeledkezik az integráció szupranacionalista aspektusairól és intézményeiről, a PERC-indexben EU-pesszimista kategória (5) Egy füst alatt ugyanakkor a képviselő az EU csálás elleni hivatálának (OLAF) magyarországi működését – konkrétan a magyar kormány cselekvésének hiányát – hozta fel példaként a szubszidiaritással való visszaélés lehetőségére. (7)

A szakpolitikai ügyek zömében a szocialista politikusok unióbarát attitűdről tettek tanúbizonyságot. A Bizottsággal való jó kapcsolatnak „örült” például a fenntartható fejlődés

bizottság 2012. szeptemberi ülésén Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter éves meghallgatása kapcsán Szabó Imre MSZP-s képviselő. (7) a mezőgazdasági bizottság 2012. októberi ülésén Gőgös Zoltán azt tette szóvá, hogy a mezőgazdaságban a foglalkoztatási formák hazai megkülönböztetése diszkriminatív és ellentétes az uniós szabályozással. (7) a költségvetési bizottság 2012. szeptemberi ülésén Veres János kifejtette, hogy „Magyarországnak is érdemes betartania” az anyaországok pénzintézeteinek a fiókjaikkal kapcsolatos felelősségét rögzítő uniós joganyagot, s üdvözölte az előterjesztést, amely az uniós rendelkezést átültető 2008-as jogszabály érvényességét meghosszabbította (7). Ugyancsak ő egy másik bizottsági ülésen leszögezte, hogy az Európai Unió szabályrendszeréhez történő alkalmazkodásként Magyarországnak teljesítenie kell a 3 % költségvetési hiányt (7). A fogyasztóvédelmi bizottságban 2013. decemberében Simon Gábor a postai szolgáltatásokról szóló jogharmonizációs törvényt dicsérte (7) a honvédelmi és rendészeti bizottság 2012. decemberi ülésén Iváncsik Imre hiányolta Magyarország új Nemzeti Katonai Stratégiájának szövegéből az uniós összefogásra, a tagállamoknak a globális kihívásokkal szembeni együttműködésére utaló szempontokat, vagyis a biztonságpolitika terén határozottabb elkötelezettséget hirdetett. (8)

Az MSZP-ben szokatlan, EU-kritikus hangnemet ütött meg viszont 2013. március 4-én Hiller István amikor a kulturális és sajtóbizottság ülésén egy, a nemzeti nyelvek médiabeli védelmét célzó és a kormány által a magyar médiatörvénybe átültetni kívánt közösségi előírást „ostobaságnak” nevezett, s bár a szabály betartását javasolta, a „magyar érdekérvényesítés” fontosságára hívta fel a figyelmet (6). 2013. áprilisában Hiller már EU-konstruktív módon szólalt fel az oktatási bizottságban, ahol az uniós Erasmus-programja kapcsán a mobilitásról mint az egyik olyan „alapelvről” beszélt, amiért az Uniót az „alapítók összehozni gondolták”. Az MSZP-s kultúrpolitikus felszólalásában az Erasmus-program bővítésének, ill. ennek kapcsán a személyek szabadságának kiteljesítési igénye jelent meg (8). Az MSZP-s politikusok igen gyakran tették szóvá az uniós támogatások lehívásában kimutatható kormányzati elmaradásokat. Példa erre Sós Tamásnak az Oktatási, tudományos és kutatási bizottság 2012. szeptember 12-i ülésén elhangzott felszólalása, aki a múzeumok kapcsán már megítélt források lehívása miatt aggódott, ugyanő októberben az uniós kötelezettségek ellenére meglévő uniós projektek, tananyagfejlesztések leállásáról beszélt. 2013. februárjában a felnőttképzés kapcsán, szintén az oktatási bizottságban Sós úgy látta, hogy a magyar oktatásban az európai tendenciákkal ellentétben decentralizáció helyett „indokolatlan mértékű centralizáció” folyik, majd 2013. novemberében már az uniós tendenciákkal szembemenő, a tankötelezettségi korhatár kormányzati csökkentése miatti aggodalmának adott hangot. Az uniós mérce ilyen szisztematikus használata a PERC-skálán puha EU-pragmatikus kategória. (7)

Az önkormányzati és területfejlesztési bizottságban is joggal merült fel több alkalommal az EU által nyújtott pénzügyi támogatások felhasználásának helyzete. A 2012. szeptember 17-i bizottsági ülésen a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló ÁSZ jelentés kapcsán Pál Tibor kért magyarázatot arra, mi okozta az alacsony felhasználást. A bizottság november 26-i ülésén az országos területfejlesztési stratégia

előkészületeiről szóló jelentés kapcsán Varga Zoltán már a következő pénzügyi időszak uniós támogatási programjai miatt aggódott, és „életveszélyes dolognak” tartotta, hogy az európai uniós szabályok, folyamatok figyelembevétele nélkül, a települések „kívánság-listáit” összesítve készül a fejlesztési program, amelyről majd később kiderül, hogy „a felét sem lehet megvalósítani, mert nem támogatja az Unió” (7). A kérdést napirenden tartva a szocialista politikus 2013 novemberében a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény módosítása alkalmából a következő hét éves pénzügyi időszak fejlesztéseire nézve nélkülözhetetlen kormányrendeletek megalkotását sürgette az uniós források hatékony felhasználása érdekében. (7)

A költségvetési bizottságban 2012 szeptemberében Szekeres Imre foglalta össze Magyarország EU-tagságának forintosított gazdasági előnyeit, hangsúlyozva, hogy 2011-ben 700 milliárd forint pluszhoz jutottunk ezért. „Az képviseli tehát a nemzeti érdeket ... aki az Európai Unióban képzelel el Magyarországot jövőjéért. Már csak a számok, már csak a hozzájárulás mértéke miatt is” – szögezte le. (6) Eltérő témája ellenére hasonlóan inkább gazdasági érdekalapú EU-pragmatikus szemléletet tükröz Puch László jogbiztonságot sürgető hozzászólása is, aki a kormányzati ellenőrzést bizonyos vállalati adatok tekintetében kiterjesztő törvénymódosításról szóló bizottsági vitában hívta fel a figyelmet arra, hogy „európai uniós országban élünk, ahol muszáj a befektetőknek valamilyen módon jogbiztonságot adni, mert egyébként a gazdaság meg fogja szűnyni. (6)

Markáns szocialista szereplője volt a vizsgált időszakban az Országgyűlés külügyi bizottságának a volt külügyminiszter, uniós biztos Kovács László. A pénzügyi és gazdasági válság kapcsán 2012 októberében, az aktuális ciprusi elnökségnek adresszáva kérdését a prominens MSZP-s politikus aziránt érdeklődött, hogy az elnökség a közös válságmegoldó receptet vagy az egyéni megoldásokat, valamint a több vagy kevesebb Európa felé vett irányt preferálja-e, de ő maga egyik mellett sem foglalt állást. (7) Kovács 2012. november 13-án, az uniós válságkezelésről tartott külügyminisztériumi tájékoztató kapcsán lojalitásáról biztosította a kormányt az uniós kohéziós támogatásainak megkurtítása elleni küzdelmében, nemcsak azért – fejtette ki, – mivel az felel meg az „az ország érdekeinek”, hanem azért is, mert megítélése szerint a kohézió a régi, fejlettebb államok érdeke is, hiszen „annál zökkenőmentesebben működik az integráció”, minél kisebbek a fejlettségbeli különbségek. Az integráción belüli pénzügyi transzferek növelésének igénye föderatív típusú javaslat. (8) E gondolat mintegy tükörképeként Kovács a nemzeti érdekképviselőt úgy tanácsolta felfogni, hogy nem csak azokat a közösségi lépéseket kell támogatni, ami „közvetlenül az érdekeinket szolgálja”, hanem azt is, „ami nem sért magyar érdeket”. Az integráció egészének a fejlődése, mélyülése közvetve Magyarországerdekeinek nagyon is megfelel, -tette hozzá, azzal érvelve, hogy az ország más „gazdasági erőközpontokhoz” viszonyítva erősebb pozíciót foglal el a Közösség részeként, mint egyedül, így az Unió erősítése „közvetve magyar érdekeket is szolgál”. A tagállami és a közösségi szempontok kölcsönös, szerves egybeépülésének ilyen kifejtése EU-optimista attitűd. (9) a kétsebességes Európa fogalmát boncolgatva a kirekesztő Európát Kovács elítélte, viszont az önkéntességen, a megerősített együttműködésen alapuló, a további belépésre nyitott, befogadó jelle-

gű EU-t, „egyáltalán nem hátrányos”, a „gyorsabb fejlődés” lehetőségét nyújtó fejleménynek értékelte. A mélyítés ilyen nyitott forgatókönyve EU-konstruktív megjegyzés a volt külügyminiszter részéről. (8) Az, hogy a volt magyar uniós biztos a magyar érdekeknek megfelelőnek ítélte az európai és a nemzeti parlamentek szerepének a lisszaboni szerződés szellemében való kijelölését, kifejezetten EU-optimistának (9) minősül.

A bankunióról Harangozó Gábor 2013. novemberben annak az aggodalmának adott hangot, hogy a mélyülő integrációban fiskális tekintetben a periférián lévő államok járnak rosszul, és a legutóbbi válságkezelő javaslatok a nem euroországok érdekeit figyelmen kívül hagyva beszűkülnek a magországok és a déli országok közti probléma megoldásává. A politikus egy „Európai Unió 2.0” kialakulását érzékelte, amely „nem is kétsebes, hanem egy teljesen kétszintű Európai Unió”, negatív tendenciaként érzékeltetve, hogy olyan, korábbi elképzelések, mint az európai szintű adósságátvállalás és a közös költségkibocsátás is lekerültek a napirendről. A fiskális és monetáris mélyítés melletti, de az uniós kettészakadását elvető megszólalás egyértelműen erősen integrációpárti. (9)

Az MSZP-s képviselők 24 felszólalásának átlaga 7,2 a PERC-skálán. tehát a 7-es, EU-pragmatikus besorolást érdemi ki a képviselőcsoport a vizsgált időszakban.

Felszólalások az Országgyűlés plénában

„A közösséghez tartozásban el kell dönten, hogy Magyarország melyik utat választja.”

A PERC-2 kutatás által vizsgált időszakban a Magyar Szocialista Párt – az Országgyűlés második legnagyobb, egyszerűen az ellenzék legnagyobb pártja – a magyar parlament plenáris ülésein meglehetősen ritkán nyilvánult meg az Európai Unió ügyeiről a kutatás által értékelhető módon. Az első ilyen megszólalás 2012. szeptemberében az uniós bel- és igazságügyi együttműködést érintően hangzott el Bárándy Gergelytől. A szocialista képviselő a bűnügyi jogsegély-egytműködés kapcsán elvileg támogatta ugyan ezen intézmények hatékonyabbá tételének szándékát, magát a jogharmonizációs törvényjavaslatot azonban számos helyen bírálta, többek között procedurális szempontból, ill. Az alaptörvénnyel való állítólagos ütközése miatt. Bárándy – sajátos módon azt is nehezményezte, hogy a kormány javaslata pusztán az európai „kerethatározat szövegének mechanikus másolata”. A részben tartalmi, részben eljárásjogi kifogások miatt tehát az MSZP – „a törvényjavaslat szövegezése, pontatlansága, a kerethatározatok szövegének mechanikus, a magyar jogrendszerben nem értelmezhető másolása miatt” –, a bűnügyi jogsegély és együttműködés törvényjavaslatát nem támogatta. A felszólalásban gyakorlatilag nem látnunk az európai rendelkezés szellemét, irányát üdvözlő, támogató sorokat, csupán a kormányt kritizáló jogi megközelítést. (6)

Ez az első MSZP-s megszólalás hűen tükrözi azt a trendet, amire később számos példát nyújtanak a szocialista felszólalók: az uniós joganyag átvétele kapcsán magáról az integrációról vagy a tárgyaltszakpolitika tartalmáról, hatásáról kevés szó esik. Tény ugyanakkor, hogy a szocialista képviselők több alkalommal is megtalálták a lehetőségét annak, hogy valamilyen formában leszögezzék: Magyarország helye az EU-ban van. 2012 októ-

berében például Szekeres Imre – reflektálva az Unióban lezajló negatív gazdasági folyamatokra utaló felszólalásokra – kifejtette, hogy az elmúlt egy-másfél évben Németország, Románia, Szlovákia kedvező növekedési mutatókat produkált, szemben a magyar gazdaságpolitika szerinte hibás lépéseivel és negatív folyamataival. A szocialista politikus a fel nem használt uniós támogatások kapcsán a tagság pénzügyi előnyeit ecsetelte, hangsúlyozva: „Közel 700 milliárd forint előnyt jelentett Magyarország számára 2011-ben, hogy tagja az Európai Uniónak, vagyis az képviseli a nemzeti érdeket, aki az Európai Unióban látja Magyarország jövőjét.” a pénzközpontú megközelítés a PERC-skálán EU-pragmatikus (6) besorolást kaphat. Ezzel szemben inkább értékszemléletű hozzászólás volt Juhász Ferencé 2012. október 10-én, aki a személyek szabad áramlását lehetővé tevő schengeni rendszert egyértelmű sikerként értékelte, a vitában többek által szóvá tett „ellenőrizetlen látogatók” miatti kritikák ellenére. (7)

A gazdaságpolitika terén az MSZP az Országgyűlésben olykor átvette a kormánypártoktól a szabadságharcos retorika könnyen forgatható fegyverét, vagyis a populista bűnbakképzést, amelyben Brüsszel hibáztatható a költségvetési lefaragásokért. Varga László például az egyes adótörvényekkel és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2012. októberi általános vitában úgy fogalmazott, az Európai Bizottságtól várható értékelés nyomán „harmadik megszorító csomag is kerülhet az ország nyakába”, s a kormány „olyan drasztikus megszorításokat fog alkalmazni, ami az átlagember életét el fogja lehetetleníteni”. (4) Kormánykritikába csomagolta az Európai Bizottság bírálatát Lukács Zoltán is 2012. novemberi felszólalásában. Véleménye szerint a kormány rosszul lobbizott az EB-nél, amikor nem tudta elérni, hogy a szerinte lassan dolgozó brüsszeli testület engedélye alapján 10 milliárd forintot át lehessen csoportosítani a MSZP által szorgalmazott, fagyhalál elleni harcra. (6)

Az integráció mellett egyértelműen és határozottan kiálló szocialista képviselők közé tartozott Harangozó Gábor, aki 2012. decemberében az EU csúcs kapcsán figyelmeztette a miniszterelnököket: „a szövetségesekkel nem harcolni, hanem tárgyalni kell”. Harangozó értékelése szerint a magyar érdekképviselő ügye a csúcson „csúfos, de nem váratlan kudarcban fulladt”, aminek okát a kormányfőtől a csúcs előtt elhangzó, a „fűlkeforradalom jegyében” tett „harcias és nemzetvédő” kijelentésekben lehet megtalálni. A „kokik és sallerok bumeráangként térnek vissza, és a mi fejünkön koppnának”- intett a honatya. A kormány szemére vetette, hogy Magyarország nem tud felhasználni uniós forrásokat, és az ország ezermilliárdokat veszít, „a jópofa kuruckodás és a recesszióba ragadt gazdaság mellett.” Harangozó – politikai zsákutcának minősítve a kormányzati politikát – úgy fogalmazott, hogy „Magyarországon nem félázsiai, hanem európai polgárok akarnak európai módon élni”, érdemi összefüggést teremtve a kulturális hovatartozás és az európai gazdasági színvonal elemei között. (8) Nagyjából hasonló szellemben – az érték- és érdekmomentum összekapcsolásával – egyfelől az uniós tagság pénzügyi előnyeit taglalta 2013. februári interpellációjában Hiller István, másfelől a diákok röghöz kötését kritizálva. Hogyan várhatjuk el, hogy az Unió fizessen, miközben a munkaerő szabad áramlása, vagyis az egyik alapszabadság élé állít a kormány akadályt – tette fel a kérdést Hiller. (7)

Sarkosan beszélt ezekről az összefüggésekről 2013. február 25-én a médiatörvény módosítási vitájában Mandur László. Világossá tett álláspontja szerint nem arról van szó, hogy az Unió előírásait „szolgamódon” követni kell, hanem „a közösséghez tartozásban el kell dönteni, hogy Magyarország melyik utat választja”. „Ha mi egyszer azt választottuk – és ebben önkök is benne voltak, mert az első kormányzásuk idején nagyon nagy erővel dolgoztak azon, hogy lezárják azokat a csomagokat, amelyek szükségesek voltak ahhoz, hogy az Unióhoz tartozzunk, ami nemcsak üzleti, és nemcsak kormányok, nemzetek, hanem emberek és normák is csatlakoznak.” – mutatott rá a szocialista képviselő. (8), később utalva a „kelebbebbre jellemző” politikai magatartásra, amelyre példaként a médiafüggetlenség megszüntetését vagy a konszenzuskeresés hiányát hozta fel.

Az MSZP-sektől sem volt idegen a Fidesz által gyakran emlegetett uniós „kettős mérce” gondolata – ha nem is használták e szavakat –, amikor saját korábbi tevékenységüket érte uniós bírálat. 2013. február végén a MALÉV privatizációjával és visszaállamosításával kapcsolatos felelősséggel foglalkozó országgyűlési bizottság munkájára reagált felszólalásában Veres János volt pénzügyminiszter. Kritikájának célkeresztjébe mind a szerinte nem alapos munkát végző parlamenti bizottság, mind az Európai Bizottság bekerült. Az EB-t Veres azért ostromozta, mivel szerinte szelektíven járt el, és más európai légitársaságok támogatásával kapcsolatban engedékenyebb volt, mint a csődhelyzetben lévő MALÉV megsegítésével. (5) a volt szocialista pénzügyminiszter más alkalommal sem zárkózott el az EU-val kapcsolatos sajátos kettős beszédétől. 2013. márciusában az EU fiskális paktumával kapcsolatos országgyűlési vitában újra ő képviselte az MSZP álláspontját. Ekkor egyfelől az EU adóalap-harmonizációs munkáját méltatta, „helyes programnak” nevezve azt, és támogatta a kormányt a fiskális unióért tett lépéseiben. Mondatfűzéséből azonban arra lehetett következtetni, hogy Magyarországnak valami „félnivalója” lehetne egy esetleges uniós adóharmonizációtól, és a föderációs előrehaladással kapcsolatos óvatosságát jelezte, amikor a fiskális uniót illetően így fogalmazott: „reméljük, hogy Magyarországnak ebből több előnye, semmit hátránya fog származni a későbbiek során is, a részvételből és a közösen meghozott döntésekből a későbbiek során. (7)

Mivel, Gúr Nándor 2013. márciusi plenáris beszédében ismét csak az uniós források elmúlt hét évi hozadékát ecsetelte (odaszúrt a kormánynak is, arra utalva, hogy a rezsicsökkentés sem jöhetett volna létre a beáramló pénzek nélkül), (7), szinte meglepetésszámba ment, amikor 2013 áprilisában az EU külpolitikai dimenziója afféle unikumként megjelent Juhász Ferencnek az Európai Unió mali katonai akciójában való magyar szerepvállalással kapcsolatos felszólalásában. A szocialista honatya integrációs felfogását mutatta, hogy hiányolta az államtitkári expozéból – az írásos szövegben egyébként szereplő – kitétele, amely szerint Magyarország „szolidaritási alapon” ajánlott fel kontingenst a közös EU-misszióba. Szekeres nehezményezte, hogy a kormány nem tájékoztatja a társadalmat arról, hogy a katonákat nem azért küldi ki az ország, hogy „ők ott jó sok pénzt keressenek”, hanem azért, mert ilyen – vagyis szolidaritási – alapon válhat Magyarország is adott esetben igénylővé. A magyar Országgyűlésben uniós ügyekben meglehetősen ritka az ilyen határozott, a PERC-indexben igen magas (9) fokozatot elérő, értékelt megközelítés.

Szanyi Tibor védte meg a Tobin-ügy kapcsán 2013 áprilisában Vivien Reding biztost, azzal vádolva a kormányt, hogy boszorkányüldözést folytat, és a kiadatási ügyet a szabadságkarcos retorika igazolására használja fel. A szocialista politikus figyelmeztetett, hogy az ország további elszigetelését kockáztatják az Unió lépéseinek elítélésével, s a parlamenti határozatot egyenesen „hétköznapi merénylet”-nek értékelte, amely „Magyarország nemzetközi mozgása és mozgásképesége ellen”, hosszú távon is hat. Hasonló hangnemben rántott kardot Lamperth Mónika is, aki úgy vélte, hogy a kormány a Bizottság biztossával folytatott vitában a Tobin-ügyet „politikai haszonszerzés”-re, eszközként használja fel. (7)

Április végén Sós Tamás az Alaptörvény felsőoktatással kapcsolatos módosításával összefüggésben azt nehezményezte, hogy a kormány politikája miatt az Unió által lefektetett irányelveket nem lehet elérni, pedig azokat „mi is szeretnénk, de nem tudjuk megvalósítani”, és ennek eredményeként a diplomások aránya fokozatosan csökken. (7) a konkrét szakpolitikától elrugaszkodva pozitív hangnemet ütött meg Harangozó Gábor májusi, napirend előtti felszólalásában, aki hosszan dicsérte az EU-t, kiemelve, hogy az „egységesített szétszakított nemzeteket, közös pénzt teremtett, megalapította saját parlamentjét.” a bennünket is képviselő Unióról azért is elismerően szólt, amiért az Európa szerte békét hozott a kontinensre hangsúlyozva a „modern európai értékek” iránti elkötelezettséget, egyben bírálva a szerinte kelletlenül lassabb és bürokratikusabb működést sem. Az uniót a „27 ország evez egy csónakban” metaforával jellemezte, amely próbálja „felvenni a versenyt a globalizálódó világban, egységes erőként, európai szuperhatalomként megjelenni.” (Majd szomorúan állapította meg, hogy a kormány „egyetlen vezézőjével a közös csónakot” próbálja másfelé terelni.) a felszólalás azért érdemel figyelmet, mert az Uniót mint egységes erőt, és a külpolitikában jelen levő entitást értékeli, mégha a szuperhatalom kifejezés nem is pontos. (8) a tágabb külpolitika után Magyarország egyértelmű helyét is kijelölte a honatya májusi felszólalása, amikor a jó irányról úgy fogalmazott: „Mert ez a nép döntött. Európa mellett döntött. Ez a nemzet Európába tart, míg kormánya a keleti despotizmus felé hajbókol. Ennek a népnek hazája Magyarország, otthona Európa.” (7) Harangozó, aki júniusban már szinte menetrendszerűen szólalt meg EU-ügyekben, az uniós alapszerződés 2.cikkelyében foglalt értékek melletti kiállása mellett általánosságban az EU-t a demokráciát és az alapvető jogokat „a legmagasabb szintű védelemben” részesítő térségnek nevezte, valamint elhárította az Unió állítólagos beavatkozásával kapcsolatos kritikát és az alaptörvényről úgy nyilatkozott hogy az „Európa-szerzte a jogállam lebontásának szimbóluma”. (7)

A júliusban a ház elé kerülő, példa nélküli határozati javaslat, amely a „Magyarországot illető egyenlő elbánásról” címet viselte, egy sor MSZP-s politikus reakcióját kiváltotta. Kovács László volt külügyminiszter és európai biztos szerint, mivel Magyarország szabad akaratából csatlakozott az Unióhoz, így 2004 óta politikájának formálójá, ezért az alapértékek megsértésének számonkérése „nem tekinthető a szuverenitás megsértésének”. A politikus hozzátette, hogy az előbbiekből adódóan az EP sem lépte túl hatáskörét és a Tavarejelentés nem a magyar embereket, hanem a kormányt bírálja. Kovács megismételte azt

a gyakran hangoztatott érvet, hogy a Tavares-jelentés támogatói pártállástól függetlenül voltak kritikusak, és kiemelte, hogy Európa jövőjét nem az esetleges koppenhágai mechanizmus, hanem a kormány veszélyezteti. (7) Bárándy Gergely a demokrácia lebontásáról szóló okfejtéseit ugyancsak azzal egészítette ki, hogy az EU kritikája nem a magyar emberek, hanem a kormány ellen irányul (6), míg Szabó Vilmos ezt azzal toldotta meg, hogy „hihetetlen és egyben hátborzongató” lépésnek nevezte az EU-t elítélő határozati javaslatot (7), Harangozó Gábor pedig egyenesen attól tartott, hogy ha a kormány tovább halad a megkezdett úton, akkor „kivezetik hazánkat az Európai Unió intézményi közösségéből” és a „félázsiai féldemokrácia” útját választják a demokrácia helyett. (7) Végül Szanyi Tibor tárgította a megpendített témák körét, amikor keményen visszautasította azt, hogy a kormányfő burkoltan korruptnak titulálta Európát a multinacionális érdekek állítólagos védelmezése miatt, amit a magyar érdekekkel ellentétesnek minősített, és ostromozta a kormányfőt a „mi” és „ők”, vagyis a magyar és európai érdekek szembeállításáért. (7)

Október 7-i plenáris felszólalásában Szanyi érintőlegesen az EU-t Magyarország barátjának nevezve utasította vissza „minden MSZP-s” nevében az euroszeptikus hangokat. (8) Október 14-én Ipkovitch György már arról beszélt, igaz, általánosságban, hogy neki is egy kicsit „csípi a szemét” szubszidiaritás, de adós maradt a magyarázattal, hogy miért. Majd a kormánynak, például az uniós pénzek elköltése során tapasztalt centralizációs tendenciákra utalva, -- konkrétan az ügyészség befolyásolásának megszűnése és a civil kontroll lehetőségének kialakulása miatti, feltételezett kormányzati aggodalmakat feltételezve – álszentnek tartotta a szubszidiaritás esetleges sérülése feletti kormánypárti sajnálkozást. (6) Másnap Juhász Ferenc a katasztrófavédelemmel kapcsolatos eljárási jogharmonizáció elvi támogatása mellett érvelt, de számos ponton (pl. A jogállamiság, társadalmi nyilvánosság, önkéntesség kérdései) csak módosításokkal tartotta a törvényt elfogadhatónak, ismét példáját adva annak a jelenségnek, hogy az uniós jog elvi támogatása és konkrét implementációja között diszcrepancia merülhet fel, és a jogharmonizáció támogatásának esetleges megtagadása nem magának az uniós politikának visszautasítását jelenti. (7)

Az MSZP 26 plenáris megnyilvánulásának átlagos pontszáma a vizsgált időszakban 6.8-at ért el, ami a PERC-skálán alulról súrolja a puha pragmatikus (7) kategóriát.

Megnyilvánulások a médiában

*„Az Európa-vita minden veszélye ellenére is nagy esély a demokratikus ellenzéknek.
Ha kihagyjuk, lelkünk rajta.”*

A PERC-2-kutatás szempontjából értékelt – országos terjesztésű nyomtatott sajtóban napvilágot látott – szövegek főszereplői az MSZP legaktívabb politikusai, köztük egyrészt a párt vezető személyiségei (Mesterházy Attila elnök, Kovács László korábbi pártelnök és EU-biztos, Szanyi Tibor elnökségi tag), európai kérdésekben karakterisztikusan nyilvánkozó országgyűlési képviselői (Lendvai Ildikó és Harangozó Gábor), továbbá a párt EP-képviselői (Göncz Kinga, Gurmai Zita, Herczog Edit és Tabajdi Csaba). A mostani kutatás időszakában az Európai Unióval kapcsolatosan sajtónyilvánosságot kapott

MSZP-s megnyilvánulások folytatták a PERC-1 elemzésben a 2012 közepéig azonosított trendet. Az uniós szakpolitikákhoz köthető, érdemi tartalmi kérdésekre fókuszáló nyilatkozatok mellett döntően az Orbán-kormány uniós bírálataira, illetőleg a kormány EU-ellenes retorikájára reagáló, alapvetően követő magatartást tükröző sajtómegjelenések voltak az MSZP-re jellemzőek.

A kiemelt uniós szakpolitikai témákat, a markáns politikai töltettel is rendelkező kérdések – mint például az új uniós költségvetés, az ifjúsági munkanélküliség, illetőleg az uniós témává transzformálódott magyarországi alapjogi kérdések – kivételével főként a párt EP képviselői jelenítették meg a médiában. Az MSZP vezetői és aktív közszereplői ezen túlmenően inkább a kormány EU-elleni fellépéseire reagáltak, deklarált szándékuk szerint Magyarországot és/vagy az Európai Uniót védve, ám olykor a pártszempontok következtében félresiklott módon. Miközben a kormánypárti politikuskok, s mindenekelőtt a miniszterelnök EU-ellenes érvrendszere – a kettős beszéd pro-Európa vonulatával nagyrészt felhagyva – kiteljesedett, az MSZP prominenseinek reflektív cáfolat-kísérletei jobbra töredékes próbálkozások maradtak.

A kormány elleni visszavágás – meglehetősen gyakori – kényszere, avagy lehetséges nélkül, mintegy „belső indíttatásból”, a párt vezető személyiségei ritkán szóltak meg EU kérdésekben a hazai közönség előtt. S ha mégis, az alapvetően az EU-ellenes kormány fellépésének kritikájára, illetőleg az EU melletti érdek-, és többnyire egyben érték- alapú kiállásra szorítkozott. Nagyobb ívű európai témafelvetést, koherens víziót a párt legelső embereitől nemigen találtunk. A részletesebb, szakmapolitikai tartalmú, vagy kritikai élű uniós kérdéseket az MSZP-vezető politikusai többnyire külföldi hallgatóság – konferenciák, tárgyalások, stb. – alkalmából fejtették ki. Ezen megnyilvánulások értékét azonban nemegyszer csökkenti tárgyi tévedés, vagy csúsztatás.

A választások közeledtével több szocialista képviselő is kísérletet tett ugyan arra, hogy az Európa-tematikát kiemelt választási kérdésként pozicionálja, azonban ez egyelőre szórványos szlogenek szintjén maradt. Az egyes sajtónyilatkozatokban napvilágot látott, „ha Európa, akkor MSZP”, avagy „a 2014-es választás tétje, hogy Európában maradunk, vagy sem” jelszavak ellenére az MSZP láthatóan nem vette fel, nem tűzte ki az uniós zászlót – sem égető választási téma jelzésként, sem a pártot karakterisztikusan megkülönböztető jegyként.

Az MSZP politikuskok leggyakrabban a kormány kombattáns EU-fellépésének ellenében, az európai szövetségen belüli együttműködésre épülő nemzeti érdekérvényesítés szempontjából nyilatkoztak uniós kérdésekről. Számos alkalommal és módon tették egyértelművé azon meggyőződésüket, hogy az uniót megkérdőjelező kormány, illetve miniszterelnök fellépése káros Magyarország számára. Mesterházy Attila pártelnök értékelése szerint (Népszava 2013 október 4.) „a jelenlegi kormány sajnos folyamatosan harcol az unió ellen, ahonnan egyébként a beruházásra szánt források 97 %-a érkezik” (6). Kiemelte, hogy míg Orbánék megkérdőjelezik az Európai közösséget, ezzel szemben a szocialisták azt hangsúlyozzák, hogy Magyarország nem tud boldogulni partnerek nélkül (7). „Brüsszelben fontos döntések születnek, az EU-ban szövetségeseink és barátaink ülnek”-

hangsúlyozta Mesterházy több alkalommal is, összekötve a pártja álláspontjával, miszerint; „az MSZP az unió integrációjának mélyítését támogatja, mi az asztalnak azon az oldalán akarunk ülni, ahol a döntések születnek” (8). Az Unió tagság és a nemzeti érdek közvetlen kapcsolatát gyakran hangsúlyozzák a szocialista politikusok, miként Mesterházy Attila is kifejti: „elemi nemzeti érdekünk az uniós kapcsolatok ápolása, javítása, fenntartása. Csakis így lehet ésszerű, az ország javát szolgáló érdekérvényesítési politikát folytatni.” Ugyanakkor hozzátette, „az európai tagság nemcsak érdekek, de értékek kérdése is. Európához tartozunk, és oda is akarunk tartozni, ahol a demokrácia és a társadalmi jólét elvei meghatározó erővel bírnak” (7).

A kormányretorika múltba néző, historizáló vonulatára válaszul az MSZP-politikusok is előszeretettel nyúltak történelmi analógiákhoz a pro-Európa képük illusztrálásaként. A 2013. augusztus 20-i megemlékezések részeként Mesterházy Attila a Népszavában publikált „István öröksége” című írásában figyelemre méltó kísérletet tett a kormányoldal motívumvilágába ágyazott pozitív Európa-kép felmutatására. Érvelése szerint az irány, amelyet Szent István kijelölt, nem egy volt a lehetséges utak közül, hanem az egyetlen, amely a nemzet fennmaradásához vezetett, amellyel Magyarország formájában és tartalmában is európai állam lett. A pártelnök szerint ezért „Szent István örökségét tagadja meg, a magyar nemzet évezredes céljával és érdekével megy szembe az, aki Magyarország és Európa között ellentétet szít és választásra kényszerít. Ennek tudatában kell választanunk jövőre, hogy milyen Magyarországot akarunk: félig ázsiait, vagy egészen európaiat.” (8) Kovács László, volt külügyminiszter és uniós biztos a kormány Unió elleni „szabadságharcára” reagálva a megosztott nemzeti szuverenitás kérdését csomagolta a szent-istváni gondolatkörbe. Mint azt a Népszava 2012. 10. 08. számában közzétett írásában kifejtette, „Szent István Magyarországot a keresztény Európához csatlakoztatva önként feláldozta szuverenitásunk egy részét, a pogány szokásokat. Attól kezdve az ország a kereszténység szabályai szerint működött, ami a magyarság fennmaradását, fejlődését szolgálta.” a szocialista politikus szerint napjainkban is ugyanez a helyzet: „a tények egyértelműen bizonyítják, hogy Magyarország tagsága az Európai Unióban az ország, a nemzet érdekeit szolgálja. A 2006-2013 között hazánkba érkező 23 milliárd eurónyi támogatás, az utazási, tanulási, munkavállalási és vállalkozási lehetőségek megnyílása, a beilleszkedés a világ-gazdaság legnagyobb súlyú közösségébe olyan előnyökkel jár, amelyek más módon, így a demokrácia korlátozásáról elhíresült országok irányába erőltetett „keleti nyitással” nem biztosíthatók”. (7)

Közelebbi múltra visszatekintő történelmi analógiára az újkeletű Trianon-emléknap kínált alkalmat az MSZP pártelnökének. 2013-ban a Nemzeti Összetartozás Napján adott nyilatkozata szerint, „mindazoknak, akik Európában és európai módon gondolkodnak, egyértelmű, hogy Trianon meghaladását is jelenti az európai integráció. A magyar nemzet láthatatlan újraegyesítése zajlik, amikor elveszítik gyakorlati jelentőségüket a határok Magyarország, Erdély, a Felvidék és hamarosan Horvátország között. Ha a folyamat tovább halad, még közelebb kerülhetnek ehhez a Vajdaság és Kárpátalja magyarjai is”. (8) a reflektálásra apropót szolgáltató történelmi események sorát sajátos módon maga az uni-

ős csatlakozás évfordulója is gazdagította. A Népszava 2013. 04.17. számában – történetesen egy, az európai modell működő-képtelenségéről nyilatkozó Orbán-interjúra utalva – Mesterházy Attila hivatkozik a tíz éve aláírt csatlakozási szerződést övező népakaratra, amely konszenzust azonban az ország miniszterelnöke felrúgta. „Nem hagyhatjuk, hogy egy nemzedék küzdelmének minden eredménye és a következő nemzedék minden reménye elveszzen egyetlen ember lázálma miatt! (...) Magyarország számára nem létezhet más út, más irány, csak az, amely a nyitott, összetartó, fejlődő Európába vezet.” (8)

A szocialista politikusok 2012-2013-ban jellemzően az ország uniós tagságának eredményeit védték a nyilatkozataikban. Kiemelt aspektusa ennek a tagság maga, melynek egyfajta megkérdőjelezése a vezető kormánypolitikusok, s mindenekelőtt a miniszterelnök nyilvános szerepléseinek visszatérő retorikai fordulatává vált. Kovács László, volt uniós biztos abszurdnak nevezte a felvetést, hogy van-e az ország számára elfogadható élet az EU-n kívül, s figyelmeztetett arra, hogy a hasonlóan provokatív és arrogáns nyilatkozatok hiteltelenné teszik, elszigetelik az országot az unión belül. Kijelentette: „bár a kormány »pávatánca« jelentősen csökkenti az ország lehetőségeit, az uniós költségvetésből nagyon sok pénz érkezik (6) és a tagság teszi lehetővé, hogy a magyarok helyt álljanak a globális gazdasági versenyben (7). Szanyi Tibor, az MSZP elnökségi tagja 2013 áprilisában a Népszavának elmondta, véleményük szerint a kormánynak és különösen Orbán Viktornak kifejezett törekvése, hogy az országot részben vagy egészben szép lassan kivezesse az európai közösségből, ezt azonban nem szabad megengedni, fontos, hogy Magyarország az unió tagja maradjon. (7)

Az MSZP hagyományosan domináns, gazdasági érdekalapú uniós képével összhangban, a 2014-2020 évre szóló pénzügyi perspektívát érthető kiemelt figyelem övezte, különös tekintettel a Magyarországot közvetlenül érintő vonatkozásokra. A tárgyalások felzárkóztatási célok szempontjából kedvezőtlenebb szakaszában Kovács László igazságtalannak, és az EU alapvető céljaival ellentétesnek tartotta a Magyarországnak járó támogatások tervezett csökkentését (6). Hasonlóan nyilatkozott az MSZP EP delegációjának vezetője, Tabajdi Csaba is, aki szerint úgy kell kialakítani a felhasználási szabályokat, hogy azok a támogatások könnyebb lehívását és hatékonyabb felhasználását szolgálják. (7) Későbbiekben, a már elfogadott költségvetést Tabajdi ugyan messze nem találta tökéletesnek, de kompromisszumként elfogadta, hozzátéve: tovább folytatja a küzdelmet annak érdekében, hogy Magyarország számára kedvezőek legyenek a támogatási politikák felhasználási szabályai. (6)

Az uniós eredmények megvédésének szándéka, kombinálva a reflektív kormánykritikával sajátos fordulatot hozott az alapvető jogok magyarországi helyzetéről szóló Tavares-jelentés EP tárgyalása alkalmából. Az MSZP elnöksége a Népszabadság 2013. 05.09. dátumú tudósítása szerint politikai utasítást adott az EP delegációjának, hogy tegyen meg mindent a Magyarországot érintő szankciók elkerülése érdekében. Mesterházy Attila egyértelműsítette: „jelenlegi formájában – alapvetően a lehetséges szankció lebegtetése miatt – a szocialista EP-frakció nem szavazná meg a dokumentumot”. A szelektív, mondhatni „kettős mércét” követő EU- jogalkalmazás iránti igény az MSZP-ben nem tipikus, EU-pesszimista (5) besorolást indokol. A 168 Órának magyarázva Tabajdi Csaba,

az MSZP EP_delegációjának vezetője azonban egyértelmű pártszempontokra szorítkozott, miszerint „a döntésre azért volt szükség, mert ha bármilyen szankcióra való utalás benne marad a dokumentumban, akkor a Fidesz politikusai megint hazaárulónak nevezik a magyar baloldali képviselőket”. (5) Kovács László, volt pártelnök és EU biztos magasabb szintű érdekre hivatkozó – ugyancsak a 168 Órában megjelent – populizmustól nem mentes – érvelése szerint pártja ellenez „minden olyan uniós szankciót, amely tovább rontja a magyar állampolgárok helyzetét. Az egyre szegényedő többség amúgy is szenved a kormányzati ámokfutástól. A szocialisták támogatnak viszont minden olyan eszközt, amely csak a kormányzaton üt.” (5) A korábbi, EU-szintre emelt magyar témákhoz hasonlóan, a kormány és az ország megítélésének szétválasztását szorgalmazó MSZP az első kommunikációs bizonytalanságok után visszatért erre a taktikára, igaz, azon az áron, hogy ezzel kivette az uniós intézmények, mindenekelőtt az EP kezéből a kormány elleni fellépés lehetőségét is. Később ehhez a vonulathoz Tabajdi is felsorakozott egy meglehetősen patetikusra sikerült blogbejegyzésével, melyben arra kéri az Unió vezetőit, „legyenek szolidárisak a magyar emberekkel, a 4 millió magyar szegénnyel, a jogaikban megsértett rokkantnyugdíjasokkal, a közmunkásokkal, a rendvédelmi dolgozókkal, a médiamunkásokkal, elbocsátott köztisztviselőkkel, a jelenlegi magyar politika áldozataival. Úgy lépjenek fel, hogy az a magyar kormányzati tényezők számára ne legyen ürtügy újabb uniós ellenes kampányra, nacionalista haszonszerzésre.” az uniós eljárások ismeretének hiánya, avagy szelektív alkalmazási kísérlete ez esetben is 5-ös PERC indexet indokol.

Az MSZP-s politikusok nem csupán a Tavares-jelentés kapcsán léptek fel – a magyar nép EU-attitűdjét szem előtt tartva – az Európai Unió védelmezőjeként, erre a kormánykritika is számos almatat kínált. Szanyi Tibor, az EP választási kampány felelőseként – s az MSZP EP listájának vezetőjeként – 2013 végén a Népszabadság tudósítása szerint Hannes Swobodának, az EP S&D frakcióvezetőjének azt mondta, „le kell győzni Orbánt, mert az általa követett filozófiának nincs köze a demokráciához. Az ellene való harc Európa védelméről is szól.” (7)

Európa védelmének kérdésénél tartva szükséges röviden kitérnünk az MSZP-s nyilatkozók által sugallt, s az eddigi példákon túlmutató Európa-képre. Annál is inkább, mert az MSZP európai elkötelezettsége – kormánykritikától függetlenül is – gyakori témája a szocialista politikusok médiaszereplésének. Szanyi Tibor 2013 végén a Népszavának azt állította, hogy „az MSZP az egyetlen párt, amely teljes szívvel felvállalja az európaiságot és amely Európában nem pénzeszsákot, hanem kulturális és politikai közösséget, gazdasági együttműködési lehetőséget lát”. (7) A szocialista politikus az MSZP attitűdjét ecsetelve leszögezte, hogy az „MSZP nem áll szemben az európai törekvésekkel, de nem is csak elfogadó, inkább alakítója a folyamatoknak. Nem kidobni akarjuk az uniót, hanem megváltoztatni”. (8) Hasonló szellemben nyilatkozik – korábbi EP-képviselő – párttársa, Harangozó Gábor is, mikor aláhúzza, hogy az „MSZP uniós elkötelezettsége – még ha nem hallatszott is kifogástalanul – soha nem volt kérdéses. Részt kell vállalni a válságkezelésben és az új kihívások megfogalmazásában. Nem lekezelően bírálni kell, hanem proaktívan dolgozni a megújuláson. Egyszerre szükséges érdemben javítanunk az unió és benne

hazánk globális versenyképességét, átalakítanunk az európai szociális modellt, megőrizve annak alapvető értékeit. Hazánk alapvetően érdekelt az unió tagállamainak minél szorosabb együttműködésében, a nemrég életbe lépett gazdasági kormányzás sikerességében, a formálódó pénzügyi unió megvalósulásában és a nemzetállamok föderális integrációjában. Ennek során szükség van a fokozott közösségi együttműködés és a nemzetállami érdekek érvényesítése közötti egyensúly biztosítására.” (8)

Az idézett szocialista politikusok Európával kapcsolatos „érted haragszom, nem elleen” építő jellegű kritikájához csatlakozik Gurmai Zita EP-képviselő kiállása a nyitottabb Európai Unió mellett, melyhez a polgári kezdeményezés új intézménye jó eszköz lehet, hogy az emberek a számukra fontos ügyekben hallassák hangjukat, s hogy részt vehessenek a döntésekben. (8) Tabajdi Csaba komoly problémának látja, hogy a gazdasági-pénzügyi deficitek mellett az Unió nem képes kezelni a demokratikus jogállamisági deficitet. (8). A kritikus hangokhoz ritka példaként a párt első embere, Mesterházy Attila is csatlakozott egy külföldi tárgyalása alkalmából. A Francois Hollande-dal folytatott megbeszélését követően a Népszava 2013. 06.07. számának tudósítása szerint a pártelnök kijelentette: „a jövőben az uniónak többet kell szólnia a szolidaritásról, az igazságosságról és az esélyegyenlőségről ahhoz, hogy beválsa azokat a reményeket, amelyeket a magyarok fűztek a csatlakozáshoz.” (8) „A magyarok több fizetést és jobb életszínvonalat reméltek Európától, de néhány évvel a csatlakozást követően azt tapasztalták, hogy nem teljesültek az ígéretek” – hánytorgatta fel enyhén populista módon a konkrétan senki által nem tett ígéretek (5).

Az unió szakpolitikai fejleményeiről vizsgáltunk időszakában főként az MSZP EP képviselőinek sajtónyilatkozataiból értesülhetett a hazai publikum. A kivételek közé tartozik a korábban már tárgyalt 7 éves keret-költségvetés mellett az ifjúsági munkanélküliség kérdése, amely a 2014-es európai parlamenti választások proteszt-szavazatainak fényében egyre markánsabb politikai dimenziót nyert, olyannyira, hogy a párt vezetői is fontosnak ítélték, hogy erről véleményt formáljanak. A kérdéskörben tartott konferencián Mesterházy Attila a Népszavának elmondta, ha jövőre kormányra kerülnek, megvalósítják az európai szocialisták elképzeléseit, az ifjúsági garanciaprogramot, amely a munkanélküli fiatalok számára képzést, átképzést nyújt. Az új uniós eszköznek szóló elkötelezettség 8-as PERC értékét csökkenti, hogy a szóban forgó – s messze nem uniós előzmények nélküli – „elképzelést” ez időre a Tanács már elfogadta, mi több, 2014-től kezdődően a jelentős ifjúsági munkanélküliséggel rendelkező tagállamok, így Magyarország számára is kötelezővé tette az új eszköz mielőbbi bevezetését. A tárgyi hiba, ill. csúsztatás miatt a pontszám 7. Az ifjúsági garancia bevezetését támogató új közösségi alap összegének emelésért Gurmai Zita és Tabajdi Csaba EP képviselő is harcba szállt. (8) Herzog Edit EP-képviselő szerint az Európa 2020 stratégia szellemében ugrásszerűen meg kell erősíteni az európai ipart, fokozni az innovációt, segíteni vállalkozásokat piachoz és finanszírozási forrásokhoz jutni, illetve a munkavállalókat a piaci igényekhez igazítva képezni, mivel a „fiatal munkavállalók kizárólag egy új iparpolitikával megerősített Európában állhatnak munkába. A pénzügyi válság legnagyobb vesztesége ez az elvesztett fiatal nemzedék. Kötelességünk az ő munkába állásukat segíteni!” (8) Leendő EP-képviselőként Szanyi Tibor is úgy látja, hogy

„Európának ma a fiatalok felé van a legnagyobb adóssága. A 30-40 százalékos, néhol ennél is magasabb ifjúsági munkanélküliség csak kilátástalanságot jelent a fiataloknak, amin változtatni kell. EP-képviselőjelöltként úgy gondolom, hogy mindazt, amit valaki valahol, valamikor elrontott, nagyon gyorsan, okosan korrigálni kell.” (8)

Az uniós költségvetéssel összefüggésben a kohéziós politika új kereteinek kialakítását is jelentős sajtóérdeklődés kísérte. Az új szabályok kapcsán Göncz Kinga EP képviselő elégedetten nyugtázta, hogy az EU a szegénység és a kirekesztés csökkentését célzó programokra immár kötelező tagállami kötelezettség-vállalásokat ír elő. (9) Ugyanakkor sajnálatosnak nevezte, hogy a szociális alap az eredetileg tervezettnél 6-7 milliárd euróval kevesebb pénzzel gazdálkodhat. (8) Herczog Edit EP képviselő a Népszavának 2012 végén adott nyilatkozata értelmében az új hétéves költségvetés versenyképességi sorának jelentestevőjeként mindent elkövet annak érdekében, hogy a jövőben több uniós forrás jusson kutatásra és fejlesztésre, a kis- és közepes vállalkozások segítésére, és az európai energetikai, telekommunikációs és közlekedési hálózatok összekapcsolására. (8). Tabajdi Csaba, az MSZP EP-delegációjának vezetője a kialakulóban lévő bankunió kapcsán a kétéves Európa veszélye miatt emelte fel a hangját. Álláspontja szerint az egységes bankfelügyeletben érdemi képviseletet kell biztosítani a közös valutát ma még nem használó államok képviselői számára is. Fontos, hogy a nem eurózóna tagállamok bajbajutott bankjai is kaphassanak szükség esetén tőke-injekciót az európai bankmentő alpból. Ellenkező esetben az Európai Unió egységes piaca kettészakad, s az eurózónán kívüli pénzintézetek versenyhátrányba kerülnek” - nyilatkozta. (8)

A 2012-2013 időszak vonatkozó sajtójában az MSZP EP-képviselőinek demokráciavédő fellépései is markánsan jelen vannak. Göncz Kinga EP képviselő a Népszava 2013. 02. 21. számában a médiaszabadság és a sajtó sokszínűségének biztosítását célzó EP-állásfoglalás ismertetése alkalmából többek között a meglévő uniós jogszabályok módosítását, valamint az illetékes uniós intézmények, így az Európai Bizottság és az Alapjogi Ügynökség szerepének erősítését látta szükségesnek ahhoz, hogy az Európai Unióban többé ne fordulhasson elő az, ami a magyarországi médiával történik. (9) Ugyancsak a sajtószabadsággal kapcsolatos a szocialista képviselő új intézmény létrehozására irányuló kezdeményezése, amelyről a Népszabadság 2012. 09. 04. száma tudósított. Göncz Kinga tájékoztatása szerint az EP elfogadta azt a javaslatot, amely kísérleti jelleggel európai sajtószabadság-figyelő központ létrehozását irányozza elő. A létrehozandó intézményhez a sajtószabadság megsértését tapasztaló újságíró-szervezetek és magánszemélyek egyaránt fordulhatnak panasszal. Göncz Kinga megfogalmazása szerint a sajtószabadság-figyelő központ afféle vészjelzőként arra szolgálna, hogy felhívja a figyelmet a független médiát veszélyeztető jelenségekre, és támogató akciókat szervezzen a rászoruló újságírók számára. (9) a Magyar Hírlapban 2013. 12. 10-én, az alapvető jogok érvényesítését támogató uniós program elfogadása alkalmából Göncz Kinga kifejtette, hogy a program „egy befogadóbb, a kirekesztést, a gyűlöletkeltést elutasító, a hátrányos megkülönböztetés minden formája ellen fellépő társadalom létrejöttét hivatott segíteni”. Tájékoztatása szerint a következő hétéves EU-költségvetési ciklusra szóló 440 millió eurós támogatás-

ból azok a civil szervezetek részesülhetnek, amelyek az unió területén élő emberek jogainak érvényesítését, tiszteletben tartását szolgálják. A rendelkezésre álló közösségi források a képviselő reményei szerint „segítik majd a jogtudatosság erősítését, hozzájárulnak a diszkrimináció, az idegengyűlölet és az erőszak minden formájának megszüntetéséhez”. (8) a Magyar Nemzet 2013. 12. 11-i számában a nemzeti roma-integrációs stratégiai uniós keretrendszerének nemi szempontjairól szóló – a fideszes Járóka Livia által kezdeményezett – EP előterjesztés elfogadása alkalmából Göncz Kingát is megszólaltatta, aki ugyancsak bírálta az uniós tagállamok nemzeti roma-stratégiáit. Szerinte azok nagyrészt papíron maradtak, nem fogalmaznak meg akciótervet, nem rendelnek hozzá költségvetési forrásokat, s ott késik az uniós források felhasználása, ahol a legnagyobb szükség lenne rájuk a romák integrációjához. (8)

Vizsgálatunk időszakának vége felé, 2013 közepétől az MSZP EU-témákban nyilatkozó politikusainak Magyarország EU-tagságát védelmező attitűdje láthatóan felerősödött – a kampányidőszak közeledtétől nyilván nem függetlenül. Szanyi Tibor a Magyar Hírlap, 2013. 09. 13. számában hangsúlyozta: „A 2014-es választások fő kérdése pedig sajnos nem az, vajon miként lehet egy jó irányba haladó nemzet számára még jobb megoldásokat kínálni, hanem az EU-ban maradásunk a tét!” (7) Harangozó Gábor szocialista képviselő 2013 nyarán a Népszava– „Milyen következményei lehetnek Orbán Viktor unióellenes hidegháborújának?” – kérdésére válaszul kifejtette: „A hidegháborút nem lehet megnyerni, emiatt azonban Magyarország annyira elszigetelődhet, hogy végül nem marad számára hely az európai közösségben. Bár sokan még nem értik: Orbán Viktor ezzel a 2014-es választások tétjévé teszi, hogy az országnak lesz-e maradása az unióban.” (7)

E levegőben lógó kérdésekre, s a választási kampány közeledtére reflektálva Lendvai Ildikó, volt szocialista pártelnök a Magyar Narancsnak 2013 nyarán azt fejegette, hogy a pártjának egy összeálló világkép, világmagyarázat terén kell versenyre kelnie a Fideszszel, hiszen szociális intézkedéssel „nem érdemes überelni. A vezérfonalra tálcán kínálja a lehetőséget a kormány által elindított Európa-ellenes háború. Ezzel szemben mutathatjuk fel az európai Magyarország eszméjét, és nem igaz, hogy ez csak az értelmiségnek szól. Az Európa-vita minden veszélye ellenére is nagy esély a demokratikus ellenzéknek. Ha kihagyjuk, lelkünk rajta.” - nyilatkozta. (7) Ugyanezt a felvetését a Népszavában közzétett, „A hiányzó zászló” című írásában elaborálta a szocialista politikus, az alábbiak szerint: „... bár magam is ismerem a lehetséges ellenvetéseket, az én ajánlatom mégis „Európa” zászlóra tűzése.” a mindennapi európai élet számos magától értetődően vonzó elemét felsorakoztató érvelésében Lendvai Ildikó a demokrácia elvont eszményét megtestesítő „túlságosan értelmiségének” titulált témát „Mari néni” számára is releváns mondanivalót tartalmazónak mutatja be. „Európa többet jelent, és ez a 'több' gyakorlati, mindennapi konzekvenciákkal is jár. Európa a szabad mozgás, a végleges megszabadulás a vasfüggönytől, az ilyen-olyan útlevelektől és vízumoktól. Európa az, hogy sokfelől jött áru van a boltok polcain. Európa a létező vagy nem létező Mari néni gyerekeinek és unokáinak szabadságát, utazásait, tanulását is jelenti, azt, ahova ki lehet menni és ahonnan visszajönni is érdemes, ha itthon is Európa van. Európa nemcsak a demokratikus, hanem a szociális Európa is, eu-

rópai munkatörvénykönyvvvel, szociális rendszerrel. Európa találta fel a jóléti államot, ami ugyan nehezebb gazdasági időszakokban terjedelmileg kissé összehúzó, mint ruha a mosásban, de megmaradt az az elv, hogy a közösségek a társadalmi összetartozást is védeni kell, hogy felelősök vagyunk egymásért és magunkért. Európa az ezer vita ellenére is a békés együttélést is jelenti. Azt a békét és kölcsönös tiszteletet, amelyre itthon is oly nagy szükségünk lenne a mindennapi életben, hogy ne zargassanak.” (8)

A felvetés a pártvezetés szintjén láthatóan nem váltott ki irányváltást a kiemelt témák felvállalásában. Mesterházy Attila az „Új csapat, új politika, új program Magyarország-nak!” címmel, az MSZP választási program-előkészítő 2013 október végi kongresszusán elmondott beszédében az uniós tematikát csupán egy retorikai kérdésre korlátozta, miszerint: „Az tényleg jó Magyarországnak: ha kivesszük az Európai Unióból? Ha nem szólhatunk bele a minket érintő döntésekbe? Ha nem jönnek ide uniós pénzek és nem lesznek beruházások? Ha konfliktusban állunk fél Európával..?” (7). Ezt követően az öt kiemelt társadalmi csoportra koncentráló MSZP-s választási programtervezetet bemutató pártelnöknek az Európai Unióról nem volt több mondanivalója. (Mint ahogy az „Orbán hazugságairól” címmel a Népszavában 2013 augusztusában közzétett írásában is Orbán „kilenc hazugságát” cáfolni kívánó igyekezetében úgy veszi sorra azokat, hogy az Unióval szembeni szabadságharc nem kerül szóba.)

Összességében az EU-t érintő, részben – s alkalmanként integrációssá transzformált – belpolitikai, részben uniós szakpolitikai tartalmú szocialista sajtó-megnyilvánulásokra a PERC-2 vizsgálat idején is jellemző volt, hogy azok PERC értékét a párt konstruktív szemléletű és aktív EP képviselőinek nyilatkozatai emelik, míg az összehasonlítást a pártelnökök kissé felületesebb uniós ismeretekről tanúszkodó, illetőleg szelektív jogalkalmazást preferáló szemlélete rontja, amihez ez alkalommal – főként a Tavares-jelentés kapcsán – több prominens szocialista politikus is csatlakozott. Az MSZP médiaszerepléseinek besorolása a PERC-skálán 43 nyilatkozat 7,3 értéke alapján együttesen – a PERC-1 kutatás eredményéhez hasonlóan – puha EU-pragmatikus (7).

2014-es országgyűlési választási program

„Valljuk, következetesen képviseljük és határozottan védelmezzük az európai értékeket.”

A Magyar Szocialista Párt a 2014-es országgyűlési választási programját a 2013. október 19-i kongresszusa fogadta el, „Igazság, biztonság, szabadság, jólét – az MSZP ajánlata Magyarországnak” címmel. A program ugyan sem a címében, sem a bevezetőjében nem utal Európára, avagy az Unióra, azonban több ponton, deklaráltan pedig a külpolitikai fejezetében számos uniós célra és értékre épül. Az ötven oldalas dokumentumban az „európai” szó összesen 47 alkalommal, túlnyomórészt jelzős szerkezetként szerepel, főként elvek, értékek, elvárások, előírások, s 6 esetben források, támogatások minősítéseként. A hagyományos szakpolitikai struktúrával kifejezetten szakító, helyette „az emberek legfontosabb mindennapi gondjaira” megoldást ajánló program azonban – konkrét hivatkozás nélkül – e vázlatos statisztikánál több uniós eredetű célkitűzést is tartalmaz.

Az „Esélyteremtő oktatás” című fejezet egyik célkitűzése szerint az MSZP hazai és európai uniós forrásokból támogatni kívánja a külföldi nyelvtanulást, az „Erasmus mindenkinek” program keretében. Az újgenerációs program végrehajtása uniós jogszabály betartásának minősül, 7-es PERC index szerint. Egyidejűleg, bár a személyek szabad mozgásának uniós alapszabadságára való utalás nélkül szerepel a célok között a diákok röghöz kötésének eltörlése is, amelyet szintén az uniós jog érvényesítéseként értékelünk. (7)

A gazdaságpolitikai alapvetéseket körvonalázó „Fejlődő, fenntartható, etikus gazdaság” című fejezet egyik kiemelt célja a közös valutához történő csatlakozás felgyorsítása, „hogy szorosabbra fűzzük a gazdasági növekedésünket biztosító legfontosabb gazdasági kapcsolatokat és erősítsük gazdaságpolitikánk hitelességét.” (8) Ugyancsak hangsúlyos szándék az európai támogatások „ésszerű, hatékony és igazságos” felhasználása, oly módon, hogy „minden egyes euró elköltésénél azt a projektet támogatjuk, amely több munkahelyet, nagyobb növekedést, jobb közszolgáltatásokat, korszerűbb oktatást, hatékonyabb egészségügyet, csökkenő társadalmi különbségeket eredményez.” (7) A fejezet tervei között szerepel továbbá a környezetvédelem szétzilált jogszabályi és hatósági hátterének európai normák szerinti rendezése is. (7)

A „Gyarapodó mikro-, kis- és középvállalkozások” fejezet céljához az MSZP többek között európai uniós finanszírozás segítségét helyezi kilátásba – amit a támogatások legitim felhasználásaként értelmezünk (7). Hasonló értékelést előlegezünk meg az „Élhetőbb, versenyképesebb vidék” céljához illesztendő, európai uniós forrásokra épülő átfogó vidék- és gazdaságfejlesztési program számára is (7), csakúgy, mint a részletes tervek között szereplő élelmiszergazdaság-fejlesztés, avagy a hazai termálkincsben rejlő lehetőségek jobb, „de az európai előírásoknak megfelelő” kiaknázását célul tűző, 2014-2020 között rendelkezésre álló mezőgazdasági és egyéb európai források hasznosítására is (7). A földtulajdon kapcsán a szocialista cél az, hogy „a termőföld döntő mértékben magyar termelők tulajdonában és használatában maradjon”, mivel megítélésük szerint ez az uniós szabályozás keretein belül is lehetséges. A nemzetállami aspektus kiemelt kezelését 5-re értékeljük.

Az Európai Unió egyik alapelveként, a nemek közötti esélyegyenlőségnek a biztosítását az MSZP sajátos módon – az igen konzervatív, egyben a magyarországi hagyományos beállítódást tükröző – „A megbecsült nők” címmel részletezi, lényegében a vonatkozó uniós joganyag figyelembevételével, ám az arra történő hivatkozás nélkül. Utalva arra, hogy Európai Unió alapokmányai rögzítik a nők és a férfiak egyenlő értékű munkájáért járó egyenlő díjazás elvét, ami az alaptörvényből kimaradt, az MSZP a legerősebb jogi garanciákkal kívánja elősegíteni a nemek közötti egyenlőség tényleges megvalósulását. (7). A szocialisták fellépnek a munkahelyi diszkrimináció minden formája ellen (7), s azért, hogy a nők egyenlő munkáért a férfiakéval egyenlő bért kapjanak (7). A célok között szerepel a bölcsődei, óvodai férőhelyek számának növelése is. Ezt az alacsony női foglalkoztatás növelése érdekében az Európai Bizottság folyamatosan szorgalmazza, az un. ország-specifikus ajánlások részeként, így a soft-law érvényesítési szándékáért 7-es PERC indexet ítéldünk.

A „Biztonság és demokratikus rend” című fejezetben a nemzeti önerő mellett az euroatlanti integrációra épülő katonai biztonság elvei között kiemelt helyet kap a „szövetsége-

si együttműködésből és Európai Unió tagállamára háruló önként vállalt kötelezettségek” teljesítése (7).

A kormányzás és az állami berendezkedés kérdéseiről szóló „Erős demokrácia, európai magyar köztársaság” fejezet nem csupán címében, de alapvetéseiben is Magyarország egyértelmű európai kötődését rögzíti. A bevezetésben körvonalazott helyzetleírás szerint: „2010 óta sokat távolodtunk Európától. Ma már közelebb vagyunk Fehéroroszországhoz, mint Ausztriához.” a program leszögezi, hogy „változásra, a demokrácia helyreállítására és megerősítésére van szükség, hogy a hazánk újra valóban európai és köztársaság legyen. Az a mai politikai küzdelmek téje, és ennek tudatában kell választani, hogy milyen Magyarországot akarunk ezután: félig ázsiai vagy egészen európai? Mi, baloldaliak, Európát választjuk. (7)

Az uniós ügyek részletesebb kifejtését a „Kezdeményező és együttműködő külpolitika” fejezet ígéri. Az MSZP külügyi programja címében és tartalmában is a kormánypolitika 180 fokos irányváltását tűzi ki célul, a magyar nemzet érdekében szorosan összekötve Európa és Magyarország sikerességét. A szocialisták deklarálják, hogy „mi olyan Magyarországot akarunk, amelynek tekintélye van Európában és a világban. Amelyet szövetségesei és partnerei elismernek és tiszteletben tartanak, és amelyre megbízható országgként tekintenek mindenütt. Olyan Magyarországot, amely az új, erős és sikeres Európán belül maga is szabad, erős és sikeres lehet.”

Az MSZP Magyarországnak szóló ajánlata „Európában, európai módon gondolkodó” külpolitikát, s annak részeként „irány, stílus és hatékonyság” változtatást ígér. Ennek jegyében: „Az MSZP Európában, európai módon gondolkodik. Ezért kiszámítható és következetes, a nemzet tényleges érdekeit szolgáló külpolitikát folytatunk majd.” a programírók meggyőződése szerint „Magyarországnak nem szabadságharcra, hanem békés együttműködésre, nem ellenségekre, hanem barátokra van szüksége. Elköteleztettek vagyunk az európai és euroatlanti integráció elmélyítése és kiszélesítése mellett, mert ebben látjuk az ország állampolgárai és valamennyi magyar biztonságának, gyarapodásának és nemzeti érdekeink hatékony érvényesítésének egyik legfontosabb feltételét. Valljuk, következetesen képviseljük és határozottan védelmezzük az európai értékeket. Az európaiság nem pusztán földrajzi név vagy politikai fogalom számunkra, hanem a demokratikus elvek, a humanista értékek garanciája is. Magyarok és európaiak vagyunk – és azok is akarunk maradni.” Európa aktuális problémáiról, valamint Magyarország uniós pozíciójáról sokat sejtetően, de ismét konkrétum nélkül az MSZP deklarálja, hogy „Európa megújításának, a közös új Európa létrehozásának mi nem elszenvedői, hanem alakítói akarunk lenni, hogy Magyarország ne a periférián tengődjön, hanem az európai centrumhoz tartozzon.”

A külügyi fejezet meglehetősen általános, többnyire magatartás-szabályokat rögzítő, EU-val kapcsolatos céljainak az alábbiak tekinthetők:

- „Javítjuk és megerősítjük az ország nemzetközi tekintélyét, hazánk nemzetközi és európai uniós érdekérvényesítő képességét.” (7)
- „Nyitott, toleráns, és egymás kölcsönös tiszteletén alapuló kapcsolatokra törekszünk valamennyi európai állammal, különösen a szomszéd országokkal.” (7)

- „Megerősítjük a stabil szövetségi viszonyt az Amerikai Egyesült Államokkal, az Európai Unió és a NATO tagállamaival.” (7)
- „Támogatjuk az európai integráció további mélyítését és bővítését. Elérjük, hogy hazánk érdemben hozzá tudjon járulni az európai integráció további elmélyítését szolgáló politikai-institúciós reformok sikeréhez.” (8) „Magyarországot az integráció belső köréhez tartozó országgá tesszük.” (8, feltételezve, hogy nem a két-sebességes Európa elismerésével együtt.)
- „A megfelelő felkészültséget elérve bevisszük Magyarországot az euró-zónába.” Mivel ez a kötelezettség Magyarország csatlakozási szerződésében eleve szerepel, céldátum kijelölése nélkül ez a kitétel csak puha-pragmatikus álláspont. (7)
- „Együttal ragaszkodunk ahhoz, hogy nem euró-övezeti tagállamként is valós beleszólási lehetőséggel bírjunk az eurót érintő vitákba.” (8)
- „A magyar diplomácia újra kezdeményező, partnerségen és folyamatos párbeszédre alapuló szerepet fog játszani a regionális együttműködésben. Kiemelten fontosnak tartjuk a Visegrádi Csoportban, a Közép-Európai Kezdeményezésben, a balkáni országok uniós csatlakozási folyamatában és az EU Keleti Partnerségének fejlesztésében betöltött szerepünket.” (7)
- A fejezet talán legspecifikusabb, ám tévesen, vagy figyelmen kívül a foglalkoztatási kérdések helyett a külügyi témák között pozícionált célkitűzése szerint: „Uniós intézkedések és programok kialakításával is elősegítjük a munkahelyteremtést és az innováción alapuló szociális modellek, a szociális Európa megteremtését.” (8) „A fiatalok munkába állását és képzését javítjuk azzal, hogy az Európai Ifjúsági Garancia Programhoz az uniós támogatásokon túl is rendelünk forrásokat.” (7)

Az MSZP – ugyancsak nem kifejezetten konkrét – 2010-es választási programjához képest specifikus uniós célok, szakpolitikai tervek, szándékok tekintetében a 2014-es program egyértelműen visszalépésnek minősíthető. A párt négy évvel ezelőtti választási programja a Lisszaboni Szerződéstől, Schengenen át a válságkezelés, avagy a bővítés kérdéséig számos uniós vívmányra, avagy kiemelt hazai kérdésre reflektált. Ezzel szemben a 2014-ben az MSZP EU-val kapcsolatos szándékai felől érdeklődő választópolgár előtt hasonló súlyú uniós ügyek nagyrészt rejtve maradnak. A deklaráltan új megközelítésű, „az emberek legfontosabb mindennapi gondjaira” megoldást ajánló MSZP választási program az európai elvek, értékek gyakori citálásán, valamint a magyar szocialisták uniós elkötelezettségének többszöri kinyilatkoztatásán túlmenően, az uniós támogatásokon és egyes programokon (Erasmus, Ifjúsági Garancia) kívül konkrét uniós szakpolitikai célt alig tartalmaz. Ezek részeként ráadásul a támogatások és programok felvállalása semmilyen politikai kiállást nem igényel, mivel azok a tagállami lét automatikus velejárói.

Sajátos körülmény, hogy a programalkotók több alkalommal akkor sem hivatkoznak konkrét uniós összefüggésre, ha a szóban forgó cél kapcsán ezt kétségtől megtehetnék. A 2014-es választás tétjeként az ország Európában maradását hangoztató párt esetében nem csupán invenció-hiánynak, de komoly politikai mulasztásnak számít, ha kitérőt sem tesz arra, hogy Magyarország európai uniós tagságának meghatározó elemét az „embereknek” kínált megoldások részeként pozícionálja, s az unió jelenlegi helyzeté-

ben, annak jövőjét illetően a „mélyítésén” és a „szélesítésén” túl, ne legyen semmi érdemi mondanivalója.

A vázolt körülményekre tekintettel a 23 értékelhető elem 7,1 PERC-értéke csak egy árnyalattal haladja meg a puha pragmatikus minősítést (7).

Az MSZP PERC-mutatója

A PERC-I kutatás az MSZP-t alapvetően kettős vonalvezetésű pártként értékelte, amely az Európához való kulturális kötődés és az uniós támogatásokkal kapcsolatos materiális érdek elegyének egyidejű hangsúlyozásával jelent meg a választók előtt a honi és az uniós törvényhozásban egyaránt, ám a két felsorolt elem közül gyakrabban és erőteljesebben fókuszált a másodikra. Második PERC-jelentésünk MSZP-vel kapcsolatos egyik legfontosabb megállapítása az, hogy miközben a most vizsgált, 2012 közepe és 2013 vége közötti időszakban is érvényesült az alapvető, kettős tendencia, a szocialisták retorikáját immár az európaiság kulturális, ideológiai dimenziója dominálta. Ez a fejlemény a legmarkánsabban a párt európai parlamenti képviselőcsoportját jellemezte, amely a korábbinál jóval nyitottabbá vált az integráció továbbépítésének föderatív elképzeléseire, ezt szinte minden szóba jöhető területen határozottan támogatta – sőt olykor maga kezdeményezte –, az egyes szakpolitikákon, vagy éppen a közös költségvetés terjedelmének növelésén túl olyan, a tagállami szuverenitás szempontjából „kényes” területeken is, mint a különféle demokrácia-védő közösségi intézmények létrehozása.

Ehhez az erőteljes, a PERC-index által EU-konstruktívnak minősített EP-aktivitáshoz képest az MSZP magyar országgyűlési teljesítménye igencsak mérsékeltnak, az OGY szakbizottságaiban kifejezetten erőtlennek tűnt, a párt képviselői egy sor szakpolitikai kérdésben meg sem nyilvánultak. Jóllehet az MSZP-sek számos alkalommal hivatkoztak uniós szabályokra, értékekre, ill. találták meg a lehetőségét annak, hogy valamilyen formában leszögezzék: Magyarország helye az EU-ban van, a kormány kritikájára felfűzött hazai retorikájukban az uniós jövőjének problematikája jószerivel meg sem jelent, a szélsőjobb politikusok gyakran tárgyyszerű, ám tévedésekre ill. hamis beállításokra épített EU-szkeptikus megnyilvánulásaira pedig alig reflektáltak. Az uniós értékek melletti szocialista kiállás hitelességét különösen rontotta a párt által a Tavares-jelentés kapcsán alkalmazott kettős mérce: bár a dokumentum tartalmát illetően az MSZP számos politikusa kifejezte maximális egyetértését, az azzal járó esetleges uniós pénzügyi, politikai szankciókat – úgymond – a „hazaárulás vádjától” tartva – élesen ellenezte.

Az MSZP-s sajtó-megnyilvánulások a vizsgált időszakban nagyjából illeszkedtek a párt általános EU-irányvonalához: döntően az Orbán-kormány uniós bírálatára, illetve a kormány EU-ellenes retorikájára reagáló, követő magatartást tükröző, értékalapon unióbarát sajtómegjelenéseket regisztrálhattunk. A párt vezető személyiségei ritkán szóltak meg par excellence EU-ügyekben, nagyobb fűv témafelvetést, koherens víziót nemigen találtunk. Nem hozott lényegi újdonságot ezen a téren az MSZP 2014-es országgyűlési választási programja sem. A dokumentum, az európai elvek, értékek gyakori citálásán,

a magyar szocialisták uniós elkötelezettségének többszöri kinyilatkoztatásán, valamint az európai integráció további mélyítésének és bővítésének generális támogatásán túl, a konkrétumok terére nem nagyon merészkedtek, még az említés szintjén ugyan megjele-
nő magyar euróbevezetést illetően sem. Az MSZP összesített PERC-besorolása a másod-
dik kutatásban is az előzővel azonos, puha EU-pragmatikus (7) maradt.

Az MSZP PERC-mutatója	PERC-1	PERC-2
2009-es EP-választási program	7	
2010-es OGY-választási program	7	
Felszólalások az EP-ben	8	8
Felszólalások az Országgyűlésben (plenáris és bizottsági együtt)	8	7
Médiaszereplés	7	7
2014-es OGY-választási program		7
Átlag	7,4	7,3
Szubjektív korrekció	-0,5	
Összesen	6,9	7,3
Kerekítve	7 (puha EU-pragmatikus)	7 (puha EU-pragmatikus)

JOBBIK MAGYARORSZÁGÉRT MOZGALOM (JOBBIK)

Bevezető

„Visszailleszteni a nemzettestbe”...

A Jobbik a 2012-es egymást követő, országos botrányok után a 2013-as évet láthatóan a konszolidáció éveként akarta bevonultatni a párt történetébe. Ebben nyilvánvalóan szerepet játszott annak a felismerése, hogy a kormánypártnak sikerült stabilizálódnia, a választók nem kívánnak radikális fordulatot, különösen nem a szélsőjobb irányában, hiszen a Jobbiknak – legalábbis a közvélemény-kutatók adatai szerint – nem sikerült gyarapítani választói, szimpatizánsai számát. A párt, miközben retorikájában fenntartotta antiszemita és romaellenes jellegét, a szélesebb nyilvánosság előtt kerülte a túlzottan radikális megnyilvánulásokat, legalábbis igyekezett elkerülni, hogy szélsőjobboldali, kifejezetten rasszista élű, szélsőséges megmozdulásokat a közvélemény egyértelműen a Jobbikhoz kössön. Az országgyűlési és európai parlamenti választásokhoz közeledve ez várhatóan fokozottan így lesz, hacsak a párt stratégái nem döntenek úgy, hogy a Fidesszel szemben csak szélsőségesen radikális programmal lehet esélyük.

Feltűnő, hogy a párt sok képviselője nyilvános szerepléseiben a Jobbikot egyértelműen középpártnak tekinti, mintha ezzel ellensúlyoznák, hogy a közvélemény-kutatások általában 10-12 százalékos szereplést prognosztizálnak az országgyűlési választásokon, ami elmarad a 2010-es 16,71 százaléktól. Jellemzőnek találtuk, hogy az erre történő visszautalásokban rendre „20 százalék körüli” vagy a „20 százalékot megközelítő” eredményről beszélnek.

A konszolidáció persze nem zárja ki, hogy különösen vidéken, azokon a településeken, ahol nagy számban élnek romák és társadalmi kitaszítottságuk, leszakadásuk jelentős, ott helyi jobbikos aktivisták ne folytassák a párt cigányellenes, rasszista, kirekesztő és diszkriminációs politikáját. Országos szinten azonban úgy tűnik, mintha mérsékelné magát a párt, noha konkrét, politikai irányváltást ebből még nem is lehet kiolvasni.

A Jobbik honlapjára feltöltött, aktualizált – de még nem választási – programja – szemben a korábbi EP- és a 2010-es, országgyűlési programmal – kevésbé komplex, láthatólag igyekeztek egyszerűbb, tagoltabb szöveget szerkeszteni, amelyek alkalmasabbak egy-egy hívószóval kifejezni a párt törekvését. (Más kérdés, hogy a 2010-es választási program továbbra is változatlan formában elérhető a honlapon, mintha a párt ezzel indulna neki a 2014-es választási kampánynak is. Az Európai Parlament 2014-es választása 2013. december végén még nem kapott figyelmet a Jobbik honlapján.)

Továbbra is jellemző a pártra a bombasztikus fogalmazás, a populista vezérszavak bedobása, amely azt a látszatot kelti, mintha kiforrott, szakmai érvekkel is alátámasztható, megvalósítható programja lenne. A képviselői felszólalások, szereplések elemzése azonban rávilágít, mennyire átgondolatlan, ellentmondásos a Jobbik programja, mintha nem

a megvalósítás realitása számított volna, hanem pusztán a húzóerő, a mozgósításra való alkalmasság.

A Jobbik külpolitikájában például ilyen a kárpát-medencei magyarság egyesítésének gondolata. „A Jobbik legfontosabb feladatának tekinti a XX. század során igazságtalanul szétszakított magyar nemzet újraegyesítését” – áll a párt külpolitikai programjában, amelynek egyik követelése a területi önrendelkezés megvalósítása. Csakhogy ennek érdekes ellentmondással kell megbirkóznia, hiszen – a honlap tanúsága szerint – „a kárpát-medencei és nyugati magyarságot” akarják „visszailleszteni a nemzettestbe”. Azzal adós marad a program, hogy ezt pontosan miként is képzelik el, kétségek közt hagyva az érdeklődőt, hogy vajon mit szólna mindehhez az egyik érintett, nevezetesen a nyugati magyarság. (Pikáns volna felvetni, hogy vajon az Izraelben élő, százezres magyar zsidóságot beleértik-e az egyesítendő nemzettestbe.)

Másik programpont az uniós tagállamokkal folytatott viszony. „Az EU és az euroatlanti régió politikai életében az eddiginél határozottabban, az érdekeinket sokkal keményebben érvényesítve veszünk részt” – áll a szövegben, nem egészen világos, hogy ezt miképpen, milyen eszközökkel vélik megvalósítani. Az Európai Parlament törvényalkotói munkáján keresztül például bizonyosan nem, mert a párt két képviselője. Morvai Krisztina és Kovács Béla ezen a téren nem fejt ki semmilyen tevékenységet. Míg Morvai szerepléseivel inkább az EP plenáris üléseinek a megzavarásával, obstrukciójával tűnik ki, addig Kovács képviselői munkája szinte teljes egészében abban merül ki, hogy az érdeklődők tudomására hozza, miért szavazott meg vagy utasított el jogi aktust vagy jelentést. A hívek tájékoztatása persze fontos, az említett érdekvérvényesítést azonban aligha meríti ki.

A program hangsúlyozza, hogy a kölcsönös érdekek mentén fűzné szorosabbra a viszonyt a távol-keleti régió országaival is, amelyek számára vonzó lehet Magyarország geopolitikai elhelyezkedése. „Stratégiai együttműködésre törekszünk Kínával és a dél-kelet-ázsiai régióval, a közös érdekek alapján, kihasználva a hídfőállás szerepünkől adódó előnyöket is.” Érdekes szempont a hídfőállás szerep. Ezt egyféleképpen tudjuk értelmezni, nevezetesen azoknak az előnyöknek a felismeréseként, amelyeket Magyarország az Európai Unió tagjaként élvez. Ha azonban a Jobbik következetes az EU elhagyásának követelésében, akkor már eltűnik a hídfőállás kínálta előny. (Ma már persze egyre kevésbé tűnik kézzelfoghatónak ez az előny: a térség cégei, legyen szó akár tőke- akár áruexportról, sokkal mélyebben beágyazódtak az uniós tagállamokba, mint a sok bizonytalanságot jelentő Magyarországon.) Külön kitér a program Törökországra, amellyel szorosabbra fűzné Magyarország gazdasági és kulturális kapcsolatait, ennek jegyében – a honlap kiterjedten beszámol – a Jobbik politikusainak törökországi útjairól. Vona Gábor például több száz fős egyetemi hallgatóság előtt tartott előadást, amelyben a székelyek önrendelkezéséhez kért segítséget. A beszámoló szerint a törökök mély szimpátiával és empátiával fogadták a felkérést, sajnos a beszámoló nem tért ki arra, hogy vajon mindezt a kurd kisebbséggel szemben folytatott több évtizedes küzdelemben nyert tapasztalat táplálja-e.

Fontos megjegyezni, hogy a honlap nem tükrözi a Jobbik korábban markánsan hirdett, az Európai Unióból való kilépést szorgalmazó álláspontját. A külpolitikai programban ennek nyoma sincsen, elmaradt az uniós tagságból fakadó előnyök-hátrányok mér-

legét bemutató számvetés elkészítésének, és ez alapján a tagságról kiírandó népszavazás követelése is. A mezőgazdasági programban a földtulajdonlás kapcsán a csatlakozási szerződés módosítását vetik fel, a szerződés újratárgyalásának belengetésénél csupán egy árulkodó megjegyzés olvasható: „A csatlakozási szerződés hátrányos pontjait felülvizsgáljuk akár EU-tagságunk megkérdőjelezése árán is”. A megfogalmazás jellemzően jobbikos: talán nem szörszálhasogatás, ha megállapítjuk, ebből a mondatból nem derül ki a párt szándéka. A pontatlan fogalmazás feltehetően szándékos, hiszen a „hátrányos pontok felülvizsgálata” még nem azonos – a különben sugallott – azon kijelentéssel, hogy „elvetjük”, és a tagság megkérdőjelezése sem jelenti a kilépést...

Mindezek alapján a párt e dokumentuma kemény EU-szeptikus besorolást kapott. (3)

Felszólalások az Európai Parlamentben

„Rabló belga mobilszolgáltatók”

A Jobbik helye az Európai Parlamentben jelentősen megváltozott 2012 nyara óta, részben, mert a három képviselő (akik közül Morvai Krisztina – bár a párt listavezetőjeként jutott az EP-be – nem tagja a pártnak) egyikét, Szegedi Csanádot kizárták a pártból zsidó származása miatt. Igaz, a hivatalos indoklás ennél árnyaltabb volt: kizárták, mert elhallgatta zsidó származását. Mivel Szegedi nem volt hajlandó visszaadni mandátumát, a Jobbiknak maradt egy pártonkívüli, mondhatni önjáró képviselője Morvai (a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság tagja) személyében és egy, általában szakpolitikai kérdésekben megszólaló képviselője, Kovács Béla. Utóbbinak szinte kivétel nélkül csak írásos beadványai vannak, aminek nem egészen világos az oka. Tagja az Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottságnak, az EU–Kazahsztán, EU–Kirgizisztán, EU–Üzbegisztán Parlamenti Együttműködési Bizottságokba delegált küldöttségnek és a Tádzsikisztánnal, Türkmenisztánnal és Mongóliával fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttségnek. Póttagja a Költségvetési Bizottságnak és az EU–Oroszország Parlamenti Együttműködési Bizottságba delegált küldöttségnek.

Morvai Krisztina megnyilvánulásaira továbbra is az a jellemző, mint amit mandátumának első felében, 2009 és 2012 között tapasztaltunk. Ezek általában nem előre megkomponáltak, az aktuális előadók felszólalásai által kiváltott, többnyire improvizált reakciók, kihasználva az úgynevezett kék kártya kínálta lehetőséget. (A kék kártya felmutatására az ülést levezető elnök megszakíthatja az előadót és megkérdi, hogy elfogadja-e a közbekérdezést. Ez egy technikai eszköz, általában akkor élnek vele, ha a kérdés segíthet az adott téma jobb kibontásában, például olyan információ megosztásával, amely esetleg nem volt közismert.) a kék kártya természetéből következik, hogy a levezető elnök dönthet úgy, hogy megvonja a szót a kérdezőtől, mert úgy látja, hogy eltér a tárgytól. Morvai többször jutott erre a sorsra, kérdései valójában akadékoskodásnak tűnnek, illetve – kétségkívül eltérve a tárgytól – arra szolgálnak, hogy a kérdező egydimenziójú érdeklődésének megfelelően, csakis a Magyarországgal – akár erőszakoltan – összefüggésbe hozható témát vethessen fel. Ha szigorúan fogalmaznánk, ezt akár obstrukciónak is tekinthetnénk, hiszen elvonja képviselőtársai figyelmet az aktuális tárgytól, megakasztja a vitát.

Másik, ritkább eset, ha konkrét üzenete van Morvai felszólalásának. Erre volt példa a bűncselekmények sértettjeinek jogára vonatkozó minimumszabályok vitájában, amikor – lényegében eltérve a tárgytól – „feljelentette” az Európai Bizottság jelenlévő alelnökét, Viviane Redinget a plenáris ülés levezető elnökénél, mondván Reding nem tett semmit annak érdekében, hogy a Leányfalun gázoló ír Ciarán Tobint Dublin kiadja Magyarországnak, ezért a levezető elnököt kéri fel, hogy járjon el az ügyben. (2)

Miközben Morvai egyértelművé teszi, hogy mit gondol az európai integrációról (Brüsszel egyetlen célja, hogy megfossza a nemzetállamokat szuverenitásuktól), nem hagyja ki az alkalmat, amikor az EB elnöke, José Manuel Barroso az unió állapotáról beszél, hogy rajta is számon kérje Tobin kiadatását. A dublini halogatás Morvai számára egyértelműen az európai integráció felsülése, és nem veszi észre, hogy amikor gúnyosan gratulál Barrosónak az integrációhoz és annak eredményességéhez, akkor éppen azt kifogásolja, hogy Brüsszel nem elég hatékony – vagyis „több” Európát reklamál. A magyar EP-képviselő interpellációját ennek ellenére nem tudjuk úgy tekinteni, mint aki őszintén hisz abban, hogy Tobin kiadása azon múlik, hogy az EB érvényesíti-e az uniós joganyagot. (2)

Mivel a kérdés nemcsak Morvait foglalkoztatja, hanem számos jobbikos politikust is, érdemes felidézni az ír problémát. Tobint halálos gázolásért Magyarországon 2002-ben elítélték, de mivel az ír férfi ítélethirdetés előtt visszautazott hazájába, a magyar kormány hivatalosan kérte kiadatását, utóbb egy 2008-as uniós kerethatározatra is hivatkozva. Eszerint a tagállamok elismerik egy más tagországban hozott ítélet érvényességét és gondoskodnak annak végrehajtásától. Csakhogy Írország a hivatkozott jogszabályt nem ültette át törvénykezésébe, az átmeneti derogációt pedig csupán három évvel később kérte. 2012-ben az ír legfelsőbb bíróság elutasította a magyar keresetet. Az EB legkorábban 2014 decemberében indíthat kötelezettségszegési eljárást Dublin ellen, addig jogilag tehát tehetetlen, a konfliktust a két kormánynak egymás között kellene kezelnie. Az ügy pikantériája, hogy az ELTE jogi karán docens Morvainak tudnia kell, hogy olyan uniós joganyag alkalmazását kéri számon az EB-n, amelynek egyelőre nincs illetékessége. (2)

Morvai egyébként, úgy tűnik, gyakran van szereptévesztésben. Mintha valójában csak fórumra lenne szüksége, és mondanivalóját szívesebben intézné a magyar országgyűléshez. Ugyancsak Barrosóhoz intézett szenvedélyes felszólalásában – amikor a magyar állapotokat harmadik világbeli országhoz hasonlítja – szóvá teszi a magyar termőföld lenyúlását, a külföldi tulajdonú összeszerelő üzemekben jogvédelem nélkül, 250 eurót kereső dolgozók sorsát, a 400 eurót kereső tanárok, színészek helyzetét, akik Nyugatra emigrálnak, hasonlóan harmadik világban élő sorstársaikhoz. Hogy ezt pontosan miért is Barrosón (vagy az európai integráción) kéri számon, nem derül ki, de nem nehéz elképzelnünk, ha történetesen a budapesti parlamentben lenne képviselő, akkor alighanem a kormányt ostromozná ezért a helyzetért. Hiszen nem világos, a pedagógusbérek alakulásáért miért is kellene felelőssé tenni akár az uniós tagságot, akár az EB-t. Európa hibáztatása (is) persze megfelel a Jobbik politikai nézeteinek, és a PERC-skála legalacsonyabb osz-

tályzatával minősítjük attitűdjét, hiszen egyrészt hamis képzetet kelt, amikor az EU-t teszi meg bűnbaknak, másrészt azt az illúziót kelti, mintha Európának hátat fordítva lehetne orvosolni az ország szociális-gazdasági problémáit. (1)

Amikor Hannes Swoboda, a szocialista frakció vezérszónoka a gázai palesztinok ügyében azt követeli a Hamásztól, hogy hagyjon fel az izraeli polgári személyek ágyúzásával, mert különben az EP nem lesz képes nyomást gyakorolni a palesztinok érdekében a zsidó államra, Morvai nem akarja meghallani az érvelésben a palesztin nép iránti aggodalmat, és a szándékot az átfogó béke elérésére, helyette számon kéri a felszólalón, hogy az uniós adófizetők által finanszírozott támogatásból épülő gázai projekteket Izrael rendre elpusztítja. Az osztrák politikus türelmesen elmagyarázza, miért érvel amellett, hogy a Hamásznak is bizonyítania kell békehajlandóságát. A probléma azonban a Jobbik számára nyilvánvalóan nem csupán a gázai palesztinok sorsa. Tudjuk, hogy Magyarországon a párt antiszemita megnyilvánulásaiiban a palesztinok alibi szerepet töltenek be, hiszen Izrael folytonos elítélését a palesztinokkal magyarázzák. Az sem véletlen, hogy a Jobbik nemzetközi szövetségrendszerében kitüntetett szerepet tölt be a zsidó állam őssellensége, Irán és az utóbbi években Izrael ellen fordult Törökország. A palesztin ügy felkarolása elvileg az európai szintén is akár „ártatlan” színezetet is kaphatna, ha a Jobbikot nem előzte volna meg antiszemita hírneve. Ennek fényében azonban felmerül a kérdés, hogy miért éri meg a pártnak a nemzetközi elszigetelődés? az európai szélsőjobb pártok egyértelművé tették, hogy számukra vállalhatatlan az antiszemitizmus, ezért – annak ellenére, hogy frakcióalakításukban szükségük lenne a magyar pártra – távolságot tartanak tőle. A Jobbik viszont a magyar belpolitikában nem akar lemondani a választói körében döntő antiszemita „hívószóról”. (2)

Morvai gyakorta hivatkozik emberi jogi aktivista hátterére, például a nők jogairól szóló vitában, ahol furcsállja, hogy nincs európai kompetencia egy magyar nő ügyében, akit Francia Polinézián – gyerekén keresztül – túszként tart francia férje. Morvai itt az EP-platformot sajátos intézményként használná, mintha legalábbis jogi eszköz lenne, és igazságügyi tehetetlensége legfeljebb annak bizonyítása és illusztrálása, hogy egy uniós intézmény már megint csődöt mond, mert nem képes megmenteni a magyar asszonyt. A nők elleni erőszakról folytatott vitában azonban felszólalása legkevésbé sem konstruktív, inkább ad hoc jellegű, a magyar vonatkozás felemlegetése pedig megint csak a hazai választóknak szól, hiszen nem tartalmaz jogi kezdeményezést az európai kompetencia kiszűréséről. (2)

A Jobbik programjának egyik sarkalatos pontja a kkv-k támogatása, továbbá a hazai kisvállalkozások „helyzetbe” hozása a külföldi vállalkozásokkal szemben. A kkv-k finanszírozásáról folyó vitában Morvai számon kéri a rendszerváltás óta Magyarország-ra beáramlott működő tőkén, hogy hiénaként vetette magát a magyar piacra”, ráadásul, mondja, a magyar kisvállalkozások több évtizedes hátrányban vannak például az osztrák kkv-kel szemben, ezért több uniós forrást követel számukra. Általában a PERC skálán negatív minősítést kap a hátrányos megkülönböztetés, ezt azonban most kivételesen feljavitja annak honorálása, hogy Morvai uniós pénz felhasználásával akar a kkv-k hóna alá

nyúlni. (Más kérdés, hogy a haszonelvűséget legfeljebb a puha eu-szkepszis besorolásban értékelhetjük.)

A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének EP-vitájában Andor László, az EB magyar tagját szólítja meg Morvai, és lényegétől homlokegyenest eltérően interpretálja a biztos mondanivalóját. Andor a növekedési jelentés foglalkoztatási és szociális vonatkozásairól beszélve méltatja több tagország rugalmas szociálpolitikai hozzáállását, amivel elkerültek egyrészt további elbocsátásokat és sikerült többet tenniük a fiatalok munkanélküliségének csökkentése érdekében. Morvai számára azonban a rugalmasság a periféria országaiban jelenlévő multinacionális cégeknek azon törekvését jelenti, hogy a munkavállalókat teljesen megfosszák jogaiktól. Vagyis ismételten találkozunk az a jelenséggel, hogy a téma lényegétől elvonatkoztatva, Morvai csupán alkalmat akar találni saját témájának felvetésére. (2)

Morvai a törökországi kurd kérdés békés megoldására irányuló párbeszéd témakörében sem akar alkalmat szalasztani és megint csak visszaélve a kékkártyás lehetőséggel, arra kíváncsi, hogy az Európai Unió mely, az őshonos kisebbségeket ért jogsértésekkel kapcsolatban tanúsít közömbösséget... „Tehát példákat szeretnék kérni és lehetőségeket arra, hogy hogyan tudna az Európai Unió ezekkel foglalkozni, ha akarna.” Azzal viszont adós marad, hogy mindennek mi köze a kurd kérdéshez, miként segít a kurdok jogsértésének esetleges európai orvoslásában. (2) Eklatáns példa a kékkártyával való visszaélésre a bolgár jogállamiságról indított vita is, amikor Morvai aziránt érdeklődik, hogy az EU a 2006-ban „ránk lövő szocialista kormányvezetők és rendőri vezetők...” itt az elnök megvonja a szót. (1)

A jobbik másik, megmaradt EP-képviselője, Kovács Béla EP-szereplése igen aktív – látszólag. Rendkívül sok uniós szakpolitikai jelentésről szavaz, és fontosnak tartja, hogy néhány mondatban indokolja szavazói viselkedését. Csakhogy ezt nem az adott jelentés vitájában teszi meg, hanem utólag, írásos beadvány formájában, így ezek nem járulnak hozzá semmilyen formában az EP álláspontjának kimunkálásához, befolyásolásához. Úgy tűnik, hogy Kovács számára korántsem az EP munkájában való részvétel a fontos, hanem a saját tábor és a potenciális választók számára kifejezni az adott téma és a magyar vonatkozás összefüggéseit. Ám ezek gyakorta csak Kovács világképének kinyilatkoztatásszerű, érvek nélküli, értelemszerűen felületes – hiszen csak néhány sorról van szó – előadásának a terepe.

Kovács például az előcsatlakozási támogatási eszköz ellen szavazott, ami annál is inkább meglepő, hiszen ez a pénzügyi eszköz többek között a tagjelölt országok demokrácia-erősítését, igazságügyi rendszerük működését, a korrupció elleni harcukat segíti. Korábban – mint azt a PERC 2012-es jelentésében kiemeltük és honoráltuk, Kovács még pozitívan tekintett például Albánia csatlakozásra való felkészülésére, mondván, ha Albánia sikerrel veszi fel a harcot a korrupció ellen, az nemcsak az országnak, de az Uniónak is hasznos, továbbá – akkor még – azt is kiemelte, hogy javulhat a tagjelöltekről alkotott kép is: „Az Európai Unió elengedhetetlennek tartja, hogy a tagjelölt országok fokozzák erőfeszítéseiket a korrupció és a szervezett bűnözés ellen folytatott küzdelemben. Ez nem csu-

pán az Unió számára fontos, de az adott ország társadalmának is hasznára válik, nem beszélve arról, hogy a tagjelölt országokról alkotott kép is jelentősen javulhat ilyenformán.” Most viszont károsnak ítélt meg minden együttműködési formát, amely a tagjelöltek közledését szolgálja. (2)

Érdemes külön is értékelni Kovács értékrendjét, amelyben a KGST-t pozitívnak, igazságosabbnak festi le az EU-val történő összehasonlításban. Ha a Jobbik valóban nosztalgiaival tekint a hetvenes-nyolcvanas évekre, akkor tényleg nem érthető, mit keresnek képviselői az Európai Parlamentben. (1) az uniós törvényhozásban ülte Kovács mindenestre a fogyasztók érdekképviselőjévé avanzsált. Kérdést intézett például az Európai Bizottsághoz, meddig tűri, hogy a „rabló belga mobilszolgáltatók” három-négy csöngetés után már üzenetrögzítőre kapcsoljanak, ezzel is még több jövedelmet generáljanak. Az uniós hatóságokat leteremtő magyar képviselő nyilván nem volt tudatában annak az egyszerű ténynek, hogy – Belgiumban is – mindenki maga állíthatja be mobiltelefonján, hogy hányadik csöngetés után kapcsoljon be az üzenetrögzítő. (2) Máskor Kovács – szintén az EB közbelépését sürgetve – amiatt méltatlankodott, miért engedi a brüsszeli testület, hogy a repülőtereken a biztonsági zónában csak jelentős felárral árusítanak ásványvizet, vagy üdítőt. Kovács kötelezné a kereskedőket, hogy maximum másfél euróért árusítsanak folyadékot, és legalább három fajta félliteres üdítőt kínáljanak. Míg általában a Jobbik túlszabályozással vádolja az EB-t, ezúttal levennie a rendteremtést a nemzeti hatóság válláról. (4) Megint máskor Kovács Béla a „solve it” funkciót gyakoroltatja az EB-nél, amikor aziránt érdeklődik, hogy van-e bármilyen előírás a kormányzati tájékoztatók betűméretére? Felszólalásában közli:

„Konkrétan a magyar választópolgárok jelezték felém, hogy a törvényben szabályozott tartalmú és formájú, a közjegyzők által kibocsájtott „Fizetési meghagyás” okiratok a létező legkisebb, gyakorlatilag olvashatatlan betűmérettel készült figyelmeztetéseket tartalmaznak.

Így a jogaik érvényesítésére már az átlagos látással rendelkező emberek is képtelenek, de az idősek és gyengén látók még kevésbé. Akár a lakhatásuk vagy ingatlanjuk is veszélybe kerülhet emiatt. Van-e olyan EU-s előírás, ami az ilyen tisztességtelen kormányzati praktikákkal szemben meg tudja védeni az embereket? Elő van-e írva a hivatalos iratok minimális betűmérete? Illetve van-e valamilyen szabályozás a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának analógiájára a tisztességtelen kormányzati tevékenység ellen?” Egy jobbikos képviselőtől sajátos ideológiai pálfordulatnak tekinthető, hogy míg az euszképtikusok általában inkább azért kárhoztatják a Bizottságot, mert „még az uborka görbületét is” szabályoznák, ebben az ügyben központi intézkedést követel (4).

Kovács ugyanakkor igencsak szkeptikus az EU jogállamépítő hatékonyságát illetően. Az előcsatlakozási támogatásról készült jelentést következőképp gúnyolja: „Mi aránylag jól ismerjük a balkáni országokat, köszönhetően történelmünk viharainak, ezért kevésbé hiszünk benne, hogy az évszázados beidegződések egyik napról a másikra megváltoznának. Néhol még a törzsi jellegű struktúrák is megőrződtek. A Bizottság a nyugat-balkáni országokban és Törökországban kiemelt prioritásnak tekinti a jogál-

lamiság érvényesítését, valamint a korrupció és a szervezett bűnözés elleni harcot, és ennek érdekében az Európai Unió a TPA, a PHARE és a CARDS programot 2007-től felváltó Előcsatlakozási Támogatási Eszközön (IPA) keresztül pénzügyi támogatást biztosít a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok számára. A jelentés valami lehetetlen visszafogottsággal, de mégis lényegében a valós helyzetről számol be, amikor sajnálja, hogy a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok nagy részében a korrupció és a szervezett bűnözés elleni harccal szemben, illetve a független igazságszolgáltatással kapcsolatosan a hatékony reformok bevezetése iránt nincs erős politikai támogatás. A költségek nem magasak, tehát próbálkozzanak csak az integrációval, legjobb tanulás a tapasztalás.” a képviselő itt is elfelejtette Albánia kapcsán kifejtett álláspontját, amikor még pozitívan foglalt állást. A gúnyos, és legfőképpen következetlen vélekedés a skála leggyengébb jegyét kapja. (1)

A megbízhatóságról készített jelentést viszont megszavazza, mert „alapvetően korrekt”. Hogy ez pontosan mit is fed, tehát mitől korrekt vagy nem-korrekt egy jelentés, az nem derül ki, illetve csupán annyi, hogy magyar szempontból relevánsnak tartja. Az írásos megjegyzés megint csak nem a vitában hangzik el, láthatóan arra szolgál, hogy igazolja, Kovács EP-tevékenysége magyar szempontból is megalapozott és kompetens. (6)

Az oktatási politika megszabása, prioritásainak kijelölése az EU-ban nemzeti hatáskörbe tartozik. Az EP-jelentés legfeljebb a foglalkoztatottság szempontjából lehet releváns, vagyis a munkapiacra jelentkező álláskínálat feltételei oldaláról érdekes, miként akar az EU alkalmazkodni a kereslethez. A jelentést megszavazó Kovács is azzal érvel, hogy nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a reáltárgyak tanításának, mert a munkanélküli fiatalok jelenlegi iskolai végzettsége, szakirányú képzettsége nem illeszkedik a kereslethez. Más kérdés, hogy ettől még továbbra is nemzeti kompetencia az oktatás, tehát csak nagyon áttételesen lehet kimutatni az uniós hozzáadott értéket. Ennek ellenére honorálható a közösségi erőfeszítés elismerése. (6) a képviselő megszavazza a Horizont 2020 innovációs programot is, annak lényegében minden elemével, céljával egyetértve. Ritka, hogy van számára olyan uniós program, amelynek ennyire lelkes követője lenne, és nem azt kifogásolja, hogy a közösségi program az ország kizsákmányolását, a multik nyomulását segíti elő. Nehezíti véleményének megértését a megjegyzéséhez fűzött utolsó mondata: „Természetesen hazánk számára lényegesen jobb alternatívát jelentene egy többirányú együttműködésben való részvétel”. (7)

Kovács Béla társelnöke az Oroszország-EP parlamentközi energetikai munkacsoportnak. E minőségében vezette 2013 októberben az EP küldöttségét Moszkvába, majd Oroszország távol-keleti régiójába, Kamcsatkára látogattak „tapasztalatszerzés céljából”, ahol a Jobbik honlapjának beszámolója szerint „Kovács Bélát a régió kormányzója külön is fogadta és a megbeszélésen konkrét magyar exportlehetőségek is felmerültek mind energetikai, mind mezőgazdasági áruk, szolgáltatások és szellemi termékek vonatkozásában”. A PERC- skálán egyrészt honoráljuk aktív EP-szerepét (6), másrészt úgy véljük, hogy az európai adófizetők pénzén magyar különérdekekért lobbizni harmadik országban nem etikus EP-képviselői magatartás (1).

A két jobbikos EP-képviselő átlagos teljesítménye a vizsgált időszakban 2,89, ami egyértelműen kemény EU-szkeptikus és bár csökkent az átlag a PERC 1-hez képest (3,2), ez nem jelent minőségi különbséget.

Felszólalások az Országgyűlés szakbizottságaiban

„Az Európai Unió nem tiltja a halálbüntetést”

A Jobbik a PERC-1 kutatással összevetve, sokkal aktívabb lett a ciklus második felében, a szakbizottságokban markánsabban képviseli álláspontját. Ugyanakkor néhány, a párt számára alapkérdéstől eltekintve, EU-konform felszólalásokkal továbbra is találkozunk. A kormány, ill. A kormánypártok törvényjavaslatai kapcsán kirajzolódnak a legfontosabb kérdések, amelyekben a párt kifejezetten EU-ellenes megnyilvánulásaiával találkozunk, ilyen például a bevándorlás vagy a földkérdés, amelyek több bizottságban is előkerülnek. Az EU-főb tartalmú felszólalások nem mindegyikét jelöltük külön, csak, ha érdemi új elemet tartalmazott. Kevésbé kritikus a párt, amikor a fejlesztési, támogatási EU-pénzek témája kerül elő.

Balczó Zoltán pártja uniós témákban felelős vezérszónoka, az európai ügyek bizottságában Martonyi János külügyminiszter beszámolóját követően kérdés helyett ismertette pártja álláspontját uniós ügyekben. Az Európai Unió szerint nem tartja tiszteletben az „át nem ruházott hatáskörök” elvét, amikor az Európai Parlament vizsgálatot rendel el Magyarország ellen, „az európai értékekre hivatkozva diszkriminatív módon lép fel Magyarországgal szemben”. A Jobbik tehát nem ismeri el EP jogát arra, hogy bármely tagállamban – követve a házszabály adta lehetőséget – kivizsgálja akár az alapvető jogok megsértésének gyanúját. (2) Balczó cáfolja a tagállamok egyenlőségének elvét, és ezt az agrártámogatások eltérő szintjével magyarázza (az uniós agrártámogatások ma már Magyarországon is a régi tagállamok szintjére emelkedtek). A 25 százalékos csatlakozáskori arányra – tévesen – azt az állítólagos európai bizottsági magyarázatot adja, hogy Magyarország nem volt intézményileg fölkészülve a régi tagállamokkal azonos mértékű támogatásra. Ez tényszerűen nem igaz. (2)

Balczó szerint, ha az EU tiszteletben tartja a nemzeti identitás elvét, akkor azt nemcsak az államhatárokon belül kellene elfogadni, de „az őshonos magyar kisebbségek esetében” is tiszteletben kellene tartania, és „nagyon messze van az EU” attól, hogy ennek érdekében lépjen is. Érdekes felvetés egy olyan párt részéről, amely amúgy minden tekintetben tagadja a brüsszeli beavatkozás jogát, de, ha az a határokon túli magyar kisebbség érdekében történne, akkor rendben lévőnek találja. Az ellentmondás ellenére a közösségi metódus elvi lehetőségének a felvetését is honorálja a kutatás. (6) A képviselő máskor hivatkozik az MTA elnökének beszámolójára, hogy az EU hetedik kutatási keretprogramjából Magyarország milyen kevés támogatásban részesült; Balczó úgy véli, hogy a „15-ök igyekeznek a saját maguk javára fordítani a forrásokat”. Ez súlyos vád, hiszen azt inszinuálja, hogy a régi tagállamok netán furfanggal szereznek meg több pénzt, vagyis diszkriminálják az új tagállamokat. Konkrét esetek nélkül ez így nyilván a levegőben lóg, amihez csak annyi megjegyzést fűznénk, hogy érdemes megnézni például a K+F-re jutó magyar és az átlagos uniós ráfordít-

tások arányát. (A magyar nemcsak, hogy fele se volt az uniós átlagnak, de négyötöde a külföldi vállalatoktól származik.) (3) Bírálja a vezérszónok – a tagállamok költségvetésének összehangolására irányuló, ún – európai szemesztert is, mert szerinte az csökkenti a nemzeti parlamentek szerepét a tagállami büdzsüket érintő döntésekben. (3)

Fontos jobbkios beadványt tárgyalt az Eüb 2012. november 19-én, amelynek címe: „Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásáról szóló szerződése módosításának kezdeményezéséről szóló határozati javaslat”. Balczó úgy vélte, hogy a csatlakozási tárgyalásokon diszkriminálták az új tagállamokat, amikor a földtulajdon kérdését a tőke szabad áramlása jogfejezetben tárgyalták és nem az agrárfejezetben, mint a régi tagállamok esetében. Ez azzal a következménnyel járt, hogy a földtulajdonlás nem korlátozható, míg a régiek esetében az EU-nak nincs kompetenciája a tulajdonviszonyok befolyásolásában, az nemzeti hatáskörben van. A bizottság elutasította a határozati javaslatot. A Jobbik álláspontjának a lényege, hogy míg a 15-ök esetében az uniós szerződés nem biztosítja a termőföldek esetében a tőke szabad áramlását, addig az új tagországok esetében elvárja, és ezen a diszcrepancián a csatlakozási szerződés újratárgyalásával kell változtatni. A földvásárlás lehetőségeinek tüzetesebb vizsgálata azt bizonyítja, hogy bár eltérőek a 15-ök szabályozásai, a termőföldvásárlást sehol sem tiltják, az időközben az országgyűlés által elfogadott magyar törvényhez hasonló korlátozással a 15-ök egyetlen országában sem találkozni, Balczó az európai ügyek bizottságában hivatkozik arra, hogy például Nagy-Britanniában nem vásárolható termőföld – mert az a Korona tulajdonában van, ez nem felel meg az igazságnak, a föld korlátozás nélkül vásárolható. A tévedés alapja, hogy a Crown Estate kezeli a monarchia, mint intézmény (a Korona) ingatlanportfólióját, ami természetesen nem az uralkodó személyes vagyona. Ebben a vagyonban vannak földek és épített ingatlanok egyaránt. Ezen kívül azonban a földforgalmazást nem korlátozzák olyan törvények, amelyek tiltják külföldiek vásárlásait. (Valójában nincs különválasztva a föld és az épített ingatlan forgalmazási szabályozása. Az viszont igaz, hogy 2015-től tőkejövedelmi adót kell fizetniük azoknak a külföldieknek, akik nagy-britanniai ingatlanjaikat haszonnal eladják. Az is igaz, hogy ennek az adófajtának a kivetése jelenleg diszkriminatív – csak hogy nem az uniós külföldiekkel szemben, hanem a brit állampolgárokkal szemben, ők ugyanis már most is fizetik ezt az adó-nemet! Ezt a kiskaput zárják most be tehát 2015-től.) Balczó többször is felelegeti saját, téves információját és arra párttársai is visszautalnak, tényként kezelik. (3)

Bár a Jobbik (meghiúsult) kezdeményezése a csatlakozási szerződés újratárgyalására a PERC-mutató rendszerében EU-főb besorolást kapna, azonban tekintettel arra, hogy a kormány olyan földtörvényt fogadott el, amely várhatóan nem állja ki az Európai Bíróság próbáját, a Jobbik részéről a „tárgyalásos rendezés” óhaja – még ha irreálisnak is tekinthető – egy fokkal pozitívabb, a kemény EU-szkeptikus besorolást érdemli ki. (3)

Bana Tibor a 2012-es költségvetés végrehajtásáról szóló törvény vitájában ismétli, hogy eddig Brüsszel érdekeit képviseltük itthon a fejlesztési politikában, amin változtatni kell, a magyar érdekeket kell Brüsszelben érvényesíteni. A kérdése – mit tett a magyar kormány azért, hogy a fejlesztési pénzeket a magyar érdekeknek megfelelően használják fel –, azt implikálja, hogy Brüsszel az uniós források hasznosításában ellentétes érdekeket

követ. A feltételezés, amely minden konkrétumot nélkülöz, kemény EU-szeptikus attitűdnek nyilvánul. (3)

Balczó nem ért egyet az EU pénzügyi érdekeit védeni hivatott Európai Ügyészség létrehozásával. Szerinte még nincs Európai Egyesült Államok, ahol az FBI-hoz hasonló nyomozó szervet kellene létrehozni. A célt elfogadja, de az eszközt nem, mert az szerinte elentétes az uniós alapszerződésekkel. Csakhogy az uniós alapszerződés 86. pontja az EU pénzügyi érdekeinek védelméről szól, amit minden tagállam elfogadott és ez a jogalapja adott esetben az ügyészi vizsgálatnak. A képviselő tehát egy általa konstruált EU felől minősíti jogtalan centralizációnak az ügyészség létrehozását. A tárgytól való elvonatkoztatás EU-főb kategóriának felel meg. (2)

Gaudi-Nagy Tamás az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságban a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló törvényjavaslat vitájában elmondja, hogy a Jobbik nem ismeri el az Európai Bizottság felülvéleményező jogkörét. A képviselő jogász, tehát pontosan fogalmaz: nem általában vonja kétségbe az uniós jog elsőbbségét, hanem a Jobbik egyszerűen nem fogadja el, hogy Brüsszel – akár a kormány megkeresésére – előzetesen véleményezzen egy törvényjavaslatot. Mivel a Jobbik fontos, elvi álláspontjáról van szó, érdemes rögzíteni ezt, egyúttal EU-főbként regisztrálni az uniós tagsággal ellenkező szemléletet. (2)

Az Európai Unió tagállamaival folytatott büntügyi együttműködésről szóló törvényjavaslat vitájában a képviselő említi, hogy a Jobbik általában nem fogadja el az EU-s együttműködést, de ez esetben kivételt tesznek. Például az ítéletek kölcsönös végrehajtását támogatják, mert ez magyar nemzeti érdek. Gaudi-Nagy az a la carte alapján, szelektív módon viszonyul a törvényjavaslatához – EU-pragmatikus. (6.)

Gaudi-Nagy a bírák nyugdíjkorhatárával kapcsolatban egyfelől elmondja, hogy azt miért bírálja pártja, másrészt nehezményezi, hogy az Európai Bizottságnak is hasonló az álláspontja, amikor „boszorkányüldözésének egyik fő oszlópa volt ez az ügy”. (3) A képviselő a polgári törvénykönyvről szóló törvényjavaslat vitájában megjegyzi, hogy a „fogasztóvédelem szinte az egyetlen terület, ami jó az EU-ban”, és bár ezt nem részletezi, azt még hozzáfűzi, hogy az uniós szabályozásnál még szigorúbb is lehet a nemzeti törvénykezés. Az igen pozitív uniós vélekedés csupán puha EU-pragmatikus besorolásának a Jobbik inkonzisztenciája az oka – lásd fentiek. (7)

Staudt Gábor a jogi segítségnyújtásról szóló törvény, valamint a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló II. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitáján álságosnak és gyalázatosnak titulálja az EU-t, mert az illegális bevándorlókat a hazai polgárokat megillető jogsegély ellátásban kell részesíteni. Azzal állítja szembe, hogy ha a devizahitelesek az állam magukra hagyta, nem kínált jogi segítséget, akkor miért kell a törvényellenesen Magyarországra érkezetteknek súlyos anyagi terhekkel járó ügyvédi segítséget nyújtani. Az összehasonlítás populista, az EU-val szemben kifejezetten ellenséges hangvétel, ráadásul azt a látszatot kelti, mintha a harmadik országbeli menekültekkel szemben a magyar eljárás megfelelő lenne, illetve figyelmen kívül akarja hagyni a hatóságok potenciális törvénysértését. A felvetés EU-főbnek minő-

sül. (2) Staudt kétségbe vonja az EU demokratikus jellegét is, mert Csehország derogációt kapott az Alapjogi Charta alól. Nem világos, hogy a lépés – amely legfeljebb a lisszaboni szerződés elfogadásakor vétőjogát így alkalmazó Prágát minősíti –, miért kérdőjelezné meg a többi tagállam közös szándékát az alapjogok rögzítésére. (2) a képviselő továbbá bírálja az Európai Bizottságot a Tobin-ügyben tanúsított passzivitása miatt. (Korábban –lásd Morvai Krisztina EP-szereplése – részleteztük az ír gázoló ügyében az uniós eljárás jogi hátterét.) a jogász képviselő nem veszi figyelembe a törvényi akadályokat, szándékos diszkriminációval – a magyar gyermekek sorsa nem érdekli Brüsszelt, a Nyugatot – vádolja az EB-t, ami kimeríti a kemény EU-szkeptikus magatartást. (3)

Staudt figyelmet érdemlő megállapítást tett 2013 július 4-én, amikor többszörösen is szembe megy pártjával. Egyrészt a Jobbik mindig azzal érvelt, hogy az embereket becsapták a 2003-as népszavazás idején, mert, ha kellő információk birtokában szavaztak volna, akkor elutasítják az uniós csatlakozást, ezzel szemben most azt mondja, hogy 2004 óta változott meg az EU, kiderült birodalmi jellege. Rádásul ezúttal is jövő időt használ, feltételes módban: „birodalmivá szeretne válni” Nos, a Jobbik általában azzal érvel, hogy egy egyszerű haszonelvű megközelítés is elegendő lenne annak bizonyítására, hogy Magyarország számára előnyösebb a kivülmaradás. „Annyiban szeretnék reagálni az előttem elhangzottakra, hogy mi nem azt mondtuk, hogy lépünk ki az Európai Unióból, hanem azt, hogy nem ehhez az Európai Unióhoz csatlakoztunk, amivé azóta lett az Európai Unió. 2004 óta alapvetően változott meg és birodalmivá szeretne válni a jövőben az Európai Unió.” a képviselő itt elfeledkezik róla, hogy éppen a 2004-es bővítés óta az új tagállamok is alakítják – pl. a Lisszaboni Szerződésben való részvétellel – az integrációt. (4)

Gyüre Csaba szerint a kormány nem az ellenzék, hanem az EU követelésére módosít a törvényeken. Kifogásolja, hogy a magyar jogalkotás szuverenitása veszélybe kerül, mert az uniós diktátumra változtatnak. „Nagyon sajnálom tehát azt, hogy nem az ellenzék véleményét veszik figyelembe, nem a saját társadalom megszólalásait veszik figyelembe, hanem az Európai Unióét – ez a legszomorúbb ebben.” a Jobbik minden esetben, amikor a magyar törvények az uniós szabályokba ütköznek, számon kéri a szuverenitást, gyakran még akkor is, ha a brüsszeli kifogás történetesen találkozik a Jobbik álláspontjával, elfeledkezve arról, hogy a Jobbik EP-képviselői részt vesznek az uniós kifogások alapját adó brüsszeli szabályok alakításában. (4)

Kiss Sándor az egészségügyi bizottságban bírálja az uniós források pályázati rendszerét, részint, mert a prioritásai szerint nem azonosak a magyar igényekkel. A kérdés azonban, hogy „jót tett-e az egészségünknek, hogy beléptünk az Unióba” – nem tűnik adekvátnak. Egyfelől a pályázat bírálata konstruktívna is tekinthető – az uniós források hatékonyabb, célirányosabb felhasználása – EU pragmatikus, (6) – másrészt viszont a konklúzió, a források megkérdőjelezése kemény EU-szkeptikus. (3) Gyenes Géza viszont attól fél, hogy a magukat Magyarországon gyógyíttató uniós betegek miatt a hazai betegek hátrányt szenvedhetnek, mert a külföldiek más színvonalú ellátásban részesülnek majd, mint a hazaiak, és ki is mondja, hogy kevésbé érdekli, hogy fordított esetben, a magyar betegek esetleges külföldi gyógykezelésük során ugyancsak más (jobb) színvonalú

ellátásban részesülnek. Vagyis – bár csak egy hipotetikus állapotról beszél –, szándékosan figyelmen kívül hagyja a szimmetrikus elbánást – a magyarok nyugati vélhetően magasabb színvonalú kezelése „kiválthatja”, hogy a külföldiek is jobb elbánásban részesüljenek Magyarországon. Kifejezetten EU-főb megközelítés. (2)

Bödecs Barna a fenntartható fejlődés bizottságában a Nemzeti Akkreditáló Testületet teljesen feleslegesnek találja, mert elveti az emisszió-kereskedést, de tudomásul veszi, hogy ezt uniós nyomásra kell felállítani, ezért a szavazás során tartózkodni fog. Puhaszkeptikus álláspont. (4)

Bertha Szilvia a foglalkoztatási és munkaügyi bizottságban nem ért egyet azzal a kétszülő uniós szabályozással, amely lehetővé tenné, hogy uniós állampolgárok hat hónapig keressenek munkát Magyarországon, amikor az állástalan magyar állampolgároknak már három hónap után közmunkában kell részt venniük. Csakhogy az uniós jogszabály-tervezet nem azt állítja, hogy a hat hónap alatt az államnak kell biztosítania álláskeresési segélyt. A képviselő kifejti, hogy nem is tartja kívánatosnak a külföldiek jelenlétét, arra pedig nem tér ki, hogy a munkaerő szabad vándorlása uniós alapszabadság, amelynek a magyarok is kedvezményezettjei. A félreértés akár jellemzőnek is tekinthető: a Jobbik szisztematikusan féloldalasan interpretál minden uniós kezdeményezést: felnagyítja Magyarország szempontjából esetleges kockázatokat, és elhallgatja a szóba jöhető előnyöket, így mérlege értelemszerűen mindig negatív lesz. A PERC I kutatásban már rámutattunk Bertha raszszista megnyilvánulására (bírált a roma-felzárkóztatási programot, mert az magyaroktól von el forrásokat), ez a felszólalása is egyértelműen EU-főb. (2)

Szilágyi György a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete feladatainak a Magyar Nemzeti Bank által történő átvétele kapcsán fejti ki: pártja nem fogadja el, hogy Európában az egy kormány, egy központi bank elv készül megvalósulni, és szerinte előbb utóbb az MNB-nek be kell olvadnia az Európai Központi Bankba. A feltételezés mondhatni eltér a tárgytól, bár az nem idegen a Jobbiktól, hogy ürügyet találjon (ez esetben kemény) EU-szkeptikus vélemény megfogalmazására. (3)

Volner János gazdasági és informatikai bizottság alelnökeként többször is markáns véleményt fogalmaz meg. Ezek két típusba sorolhatóak: a jegybanki függetlenséget érintik és a megszorító intézkedéseket előidéző brüsszeli béklyókat emlegetik. Miután a két véleményt sokszor ismétli, a kutatás során csak egy-egy alkalommal értékeljük pontszerűen. 2013.03.01-n Matolcsy György meghallgatásán Volner elmondta: „a Jobbik nem az a párt, amely a jegybank függetlenségének gondolatát jónak tartja, hiszen a jegybank függetlensége jelenleg az MNB-ről szóló törvény szerint azt jelenti, hogy Magyarország a gazdaságpolitikai eszköztárból nélkülözni kénytelen a monetáris politikai eszköztárat, hiszen azt az Európai Központi Bank birtokolja. Rögtön a jegybanktörvény legelején le van szögezve az, hogy csak az Európai Központi Bank adhat utasítást a magyar jegybank részére.” a megjegyzést nehéz aktuálpolitikailag értelmezni, hiszen a jegybank függetlensége adott helyzetben megkönnyítheti a monetáris célok érvényesítését, a forint stabilitásának megőrzése a jegybank elsődleges feladata. Az EKB eszköztára akkor lenne magyar szempontból releváns, ha Magyarország a monetáris unió tagja lenne, akkor valóban meg

lenne kötve a keze, jelen esetben azonban Volner felszólalása csak pártja euroszeptikus álláspontjának hangsúlyozására alkalmas. (3)

Volner másik véleményét például az államadósság-szabály átírásának vitájában fejti ki. Úgy véli, hogy az Európai Bizottság prociklikus gazdaságpolitikát kényszerít Magyarországra, vagyis nem teszi lehetővé, még ha lenne is igény rá, hogy gazdasági növekedés esetén a kormány tartalékolhasson, hogy amikor a költségvetés hiánya csak megszorításokkal tartható kordában, akkor az ne a növekedés túlzott visszafogásával járjon. A vád nem egészen áll meg. Az Európai Unió, az Európai Bizottság mindig is az anticiklikus gazdaságpolitikát szorgalmazta, más kérdés, hogy Magyarország uniós csatlakozása óta tavalyig a túlzott költségvetési hiány miatti eljárás alatt állt, ez eleve nem tette lehetővé a tartalékképzést. Az viszont tény, hogy Brüsszel, éppen a gazdasági növekedés érdekében, egyre több haladékot adott a kormányoknak a hiány mérséklésére. Vagyis nem igaz, hogy a konjunkturális ciklus idején Magyarország nem kapott kellő mozgásteret. A vád inkább tekinthető Brüsszel-ellenes hangulatkeltésnek, amely a PERC-skálán EU-főb minősítést kap. (2)

2013.01.17-én a Honvédelmi és rendészeti bizottságban Mirkóczki Ádám javasolja, hogy induljon társadalmi vita a halálbüntetés visszaállításáról, és cáfolja, hogy az nem egyeztethető össze az EU-tagsággal. „Balczó Zoltán frakcióvezető-helyettesünk, képviselőtársunk, aki az Európai Uniónak is korábban képviselője volt, elő is kereste azt a dokumentumot, amit most, elnézést kérek, nem tudok megnevezni, az Európai Unió nem tiltja a halálbüntetést, mindössze egy ajánlás van róla. Nincs olyan szerződés, nincs olyan dokumentum, ami kifejezetten tiltaná.” Tévedés. Az Alapjogi Charta kifejezetten tartalmazza a halálbüntetés tilalmát. Másrészt a képviselő megjegyzése ugyan igaz, hogy vannak az EU-nak a halálbüntetés eltörlésére vonatkozó ajánlásai, útmutatásai is, ezek azonban harmadik országokra vonatkoznak, amelyek tehát ilyen formában nem is lehetnek kötelező érvényűek. A Jobbik visszatérő gyakorlata, hogy programjának vagy akár csak közszájon forgó, népszerű, de közelebbről meg nem vizsgált téveszmék tételeire hivatkozik, mintha azok ismételtesének gyakorisága már bizonyosság lenne létezésükre. A halálbüntetés nem egyeztethető össze az uniós tagsággal, a tagság koppenhágai politikai feltételei között is szerepel a halálbüntetés eltörlése. (3)

Baráth Zsolt az Ifjúsági, szociális, családügyi és lakhatási bizottságban a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosításának vitájában kérdezi: „Milyen alapú, és jó szándékkal úgy mondom, hogy nem megfontolatlanság, hanem milyen alapú megfontoltság rejtőzik a mögött, illetve milyen kormányzati szándék a mögött az előterjesztés mögött, hogy a magyarországi hajléktalanokkal szemben prioritást élveznek a menekültek, az EU-s elvárásokon kívül?” – a kérdés két, egymástól független problémát – a hajléktalan-ellátást, és a menekültügyet – kapcsol hamis oksági láncolatba. (3)

Novák Előd a kulturális és sajtóbizottságban felvetette, hogy az EU nyilvánítsa február 11-et a becsület napjává, emlékezzen meg a magyar és német áldozatokról, akik a budai várból kitörve akadályozták, hogy a szovjetek egész Európát megszállják. Ez nyilvánvalóan a történelmi tények figyelmen kívül hagyásával operáló provokáció, amely összeegye-

tethetetlen az EU alapértékeivel. (1) Novák más alkalommal nehezményezi, hogy a média-törvényt az Európai Bizottság vizsgálja az országgyűlés illetékes bizottsága helyett. (A kettő persze nem zárná ki egymást.) a brüsszeli kompetenciák elvi elutasítása kemény EU-szkeptikus. (3) a képviselő tiltakozik az „EU-forrás” kifejezés ellen is, mert valójában az „saját forrás”. Novák fogalmi zavarai – jobb esetben – tudatlanságból származnak, rosszabb esetben szándékos csúsztatások: „arról szól az Európai Unió, hogy kiviszik innen, vagy épp be sem szedhetjük azokat a vámbevételeket, amelyeket aztán az Európai Unió bürokratikus rendszereiben megforgat, egy részét visszaadja a tagállamoknak, és ezért adjunk hálát, óriásplakátozzuk ki, hogy mi minden alakulhatott meg uniós forrásból. Persze munkahelyteremtésre nem költhetjük, és sok mindenre nem költhetjük, tehát még meg is szabják, hogy a saját pénzünket mire költjük, vagyis a saját pénzünk egy részét, hiszen nem mindet kapjuk vissza.” (3) Ellenzi Novák azt is, hogy a magyar távközlési piacot három külföldi cég uralja, mert azt eredményezi, hogy az EU-ban nem az életszínvonalhoz, hanem csak az árakhoz van felzárkózás, drága az internetes előfizetés. Impliciten a hazai cégek piacra jutását szorgalmazza, ami a PERC skálán következetesen kemény EU-szkeptikus minősítést kap. (3) Novák el akarja távolítani az EU-zászlót a parlamentből és a bizottsági ülésteremből is, mint Magyarország szuverenitása korlátozásának jelképét. A törekvés a skálán EU-főb minősítésű. (2)

Varga Géza cáfolja a mezőgazdasági bizottságban, hogy a Jobbik álláspontja szerint az Európai Unióból ki kell lépni: „a párt azt mondja, hogy bizonyos tételeket újra kell tárgyalni és, ha nem enged az EU, akkor kell távozni”. Az igazság persze, hogy mindkét álláspontra van példa, a képviselők habitusában van különbség, előfordul a zsigeri elutasítás, amely érzelmileg is ellenségesen közelít az integrációhoz, és létezik a hazonelvű megközelítés. Varga álláspontja az EU-főb és a kemény EU-szkeptikus között ingadozik, de az előbbihez áll közelebb, mert ugyan a tárgyalásos utat javasolja, de a kilépési opció nem a kompromisszum irányát jelzi. (2) Varga a sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések vitájában összefüggést említ az ágazat 2004 óta tartó hanyatlása és egyes KAP-tényezők között, a hangsúlyt pedig a magyar érdekek intenzívebb képviselésére helyezi, tehát a tárgyalásos szintre – a vélemény racionális, tárgyszerű összefüggésekre mutat rá, amelyek orvoslása, a magyar érdekek megjelenítését nem egyoldalú követeléssel, hanem hasonlóan ész-érvek képviselésével képzelel el. (6)

Volner János egyes mezőgazdasági terményekre bizonyos esetekben garantált felvásárlási árakat írna elő a nagy élelmiszer-áruház láncok számára. A javaslat egyértelműen sérti az uniós versenyszabályokat. (2)

Varga Géza szerint az EU mezőgazdasági támogatásai azt a célt szolgálják, hogy az alapanyagot, mint a gyarmatokon, állítsuk elő, „viszont a magyar mezőgazdaság kénytelen elviselni az áruk szabad áramlása miatt beáramló feldolgozott élelmiszereket”. Azt állítja, hogy az 500 milliárdos támogatás ront a magyar mezőgazdaság szerkezetén, amivel „megvásárolnak bennünket”. A magyar mezőgazdaság jobban járna, ha nem az uniós keretek között működne. A képviselő – aki egyébként ellentmondásba keveredik az uniós agrártámogatásokat keveslő párttársával – arra nem tér ki, hogy miért nem volt versenyképebb a magyar agráripár a csatlakozás előtt. (2)

Magyar Zoltán a mezőgazdasági miniszter éves meghallgatásán: „Brüsszellel szemben a szabadságharcot hiányoljuk földkérdésben” megjegyzése az ismert jobbikos pozíció. (2)

Varga Géza üdvözlí, hogy a bolgár parlament egyoldalúan meghosszabbította a földmoratóriumot 2020-ig, felrúgva az uniós csatlakozási szerződést, ez volna a járható út Magyarország számára is. (Valójában Bulgária nem hosszabbította meg a földmoratóriumot, hanem határozati javaslatot fogadott el, amely felszólítja a kormányt, hogy vizsgálja meg a kérdést és tegyen jogi lépéseket.) (2)

A jobbikos Németh Zsolt a külügyi bizottságban az Európai Unió szomáliai kiképző missziójában nem támogatja a magyar szerepvállalást – 3 kiképzőtiszt kiküldése – mert nem látják a magyar érdekeket. (3) Ugyanott Gyöngyösi Márton az Európai Unió nem értékelvű, hanem érdekelvű politikát folytat, ami az arab tavasz által érintett országokban következetlenségekhez vezetett. Kétségre vonja az EU közös külpolitikái, a demokráciát támogató céljait, politikáját. (3) a képviselő a szomáliai misszió magyar részvételéről úgy véli, hogy ott Magyarország nyugati, európai uniós érdekekért van jelen, amit a Jobbik nem tud támogatni, mert nem látja benne a magyar érdekek kifejeződését. A PERC skálán ez EU-főb minősítést kap, mert lényegében megkérdőjelezi Magyarországnak az integrációban betöltött helyét, szolidaritását a közösséggel, a közösségi célokkal. (2)

A Jobbik módosító indítványt kívánt beadni a Lisszaboni Szerződés írországi megszavazása alkalmából, ismét a földtulajdonlás ügyében, Gyöngyösi védelmébe veszi az indítványt, megismételve pártja álláspontját, hogy az új tagállamokat hátrányos megkülönböztetés érte, amikor az csatlakozási szerződésükben a föld a tőke szabad áramlásának jogfejezetébe került, aminek a korrigálására a Lisszaboni Szerződés kínált volna alkalmat. (3) Gyöngyösi továbbá úgy látja, hogy az EU gazdasági, fiskális és monetáris politikájában uniformizálási zajlik, ami előrevetíti a politikai unió jövőképét, amit a Jobbik nem támogat, másféle EU-ban képzelel el Magyarországot helyét. (4) a szélsőjobb honatya az EU keleti partnerségi politikáját is bírálja, mondván, az a válság óta kiürült és ezért az EU magát hibáztatja, hogy a létrejött úrbe Oroszország bevonul. Figyelemreméltó vélemény, hiszen a Jobbik általában éppen az orosz viszony felértékelését, újragondolását szorgalmazza, itt viszont árnyaltabban fogalmaz és nem kérdőjelezi meg Magyarország helyét az euroatlanti integrációban. (5)

Az oktatási bizottságban Farkas Gergely rámutat, hogy a magyarok idegennyelv-ismereete az EU-ban a legutolsók között van, javasolja, hogy az állam vállalja át a nyelvvizsga díját. Az uniós rangsor javításának igényét a PERC-skálán EU-pragmatikus jeggyel értékeljük. (6)

Nyikos László, a számvevőszéki és költségvetési bizottság elnökeként megjegyzi, hogy még az EU-ban is szokatlan a magyar kormány gyakorlata, vagyis a költségvetési sarkszámok túl korai meghatározása. Az EU, mint pozitív referencia, meglehetősen ritka a Jobbik érvrendszerében. (7) Nyikos ismét uniós gyakorlatra hivatkozva bírálja, hogy Magyarországon gyakorlatilag több állami költségvetés létezik. (7) Hasonlóképpen, az-iránt érdeklődik, van-e nyugati példa az állam intézményi garanciavállalására. (7) Majd pedig kijelenti: a Kehi összekeveri az állam hatalmi funkcióját az ellenőrzési funkcióval, csakis hatalmi szerepet tölt be, nem az állam, hanem a kormány akar benyomulni, abszurd-

nak nevezi, „Európában nincs olyan torzszülött, mint a Keki”. (7) Nyikos László ugyanakkor bírálja a kormány költségvetés-benyújtási eljárását, majd megjegyzi, hogy a britek példájára nálunk is nem az Európai Bizottságnak, hanem a saját nemzeti parlamentnek kell megfelelni először. Ez utóbbi szembeállítás EU-pesszimizta megnyilatkozás. (5)

Z. Kárpát Dániel olyan gazdaságpolitikát kér számon a kormányon, amely függetleníti Magyarországot a „multinacionális futószalagtól”, amely a magyar mutatókat a német gazdaságtól teszi függővé, egyúttal kíváncsi arra, hogy milyen stratégia mentén készül a kormány az uniós fejlesztési pénzek nagyobb hatásfokú – „tisztességes forrásmennyiség” lehívására. (4) Novák Előd a kormány szemére veti, hogy a Jobbik javaslatára nem foglalkozott a reklámadóval, csak uniós nyomásra. (4) Nyikos László pedig az igazságügyi tárca képviselőjétől kérdezi, hogy az EU-ban másutt is vizsgálhatja-e a számvevőszék a pártok választási költségezését, mint azt a kormány javaslata tartalmazza –nem derül ugyan ki, hogy ezt negatív vagy pozitív értelemben kérdezi, de a „kitekintési”, tájékozódási szándék puha EU-pragmatikus. (7) a költségvetési bizottság jobbikos elnöke azt is kifogásolja, hogy a jegybanki törvényben az szerepel: az MNB utasításokat fogadhat el az Európai központi Banktól, miközben a Bank of England vagy a Deutsche Bundesbankról szóló törvényben szerinte ilyen nincs. (3) Nyikos, aki egyébként a Számvevőszék alelnöke volt 2001-ig, a bizottságban kétségbe vonja a hivatal egyik uniós irányelvre történő hivatkozását: „Az EU-irányelvet tisztелеm, de még jobban tisztелеm a szakmai szabályokat és a józan ésszt”- jelenti ki. A Jobbik általában nem szokta tisztelni az uniós irányelveket, így a korrekt, szakmai megközelítés nem tekinthető EU-ellenesnek. (7)

A párt 55 szakbizottsági megnyilvánulását mérlegeltük, amelyek átlaga 3,6, azaz átmeneti a kemény és puha EU-szkeptikus között. Mivel a Jobbik átlagos PERC-teljesítményét nagy számú, aktív politikusa közül gyakorlatilag csak egyetlen személy, Nyikos László relatív unióbarát megnyilvánulásai húzták a két fokozat középpértéke fölé, egy fél pontot levonva a Jobbik országgyűlési bizottsági PERC-indexét a kemény EU-szkeptikus (3) kategóriában állapítjuk meg.

Felszólalások az Országgyűlés plenumán

„Brüsszel már megint beleszól”

A Jobbik képviselői jóval nagyobb aktivitást mutattak a 2010-2014 közötti parlamenti ciklus második felében, mint a PERC- 1 kutatás által felölelt periódusban. Ennek okait részletesebben elemezzük a Jobbik értékelésének összefoglalásában, most csak annyit jegyzünk meg, hogy a képviselők durván fele fogalmazott meg a plenáris felszólalások során az uniós politikákkal összefüggő véleményyt. Gaudi Nagy Tamás önmagával és általában frakciójának gyakorlatával kerül ellentmondásba, amikor a Büntető Törvénykönyv módosításának vitájában kijelenti: „Mi általában nem szoktuk támogatni az európai uniós jogszabályok magyarországi átültetését, de, ha értékes vagy védendő és valóban, a nemzet számára is hasznos és fontos szempontot tartalmaz, akkor igen.” a hozzáállás ezért az EU-pragmatikus minősítést kapja. (6) a PERC-1 már rámutatott arra, ami a PERC-2-ben is

előfordul, hogy hiába egyezett meg olykor a Jobbik követelésével az Európai Bizottság álláspontja, a képviselők inkább feláldozták retorikájukban saját véleményüket, és nehezményezték, hogy „Brüsszel már megint beleszól”. Volner János „A kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról” szülő általános vitán közli, hogy az EU mondta tollba a jegyvibránról szülő törvényt, és az Unió okozza a magyar ipar haldoklását. Itt az EU, mint általános bűnbak bukkan fel, ami a PERC-indexben EU-főb (2) kategória. Volner így folytatja: „Addig, amíg még előfordulhat az, ami jelenleg is előfordul az adórendszeren belül, hogy egy multinacionális vállalkozás kifizeti a társasági adót, és utána letudta a saját maga részéről az adófizetési kötelezettségeket, ezt a pénzt tisztán kiviszi az országból és elköltheti a saját anyaországában, ezzel szemben a magyar vállalkozás háromszor-négyszer akkora adóterhet kénytelen fizetni adott esetben, hiszen a magyar vállalkozást osztalékadó is terheli, amit ki kell fizetnie a magyar költségvetés számára.” a felszólaló tehát azt a látszatot kelti, mintha a multi versenyelőnyhöz jutna, mert megússza az osztalékadót. Ez azonban nincs így, hiszen ott adózik, ahol az adminisztrációs központja van. Mivel ez az adózási rendszer ugyanígy vonatkozik egy külföldön aktív magyar cégre is, az állítás nyilvánvalóan kemény EU-szkeptikus (3).

Balczó Zoltán, a Jobbik frakcióvezető-helyettese kommentálja az Országgyűlésben a Jobbik részéről az Európai Bizottság elnöke, José Manuel Barroso 2012 szeptemberi beszédét az EU jövőjéről, amelyben az elnök az integráció föderális szerkezete mellett foglalt állást. Balczó szerint ezzel vége a „lopakodó eurodiktatúrának”, mert Barroso beismerte igazi célját, Brüsszel „nyílt birodalomépítésbe” kezd. A képviselő felszólítja a kormányt, hogy határolódjon el a gondolatától, mert a föderációban a tagállamok elveszítik szuverenitásukat, továbbá nem egyenlő országoként vesznek részt benne, a periféria országai szerint már ma is gyarmati helyzetbe kerültek, és népszavazás kiírását követeli arról, hogy akarja-e a magyar nép a föderációt. (Arról nincs szó, hogy ez utóbbinak mi is az aktualitása, hiszen Balczó hivatkozik Angela Merkel prágai beszédére, amelyben a német kancellár 20-25 év elteltével véli megteremthetőnek az Európai Egyesült Államokat). Balczó ezúttal nem magáról a tagságról követel népszavazást, csupán a föderációról, így ezt a kijelentését EU-pesszimistának tekinthetjük. (5)

Balczó kifejti egyébként azt is, hogy szerinte az uniós tagság alternatívája Magyarország számára az Európai Gazdasági Térséghez való csatlakozás. Ezt korábban még nem vetette fel a Jobbik, csupán az unióból való kilépésről beszélt. Mivel a képviselő nem teszi hozzá, hogy az Európai Gazdasági Térség nem unión kívüli tagállamai nem részesülnek az EU felzárkóztató alapjaiból és agrártámogatásaiból, a tőke vagy a munkaerő mozgásának szabadságát, valamint az egységes piacra vonatkozó valamennyi közösségi szabályt viszont ugyanúgy érvényesíteniük kell, mint a jelenlegi uniós tagállamokban, a követelés megtévesztő jellegét is számításba vettük (3). Eszmefuttatását Balczó a következőképp zárja: „Éppen ezért míg e népszavazás lehetősége megnyílik, a Jobbik a mai napon benyújt, illetve várja az aláírásokat egy olyan politikai vitanap megrendezéséhez, amelynek a címe „Nemzetek Európája vagy Európai Egyesült Államok”. A vitanap felvetése konstruktív, még ha célját nehéz is volna osztályozni, hiszen az egyik része nem aktuális, a másik része homályos. (5)

A Jobbik plenáris felszólalásainak igen nagy része – EU-s vonatkozásban – a magyar termőföld külföldi megszerzésének korlátozását követeli. Célszerűnek kínálkozik a föld-törvénnyel kapcsolatos jobbikos felszólalások egy részét csokorba gyűjteni.

Novák Előd például nemzeti konzultáción tenné fel a kérdést: „Egyetért-e a magyar nép azzal, hogy a kormány a termőföld magyar tulajdonban tartása érdekében az Európai Uniónál kezdeményezze Magyarország csatlakozási szerződésének módosítását. Hiszen látható, hogy az EU-n belül a magyar földet nem tudjuk, nem tudják, nem akarják megvédeni”. Ez az álláspont egyértelműen kemény EU-szkeptikus. (3) Nyikos László ugyanakkor mintha nem lenne tisztában pártja fő elvével: „Magyarország, mint az Európai Unió tagállama, átveszi az európai joganyagból, az *acquis communautaire*-ből azokat a szabályokat, amelyeket mint tagállamnak kötelessége átvenni. Ezzel nincs is semmi probléma. Ha tagja vagyunk egy klubnak, akkor illik a klubszabályokat önmagunkra nézve kötelezőnek tekinteni, és a szabályokat átvenni, adaptálni a hazai joganyagba.” Ez a PERC-skálán puha-pragmatikus(7) megközelítés. Nyikos így folytatja: „A már felsorolt, kötelezően átveendő európai jogszabályok, tehát a rendeletek, az irányelvek és a döntések kötelezőek, azonban azt mondja az alapszerződés, hogy a nemzeti hatóságokra hagyja, bízva ez a bizonyos alapszerződés-cikkely az átvétel megfelelő formájának a kiválasztását és módszereinek a meghatározását.” Nyikos László e megjegyzése nem a brüsszeli bürokrácia szokásos jobbikos szapulása, hanem tulajdonképpen egybe vág az Európai Bizottságnak a fölösleges adminisztrációs terhek leépítésére irányuló céljával. (7)

Ezzel a szellemmel gyökeresen ellentétes Gyüre Csaba felszólalása: „Amivel mi meszszemenőig nem értünk egyet, amikor az Európai Unió vagy valamelyik bizottság, a Veleencei Bizottság vagy az Európai Bizottság szól bele a magyar jogalkotásba, és próbálja abba az irányba kényszeríteni a kormányt és ezen keresztül a parlamentet, hogy nekik megfelelő törvények szülessenek, illetve hát az európai egységes jogrendszerbe illő... – ahogy ezt szépen meg lehet fogalmazni; amivel mi nem értünk egyet, hiszen a nemzet szuverenitását az fejezi ki, ha ez a parlament fogja meghozni azokat a törvényeket, amelyeket ebben az országban alkalmazni kell, és bizony ne az Európai Unióból, ne Brüsszellel dik-tálják, hogy milyen törvények szülessenek Magyarországon.” (2) Ezzel némi ellentmondásban, Gyüre később elismeri, hogy történetesen azonos állásponton van Brüsszellel, ahol szintén bírálták a magyar kormány jogi önkényeskedéseit: „Mind az Európai Unió jelzései alapján vagy a Bizottság jelzése alapján vagy az Alkotmánybíróság jelzése alapján derül ki az, hogy egy-egy jogszabály nem jó. (7)

Z. Kárpát Dániel a postai liberalizációról szóló uniós jogszabály kapcsán támadja az Európai Bizottságot, és szót emel az állami monopólium fenntartása mellett: „Itt tehát egy olyan érdek-összeütközésről beszélünk, ahol Brüsszel azt követeli, hogy szabadítsák fel ezt a piacot teljes egészében. Nyilván Magyarország, ha épeszű, akkor ragaszkodik a saját jól működő állami cégéhez, ugyanakkor más európai országok pedig meg tudták oldani azt, hogy Brüsszellel nagyon sokáig vitakoztak, de végül mégis bebetonozták a saját társaságukat. Magyarországnak is ezt kellene tennie. Ennek nyomát sem találjuk.” (3)

Kepli Lajos értetlenül áll az emissziókereskedés uniós szabályozásával szemben, azt feleslegesnek tartja, mert a többi nemzetközi szereplő nem követi a korlátozásokat. Elvi okokból támadja, mint „uniós diktátumot, ... amely a magyar ipar megnyomorítása”. Úgy véli, tudományosan nem bizonyított, hogy a széndioxid kibocsátás a felelős a klímaváltozásért. Ez szerinte tudományos kérdés, amellyel nem az országgyűlésnek kell foglalkoznia. Kijelenti: „Egy olyan szintű rendszert épített ki már az Európai Unió erre a globális klímaváltozás jegyében, ami valóban az Európai Unió országai, köztük Magyarország megnyomorítására szolgálhat, és amiből nekünk nem szabad kivennünk a részünket.” (2) a képviselő ugyanakkor az energiahatékonyság növelését célzó uniós törekvésekkel egyetértene – ha azok nem Brüsszelből érkeznének: „Ez nagyon szép zöld köntösbe van öltöztetve, de valójában ez egy kereskedelmi rendszer, a lényege az emisszió-kereskedelem, a piacosítás, a tőzsde és a szennyezési kvóták árverése. Ez a mi szemszögünkben nézve, a mi szempontunkból nem szolgálja a környezetvédelem érdekeit. Azonban a Jobbik Magyarországért Mozgalom elkötelezett a magyar energiaipar hatékonyságának javítása érdekében, elkötelezett a magyar ásványvagyon és a magyar lehetőségek felhasználása és alkalmazása terén az energiaiparban és az iparban úgy általában. Tehát azokat a javaslatokat mindig is támogattuk, és támogatni is fogjuk, amik erre vonatkoznak, ezt az európai uniós diktátumot nem tudjuk támogatni.”. A felszólalás azt tükrözi, hogy Kepli pártja környezetvédelmi szakértőjeként elutasítandónak tartja az emisszió-kereskedést, viszont elismeri, hogy a környezetbarát energetikai célok helyesek, csak éppen hiányolja az ösztönzőket – éppen azt a rendszert, amelyet az EU is szorgalmaz.. (2).

Balczó Zoltán a földtörvény vitájában a külföldiek termőföldszerzésének tilalmát akarja elfogadtatni az Európai Unióval, és ha ez nem történik meg, akkor szerinte csak az EU-ból való kilépés marad, mert „az állami szuverenitás megtartásáról van szó”. Balczó szerint ugyanis ha egy ország nem tudja megőrizni a föld tulajdonát, akkor elveszíti szuverenitását. Az agrárszektor ilyen mértékű túlértékelése, és a termőföldnek, mint speciális áruformának a tagadása olyan ellentmondásokhoz vezet, amely megkérdőjelezi az uniós alapszabadságokat. A problémakör uniós kilépési ürügyként való felvetése EU-főb megnyilvánulás (2)

Varga Géza ugyancsak a földtörvény kapcsán azt állítja, hogy a magyar gazdák helyzete sokkal rosszabb ma, mint volt a hét éves moratórium idején, – elfeledkezve arról, hogy a 2004-ben indult hét éves földmoratóriumot 2011-ben három évvel meghosszabbították, ami alatt a magyar gazdák jövedelemtámogatása elérte az uniós gazdák szintjét – azt is állítva, hogy a moratórium lejártával a hazai gazdák rosszabb feltételekkel tudnak a földpiacon érvényesülni. (5) Varga egyébként párhuzamot von, hogy a magyar gazdák nem voltak képesek termőföld vásárlására Dániában, Franciaországban, Ausztriában. Mindez számára – aki eltekint attól, hogy magyar állampolgárok ugyanakkor termőföldet szereznek például Romániában – a kétsésséges EU létezésének és annak bizonyítéka, hogy Magyarország alávetette ennek a helyzetnek. (2)

Magyar Zoltán viszont mintha megfeledkezne a jobbikos alapvetésről, maga is elcsodálkozik, hogy a fiatalok földhöz juttatásában uniós politikákra hivatkozik: „Ebben a ki-

emelt agrárpolitikai kérdésben az EU-politikák által is támogatott részeket kellene előtérbe helyezni – csak hogy a sok kritika mellett most dicsérjem is egy kicsit az Uniót” – mondja. (7)

A földtulajdon-problematika kapcsán Bana Tibor is az EU-ból való kilépésben látja a megoldást, de a nyugat-európai gazdasági kapcsolatokat nem adná fel. Hogy ezt mégis milyen szerkezetben képzei el, és a kilépésnek milyen hátrányai lennének, arról nem beszél: „Bizony azt kell mondanunk, hogy nem marad más hátra, mint a Közösség elhagyása az Európai Unióból való kilépés. És ez, hozzáteszem, mindent mérlegre téve egyáltalán nem jelentené azt, hogy mi fel kívánnánk adni nyugat-európai gazdasági kapcsolatainkat, ezeket mindenképpen meg szeretnénk tartani, de végre valóban a keleti nyitás, a keleti fordulat jegyében kellene folytatni külpolitikánkat, és fel kellene hagyni azzal a káros, egyoldalú euroatlanti függéssel, ami az elmúlt húsz-egynéhány évben jellemezte a magyar politikát. Ugyanis azt gondoljuk, hogy ez tudná előbbre vinni az országot, és ez tudná jobb helyzetbe hozni a magyar vidéket, és a magyar mezőgazdaságot is ilyenformán tudnánk előbbre vinni” (2)

Z. Kárpát Dániel ugyanezt a kérdést feszegeti: egyrészt népszavazást sürget a tagságról, továbbá egyes fejezetek újratárgyalását, de valójában a cél a kilépés. A következőket mondja:

„...maradjunk az Európai Gazdasági Térségben, de a politikai unió bilincseit önként ne vegyük magunkra, hiszen őseink több mint ezer évig nem azért harcoltak a szabadságunkért, hogy ezt most bárki feladja. Önöket sem hatalmazta fel senki arra, hogy ezzel a szabadsággal játsszanak.” (2)

Németh Zsolt a minősített adatok kicseréléséről illetve védelméről szóló uniós megállapodást utasítja el, a Jobbiktól megszokott okokból. Mint kifejti, nem magyar nemzeti, hanem az Európai Unió érdekéről van szó, de közben azzal érvel, hogy nem tudjuk, melyek ezek az érvek, mert az EU maga sem tudja, maga is vitázik róla. A Jobbiké után a Fidesz-kormány „keleti nyitás” politikáját üdvözölve pártja nevében elutasítja, hogy az EU döntsön arról, milyen magyar adatokat ad ki harmadik országnak, mert ez kiszolgáltatott helyzetbe sodorja az országot, és hivatkozik David Cameronnak a brit tagságról szóló népszavazási tervére, illetve – elrettentésül – egyes tagállami vezetők föderális elképzelésére. (3)

Staudt Gábor a földtörvény vitájában nehezményezi, hogy a magyar kormány nem lépett föl erőiesen az Európai Unióval szemben, mert lett volna módja arra, hogy a földtulajdon kérdését kivegye a csatlakozási szerződésből. Szerinte még ma is megvan az uniós alapszerződések biztosította jog, hogy a tőke szabad áramlása fejezetből kivegyék a földet... (3)

Korondi Miklós kivételesen dicséri az EU-t a kutya-chip miatt, a 2013 január 1-én hatályos uniós előírás értelmében ugyanis a kutyákat el kell látni a chippel, amit a képviselő helyesel. (7)

Dúró Dóra szapulja az EU-t a kivándorlások miatt, mondván, az eltérő bérszínvonalat kihasználva a nyugat-európai országok elcsábítják a magyar fiatalokat. Nem világos, hogy

a jelenség, a brain drain leírásán kívül mi a képviselő célja. „Valahogyan Magyarországnak kezelni kell” – mondja, de hogy pontosan milyen eszközökkel, azzal Dúró adós marad. Az érveket mellőző, pusztán unióellenes hangulatkeltés EU-fób (2).

Apáti István sajnálkozik, hogy „béklyóba vagyunk kötve”, mert Magyarország nem dönthet a halálbüntetés visszaállításáról. „Mennyire független ez az ország, hogy akár állami beruházásokkal, akár halálbüntetéssel vagy akár tűzifaárával kapcsolatban brüsszelita önkénynek, brüsszelita előírásoknak vagyunk kitéve?” – teszi fel a kérdést. Mivel Magyarországot a halálbüntetés ügyében két nemzetközi egyezmény köti (az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló római egyezmény, és az ENSZ polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya – előbbi 1993-ban ratifikálta az országgyűlés, utóbbi 1995-ben), az egyezmények felmondását azonban az uniós szerződés nem teszi lehetővé, ezen valóban csak az EU-ból való kilépéssel lehetne változtatni. (2)

Kepi Lajos az uniós hulladékkezelési rendszer meghonosítását kárhoztatja. Az EU-támogatásból kialakított regionális hulladéklerakókhoz fenntarthatatlanul nagy ellátási körzeteket rendelnek, ami egyrészt lehetetlenné teszi a szelektív hulladékgyűjtést másrészt drágítja – állítja a képviselő. A szakpolitikai bírálat ebben a formában, európai szintű megoldási javaslat híján pusztán EU-pesszimista (5) megnyilvánulás.

A PERC-mutatón a Jobbikos képviselők országgyűlési plenáris felszólalásaiból értékelt 26 tétel PERC-értékének átlaga 3,8, ami puha EU-szkeptikus kategóriába tartozik (4).

Megnyilvánulások a médiában

„Ígéretesebb lenne egy lengyel-magyar-horvát államközösség”

Hasonlóan a PERC-1-hez, a Jobbik média-megjelenésében a parlamenti ciklus második felében is jellemzően csak a párt prominensei jutottak szerephez. Ami azonban döntően megváltozott, az a „mainstream” sajtó hozzáállása, mindenekelőtt a jobboldali lapok készsége arra, hogy közvetlenül forduljanak a Jobbik vezetőihez, felületet kínálva nézeteik kifejtéséhez. Elsősorban a Magyar Nemzet brüsszeli tudósítója tölt be ebben kiemelt szerepet, nemcsak a párt EP-képviselőinek, de a többi vezető megszólaltatásában is. Feltűnő, hogy ezeket az anyagokat kivétel nélkül átveszi a kuruc.info és a Barikád. A Jobbik médiafrekventáltsága ugyanakkor meglehetősen alacsony, mert a pártot említő cikkek túlnyomó többsége tudósítás, a parlamenti felszólalások visszaidézése, viszont elenyésző a kommentár, interjú vagy elemző írás. Az alábbiakban természetesen utóbbiakra szorítkozunk, ügyelve az ismételések szűrésére is.

A párt elnökével, Vona Gáborral készült interjúk általában következetesen a Jobbik két-három európai uniós „alapvetése” körül forognak, mint a földkérdés, a népszavazás az uniós tagságról és a hazai kvk-k helyzetbe hozása. A Magyar Hírlapban 2013 július 23-án megjelent interjúban Vona ismételten elmagyarázza, hogy szerinte az ország előtt két lehetőség áll: vagy az alaptörvényben tiltja meg a külföldiek földszerzését – ami szerinte egyet jelentene az uniós tagság felmondásával –, vagy a csatlakozási szerződés módosításának kiharcolása.

„Arra kellene hivatkoznunk, hogy hazánkban a föld olyan alapérték, amelyről nem mondhatunk le, azt nem tehetjük piaci eszközzé. Erről a kérdésről népszavazást kezdeményezünk” – mondja a pártelnök, lényegében azt üzenve, hogy a párt valódi szándéka a tagság felmondása, hiszen minden áron a népszavazást szorgalmazza, hol közvetlenül a tagság, hol a külföldiek földtulajdonlása lenne a kérdés, utóbbi aztán a párt könnyebben fordíthatna le uniós-ellenességre, illetve alapszerződésbe ütközőnek. (2)

Az EP Tavares-jelentését Vona az ország belügyeibe való beavatkozásnak nevezte. Szerinte azonban az Európából érkező támadások nem a rezsiszökkentésről, de nem is a demokráciáról szólnak, hanem mindez „szimpla hatalmi harc” a nemzetközi kapcsolatait is használó hazai jobb- és baloldal között. Vona élesen kritizálta az uniót, és továbbra is úgy látja, hogy népszavazást kellene tartani a tagság felülvizsgálatáról. (2)

A Magyar Nemzet 2013 október 24-i számában a Jobbik elnöke 16 pontban gyűjtötte össze programjuk, a magyarság megmaradásának alapjait. Ezek közé sorolta az államadoosság újratárgyalását, a távolmaradást az Európai Egyesült Államoktól, a cigányság „indokolatlan népességgrobbanásának megállítását”, a keleti nyitást, a halálbüntetés visszaállítását. Az uniónak úgy üzent: „minden piszkos kezét, amely a magyarok földje után nyúl, el fogunk törni”. (2)

Vona a Magyar Nemzet, 2013 október 3-án megjelent „Monarchizmus vagy nacionalizmus?” című írásában leszögezi, hogy Magyarországnak nincs jövője ebben az Európai Unióban – Ígéretesebb lenne egy lengyel-magyar-horvát államközösség. Vona szerint, bár a külső és belső körülmények miatt nincs esélye annak, hogy Magyarország államformája királyság legyen, de ő személy szerint támogatná, mint monarchista szemléletű történész, aki szerint a visegrádi négyek regionális együttműködése erőltetett. A Szlovákiát a térképről lényegében levenni szándékozó pártvezető szerint „ígéretesebb a lengyel-magyar-horvát államközösség, a tengertől tengerig tengely megvalósítása”, és újfent megállapítja, hogy „Magyarországnak nincs hosszú jövője ebben az Európai Unióban.”. (2)

Bár Vona a kuruc.info-nak adott interjújában (<http://kuruc.info/r/6/107638/#1ixz2ugWV2RKw>) 2013. feb. 6.) nem tér ki pártja Európa-politikájára, érdemes utalni egy-két olyan válaszára, amelyek az európai értékekre vonatkoznak. Például arra a kérdésre, hogy mit változtatna hatalomra kerülése esetén „ezen a demokrácián”, Vona válasza: „Értékelvű államban gondolkodunk, ahol a kötelesség és az érdem megelőzi a jogokat”. Ugyancsak érdekes, hogy arra a kérdésre, mit tenne, ha kiderülne, hogy zsidó származású, egyrészt rasszista választ ad: „hiszek az akarat erejében, az embert nem a származása ítéli meg”, másrészt lemondana a pártelnökségről és tanácsadóként segítené tovább a Jobbikot.

Vona a Magyar Nemzet 2014. január 28-i számában cáfolta, hogy konfliktus lenne a Jobbik és Morvai Krisztina között, és ezt alátámasztandó bejelentette, hogy ismét a képviselőnő vezeti majd a párt EP-listáját. Morvai nem tagja ugyan a Jobbiknak, ám független minőségben is „nemzeti jogvédőként” politizál Brüsszelben, és azt képviseli, hogy „a magyar embereknek ugyanúgy joguk van a nemzeti önrendelkezésre, európai életszínvonalra, mint a régi EU-tagállamok polgárainak.” – fejtette ki Vona. A Jobbik vezetője megismételte, hogy kormányra kerülve népszavazást tartanak az EU-tagságról. Vona vé-

leménye összegzi, hogyan is látja a Jobbik Magyarország helyét az EU-ban, amelyet korántsem egyenjogú tagállamok uniójaként fest le, hiszen az ország alárendelt szerepet játszik az integrációban. (2)

Morvai Krisztina a Magyar Nemzet 2013 szeptember 21-i számában jelezte: ha a Jobbik úgy dönt, hogy továbbra is szüksége van a munkájára, akkor valószínűleg újra indul a brüsszeli képviselői posztért. A vele készült interjújában a képviselő elismeri, hogy az EP-ben érzelmi alapon politizál, amibe belefér, hogy ellenzéki képviselőként gyakran a kormányt védi. Igazságtalannak tartja a Tavares-jelentést és a médiatörvényt ért európai bírálatokat, egyetért a multik orbáni „megrendszabályozásával”. A kérdésre, hogy mi a megoldás, lépjen-e ki az ország az EU-ból, előbb hártja az állásfoglalást: „erről majd az emberek döntenek az EP-választáson”, majd mégis kijelenti, „ha egyenrangú partnerként kezelnek minket, maradjunk, ha nem, váljunk el”. Szerbia csatlakozása kapcsán úgy véli, hogy „Magyarország addig ne támogassa Szerbia uniós csatlakozását, amíg a délvidéki magyarokat érő jogsértéseket nem szüntetik be”. Az álláspont elvileg akár védhető is, hiszen a csatlakozási tárgyalásokat minden tagállam felhasználhatja érdekei képviseletére – ha azok kompatibilisek az uniós joganyaggal. Morvai azonban nem tér ki az uniós-tag anyaország szerepére, az ottani pártok szélsőséges megnyilatkozásai, az irredenta kül(bel)politika felelőtlenségének milyen hatása van a szomszédos országok kisebbségi politikájának alakítására. Ebben a perspektívában inkább hatalmi, zsarolási politikának tűnik a Jobbik állásfoglalása, arról nem beszélve, hogy a határon túli magyar kisebbségek érdeke is országuk mielőbbi csatlakozása, és a magyar álláspont kialakításában az ő véleményüket is meg kellene hallgatni. (2)

A Magyar Nemzet, 2013. 10. 11. számában megjelent interjújában arra a kérdésre, hogy felháborodik-e az EP, amikor a holland Geert Wilders radikális pártja rasszista módon lép fel a kelet-európai munkavállalókkal szemben, Morvai azt válaszolja: „a felháborodás ilyenkor messze nem akkora, mint például olyan esetekben, mint amikor transzszexuálisokat diszkriminálnának. A kelet-európai munkavállalók elleni rasszista diszkriminációt inkább technikai kérdésként igyekeznek kezelni”. A válasz súlyos és bizonyítatlan vád az EP-nek az uniós alapjogok védelmében képviselt álláspontjáról. (2)

A Magyar Nemzet 2013 június 20-i számában a Hír tv alapján számol be egy EP-ben történt incidensről. Morvai azt kifogásolta, hogy a Tavares-jelentéshez csak éjjel kapták kézhez a szavazási jegyzőkönyvet, majd egy „EU diktatúra” feliratú transzparenst emelt fel. A bizottsági elnök fasisztának minősítette a jobbikos EP-képviselő megnyilvánulását. Morvai a Hír TV-nek azt mondta: az eljárás élesen szembemegy a jogállamiság elvével, épp azzal az elvvel, amit Magyarországon kívánnak számon kérni. – Nincs semmiféle eljárásjogi alapja annak, hogy az egész magyar jogrendszert és alkotmányt végigröntgenezze az Európai Unió. Az unióról szóló szerződésekben nincs ennek jogalapja – szögezte le Morvai. A megfogalmazás szöges ellentétben áll a lisszaboni szerződés 2.-7. cikkének tartalmával (2).

Gyöngyösi Márton frakcióvezető-helyettest és a parlament külügyi bizottságának alelnökét idézi a Magyar Nemzet (2012 október 17.), aki szerint az unió a túlzottdeficit-eljá-

rást és a kohéziós alapok megvonását a mindenkori magyar kormány „zsarolására” használja. Az uniós tagkormányok – köztük kiemelt helyen a 2011-es magyar elnökség idején a magyar kormány – által életrehívott „európai szemeszter” vagy a deficit-eljárás a tagállamok gazdasági érdekében született eszközök, s a kormányok rövid távú céljai helyett a távlatos gazdaságpolitika felelősségének ellenőrzésére szolgál. Ennek „zsarolásként” való minősítése kemény EU-szeptikusnak minősül a PERC-skálán. (3)

Novák Előd, a Jobbik alelnöke a kuruc.info-nak (2013 december 31.) magyarázza, miért helyénvaló, ha az EU-ellenes Jobbik kihasználja például az EP anyagi juttatásait. Szerinte valójában a magyar adófizetők pénzéről van szó, amelynek „aztán Brüsszel bürokratikus rendszereiben megforgatva, megdézsmálva” egy részét fizetik vissza, „aztán még nagy táblákon mondjunk is köszönetet mindig az „uniós támogatásért”. Novák az ismert jobbikos álláspont szellemében vonja kétségbe, hogy Magyarország nettó kedvezményezettje lenne az EU-nak, ráadásul a „köszönetmondás” állítólagos követelménye eleni tiltakozás populista hangulatkeltés, hiszen a tábla pusztán tájékoztatás és korántsem a hála előírt kötelező kinyilvánítása. • <http://kuruc.info/r/6/106032/#ixzz2ugZSEXh2>

A Jobbik médiaszereplése a PERC-skálán összességében szinte hézagmentesen EU-főb kategóriájú. (2)

2014-es országgyűlési választási program

„Mi jobbikosok imádjuk a Kárpát-medencét”

A párt – különösen az Európai Unióval összefüggő programpontjain – nem sokat változtatott az öt, illetve négy évvel ezelőti EP és parlamenti választási programján. Továbbra is úgy látja, hogy az ország ki van szolgáltatva az Európai Uniónak, amelynek köszönhetően „európai árak és harmadik világbeli bérek” viszonyrendszerében kell élnünk. Ezen a Jobbik úgy változtatna, hogy megvédi, támogatja a magyar ipart a külföldivel (értsd EU-s) versenytársakkal szemben és gondoskodik a „nemzeti tulajdonú termelőgazdaságról”. Ennek érdekében újratárgyalná az uniós kapcsolatokat, ha ez nem vezet eredményre, akkor Magyarországot kilépteti az EU-ból és egy „közép-európai együttműködési alternatívát” valósít meg. (2)

A földtulajdonlás kérdését a csatlakozási szerződés újratárgyalásával rendezné, kiemelné a földet a tőke szabad mozgása fejezetből. Példaként hivatkozik a szófiai parlamentre, amely hozott egy törvényt a földeladás moratórium meghosszabbításáról. Ez azonban csupán mítosz: a bolgár parlament valójában nem törvényt hozott, hanem egy határozati javaslatot fogadott el, amely felszólítja a kormányt, hogy folytasson tárgyalásokat az EU-val a moratórium meghosszabbításáról. A szándékos ferdtést a PERC-skálán mindig egyessel értékeljük. (1)

A Jobbik programja azt állítja, multinacionális vállalatok visszaélnék erőfölényükkel a hazai cégekkel szemben és – az MNB közreműködésével, mert magasan tartotta az alapkamatot – tönkretették a hazai kkv szektort. A multik a párt szerint kiviszik ki az országból a profitot. A külföldi tőke hatásainak egyoldalú negatív értékelése EU-főb (2).

A Jobbik szerint Magyarországnak jelentős adósságkönnyítésre van szüksége: futamidő-hosszabbításra, néhány éves fizetési moratóriumra, kamatsökkentésre és a tőketartozás csökkentésére. A program azt állítja, hogy az eurózóna válság országai mind élhetnek ilyen könnyítésekkel, csak Magyarország nem részesülhetett kedvező elbírálásban. „Ha az újratárgyalás jár a portugáloknak, a spanyoloknak, az íreknek, a görögöknek, a ciprusiaknak, akkor járnia kell Magyarországnak is”. Ezzel szemben a valóság az, hogy egyedül Athénnek engedtek el – magánbankok – tartozást, az összes többi ország rövid távú kisegítő programban részesült, amelyek már lejártak vagy éppen lejárában vannak. Mivel az állítás eltekint attól, hogy a magyar kormány nem is kért ilyen segítséget az uniótól, sőt megszakította tárgyalásait pl. az IMF-fel, ráadásul szándékosan hamis információt tartalmaz, a PERC-skála leggyengébb, EU-desztruktív osztályzatát érdemli ki. (1)

Programja szerint a párt meg akarja akadályozni, hogy a multik kivigyék a profitot az országból, és minimalizálják a Magyarországon fizetett adót, igaz, megjegyzi, hogy nem célja a multik elűzése, csak a magyar gazdaság „dualitásának” felszámolása, a hazai cégek esélyhez juttatása. A külföldi cégek valójában abban az esetben fizetnek legálisan alacsonyabb adót, ha az uniós szabályok mentén adókedvezményben részesülnek.. Van példa arra, hogy a multik kihasználják egy más tagállamban lévő, saját leányvállalatnak nyújtott kölcsönnek az adóalapból való leírását, amely kiskaput az Európai Bizottság nemrégiben csukta be. Ha a Jobbik ilyesfajta „trükkök” ellen akarna fellépni, az nem ütközik uniós alapelvekbe. Ha azonban szimplán bürokratikus eszközökkel akarja a hazai vállalatokat „helyzetbe” hozni, az nyilvánvalóan diszkriminációs gazdaságpolitika. A Jobbik programja ellenségesen emlékezik meg a közbeszerzési eljárásokon induló külföldi cégekről is. Márpedig az uniós források közbeszerzési eljárásában a külföldi cégek diszkriminálása a közösségi támogatások megvonását jelenthetik, és a Jobbik éppen ezt hirdeti meg nyilvánosan a kkv-k támogatásával: „A közbeszerzések során minden eszközzel segíteni fogjuk a magyar kkv-k szerepvállalásának erősödését. Az európai uniós pályázati források igénybevételehez szükséges adminisztrációs és bürokratikus korlátokat jelentősen mérsékeljük, és pályázatírási támogatást nyújtunk a hazai tulajdonú kkv-szektornak.” a kkv-k nemzeti alapon való explicit megkülönböztetése – függetlenül a szektorral kapcsolatos gazdaságpolitikai szándék tényleges tartalmától – EU-főb kategória. (2)

Generálisan Nyugat-ellenes, szinte irracionális elem a jobbikos választási programban a zöld mozgalmak inszINUÁLÁSA. A dokumentum azt állítja, hogy a környezetvédelem balliberális privilégium. Sőt, itt az idő, hogy „rámutassunk mind az európai, mind a hazai balliberális zöldmozgalmak sekélyességére, vadhajtasaira és hiteltelenségére. Ki kell mondani, hogy ezen mozgalmak mögött az esetek jelentős részében unatkozó felsőpolgári fiatalok felszínes kaland- és életcél keresése vagy az őket eszközként használó ipari lobbik állnak. Mi, jobbikosok imádjuk a Kárpát-medencét, a hazánkat és imádjuk a nemzetünket, a magyart, ebből pedig egyenesen következik, hogy a legelszántabb harcosai vagyunk környezetünk megóvásának, létharmonikus alakításának.” a hazai és az uniós zöld mozgalmak hiteltelenítése és delegitimálása kifejezetten EU-ellenes. (2)

Biztonságpolitikai fejezetében a Jobbik-program megállapítja, hogy miközben „a harmadik magyar honfoglalásra lenne szükség, a honvédelem terén megágyaztak a honfeladásnak”, amikor 93 ezerről töredékére csökkentették a magyar hadsereg létszámát. A harmadik honfoglalásra való célzást nehéz ezt másképpen értelmezni, mint egyfajta reváns Trianonért. Ez az EU-desztruktív, háborús logika az unión belüli tagállami határok átrajzolását hirdeti, szemben a határok „légiesítését” kitűző integrációs eszmével. (1)

A Jobbik el akarja készíttetni az EU-tagság mérlegét, hogy világos legyen, „mekkora ráfizetéssel kell számolnunk”. A párt népszavazás kiírását sürgeti az uniós tagságról: amennyiben az EU továbbra is a „brüsszeli központú birodalomépítés” irányába tart, Magyarország meg kell fontolnia, hogy saját megmaradása, érdekérvényesítése és gyarapodása céljából kilépjen a közösségből és újragondolja nemzetközi viszonyrendszerét. Magyarország jövőjét a szélsőjobb az unió helyett az Európai Gazdasági Térségben képzei el, az egyoldalú euroatlanti függés megszüntetésével, s ehhez a tervhez Svájcot, Izlandot és Norvégiát hozza fel példának. Az átlépéssel járó tárgyalások nehézségeit, az ezzel járó különféle veszteségek természetének és mértékének elemzését mellőzve is idekívánczozik két megjegyzés: Svájc nem tagja az EGT-nek. Izland és Norvégia viszont tagjai az atlanti védelmi rendszernek – a NATO-nak. (2)

A Jobbik 2014-es választási programjának pontátlaga 1,6, vagyis a párt – kerekítve – EU-főb (2) besorolást kap a PERC-skálán.

A Jobbik PERC-mutatója

A Jobbik politikai programja, képviselőinek szereplése a PERC-2 kutatás vizsgálati időszakában sokkal karakteresebben szerveződik az Európai Unió körül, mint a ciklus első felében. A párt szinte minden fő bel- és külpolitikai témában sikerrel találja meg az uniós vonatkozást, ami általában egyúttal felül is írja a Jobbik szakpolitikai álláspontját. Amennyiben ugyanis választani kell, hogy az adott kérdést jobbikos szemszögből értékeljék vagy hangsúlyozzák az Európai Unió közösségi politikáival való összefüggést, mindig az utóbbi kerekedik felül, akár annak rovására is, hogy kevésbé lesz markáns, kifejezhető a párt véleménye. Bár a Jobbiknak fontos például a földkérdésben, hogy az uniós állampolgárokat lehetőleg kizárjuk a földtulajdonlásból, ennek kifejtése mindig az EU-val szemben, a csatlakozási szerződéssel való összeütközésben jelenik meg. Hasonló mondható el az uniós gazdaságpolitikáról. Megtörténhet, hogy annak valamely mozzanata történetesen egybevág a Jobbik követelésével, ám, ha azt Brüsszel is követeli, akkor a Jobbik hátraarcot csinál, már nem a kormányt cseptüli, hanem Brüsszelen veri el a port, mert korlátozni akarja a magyar szuverenitást. Vagyis ahelyett, hogy szakmai érvekkel támasztaná alá a Jobbik a kifogásait, a szabadságharcos hév kerül előtérbe, mert az alkalmasabbnak tűnik egyrészt a párt profiljának definiálására, másrészt a Fidesszel szembeni önmeghatározásra.

A képviselők jószerivel sosem járnak a végére annak, hogy esetleg kormányzati hibák miatt akadozik valamilyen szabályozás ésszerű végrehajtása, hanem rátérnek a brüsszeli kompetencia kifogásolására, rendre a bűnbak szerepét osztva az EU-ra. Nehéz eldönteni

a Jobbik képviselőinek szerepléseiből és a párt dokumentumaiból, hogy van-e, ill. pontosan mi a szervezet koherens pozíciója az uniós tagság kérdésében. Az világos, hogy népszavazást tartanának a tagságról, de ez inkább csak a politikai konfrontáció eszközeként jelenik meg a riválisokkal szemben – hiszen a Jobbik a legtöbb kérdésben kifejezetten ellenséges az EU-val. A leggyakoribb formula annak hangoztatása: „ha az adott követelésben az EU nem enged, akkor a kiválás marad”. Mivel a csatlakozási szerződés nem alkutárgya – s ezzel a Jobbik nyilvánvalóan tisztában van –, valójában csak a kilépés marad – ám akkor kérdés, hogy mi a helye a párt retorikájában a népszavazásnak.

A szélsőjobb pártot a kettős beszéd jellemzi, legalábbis, ha a PERC-2 kutatást összehasonlítjuk az előzővel: feltűnő, hogy miközben az ellenséges attitűd érvényesül a megnyilvánulások 96-97 százalékában, egyre gyakrabban bukkan elő „semleges” referenciaként a nyugati példa. Vagyis olyan kérdésekben, amikor éppen nem az uniós szemszög az érdekes – nem kell megfelelni az EU elvárásainak, direktíváinak stb. –, de a Jobbik kivetnivalót talál a kormány intézkedésein, akkor a párt politikusai visszatérően hivatkoznak arra, hogy „erre egyetlen nyugat-európai országban nem találunk példát”.

Az EU-val kapcsolatban két esetben találkozunk esetlegesen, relatíve pozitív jobbikos megnyilvánulással: ha anyagi kérdésekről, fejlesztési pénzekről, vagy konkrét fogyasztóvédelmi uniós szabályozásról van szó. Minden más esetben szinte szitokszónak számít az unió, legyen szó a bevándorlók emberi jogairól vagy éppen a hulladékkezelés uniós szabályozásáról.

A legellentmondásosabb a Jobbik, amikor alternatívát igyekszik felvázolni, mert a képviselők érzik, hogy Magyarország érdeke mégiscsak a nyugati orientáció: a párt gyakran úgy állítja be, mintha valóságos alternatíva lenne az Európai Gazdasági Térség (EGT), mintha legalábbis az ország fejlettségi szintje, gazdasága összehasonlítható lenne például Norvégiával. Nem világos, hogy az EGT-ötlettel való manipuláció során tisztában van-e vajon a párt azzal, hogy az EGT – vagyis az unión kívüli tagok és az EU együttműködése – nem képzelhető el anélkül, hogy az adott ország megfeleljen az egységes belső piacra lépés követelményeinek, az uniós szabványoknak, stb., valamint, hogy míg ma az uniós támogatások egy része éppen azokat a projekteket finanszírozza, amelyekkel eleget lehet tenni az egységes piacon való megjelenés környezetvédelmi, egészségügyi és más. követelményeinek, addig az uniós tagság felmondásával ezek a fejlesztési források lényegében teljesen elmaradnának. Ha a Jobbik szigorúan csak a haszonelvűség alapján fontolná meg a tagságot, akkor választ kellene adnia azokra a kérdésekre, honnan teremtené elő a mai uniós transzfereket, miért gondolja, hogy az EGT-tagságnak nincs feltétele, vagy éppen, hogy miként védené meg a gazdákat, vagy a kkv-kat az uniós versenytől.

Szintén a jövőképpel függ össze Magyarország szövetségi rendszere. Ha a szélsőjobb párt reális forgatókönyvnek tekinti Magyarország számára az európai integrációból való kilépést, amit gyakorta értékütközéssel is magyaráznak – lásd a párt elnökének, Vona Gábornak és külpolitikai szóvivőjének, Gyöngyösi Mártonnak a felszólalásait –, akkor ennek logikus és következetes végiggondolása lenne az euro-atlanti integráció másik pilléréhez, a NATO-hoz való viszony felmondása is. Az orosz és általában ázsiai-kis-ázsiai övezettel való kapcsolatok elmélyítése, mindenekelőtt Iránnal és a volt szovjet köztársaságokkal

ápoltságs kapcsolata nehezen egyeztethető össze a nyugati külpolitika szövetségi rendszerével. Számos emberi jogi kérdés is szerepel a Jobbik programjában, amelyek összeegyeztethetetlenek a Magyarország által aláírt nemzetközi konvenciókkal. A párt például sűrűn szót emel a halálbüntetés visszaállítása mellett, amelyet nemcsak az uniós alapszerződésben az alapjogi charta tilalma, de más konvenciók sem teszik lehetővé. Persze, ha a párt komolyan gondolná, ha realitást adna ezeknek a kérdéseknek, akkor legalábbis megvizsgálatná szakértőkkel, hogy követelése, programjai mennyiben végrehajthatók. Ilyeneket azonban egyetlen nyilvános Jobbik-megnyilvánulásban sem találtunk, így a PERC-kutatás a radikális jobboldali párt ez irányú szándékait a populizmus kategóriájába kénytelen utalni.

Mindent összevéve a PERC-2 kutatás azt találta, hogy a Jobbik az elmúlt másfél évben még a korábnál is radikálisabb, egyben kiterjedtebb, de rendszerszinten szemléelve továbbra is inkonzisztens EU-ellenes álláspontot képviselt, teljes PERC-mutatója – a PERC-1 kutatáshoz hasonlóan – alulról súrolja a kemény EU-szeptikus (3) kategóriát.

A Jobbik PERC-mutatója	PERC-1	PERC-2
Alapdokumentumok	3	
2009-es EP-választási program	2	
2010-es OGY-választási program	3	
Felszólalások az Európai Parlamentben	3	3
Felszólalások az Országgyűlésben		
– szakbizottságok	4	3
– plenáris ülések	3	4
Médiaszereplés	3	2
2014-es OGY-választási program		2
Átlag	3,0	2,8
PERC-mutató (kerekítve)	3	3
	(EU-szeptikus)	(EU-szeptikus)

LEHET MÁSA POLITIKA (LMP)

Bevezető

A 2009 elején alakult, önmagát radikális demokrata ökopolitikai pártként meghatározó, bizonyos baloldali, liberális és konzervatív jegyeket ötvöző Lehet Más a Politika (LMP) országos megmérettetésén első ízben a 2009. évi európai parlamenti választások alkalmával indult, akkor azonban csupán mandátumra nem jogosító, 2,6 százalékos eredményt ért el. A 2010-es magyar országgyűlési választásokon az LMP már 7,5 százalékot kapott, ami az ekkor kezdődő ciklusban 16 mandátumos országgházi frakcióra jogosította. Az MSZP-től és a Fidesztől egyforma távolságtartást hirdető, ellenzéki LMP-n belül azonban meghasonlást okozott a Bajnai Gordon volt miniszterelnök által 2012 őszén életre hívott ellenzéki tömörülés színre lépése, miután az Együtt 2014 az Orbán-kormány leváltása érdekében együttműködésre hívta fel a pártot.

A belső viták oda vezettek, hogy 2013 elején az LMP frakciójából – amelynek egy tagja korábban már áttült a függetlenekhez – 8 képviselő kivált, és Párbeszéd Magyarországért néven új pártot alapított (lásd az Együtt-PM-ről szóló fejezetet). Az LMP-ben maradt 7 képviselő ezután a Házszabály következtében egy darabig függetlenként tevékenykedett, ám egy alkotmánybírósaági döntés alapján 2013 szeptemberétől már ismét országgyűlési frakciónál alakíthatott. Mindennek fényében a PERC-2 kutatás az LMP-képviselők megnyilvánulásainak vizsgálatokor a PERC-1 kutatás 2012 nyári lezárása és 2013 februárja közötti időszakot illetően még az eredeti LMP-frakció valamennyi tagjára kiterjesztette az elemzést, míg 2012 februárt követően már csak a „csonka” frakció tagjait vonta be a vizsgálatba (az utóbbi időszakot tekintve a pártot elhagyott LMP-sek megszólalásainak elemzését lásd az Együtt-PM fejezetben).

A PERC-1 kutatás összesítése szerint 2012 nyarán a PERC-index alapján az LMP állt az élen az Országgyűlés akkori öt pártja közül, mégpedig EU-konstruktív (8) minősítéssel. Ezt az eredményt a párt akkor azzal együtt érte el, hogy hivatalos dokumentumai és a képviselők megnyilvánulásai egyaránt gyakran, konzekvensen és markánsan illették bírálattal az európai integráció működését, különösen a pénzügy-politikai szabályozás, a környezetvédelem és az agrárszabályozás – földtulajdon-védelem, élelmiszerbiztonság, génmódosított termékek – terén. Ezzel egyidejűleg ugyanakkor az LMP – amellet, hogy rendszeresen számon kérte a kormányon a közösségi normák betartását – számos, az integráció radikális kiterjesztését szolgáló föderalista javaslatokkal élt, elsősorban az adópolitika, a társadalombiztosítás, pénzügyi felügyelet, uniós költségvetés, a munkajog témakörében. A ciklus első felében az LMP az uniós értékrendet nem állította szembe a magyar nemzeti érdekek érvényesülésével, kritikai attitűdjé nem az EU rendszerszintű bírálatát, hanem az integráció szupranacionális kiterjesztésének félreérthetetlen igényét jelezte.

Felszólalások az Országgyűlésben

„A földet valóban vonjuk ki a szabadon áramló tőkejavak hatálya alól”.

A PERC-1 kutatás által vizsgált, 2009 nyara és 2012 közepe közötti időszakban az LMP viszonylag aktív volt a magyar parlamentben: az akkori kutatás a szakbizottságok esetében 27, a plenáris üléseken 15 EU-val kapcsolatos, értékelhető megnyilvánulást elemzett, amelyek átlagos PERC-indexe magas volt: a szakbizottságokban 7. (puha pragmatikus), a plenáris munkában 8. (EU-konstruktív) fokozatot ért el. Az akkor elemzett felszólalások nagyobb részének értékelése a 7-9 PERC-kategóriába esett, csupán néhány képviselői megnyilvánulás kapott 5 pontot, ennél alacsonyabb PERC-fokozatot pedig az LMP esetében egyetlen alkalommal sem állapított meg az elemzés.

A PERC-2 kutatásban nagyító alá vett időszakban az LMP országgyűlési teljesítménye zuhanásszerűen esett vissza, mindenekelőtt mennyiségi értelemben. A 2012 szeptemberében kezdődő fázisban a szakbizottságok jegyzőkönyveiben szinte csak mutatóban található az európai integrációval kapcsolatos, a kutatás szempontjából érdeminek tekinthető LMP-s felszólalást. A kevés ilyen, számításba vehető megnyilvánulás közé tartozott Szabó Tímea rövid megjegyzése az OGY emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának 2012. november 12-i ülésén, amelyben a szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények helyzetét érintő törvénymódosítást az európai gyakorlattal szembe menő elképzelésnek nevezte (7). A PERC-index szerint értékelhető felszólalása volt továbbá Mile Lajosnak az európai ügyek bizottságában 2013 április 15-én az úgynevezett Tobin-üggyel kapcsolatban. Az LMP-s politikus megkérdőjelezte az ügy kapcsán a kormánypártok által beterjesztett, Viviane Reding uniós biztost elítélő határozati javaslat arányosságát, azt „túlzónak, túl hevesnek” minősítette, amely szerinte Magyarország diplomácia mozgásterét szempontjából sem hasznos. Az uniós status quo bolygatásától való tartózkodás a PERC-skálán puha pragmatikus (7) kategóriába tartozik. Egy harmadik, értékelhető megnyilvánulás a külügyi bizottságban 2013 szeptember 24-én hangzott el Ertsey Katalintól, aki – kérdésbe foglaltan – szorgalmazta, hogy az EU nagy régiós csoportosulásai, vagyis a visegrádi és a balti országok együttműködése erősödjön (8).

Az Országgyűlés plenáris ülésein az LMP aktívabb, de jóval ellentmondásosabb képet mutatott: a képviselők retorikájában a korábbinál erőteljesebbé vált az EU-kritikus tónus, amit már ritkábban ellensúlyoztak föderalista javaslatok. A 2012 őszi parlamenti ülésszak még lényegében a párttól „megszokott” EU-konstruktív stílusban indult azzal, hogy az integrációt elsőként említő LMP-s politikus, Ertsey Katalin felszólította a magyar kormányt: „ne akadályozza tovább, hogy az EU emelje a nők létszámát a vállalatok igazgatótanácsaiban (8), hasonlóképpen a Nemzetgazdasági Minisztériumot is, hogy „hamis számításokkal ne szabotálja el a szülői szabadság megosztása ügyében kötelező EU-direktívt” (7). 2012 októberében Mile Lajos mutatott rá, hogy – noha az Európai Unió szerinte „messze nem hibátlan” – „az Unió nem a népnyzó, megszorító, kisembereket tönkretévő elemeket hiányolja a magyar költségvetésből, hanem a szolidaritás és fenntarthatóság irányába tett lépéseket (7).

Az OGY 2012 október 30-i plenáris ülésén hangzott el első ízben – történetesen a nem sokkal később a zöldpártot elhagyó és a Párbeszéd Magyarországiért párttal csatlakozó – Szabó

Rebekától az a továbbiakban az LMP egyik legjellemzőbb uniós „dogmájává” szilárdult elképzelés, mely szerint a baloldali ökolitikai párt azt tartaná „célszerűnek, ha egész Európában, tehát az egész Unió összes tagállamára nézve történetesen születne egy olyan megállapodás, hogy a földet valóban vonjuk ki a szabadon áramló tőkejavak hatálya alól”. A külföldiek magyarországi termőföldszerzésének tilalmára vonatkozó korábbi LMP-követelést a PERC-I kutatás a puha EU-szkeptikus kategóriába utalta, ehhez képest az a javaslat, amely ezt nem egyoldalú nemzeti intézkedés alapján, hanem a tőke szabad áramlását korlátozó közösségi jogszabályba ágyazottnak szorgalmazza, a PERC-index szerint eggyel magasabb, EU-pesszimista (5) kategóriába illik.

2012 novemberében két LMP-s képviselő is puha EU-pragmatikus modorban szólalt fel az Országgyűlés plénümán. Osztolykán Ágnes nehezményezte, hogy a kormány felsőoktatással kapcsolatos intézkedései miatt Magyarország nem tudja teljesíteni az Európa 2020 programban tett vállalásait (7). Szilágyi László a bányászati törvény módosítása kapcsán jelezte, hogy a nem hagyományos kitermelést illetően az nincs teljesen összhangban az Európai Parlament állásfoglalásával, és felhívta a figyelmet, hogy „Magyarország lesz az az európai állam, amely 2020-ban a legtávolabb áll majd a jelenleg érvényben lévő szabályozási és támogatási rendszert figyelembe véve a megújuló energiákra vonatkozó célkitűzések teljesítésétől”. Szilágyi emellett az uniós kötelezettség pozitív hatásának tartotta, hogy a magyar szabályozás szerint a széndioxid-kvóták eladásából származó bevételeket a kibocsátások csökkentésére kell fordítani, és egyetértőleg mutatott rá, hogy egy uniós irányelv kötelezi a kormányt az energiafogyasztást regisztráló „okosmérők” felszerelésére (7).

A szorosan vett szakpolitikai ügyeket tekintve az LMP nagyjából ezt a „vonalat” vitte tovább a pártszakadást követően is. 2013 februárjában Szel Bernadett nehezményezte, hogy a magyar családjog az uniós jog szellemiségétől eltérően kezeli az azonos nemű párokat (7). Ugyanazon a napon Osztolykán Ágnes a figyelmet fordította a kormányt, hogy a fiatal diplomások „röghöz kötése” ellenkezik a szabad munkavállalás uniós szabályaival (7), míg áprilisban Szel Bernadett a fémhulladékok kezelése kapcsán sürgette, hogy a kormány kezdeményezzen uniós szintű együttműködést (8).

Figyelemre méltó, hogy az EU-szkepticizmushoz legközelebb álló nézeteket – igaz, elvétve a legföderálisabbakat is – az Országgyűlés plénümán az LMP-ből maga a frakcióvezető, Schiffer András hangoztatta, a vizsgált időszakban szinte valamennyi felszólalása tartalmazott ilyen elemet. 2012 decemberében Schiffer azt kérte számon a kormányon, hogy nem kezdeményezte Brüsszelben a tőke szabad áramlásával kapcsolatos uniós elv felülvizsgálatát a termőföld tekintetében (5), a következő év februárjában pedig azért kárhoztatta a kormányt, mert az nem lépett fel az EU-ban a szerinte „a nemzetközi nagytőke érdekeit” szolgáló, „a centrum-országok és a periféria-országok közötti szakadékot” mélyítő, a kétbesszeges Európát tartósító kohéziós politika ellen. A kérdésbe foglalt, alátámasztást nélkülöző EU-kritika ebben a kérdésben a PERC-index szerint EU-pragmatikus (6) kategóriát jelent. 2013 márciusában, a pénzmosás elleni törvény módosításáról zajló plenáris vitán Schiffer üdvözölte, hogy „a törvényjavaslat, bár némi késéssel, megpróbál megfelelni az európai előírásoknak” (7), ugyanaznap viszont – az EU úgynevezett fiskális paktumáról szóló vitában – úgy fogalmazott: „Ez a paktum bebetonozza a különbséget a centrum-országok, illetve a félperiféria

között. Továbbra is egy szabadkereskedelmi logikán működő Európát betonoz be. Mi ezt elutasítjuk, ehelyett egy olyan paktumot tartanánk támogatandónak, ami az ökoszociális Európa felé mozdítja el az egész uniót.” Ebben a megnyilvánulásban első alkalommal jelenik meg az Országgyűlés plénuma előtt az LMP részéről a szabadkereskedelem, mint az integráció egyik pillérének tagadása. A felszólalás a szabadkereskedelmet és az ökoszociális szempontot nem egymást kiegészítő föderális követelményként, hanem egymást kizáró integrációs elemekként tünteti fel, így a PERC-skálán puha EU-szeptikus (4) kategóriába tartozik, függetlenül attól, hogy a vita folytatásában a frakcióvezető – logikailag élesen szembefordulva előbbi gondolatmenetével kijelentette: „Magyarországnak élen kéne járnia például az adóharmonizáció dolgában” (9) és „kezdeményezőnek kellene lennie abban, hogy például a munkajogi rezsim tekintetében egy nagyobb fokú integráció legyen Európában” (8).

Az immár „csonka” LMP 2013 tavaszi országgyűlési retorikájában is jobbára az integráció kritikájára összpontosított. Áprilisban Szél Bernadett részben az „EU-s elvárásokat” hibáztatta azért, hogy Magyarország erőn felül épít szennyvíztisztítókat takarékosabb és környezetbarátabb megoldások helyett (6). Májusban Schiffer Magyarország vetőmag-önrendelkezését látta veszélyben amiatt, hogy az Európai Bizottság szerinte elfogadja a géntechnológiai világcégek lobbizását (6). Ugyanebben a hónapban Lengyel Szilvia tért vissza a plenárison pártjának ahhoz a szándékához, hogy „az EU-ban a tőke szabad áramlása rendelkezése alól kerüljön ki a termőföld és helyette a fenntarthatóság és a társadalmi igazságosság elve érvényesüljön”. Az elmélet, amely a környezetvédelmi és társadalmi integráció alól kiiktatná a gazdasági alapot, a PERC-indexben EU-pesszimista (5) minősítést kap. Ugyanezt az LMP-s elképzelést ismétli meg a 2013 júniusi plénumon Mile Lajos, hangsúlyozva, hogy ha a kormány „szabadságharca” az uniós alapszerződés ilyen értelmű módosítására vonatkozna, akkor ez a törekvés „a Lehet Más a Politika támogatására számíthatna” (5).

Az LMP részéről immár viszonylag ritka, EU-konstruktív megnyilvánulással nyitotta meg a zöldpárt a 2013 évi őszi parlamenti ülésszakot. A verespataki aranybányával kapcsolatos napirend előtti felszólalásában Szél Bernadett arra mutatott ugyanis rá, hogy a romániai bányában alkalmazni tervezett ciános fémkinyerési technológia jelentette környezeti veszély ellen „az elmúlt hetekben egész Európa tiltakozott”. „Szomorú – folytatta a politikus –, hogy egyedül a leginkább érintett állam, Magyarország hivatalos vezetése volt az, amelyik hallgatott és kívárt”. A képviselő ezután felszólította a Fidesz-kormányt, hogy – „az Európai Parlament legsúlyosabb pártjának, az Európai Néppárt tagpártjaként” – kezdeményezze, hogy az EP lépjen fel a ciános technológiák ellen és az összes uniós tagállamban tiltsák be ezt a rendkívül veszélyes technológiát” (8). A viszonylag unióbarát hangnemet folytatta Mile Lajos is 2013 októberi plenáris felszólalásában, üdvözölve az Európai Parlament és az EU Tanácsa közötti intézményközi megállapodást, amely megkönnyíti az EP-képviselők hozzájárulását minősített tanácsai dokumentumokhoz (7). Ugyanaznap viszont Mile már visszatért az LMP EU-bíráló hangjához, amikor – a Bethlen Gábor Alapról szóló jelentés országgyűlési vitájában – az erdélyi autonómia-törekvések brüsszeli visszhangját érintve azt állította: „Ha nem ki-mondottan tőkeérdekről van szó, hanem egyéb értékekről, akkor nem igazán érzékeny a Bizottság” (5).

A 2014-es országgyűlési választási kampányra felfutó utolsó hónapokban az LMP-társelnök Schiffer András élesen uniókritikus attitűdje jelölte ki a pártvonalat. 2013 októberi plenáris felszólalásában Schiffer a Magyarország kormánya és Guernsey kormánya közötti, az adóügyi információcseréről szóló egyezmény kihirdetése kapcsán szólalt fel az OGY plénumban, egyszerű porhíntésnek nevezve a brit kormány által ebben ígérteteket – „információcseréről van szó, de nem arról, hogy a brit kormány elkötelezett lenne abban, hogy akár a Csatorna-szigeteken, akár a Kajmán-szigeteken – ugye, ismerős ez a név a letelepedésikötvény-biznisz óta, szintén brit korona alá tartozó gyarmatról van szó – hatékonyan fellépne annak érdekében, hogy az off-shore paradicsomokat felszámoljuk”, mondta a politikus –, de azt is sejtette, hogy a magyar kormány sem kívánja emiatt rontani a brit partneréhez fűződő kapcsolatait. A képviselő oda lyukadt ki, hogy „az Európai Unió végre szakítson azzal a szabadkereskedelmi logikával, amely gyakorlatilag a csőd szélére vitte, és végre egy olyan ökoszociális Európáról beszéljünk, amely nem tűri meg az off-shore paradicsomokat, amely hatékonyan fel kíván lépni a spekulatív tőkemozgásokkal szemben”. A PERC-kutatás szempontrendszerében az EU egyik gazdasági pillérét jelentő szabadkereskedelem nem zárja ki a piacsabályozást, tehát az off-shore paradicsomok megszüntetésének követelését a szabadkereskedelem felszámolásával összekötni puha EU-szkeptikus (4) attitűd (jóllehet a felszólalásban tükröződő fogalmi zavar – két különböző fogalom, a szabadkereskedelem és a tőkemozgás összemosása – a besorolást némileg nehezíti).

Egy novemberi plenáris megnyilvánulásában az LMP vezetője egyébként nem az egész uniós szabadkereskedelmet törölte volna el, csupán arra használta fel ismét az Élelmiszer-gazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról szóló törvény módosítását, hogy ismét számon kérje a kormányon, amiért nem kezdeményezi az EU-ban, hogy a termőföldet vonják ki a tőke szabad áramlásának elve alól (5). Végül, 2013 decemberében az adóhatóság kiemelt adózókkal kapcsolatos gyakorlatát vizsgáló bizottság életrehívásáról szóló plenáris vitán Schiffer András kimerítő elemzést adott arról, a szerinte hosszú évek óta minden kormány által érvényesített gazdaságpolitikai paradigmáról, aminek alapján a hatóságok – például ún. stratégiai megállapodásokkal – szemet hunynak a multinacionális nagyvállalatok adóelkerülése fölött, miközben – például a pénztárgép-bekötésről szóló törvénnyel – vegzálják a kisvállalkozókat. A duális gazdaság ellentmondásainak fejtegetése során a pártvezető elismerte ugyan, hogy „érdemi beruházások Magyarországon, olyan, beruházások, amelyek nem uniós fejlesztési forrásból jönnek létre, amelyeket nem a betelepülő külföldi nagy cégek hoznak létre, ilyen beruházások nincsenek”, a hosszú, olykor xenofób felhangokkal terhelt, az uniós támogatásokat a multik „jövedelemkiszivattyúzó” gyakorlatának bírálataival egybeeméső felszólalás a PERC-skálán mégis az EU-pesszimista (5) kategóriába tartozik.

Összegezve: a kutatás által vizsgált, 2012 közepétől 2013 végéig terjedő időszakban olyan kevés számú, a kutatás által értékelhető szakbizottsági felszólalást regisztráltak az LMP-től, hogy azok átlagos PERC-mutatóját nem érdemes külön kimutatni, így ezúttal – az előző PERC-kutatással szemben – a párt szakbizottsági és plenáris attitűdjét együttesen értékeljük. A most elemzett másfél évben a zöldpárt országgyűlési – szakbizottsági és plenáris – megnyilvánulásai a PERC-skála széles, az első PERC-kutatásban tapasztaltnál szélesebb spektrumát bejárták, és sajátos belső ellentmondásra utal, hogy a mindkét irányú szélső értékekkel (9 és 4)

minősített kijelentések a plenáris üléseken és magától a frakcióvezetőtől hangzottak el. Ebben az időszakban a kutatás szempontjából érdemi LMP-s képviselői felszólalásoknak már csaknem a fele – 28-ból 12 – a pártra korábban jellemző 7-es szint alá esett. Ennek tudható be, hogy az ezen a terepen kialakult 6,4-es LMP-s PERC-index átlag a PERC-1 kutatásban mérthez képest másfél kategóriát romlott, lecsúsztatva az EU-pragmatikus (6) fokozatba.

Megnyilvánulások a médiában

„Az Európai Uniónak szakítania kell a négy szabadság elvével, helyette a három felelősség elvét kell megtennie az európai együttműködés alapjává”

A PERC-2 által vizsgált, 2012 őszén kezdődő másfél éves időszakban nem túl nagy az LMP-től származó, EU-val kapcsolatos média-megnyilvánulások száma, az ezekben megpendített témák köre korlátozott, Schiffer András társelnökön kívül pedig csak mutatóban akadt a nyilvánosságban ilyen témában szavát hallató zöldpárti politikus.

2013. március 30-i számában a Magyar Nemzet például Schiffert idézi abban a cikkében, amely „Lázadást szítanának Magyarországon” címmel ír egy, német és osztrák értelmiségiek által közzétett, „a szellem Európáját” „Magyarország Orbán-kormány alóli felszabadítására felszólító” kiáltványról. Az újságcikk szerint „az LMP társelnöke ténykérdésnek nevezte, hogy Orbán Viktor az elmúlt három évben több alkalommal is kilépett abból a demokratikus értékközösségből, amelyre az Európai Unió épül. Nyilván egy uniós tagállamban nem lehet zokon venni, ha ezt számon kéri az országon”. Schiffer szerint ugyanakkor „Magyarország problémáit Magyarországon kell megoldani”. Ez a kijelentés a PERC-index szerint egyértelműen EU-pragmatikus (6) értékű. Tovább vitte ez utóbbi gondolatot Schiffer 2013 június 20-án a Magyar Nemzetnek abban a cikkében, amelyben az ún. Bilderberg-konferencián részt vevő Viviane Reding uniós biztos állítólagos, a magyar választások „legitimitását gyengítő” szándékairól írtak. Ebben „Schiffer András, az LMP társelnöke reményét fejezte ki, hogy a Redingnek tulajdonított állítások félreértésen alapulnak, és minden mondatot cáfolni fog az érintett. Habár az LMP-nek alapvető vitája van a Fidesz demokrácia-felfogásával, azt gondolom, hogy Magyarországot akkor is Magyarországról kell kormányozni – fűzte hozzá az ellenzéki politikus.” Ez az attitűd, amely általánosságban tagadja az európai integráció szupranacionális kormányzásának lehetőségét, a PERC-indexben puha EU-szkeptikusnak (4) számít.

A magyarországi demokráciával és jogállamisággal foglalkozó európai parlamenti dokumentumról, az ún. Tavares-jelentésről írt 2013 július 4-i számában a Magyar Nemzet, megszólaltatva mások mellett Schiffer Andrást is. Az LMP-elnök a következő nyilatkozatot adta a lapnak: „Tavares jelentése az első olyan dokumentum, amely a lényegénél ragadja meg a magyar demokráciadeficitet, vagyis, hogy olyan rendszer alakult ki, ahol a többségi uralomnak nincs korlátja. Ám az is fontos, hogy a jelentéstevők ne tévedjenek a magyar belpolitika területére. Szerencsés lenne, ha világossá tenné az unió, milyen standardoknak kell a tagállamoknak megfelelniük”. Jóllehet, nem világos, hogy a nyilatkozó hogyan kívánja elkertülni a magyar belpolitikába való külső beavatkozás veszélyét, ha egyúttal uniós standardok megfogalmazását szorgalmazza, a PERC-kutatás ezt az álláspontot puha EU-pragmatikusnak (7) értékeli.

Schiffer Andrással készített hosszabb interjút 2013 július 11- számában a *Heti Válasz*, kitérve az ún. Tavares-jelentésre is. Utóbbit az LMP vezetője ezúttal is megalapozottnak nevezi, kifejtve: „a lényegyet ragadja meg: olyan uralom alakult ki, ahol a többségnek semmilyen korlátja nincs. Kétségtelen, hogy olybá tűnik: a miniszterelnök az uniót is olyan féltreolthat korlátnak tekint, mint mondjuk az Alkotmánybíróságot.” a jelentés ilyen értékelése az LMP-vezető részéről a PERC-indexben puha-pragmatikus (7) álláspontnak számít. Az interjú későbbi részében ugyanakkor Schiffer a következőt állítja: „Tény, hogy az EU Magyarország-politikája csődöt mondott az elmúlt három évben. Járulékosan egy sor olyan kérdésbe is beleavatkoztak, amihez semmi közük, s egy sor igaztalan váddal illették a kormányt”. Ez a – példákat nélkülöző – álláspont a PERC-skálában EU-pesszimista (5) kategória.

Már ebben az interjúban is feltűnik a Schiffer András által később különböző szintereken gyakran felhozott új LMP-s ideológiai elem. A *Heti Válasz* egyik kérdésére a pártelnök így fogalmaz: „Amikor Orbán a multik befolyásáról beszél, féligazságot mond, manipulál. Igen, a brüsszeli döntésekre tűrhetetlen befolyást gyakorolnak multinacionális érdekcsoportok. Csakhogy éppen Rui Tavares és más zöld és radikális baloldali képviselők azok, akik fellépnek velük szemben és Orbán néppárti cimborái azok, akik fedezik őket. Az európai zöldek például az LMP kezdeményezésére magukévá tették, hogy a termőföldet vonjuk ki a tőke szabad áramlása alól, így védve a magyar termőföldet a moratórium lejáta után, miközben a néppártiak ilyesmiről hallani sem akarnak”. (Az LMP Schiffer András által említett kezdeményezése – amelyről az MTI és az Index.hu is hírt adott – az Európai Zöld Párt (EGP) 2013 májusi, madridi konferenciáján történt: egy, a párt által elfogadott, alapvetően a fejlődő országok termőföld-tulajdonlasi viszonyait érintő határozat bevezetőjében az EGP leszögezi, hogy „a termőföld nem kezelhető a tőke szabad áramlásának elve alapján. A termőföld-piac esetében a szabadpiaci mechanizmusokat mindig felül kellene, hogy írják a fenntarthatóság és a társadalmi igazságosság elvei”. A határozat ugyanakkor nem érinti a földforgalom Európai Unió belüli szabályozását ill. annak megváltoztatását). Az LMP társelnöke itt az egyik uniós alapszabadság korlátozását szorgalmazza, ami a PERC-index szerint EU-pesszimista (5) minősítésű.

A nyilvánosság előtt Schiffer a Tusnádfürdőn elmondott beszédében bontja ki jobban ezt az elképzelést, amit a Magyar Nemzet 2013 július 26. száma ismertet röviden. E szerint „az ellenzéki politikus az EU válságával kapcsolatban kifejtette, hogy az unió akkor tud túllépni a krízisen, ha feladja azokat a dogmákat, amikre létrejött. Hangsúlyozta, hogy az Európai Uniónak szakítania kell a négy szabadság elvével, helyette a három felelősség elvét kell megtennie az európai együttműködés alapjává. Szerinte felelősséggel kell lenni a földért, a társadalomért és a fogyasztókért.” Ez az elmélet azért kap EU-pesszimista (5) besorolást, mert – egymást kizáró tényezőkné beállítva – szembefordítja egymással a négy uniós alapszabadság – a személyek, az áruk, a tőke és a szolgáltatások szabad áramlásának – elvét, az általa „három felelősségnek” nevezett elvvel. Az elmélet alapján tehát bizonyos területeken az integráció elmélyítésének ára más területeken annak felszámolása lenne.

A Magyar Nemzet 2013 október 9-i számában a magyarországi energiaár-szabályozás miatt bekövetkező uniós kötelezettségszegési eljárásról ír. A cikkben megszólaltatott LMP-társelnök „leszögezte, hogy az LMP szerint az Európai Unió minden jelenlegi baja arra a szem-

lélethez vezethető vissza, hogy Brüsszel általánosságban a szabad kereskedelem híve. Schiffer véleménye szerint a közszolgáltatások területén nincs helye a szabad kereskedelemnek. A termőföld-forgalom korlátozásának problémájához hasonlóan a PERC-indexben a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozása is az EU-pesszimista (5) kategóriába tartozik.

„Európa jövője: Nézőpontok Európa országaiból” címmel az LMP háttérszervezete, az Ökopolisz Alapítvány 2013. október 26-án nyilvános konferenciát szervezett Budapesten. A rendezvényen Róna Péter, az Ökopolisz társelnöke adta meg az alaphangot, egyebek között azt fejtegetve, hogy a tőke, a munka és az áruk szabad áramlásának uniós elve az EU-n belül „gyarmati szerkezet” vezetett, amelyben „az integráció lényege a centrum szolgálata a periféria által”. Róna ezért a tőke, az áru, és a munkaerő szabad áramlásának korlátozását, továbbá a védővámok uniós belüli visszaállítását, és az uniós előírások alóli felmentések (derogációk) bővítését javasolta. Az Ökopolisz Alapítvány elnökének kijelentéseit a PERC-kutatás közvetlenül nem osztályozza, mivel Róna nem tartozik az LMP hivatásos politikusai közé, ellenkező esetben a PERC-indexben kemény EU-szeptikus minősítést kapna. Vele szemben Csiba Katalin, az LMP választmányának tagja ugyanezen a konferencián úgy vélte, az európai integráció „elit-projekt” jellegét egyebek között az okozza, hogy csak az Európai Bizottság kezdeményezhet uniós törvényalkotást, például az Európai Parlament nem. Csiba az európai polgári kezdeményezést, mint új uniós intézményt ugyanakkor nagy lehetőségnek nevezte annak érdekében, hogy a polgárok beleszólhassanak a közösségi döntéshozatalba. Ezek a megállapítások a PERC-indexben magas, EU-optimista (9) fokozatúak. Nagyjából hasonló szellemben, Heltai László, az LMP szövivője kijelentette: „zöld szempontból az integráció jó, mert a gazdasági érdekeknek ellensúlyt képező politikai erő” (7). Velük szemben Schiffer András LMP-elnök inkább a Róna-féle nyomvonalat követte, mondván: „A négy szabadságra alapuló európai modell nem működik. Ez a tőke szabadsága, ami fogalmilag zárja ki a periféria felzárkózását”. Az LMP társelnöke Dél-Koreát állította példaként, mint olyan országot, amely védővámokat vezetett be, a munkaerő szabad áramlását „agyszívásnak” nevezte, a szolgáltatások szabad áramlását pedig a közszolgáltatások megnyitásának a nemzetközi tőke előtt. Schiffer „kopernikuszi fordulatot” sürgetett az EU-ban: szakítani kell a szabadkereskedelmi modellel – jelentette ki –, a négy szabadság helyett a három felelősség elvét kell bevezetni, ennek érdekében pedig egyes területeken „kevesebb”, másutt „több Európára” van szükség. További konkrétumokat említve például a termőföld- és élelmiszerpiac tekintetében több nemzeti szabályozást, míg az adórendszerben, a pénzügyi szabályozásban vagy éppen a munkajogban több uniós hatáskört sürgetett. Az integrációs alapszabadságok kategorikus felszámolási szándéka, továbbá az integráció különféle terepeinek ilyen merev szembeállítását a PERC-logika szerint összességében puha-EU-szeptikus (4) nézetnek minősül.

Mint a fenti elemzésből kitűnik az LMP média-megnyilvánulásaira a PERC-2 kutatás által vizsgált periódusban erősen rányomta bélyegét a párt részéről a sajtóban szinte kizárólag megszólaló Schiffer Andrásnak a korábbiakhoz képest erősen uniókritikussá vált attitűdjé. A PERC-1 kutatás még a következő kijelentést is idézhette a társelnöktől: „Az LMP nem kapitalizmusellenes párt. A piac adottság, nem nagyon képzelhető el, hogy más rendező elvet találunk a gazdaságban. A szabad piac számunkra azonban nem önérték, mi olyan társadalom-

és gazdaságpolitikát szeretnénk, mely határozott szociális és ökológiai korlátokat állít a piaci logikával szemben”. A PERC-2 kutatás időszakában Schiffer már inkább a szabadpiaci elvek teljes tagadását hirdette a sajtóban. Következésképpen a zöldpárt ezen a terepen a 2009-2011 közötti évek puha pragmatikus PERC-kategóriájából egy fokozattal lejjebb, az egyértelműen pragmatikus (6) szintre csúszott le.

2014-es országgyűlési választási program

„Korlátozni kell közérdekből az Európai Unió szabadpiaci elveit”

A Lehet Más a Politika 2014. február végén terjedelmes választási programot tett közzé. A PERC-kutatás által vizsgált kritériumok alapján a 86 oldalas dokumentum a párt 2010-es – a PERC-1 kutatásban részletesen elemzett – választási programjához képest érzékelhető ideológiai elmozdulást takar. Míg például a négy évvel ezelőtti program külön fejezetet szentelt az LMP integrációval kapcsolatos általános, alapvetően pozitív – bár kritikától sem mentes – víziójának, a 2014-es programban ezzel kapcsolatban sem külön szerkezeti egység, sem bármiféle koherens leírás nem található. 2010-ben a párt explicit módon elismerte Magyarország mély nemzetközi és ezen belül európai beágyazottságát, céljait és eszközeit illetően pedig szisztematikusan az európai uniós adatokat és gyakorlatokat tekintette összehasonlítási és hivatkozási alapjának, gyakran követendő példának. „Az Európai Uniót a benne részt vevő demokráciák hatalmas teljesítményének, megőrzendő értéknek tartjuk. Úgy látjuk, olyan esélyt ad a társadalmi igazságosságot középpontba helyező, sajátosan európai gazdasági-társadalmi berendezkedés megőrzésére, a globális problémák érdemi kezelésére és az európai népek békés együttélésének garantálására, amely az unió nélkül nem állna rendelkezésre” – szögezte le a zöldpárt alig négy évvel ezelőtt, egyszersmind egy sor, az uniós döntéshozatali rendszert illető – például az Európai Parlament szerepét kiterjesztő – föderális jellegű javaslatot is megfogalmazva.

Ehhez képest az LMP 2014-es választási programja semmiféle, az integrációs gondolat melletti elköteleződésre, ill. az uniónak a párt által kívánatosnak tartott fejlődési irányára utaló koherens szöveget nem tartalmaz, ezen a téren gyakorlatilag teljes homályban tartja a választót. Az LMP befelé fordulását jelzi, hogy míg a PERC-1 kutatás a 2010-es programban összesen 19 értékelhető kitétel talált, a mostani dokumentumban mindössze 5-öt, az egyes szakpolitikai fejezetekben elszórva. Az alábbiakban az utóbbi kitételeket értékeljük a PERC-rendszer alapján:

- A korrupció visszaszorítását követelő programfejezetben az LMP egyebek között meghirdeti, hogy „minden törvényes eszközzel kezdeményezni és segíteni kell a nyomozó hatóságok és ellenőrzési szervek, uniós források érintettsége esetén az európai uniós ellenőrzésért felelős szerveinek, míg külföldi szereplők érintettsége esetén az adott állam nyomozó hatóságainak munkáját”. Az unió pénzügyi érdekeinek védelme melletti kiállás a PERC-indexben puha pragmatikus (7) fokozatba illik.
- az aktív szociálpolitikát hirdető programfejezet szerint „Magyarország legfontosabb társadalmi-gazdasági problémája az európai szintet messze alulmúló foglalkoztatottság”.

Az európai mérce összehasonlítási alapként való alkalmazása ugyancsak a puha pragmatikus (7) kategóriába tartozik.

- az LMP 2014-es választási programjának legmarkánsabb, EU-t érintő kijelentései a párt vidékpolitikai elképzeléseit bemutató fejezetben, a termőföld-tulajdonnal kapcsolatban találhatók. A zöldpárt már a négy évvel ezelőtti programjában is részletesen foglalkozott ezzel a kérdéssel, legfőképp azt követelve, hogy maradjon érvényben a külföldiek földtulajdonát átmenetileg megtiltó, Magyarország uniós csatlakozási szerződésének részét képező moratórium. A mostani program lényegében megismétli a korábbi követelést. „Az uniós csatlakozási szerződésben a külföldiek tulajdonszerzését biztosító átmeneti mentesség indoka és feltétele volt a hazai földpiac kialakulatlansága, a magyar föld- és birtokviszonyok rendezetlensége, és az itthoni és a közösségi földárak közötti nagyságrendileg drasztikus eltérés. Mindezek a körülmények a mindenkor magyar kormányok mulasztásai miatt nem változtak érdemben.” - írja a program. Legfőbb célja, hogy „a termőfölddel a helyi közösségek rendelkezzenek”, ennek érdekében a program szerint a párt „indokoltnak tartja a csatlakozási szerződés felülvizsgálatát, valamint az unión belül a föld kivonását jogi és közgazdasági értelemben a közönséges árucikkek közül. Korlátozni kell közérdekből az Európai Unió szabadpiaci elveit, a földet ki kell vonni a tőke szabad áramlásának uniós alapelve alól”. A dokumentum mindehhez azt is hozzáteszi: „A magyar termőföld és a hazai földpiac megvédése nem csak a külföldiek vonatkozásában, hanem a bel-földi kívülállók, spekulánsok, tőkebefektetők, narancs- és zöldbárók, a helyi kiskirályok és döbrögik ellenében is indokolt.”

A 2010-es elképzeléseikhez képest az LMP mostani érvelése a PERC-rendszerben egyidejűleg „lefele” és „fölfelé” is elágazik. A múltkorhoz képest pozitívan értékelhető, hogy a szöveg egyértelműen megszabadult a pusztán nemzetállami diszkriminációtól, vagyis nem kizárólag a „külföldiektől”, hanem a belföldi „kívülállóktól” is óvna a „helyi” közösségeket. Negatív jelenség ugyanakkor, hogy ezt a célt a négy uniós alapszabadság csorbításával kívánja elérni, tekintettel arra, hogy a helyi közösségek, kisvállalkozások speciális védelmére az uniós jogrendszer enélkül is lehetőséget nyújt (aminek alkalmazását egyebek között az akadályozza, hogy a magyar földtörvény csak természetes személyek számára engedélyez földtulajdont). Mindennek eredményeként az LMP-nek ez a gondolatmenete végső soron EU-pesszimista (5).

„A vidék zöldítése” című programfejezetben az LMP az uniónak címzett kritikával egyidejűleg unióbarát szemléletről is tanúbizonyságot tesz. „Új európai agrárpolitika kell!” felítéssel a dokumentum így folytatódik: „Az EU Közös Agrárpolitikája (KAP) jelenleg az egyik legnagyobb csapás a fenntarthatóságra”, mert „az EU támogatási rendszerének döntő elemei továbbra is hagyományos tömegtermelés struktúráinak továbbélését segítik. Azaz olyan tevékenységeket finanszírozunk hazai és uniós közpénzekből, amelyek környezeti költségeket termelnek a támogatásokat nyújtó adófizetők számára”. A párt hozzáteszi: „Okos és helyes dolog a Leader-típusú, illetve a közösségvezérelt helyi fejlesztések (CLLD) erősítése az Európai Unió részéről”. Az EU vidékfejlesztési stratégiája melletti konkrét kiállítás a PERC-indexben puha pragmatikus (7) kategória.

A 2010-es programhoz képest 2014-ben az LMP csak egyetlen esetben mutat konstruktív attitűdöt, mégpedig a program adófejezetében. A párt az adórendszeren belül növelné a zöld adók súlyát. Ennek kapcsán olvasható a dokumentumban: „A környezetterhelési díjak meg kell emelni, az energiaadót pedig át kell alakítani... Ezzel párhuzamosan külön adót kell kivetni a széndioxid-kibocsátásra. Ezek nem új javaslatok: ezt terjesztette elő az Európai Bizottság, és erről folyik már a vita tagállamok között 2011 óta. Az átalakított energiaadóból éves szinten 50 milliárd többletbevétellel számolunk, amelyet rezsitámogatásra fordítanánk”. Végül a program még azt is megígéri: az LMP vállalja, hogy lobbitevékenységet kezd az EU-ban az egységes CO₂ adóztatás megteremtéséért, hogy legalább a szennyezést terhelő adóknál ne adjunk teret az országok közötti adóversenynek”. Az unió által propagált adórendszer életbelépésének sürgetése és segítése az LMP részéről egyértelműen EU-konstruktív (8) magatartás.

Jóllehet a négy évvel ezelőttihez képest uniós ügyekben jóval információszegényebb választási program a választó számára megkérdőjelezi a párt korábbi, igen pozitív EU-attitűdjének jövőbeni fennmaradását, a fentiekben elemzett 5 kitétel PERC-értékének átlaga -6,8 – kerekítve még ma is a múltkorival azonos, puha-pragmatikus (7) PERC-kategóriában jelöli ki az LMP választási programjának helyét.

Az LMP PERC-mutatója

Az első, 2012 közepén lezárt PERC-kutatásban az akkor vizsgált öt magyar parlamenti párt közül EU-konstruktív (8) besorolással az LMP végzett az első helyen. Az ökoszociális párt 2009 és 2012 közötti hivatalos dokumentumai és más megnyilvánulásai mind egy irányba mutattak: az LMP nem volt ugyan kritikátlan az európai integráció működését illetően – sőt nyomokban az agrárnacionalizmus jeleit is mutatta –, de ezek megoldási módját jellemzően föderalista irányban kereste. A másfél évvel ezelőtt még számos konstruktív javaslattal is élő, kidolgozott integrációs vízióját a nyilvánosság előtt következetesen megjelenítő párt teljesítményét a PERC-1 kutatás 0,5 pontos „jutalommal” is honorálta.

Az időközben pártszakadáson keresztülment, „csonka” LMP a PERC-kutatás által vizsgált tematikában lényegében ideológiai fordulatot hajtott végre. A pártnak az európai integrációt érintő megnyilvánulásaiban az unió rendszerszintű bírálata lépett elő fő mondanivalóként: a zöldpárt jelenleg az EU működésének pilléreit jelentő négy alapszabadság – az árak, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad mozgása – elvével való szakítást követeli. Jóllehet az LMP ezek helyett a – „földért, a társadalomért és a fogyasztókért” vilselt – „három felelősség” elvét tenné meg az európai együttműködés alapjává, a PERC-kutatás ezt az inkoheregensnek minősíthető elképzelést az EU-pesszimizmus irányába való jelentős elmozdulásnak tekinti, mivel az integráció új, főleg szociális területeken való elmélyítését más, főleg gazdasági területek integrációjának visszafordításával – a kettőt egymással szembeállítva – hirdeti meg. Ezen inkonzisztens, negatív tendenciájú gondolati rendszer eluralkodása indokolta tette, hogy a PERC-kutatás megvonja a párttól az előző jelentésben odaítélt fél pont „bónuszt”.

A PERC-2 kutatás által elemzett megnyilvánulások arra utalnak, hogy a párt erre az általános irányváltásra alapvetően a magyarországi földtulajdonnal kapcsolatos politikai alapállásának radikalizálódása során jutott. Az LMP már a 2010-es választás környékén is kiállt a külföldiek magyarországi termőföld-tulajdonlása ellen, ám mára elvi éllel követeli, hogy uniós jogszabály vonja ki a termőföldet a tőke szabad áramlásának elve alól, sőt, a követelést kiterjesztve a szabadkereskedelmet, „mint olyat” tiltaná be. Ezt az attitűdöt a PERC-kutatás a zöldpárt által meghirdetett politikai céllal – a „helyi közösségek” előnyben részesítésével – aránytalan mértékű integráció-rombolásnak minősíti.

Az LMP utóbbi másfél évi PERC-mutatóját sajátosan befolyásolta az is, hogy a párt – korábbihoz képest amúgy is megritkult – országgyűlési és média-megnyilvánulásainak elsöprő többsége a társelnök Schiffer Andrástól hangzott el, mégpedig a párt uniókritikus radikalizálódásának jegyében, miközben az LMP más, EU-szimpatizáns politikusa-inak sporadikus megszólalásai számukban és hangerejükben is meggyengültek. Az LMP 2014-es országgyűlési választási programjából ráadásul már teljes egészében hiányzik az európai integráció, mint megőrzendő érték melletti, a 2010-es programban még markánsan kifejtett politikai meggyőződés, a jelenlegi dokumentumra már csak a földügy EU-pesszimista kezelése nyomja rá a bélyegét. Összességében az LMP uniós viszonyulása a PERC-1 kutatás óta lényegében minden területen érzékelhetően visszaesett, a párt PERC-mutatója a 2014-es választások küszöbén a korábbi EU-konstruktív besorolásból két fokozattal lejjebb, EU-pragmatikus (6) kategóriába süllyedt.

Az LMP PERC-mutatója	PERC-1	PERC-2
Alapdokumentumok	8	
2009-es EP-választási program	7	
2010-es OGY-választási program	7	
Magyar Országgyűlés		
– bizottságok	7	
– plenáris	8	
– együtt		6
Médiaszereplés	7	6
2014-es OGY-választási program		7
Átlag	7,3	6,3
Szubjektív korrekció	+ 0,5	
Összesen	7,8	6,3
PERC-mutató (kerekítve)	8	6
	(EU-konstruktív)	(EU-pragmatikus)

DEMOKRATIKUS KOALÍCIÓ (DK)

Bevezető

„Támogatjuk az Európai Egyesült Államok létrehozását”

A Demokratikus Koalíciót (DK) 2011-ben, a Magyar Szocialista Pártból Gyurcsány Ferenc volt miniszterelnök vezetésével távozó politikusok hozták létre. Önmagát nyugatos, polgári balközép szervezetként határozta meg. Mivel a párt 2011-ben alakult, a tanulmányban vizsgált más pártoktól eltérően, a DK esetében a 2009-es EP-választási program, illetve a 2010-es OGY-választási program nem volt értelmezhető a PERC-1 kutatás során.

A PERC-2 által vizsgált időintervallumban a Demokratikus Koalíció szervezeti felépítésében nem következett be változás. A párt emblematikus figurája maradt Gyurcsány Ferenc korábbi miniszterelnök, a DK elnöke, legaktívabb politikusai továbbra is Vadai Ágnes alelnök, és Molnár Csaba ügyvezető alelnök. A párt első alkalommal a PERC-1 kutatásban részletesen elemzett, „Vissza Európába” című programjában fogalmazta meg, milyen európai értékeket kell Magyarországnak a DK szerint követnie: a modern, európai típusú piacgazdaság, az európai típusú parlamenti váltógazdaság, az európai demokrácia intézményei (ombudsman, alkotmánybíróság stb.). A programon jellemzően végigvonult a párt parlamenti felszólalásaiban és média-megjelenéseiben is megmutatkozó, Fidesszel szembeni önmeghatározási kényszer, a DK leggyakrabban a kormánypártot erő uniós kritikákat kihasználva, ill. kifejezetten a Fidesz EU-szkeptikus kijelentéseivel szembeállítva hangsúlyozta saját, integráció iránti elkötelezettségét is – állapította meg a PERC-1 kutatás.

A DK következő, 2013-as program-tervezetében ismét egyértelműen integráció-párti. A dokumentum hangsúlyozza, hogy Magyarország önként csatlakozott az európai érték- és kulturális közösséget kifejező Európai Unióhoz, valamint, hogy annak közös döntéshozatali rendszere nem csorbítja, hanem kiteljesíti Magyarország szuverenitását. A tőke és a munka szabad áramlása, a légiessé vált határok, a külföldi tanulás által kínált lehetőségek már mint európai polgárokat illetik meg a magyarokat – mutat rá a DK. Meggyőződésük szerint a globális világ újabb kihívásaira a bővülő Európa a válasz, sőt, a DK kifejezetten támogatja a föderális Európa gondolatát, az Európai Egyesült Államok létrehozását is (9).

A Demokratikus Koalíció 2013. január 26-i kongresszusa fogadta el a párt „Európai Magyarországot!” című programját, egyebek között a következő célokkal: „szabad európai világot szeretnénk programunkkal szolgálni”; „hajlíthatatlannak kell lennünk (...) az európai és transzatlanti külpolitikai prioritás rehabilitációjában”; (8) „Tudjuk, az orbáni Magyarországból csak Európa felé van kiút”. A DK – akárcsak a PERC 1-ben értékelt időszak alatt – önmagát továbbra is a kormánypárttal és „Orbán Viktor Magyarországaival” szemben definiálja. Az európai értékek követését hirdeti, az uniós gondolat azonban gyakran inkább csak a kormánybírálathoz szükséges eszközként tűnik.

2013 április 26-án a Demokratikus Koalíció (DK), a Magyar Szocialista Párttal (MSZP), a Magyarországi Szociáldemokrata Párttal (MSZDP) és a Szövetségben, Együtt Magyarorszáért Párttal (SZEM) közös nyilatkozatot adott ki e szervezetek Európai Unió melletti elkötelezettségéről. A szöveg részletesen szól arról, hogy Magyarország elkötelezett az euro-atlanti integráció, az európai értékrend, a demokrácia, a jogállamiság, a szabadság, az egyenlőség, a szolidaritás, az igazságosság és az emberi jogok tiszteletben tartása, valamint a nemzetközi béke, biztonság és stabilitás megővése mellett. Súlyt fektet az európai integráció további mélyítése és bővítése mellett az Európán kívüli, az Amerikai Egyesült Államokkal, a NATO tagállamaival kötött szövetségi viszonyok megerősítésére. A program konstruktív, pozitív, föderatív jellegű Európa-képet rajzol fel, közös politikákkal, egységes valutával, melyhez Magyarország is mielőbb csatlakozni kíván (8). A PERC-2 kutatás vizsgálati időszakában kibocsátott hivatalos DK-dokumentumok a párt föderalista irányú radikalizálódását mutatják, az átlagpontszám alapján – kerekítve – a PERC-index EU-optimista kategóriájában helyezik el a szervezetet.

Felszólalások az Országgyűlésben

A DK tíz országgyűlési képviselője a PERC-2 által vizsgált időszakban sem alakíthatott parlamenti frakciót, tagjai független képviselőként ülnek a parlamentben. Országgyűlési biztonsági tagsággal egyik DK-s képviselő sem rendelkezett, így a jelen kutatásban csak nyilvános felszólalásaik értékelésére nyílt lehetőség.

2012. szeptembere és 2013. decembere között a magyar törvényhozásban a korábbi, PERC-1 kutatási periódushoz képest kevesebb DK-képviselő szolgált fel, és ők is csak két érdemi esetben érintettek az EU-val kapcsolatos kérdéseket. Vadai Ágnes és Molnár Csaba felszólalásai a következő ügyekre vonatkoztak: a Viviane Reding biztos részéről a magyar kormányt illető kritika, és a Tavares-jelentés.

A 2013 április 16-i vita alapját, melyre Vadai reagál, a KDNP azon nyilatkozat-tervezete adja, amelynek célja, hogy elítélje Viviane Reding, az Európai Bizottság alapjogi, bel- és igazságügyi biztosát, mert a Tobin-üggyel kapcsolatban hozott állásfoglalásában megkérdőjelezte a magyar igazságszolgáltatás függetlenségét. Vadai az Országgyűlésben elítéli, hogy a Fidesz a Tobin- és az azeri-ügyeket használja arra, hogy visszavágyjon Redingnek a kormányt kritizáló kijelentéseiért. Felszólalásaiban rendre ezt ismétli, gyakorlatilag érdemi változtatások nélkül. Vadai a Fidesz EU-ellenességét bírálja a Viviane Reding személyét ért Fideszes támadások miatt. A PERC-2 kutatás szempontjából az a kijelentése minősíthető, amelyben az európai értékek fontosságát, Magyarország Európához tartozását hangsúlyozza. (7) a 2013. július 4-i vitában Molnár Csaba képviselő arra a Fidesz-álláspontra reagál, mely szerint a Tavares-jelentés egy baloldali nemzetközi összeesküvés produktuma Magyarország ellen. Molnár hangsúlyozza azon közös európai értékek fontosságát, melynek mentén a Tavares-jelentés érvei is sorakoznak (7). A két megszólalás átlaga értelemszerűen puha-pragmatikus (7)

Megnyilvánulások a médiában

A DK politikusainak 2012. szeptembere és 2013. decembere közötti sajtó-megjelenéseit a PERC-kutatás szempontjából releváns, EU-s témákat is érintő nyilatkozatai alapján vizsgáltuk. Az említett időszakban feltűnően kevés a külpolitikai témákat is érintő szereplés. A nyilatkozatok, interjúk fókuszában az Orbán-kormány uniós értékrenddel, politikával szembemenő intézkedései, illetve ezek uniós megítélése állt (a Tavares-jelentés, az euró bevezetése, a kormány Kína-stratégiája), valamint Horvátország EU-csatlakozása.

A sajtóban egyébként jellemzően belpolitikai kérdésekről nyilatkozik a DK, elenyésző az EU-t érintő megjelenések száma. A PERC-kutatás szempontjából értékelt szövegek leggyakrabban Gyurcsány Ferenc szájából hangzanak el. A DK-elnök például az ATV Egyenes Beszéd, 2013. február 12-i műsorában a hallgatói mozgalmakkal vállalt DK-szolidaritási akcióról, az éhségmenetről, a következő hétéves EU-költségvetésből Magyarország számára a legutóbbi EU-csúcson juttatott összegről beszélt. Utóbbi kapcsán elmondta, hogy tisztességes eredménynek tekinti a miniszterelnök által kialakított pozíciót, főleg „a gyenge kezdetéhez képest”. (6) Gyurcsány Ferenc az Edinburghi Egyetemen 2013. március 22-én tartott előadásában az Európai Unió három legfőbb jellemzőjének a békét, a versenyképességet és a demokráciát nevezte (7). Az unió három legfőbb jellemzőjének a békét, a versenyképességet és a demokráciát tartja, amelyek akár az EU alternatív pilléreiként is szolgálhatnak.

2013. július 1-jén, a DK elnöke a horvát csatlakozás kapcsán üdvözölte a szomszédos ország belépését az Európai Unióba. Hozzátette, hogy Horvátország értékei hozzájárulnak a közösség demokratikus értékeihez, és a csatlakozás mélyítheti Magyarországot és Horvátországot szövetségét és kapcsolatait is (8).

Molnár Csaba, a DK alelnöke parlamenti sajtótájékoztató keretében a DK támogatásáról biztosította a Tavares-jelentést, hangsúlyozva, hogy az EU támogatja Magyarországot, ezért monitorozza közéről a politikai eseményeket (7). A politikus keményen támadta a Fidesz reakcióját a Tavares-jelentésre, tételesen kritizálta a Fidesz kapcsolódó kijelentéseit.

A DK nehézsúlyú figurája, Bauer Tamás a viszonylag szűk közönséget elérő Galamus-csoport internetes oldalán április 16-án megjelent publicisztikában vezette le, mennyire szükség van szerinte az Unió Magyarországot érintő szankcióira. Úgy fogalmaz, hogy „aki azt akarja, hogy Magyarország felszabadulhasson a ma épülő önkényuralom alól, az nem ellenezheti az Orbán-kormánnyal szemben hozott politikai szankciókat, és azt sem kívánhatja, hogy az európai demokráciák euró milliárdokkal támogassák egy önkényuralmi rendszer építését egy névleg még uniós tagországban. A hetedik cikkely alkalmazását nem elleneznie kell, hanem szorgalmaznia” (8). Bauer 2013. május 14-én, a Hírhatárnak adott interjújában szintén kiáll a Tavares-jelentés mellett. Megítélése szerint a jelentés fő erénye, hogy kimondja: a kormányzati változtatások rendszerszinten távolítják el a magyar jogrendet a jogállamiságtól, az EU értékeitől (7). Kerék-Bárczy Szabolcs, a DK képviselője az ATV Start című műsorában arról beszélt 2013.07.17-én, hogy mennyire fontosnak tartja Magyarország csatlakozását a nyugati, transzatlanti szövetségi rendszerhez, illetve a gazdaságpolitika igazítását az Európai Unió gazdasági fejlődéséhez. Kritikával illeti Orbán Viktor ezzel szembemenő álláspontját, amely csak

akkor lehetne véleménye szerint védhető, ha a magyar gazdaságpolitika sikeres lenne. Az uniós tagság ilyen, általános megközelítése a PERC-skálán puha-pragmatikus minősítésű (7).

Említésre méltó, hogy az adott időszakban a DK elektronikus sajtóbeli megjelenései igen gyakoriak: napi 3-4 alkalom, jobbára az ATV-ben és a Klubrádióban, ugyanakkor azok a politikusi megszólalások mégis viszonylag ritkák, amelyek valamilyen módon kapcsolatotba hozhatók az EU-val.

A DK általános, integráció-hívó felfogása a nyomtatott sajtóban is érvényesül. A Népszabadság 2012. október 15-i számában Bauer Tamás, a Demokratikus Koalíció alelnöke a Mila-tüntetés kapcsán beszél a DK közvéleményben elfoglalt pozíciójáról, valamint a politikai palettán képviselt erőviszonyairól. Itt említi a 2010 előtti kormányok uniós elvárásokhoz, értékekhez, konkrét politikákhoz való viszonyát. A gazdasági és értékszempontokat összekapcsolva leszögezi: „A demokrácia a mai Európában szoros összefüggésben áll a társadalom kohézióját és belső nyitottságát szolgáló jóléti rendszerekkel: a megélhetés biztonságát szolgáló társadalombiztosítással és munkanélküliségi ellátással, a társadalom nyitottságának legfontosabb csatornáját jelentő közoktatással és a mind szélesebb kör számára hozzáférhető felsőoktatással. 2010 előtti kormányaink számára Európa e tekintetben is minta volt (7). A DK elnökének föderációs elképzeléseiről a Heti Válasz olvasói is értesülhettek. A lap 2012.10.25-i számában idézi Gyurcsány Ferencet az október 23-i tüntetésen való szereplése kapcsán, ahol a DK-elnök az EU-ról, mint az „Egyesült Európai Államok eszményéről” szövelt (9).

A Népszabadság, 2013.09.03-i számában (12. oldal) Bauer Tamás a devizahiteleket vizsgálja, illetve az Orbán-kormánynak a helyzet kezelésére vonatkozó javaslatait. Bauer az euró bevezetése mellett érvel, a devizahitelek problémáinak megoldását (vagy legalább is enyhítését) Szlovákiához hasonlóan, ez a devizapiac hazai és nemzetközi feltételeinek különbségéből adódó hátrányok csökkentését eredményezhetné. Nyilatkozata szerint a hazai és az európai pénzpiac kondícióinak közeledésére van szükség, és erre a forint kivezetése, az euró bevezetése a legjobb út (8). Ugyancsak az euró bevezetését hangsúlyozza a Népszabadság által közölt interjúban Gyurcsány Ferenc 2013.12.04-én a DK elnöke, a hiánycél tartásának kapcsán ígérte az euró bevezetéséhez szükséges feltételek megteremtését 2018-ig. Ismét hangsúlyozza, hogy a gazdasági szempontokon túl az integráció szempontjából is fontos az euróövezetbe való csatlakozás, mert így Magyarország közelebb kerül az EU-hoz, elfogadva, hogy az az Egyesült Államokhoz hasonló képződmény lehet (8).

A fentiek alapján megállapítható, hogy a DK politikusai többé-kevésbé konzekvensen képviselték a szélesebb nyilvánosságban is a föderális Európa alapidokumentumaikban meghirdetett eszményét, még ha az utóbbi konkrétabb részleteivel adások maradtak is. Megszólalásaik átlagos pontértéke 7,5, ami – a felfelé kerekítés következtében – EU-konstruktív (8) helyezést biztosít.

2014-es országgyűlési választási program

A Demokratikus Koalíció 2014. februári kongresszusa fogadja el a párt 2014-es országgyűlési választási programját. A PERC-elemzés lezárásának időpontjában a program még nem

elérhető, egyes elemei a párt honlapján „A Demokratikus Koalíció ajánlata Magyarországnak” cím alatt, 16 pontban olvashatóak.

A pontok közül az első foglalkozik a PERC-kutatás szempontjából releváns kérdés-sel, Magyarország európai jövőjével. Gyurcsány Ferenc pártja „európai jövőt” tervez – az euró bevezetésének feltételeinek megteremtését ígéri 2020-ra. Lévéen a dokumentum ezen egyetlen pontja foglalkozik az EU-val, a program az EU-konstruktív (8) kategóriának megfelelő besorolást kap.

A DK PERC-mutatója

Az elemzett dokumentumok, felszólalások, megjelenések vizsgálata alapján általánosságban elmondható, hogy a PERC-kutatás vizsgálati körét illetően a DK jelenléte a magyar politikai közegben – legalábbis a mennyiséget tekintve – kevésbé jelentős, az érintett ügyek spektruma meglehetősen szűk. A szövegek tematikáján jellemzően végigvonul a Fidesszel szembeni kényszeres önmeghatározás, a párt a saját, integráció iránti elkötelezettségét is a kormánypártot érő uniós kritikákra építi, a Fidesz EU-szkeptikus kijelentéseivel szemben deklarálja, hasonlóképpen, ahogy ezt a PERC-1 kutatás során is megállapítottuk. A DK retorikájában a PERC-1 kutatás lezárása láthatóan gyakoribbá vált a – mondhatni – „radikális föderalista” szóhasználat, a párt, különösen annak vezetője nem ijed el az „Európai Egyesült Államok” kifejezéstől, sőt annak támogatását a média-nyilvánosságban is meghirdeti. A pártnak azonban relatíve kevés a konstruktív mondanivalója arról, hogy az általa képviselt ideált milyen eszközökkel tervezi elérni, s ebből a szempontból hiányérzetet kelt a választóban. Bár a PERC-kutatás honorálja, hogy a DK a 2014-es országgyűlési választási programjában tényleges euróbevezetési céldátumot tűz ki Magyarország számára, a program Európa-ügyi tematikájának szegényessége, és általában a párt föderalista jelszavait tartalommal kitöltő elképzeléseinek szűkössége miatt indokolt, hogy az egyes alfejezetek pontszámainak mechanikus átlagolásából adódó 7,8-es átlagértéket 0,5 ponttal csökkentjük. Összességében így a PERC-2 kutatás a DK-t a puha EU-pragmatikus (7) kategóriába helyezi a PERC-indexen, ami megegyezik a PERC-1 kutatás által megállapított szinttel.

A DK PERC-mutatója	PERC-1	PERC-2
Alapdokumentumok	8	8
Magyar Országgyűlés	7	7
Médiaszereplés	7	8
2014-es választási program		8
Átlag	7,3	7,8
Szubjektív korrekció	-0,5	-0,5
Összesen	6,8	7,3
PERC-mutató (kerekítve)	7	7
	(puha EU-pragmatikus)	(puha EU-pragmatikus)

EGYÜTT 2014 – PÁRBSZÉD MAGYARORSZÁGÉRT VÁLASZTÁSI SZÖVETSÉG (EGYÜTT-PM)

Bevezető

Az Együtt 2014 – Párbeszéd Magyarországért Választási Szövetség nevű formáció mindkét – parlamenti és azon kívüli – tagja a magyar politikai színtér új, a 2010-es választások óta alakult szereplője, néhány meghatározó alakja azonban már a korábbi években is fontos közéleti-kormányzati funkciót töltött be és széleskörű hazai ill. nemzetközi ismertségre tett szert.

A parlamenten kívüli Együtt maga is meglehetősen bonyolult felépítésű szervezet, amelyet – eredetileg mozgalomként – 2012 október 23-án hívott életre Bajnai Gordon. Az üzleti szektorból érkezett Bajnai 2007-2009 között az akkori szocialista-szabaddemokrata kormány pártonkívüli területfejlesztési-önkormányzati, majd nemzeti fejlesztési-gazdasági minisztere, 2009 áprilisa és 2010 májusa között pedig a kisebbségi szocialista – de a kormányból időközben kilépett szabaddemokraták által is támogatott – miniszterelnöke volt. A három civil szervezet – az ugyancsak Bajnai által alapított Haza és Haladás Egyesület, az Egymillióan a Magyar Sajtósabadságért Egyesület (Milla), valamint a Magyar Szolidaritási Mozgalom – alkotta, önmagát centristaként definiáló – a rendszerváltást követő bal- és jobboldali kormányok hibáinak meghaladását, a két politikai oldal merev szembenállásának oldását célul kitűző – mozgalom 2013 március 8-án alakult párttá. Eközben a 2010-ben országgyűlési mandátumot kapott, önmagát radikális demokrata-környezetvédő pártként meghatározó ellenzéki Lehet Más a Politika (LMP) soraiban kiéleződött belső feszültségek 2013 januárjában a párt kettészakadásához vezettek. Az LMP országgyűlési frakciójából ekkor kivált, és parlamenti tevékenységét azóta – a Házzsabay következtében – függetlenként folytató 8 képviselő Párbeszéd Magyarországért (PM) néven új pártot alapított, majd két hónappal később választási szövetségre lépett az Együtt-tel. Ennek értelmében a két párt közös programmal indul a 2014-es választásokon.

Alapító dokumentumok

„Magyarok vagyunk és európaiak”

Már az Együtt 2014 elődszervezetei is határozottan kinyilvánították európai elkötelezettségüket, amit – hangsúlyozva az Orbán-kormányétól e téren is élesen különböző pozíciójukat – a nemzeti érdekekkel nem szembeállítva, hanem azzal egyidejűleg érvényesíthetőként értelmeznek. „Az a meggyőződés hajt minket, hogy Magyarország a következő évtizedekben európai normák és gyakorlatok szerint működő állammá... válhat. Magyarok vagyunk és európaiak” – fogalmazott „küldetéséről” a Haza és Haladás (7). A Magyar Szolidaritásért Mozgalom, amely alapító programjában tagjait a „hazájukért tenni kész, európai demokratáknak” nevezi, programjában „döntő fontosságúnak tekinti az Európai Unióhoz fűződő

jó viszonyt, és a hozzájárulást az Unió jelenlegi problémáinak megoldásához, ugyanakkor a jövőben a korábbinál határozottabban igyekszik érvényesíteni Magyarország érdekeit az Unió döntéshozatali mechanizmusában” (7). 2012. januári felhívásában a Szolidaritás egyenesen azzal a felhívással fordul a magyar állampolgárokhoz – köztük kifejezetten azokhoz is, akiknek életkoruknál fogva nem volt lehetőségük részt venni az uniós tagságról rendezett 2003-as népszavazáson –, hogy aláírt nyilatkozatukkal „erősítsék meg az Európai Unióhoz való tartozásukat”, és „az ország elkötelezettségét az európai értékek mellett”, „erősítsük meg szerepvállalásunkat Európa jövőjének kidolgozásában!” (7). Tekintettel a Szolidaritás szakszervezeti jellegére, figyelemre méltó a szervezet ugyanakkor kibocsátott politikai nyilatkozata, amelyben nemcsak az EU Alapjogi Chartájában megfogalmazott polgári jogok érvényesülése mellett áll ki, hanem leszögezi elkötelezettségét „az Európai Unió jogrendszere által képviselt és szabályozott piacgazdaság mellett” is (7). A Milla – amely az Orbán-kormány sajtószabadságot megnyirbáló intézkedései ellen tiltakozó Facebook-csoportként bontott szárnyat 2010 decemberében – nem hozott nyilvánosságra olyan hivatalos dokumentumot, amelyből a szervezet uniós attitűdjére közvetlenül következtetni lehetne.

Az Együttet létrehozó három civil szervezet már a közös mozgalom 2012 októberi életre hívásakor megfogalmazott 12 együttműködési alapelve között – igaz, csak az utolsó helyen – felsorolja „az EU alapértékei melletti határozott kiállást”, sőt – bizonyos föderatív szándékokra való utalásként követelménynek nevezi „az európai integráció további elmélyítését szolgáló külpolitikát, kiszámítható gazdaságpolitikát” is (8). Az ugyanakkor kezletkezett „Együttműködési megállapodás” szintén leszögezi, hogy „Magyarország helye és jövője az európai érték- és érdekközösségben van”, továbbá Magyarország új, demokratikus politikai rendszerének alapértékei között sorolja fel – a nemzeti közösség, a magántulajdon tisztelete és a szolidaritás, valamint a jogállamiság mellett – az Európa iránti elkötelezettséget is (7). Hasonlóképpen, az egy hónappal későbbre datált, „Az Együtt 2014 választói Mozgalom elvi, erkölcsi alapvetései” c. dokumentum is – amelyre a szervezet a „2014 utáni jó kormányzás reális programját” kívánja építeni – egy szintre emeli a nemzeti és az európai minőséget, mondván: „előbb vagyunk magyarok és európaiak, mint ilyen vagy olyan világnézetű, politikai meggyőződésű polgárok” (7). A 12 oldal terjedelmű dokumentum viszonylag rövid, néhány bekezdésnyi, „Európa és az auroatlanti szövetségi rendszer” című – utolsó – alfejezetében a magyar érdekérvényesítés már mint fő Unió cél jelenik meg, amihez „értelmes konfliktusokat is érdemes felvállalni”. A szöveg egyszersmind hangsúlyozza az európai államok egymásrautaltságát, és Magyarország alapvető nemzeti érdekének tartja, hogy Európa sikeres legyen, a mélyebb integráció lehetőségére azonban nem tér ki (7).

Az önmagát új zöld, baloldali politikai közösségként azonosító Párbeszéd Magyarországért (PM) – amely „továbbgondolva a szociáldemokrata, az emberjogi liberális és a polgári radikális hagyományt, képviselve az újbaloldali gondolatokat, igazságos és fenntartható megoldásokat” kíván kínálni, „Alapító nyilatkozatában” indirekt módon kritikát fogalmaz meg az európai közpolitika tartalmát ill. eredményét illetően, ugyanakkor a korekciót az aktív kooperáció révén képzeli el. „Olyan új politikai konszenzust szeretnénk, mely Magyarország helyét világosan a szolidáris és sokszínű Európában jelöli ki, vállalva

az európai kultúrkör értékeit és aktívan formálva az európai politikai közéletet. Célunk, hogy erősítsük a Magyarországhoz hasonló, gazdaságilag kiszolgáltatott helyzetű országok közötti szolidaritást, és közösen lépünk föl az európai és a globális gazdaság igazságosabb tétele érdekében” – fogalmaz a PM alapító nyilatkozata (7). Ezen a vonalon halad a PM támogatókat toborzó kiáltványa is, olyan politikát ajánlva, amely – egyebek között – „megerősíti Magyarország európai identitását és konstruktívan képviseli nemzeti érdekeit” (7). Ennél jóval tovább megy a párt „Közpolitikai 13+1 pont” c. dokumentuma, amely 12. pontként követel „Együttműködést az igazságos Európáért”. A PM ebben – viszonylag ritka jelenséggként a hazai politikai palettán – kijelenti, hogy „magyarként európai párt, ezért felelősséget érez az EU jobb működéséért is”. „Az Európai Unióra nem elsősorban gazdasági integrációként vagy fejlesztési pénzek forrásaként tekintünk – folytatódik a szöveg –, az EU számunkra alapvetően politikai értékközösség, egy lehetőség arra, hogy a nemzeti identitásunk mellett kialakíthassunk egy közös, nemzetek és határok feletti, európai önaazonosságot”. Az európai identitástudat ilyen aktív képviselője a PERC-indexben EU-optimista kategóriát jelent (9). Az integráció közpolitikájának erőteljes bírálatát – „tennünk kell az Európai Unió megújításáért, mert láttuk, hogy az elmúlt évtizedekben követett gazdasági modell társadalmi és környezeti értelmében is fenntarthatatlannak bizonyult és rendkívüli politikai válságokat eredményezett elsősorban az Unió periferiáján” – egyértelműen föderatív jellegű, konkrét javaslatokkal ellensúlyozza a PM: „a megoldás az európai integráció további mélyítése: az erősebb európai banki szabályozás, a spekulatív tőke megadóztatása, a lefelé tartó adóverseny közös korlátozása, a periféria felzárkózását lehetővé tévő közösségi szintű eszközök, valamint az európai zöld infrastruktúra-programok” (8).

Szövetségkötési megállapodásával egyidejűleg az Együtt és a PM több mint 20 oldalas közös „Közpolitikai alapvetést” publikált – aláhúzva, hogy ez nem választási program – azazal a céllal, hogy fogódzókat adjanak a magyar polgároknak annak megismeréséhez, milyen értékek képviselőit és milyen célok megvalósítására fogtak össze. Figyelemre méltó, hogy e fontos dokumentum már bevezetőjében utal kibocsátói európai elkötelezettségére, ám meglehetősen távol helyezi magát az európai föderalizmus eszméjétől. „Közpolitikai alapvetésünk világos értékrendszer talaján áll: elköteleztettek vagyunk egy szolidáris, igazságos és fenntartható Magyarország víziója mellett, amely újra megbecsült tagjává válhat az európai nemzetek uniójának” – olvasható a szövegben. Az a tény, hogy az integráció két dimenziója – kormányközi és nemzetekfeletti – közül ez a szöveg helyén csupán az elsőre fókuszál, a PERC-indexben az EU-pragmatikus kategóriát (6) indokolja. Ennek némileg ellentmondva a dokumentum bizonyos konkrét ügyekben szupranacionális megoldásokat szorgalmaz, kijelenti például, hogy elkötelezett „az európai szintű pénzügyi tranzakciós adó (FTT) bevezetése (a megerősített európai kezdeményezéshez való csatlakozás) mellett” (8). Hasonlóképpen, itt is feltűnik – az EU gazdasági-társadalmi problémáinak megoldási javaslatoként – az európai integráció további mélyítése az európai gazdasági kormányzás erősítése, az európai ipar- és fejlesztéspolitika, az erősebb európai banki szabályozás, az európai szintű, spekulációs tőke mozgásokat sújtó tranzakciós adó bevezetése, az európai szintű adóalap-harmonizálás és az adójogszabályok további harmonizációja révén. A közössé-

gi szintű szabályozásnak ez az ambiciózus – bár csak inkább csak a gazdaságra szorítkozó – terve a PERC-skálán EU-konstruktív minősítést kap (8). Az alapvetésben ugyanakkor a gazdasági nacionalizmus kisebb nyomai is kitapinthatóak: „Rendet teszünk a piacokon annak érdekében, hogy ellenőrizetlen minőségű és ismeretlen forrásból származó importtermékek ne szorítsák ki az üzletekből a hazai árukat” – ígéri a pártszövetség, közvetve azt üzenve a választópolgárnak, hogy az ellenőrizetlen minőségű és ismeretlen forrásból származó hazai termékek viszont nyugodtan kiszoríthatnák az üzletekből az importárúkat (5).

2013 októberében az Együtt-PM szövetség választási megállapodást kötött a Magyar Szocialista Párttal azzal a szándékkal, hogy a Fidesz-KDNP-kormány leváltása érdekében összehangolja stratégiáját a 2014-es választási kampány során (nem állítanak egymás ellen jelöltet az egyéni választókerületekben). A megállapodás előkészítéseként nyilvánosságra hozott, Bajnai Gordon és Mesterházy Attila által aláírt „Megállapodás a közpolitikai alapelvekről” c. 25 pontos dokumentum az akkori nyilatkozatok szerint mindkét fél választási programjának részévé válik. Az alapelvek között utolsóként az aláírók EU-hoz való viszonya is helyet kapott, s ez összességében a PERC-skálán magas, EU-konstruktív (8) attitűdöt jelez: „Elkötelezettek vagyunk az euroatlanti integráció elmélyítése és kiszélesítése mellett, mert ebben látjuk az ország és valamennyi magyar biztonságának, gyarapodásának és a nemzeti érdek hatékony képviselőjének egyik legfontosabb feltételét és legerősebb garanciáját. A valós nemzeti érdeket nem Európával szemben, hanem Európán belül kell érvényre juttatni” – szögezik le álláspontjukat az Együtt-PM és az MSZP vezetői, hozzátéve: „a hatékony, közös Európa működésének alakításában mi alakító partnerek és nem elszenvedő kívüllállók akarunk lenni”.

Az Együtt-PM alapító dokumentumai a fentiek szerint összességükben stabil európai elkötelezettségről tanúskodnak, miközben a két szervezet közül az első inkább az integráció közvetlenül gazdaságpolitikai, míg a második a társadalompolitikai elmélyítése iránt mutat érdeklődést. A pártszövetség egymást kiegészítő alapító elképzelései a PERC-indexben puha pragmatikus értéket (7) kapnak.

Felszólalások az Országgyűlésben

„Sokkal szorosabban együttműködő Európai Uniót hozunk létre”

Az Együtt-PM Szövetség esetében a PERC-2 kutatás értelemszerűen csak a duó második tagja, a Párbeszéd Magyarországért párt tagjainak országgyűlési megnyilvánulásait értékelheti, mégpedig 2013 februárjától, a PM-tagok LMP-ből való hivatalos kiválásának időpontjától kezdve. Mivel ezt követően a PM politikusai függetlenként vehettek csak részt a törvényhozási munkában, aktivitásuk igencsak leszűkült. Az Országgyűlés szakbizottságainak több, mint felében – köztük például az Európai ügyek bizottságában – tavaly február óta a PM-et egyetlen politikus sem képviseli. Ráadásul a PERC-kutatás a vizsgált időszakban a többi szakbizottságban sem talált egyetlen, a kutatás számára értékelhető PM-es megnyilvánulást sem.

Az Országgyűlés plenáris ülésein azonban olykor megszólaltak ilyen témában is a Párbeszédeselek. A legmarkánsabb megnyilvánulás Szilágyi Pétertől hangzott el a plénum 2013

április 16-i ülésén, az úgynevezett Tobin-ügy kapcsán kormányzati kezdeményezésre Viviane Reding uniós biztost elítélő határozati javaslatról. A vitában háromszor is felszólaló PM-es politikus a PERC-skála több, egymástól távol eső regiszterét is „bejátszotta”. Először megkérdőjelezte a határozat létjogosultságát, pusztán „erőfitogtatásnak” ítéelve azt, aminek segítségével a kormány kétharmados többségét felhasználva kíván nyomást gyakorolni az Európai Unióra „az egyéb vitáik kapcsán”, a határozati javaslat mögött megbúvó szándék pedig valójában az, hogy „önök kemény harcra készülnek az Európai Unióval” (7). Később Szilágyi – megjegyezve, hogy pártja szerint az Európai Unióban „számos kérdés nem megfelelően működik” – leszögezte, hogy ezek orvoslása csak úgy érhető el, ha „egy sokkal szorosabban együttműködő Európai Uniót hozunk létre”. Ez az álláspont a PERC-skálán föderációbarát, EU-optimista (9) álláspontnak számít. Utolsó felszólalásában a képviselő kiállt a minden egyes uniós tagállamot megillető egyenlő mérce mellett, és az állította, hogy „azt a méltányos bánásmódot, amit Magyarország élvezett 2010 előtt” az EU-ban, a kormány hibájából elvesztette. Ez a gondolatmenet a PERC-kutatás logikája szerint – kormánykritikába csomagolva – valójában a kettős mérce uniós gyakorlatának lehetőségét igazolja, ilyen formán EU-pesszimista (5) fokozatba tartozik.

A PM képviseletében – az országgyűlési plénum június 4-i ülésén – némileg hasonló, ideológiai jellegű ügyben – ugyancsak Szilágyi Péter szólalt fel. A vitát, amelyben a kormány olyan politikai nyilatkozat elfogadását indítványozta, amelyben – az uniós lisszaboni szerződésének egyes pontjait érintő ír fenntartások kapcsán – a magyar parlament „elismerését és megbecsülését” fejezte ki az ír népnek „határozott fellépéséért, elvei és értékei melletti kiállásáért”, Szilágyi értékbeli vitának minősítette. Kifejtette, hogy pártjának nincs vitája abban, hogy a magyar politikuskos feladata a magyar érdekek képviselete, a nyilatkozatvezetben pedig a kormány bizonyos önkritikáját vélte felfedezni, amiért erre az elmúlt három évben képtelen volt. Utóbbi okát viszont abban látta, hogy a kormány részéről „szabadságharc folyik az EU ellen”, a kormány euroszeptikus hangokat üt meg, holott „történelmünk során eddig” az „európai kultúrkörhöz tartozásért folytattunk szabadságharcot másokkal szemben” (7).

A képviselő ugyancsak PM-es névrokona, Szilágyi László egy szakpolitikai témában, a hulladékégetők építésével kapcsolatban fogalmazott meg az unióval kapcsolatos EU-pesszimista kritikát a plénum május 28-i ülésén, mondván „nagyon örülünk, hogy uniós támogatással nálunk ilyenek nem épültek... , ezek az uniós rendszerek, amelyek kiépültek, nem feltétlenül a legjobb környezeti megoldás felé visznek bennünket” (5). A harmadik PM-es felszólaló a vizsgált időszakban Jávor Benedek volt, aki a csődbe jutott, orosz-ukrán tulajdonú Dunafer cég fenyegető létszámleépítése kapcsán szólította fel a kormányzatot, hogy – Andor László EU-biztos javaslatát követve – „vegye végre igénybe az erre a célra szolgáló európai globalizációs alap gyors és hathatós segítségét, amivel szinte azonnal komoly segítséget lehet nyújtani az elbocsátott dolgozóknak jövőbeni elhelyezkedésükhöz” (7).

Mint a fentiekből kitűnik, a PERC-2 vizsgálat az Együtt-PM sajátos országgyűlési helyzete és az elemzésbe bevonható rövid idő következtében igen kis számú felszólalásra terjedhetett ki. A mindössze 6 megnyilvánulás által kínált vázlatos összkép kevésbé koherens, a puha EU-pragmatikus (7) kategóriát alulról súroló eredményt ad.

Megnyilvánulások a médiában

Bajnai Gordon

„Az unió Magyarország számára a létező világok legjobbika”

Az Együtt-PM pártszövetség alapítójának és vezetőjének nyilvános megszólalásait PERC-2 kutatás 2012 október 23-ától vizsgálja nyilvános megszólalásait, tekintettel arra, hogy a volt miniszterelnök az ekkor tartott beszédével indította el az Együtt 2014 választói mozgalmat. A sajtó által széleskörűen ismertetett beszéd legfőbb jelszava már tartalmazta azt a négy elemet, köztük az „Európára” való utalást is, amely később Bajnai Gordon számos megnyilvánulásának visszatérő fordulatává, lényegében politikai „névjegyévé” vált, hogy azután az Együtt-PM pártszövetség hivatalos programjának szlogenjeként jelenjen meg. „Nem új pártot alapítunk, hanem összefogást, ahová szövetségbe hívunk mindenkit, akikkel a céljaink összekötnék. Akikkel meg tudunk egyezni a jogállam, haza és haladás, szolidaritás és Európa dolgában” – jelentette be a 2012 október 23-i nagygyűlésen a Népszabadság tudósítása szerint Bajnai, hozzátéve, hogy „Európa számunkra az esély”. Az Orbán-féle keleti orientációval szemben Magyarország európai kötődését ilyen egyértelműséggel meghirdető – jóllehet az „Európa” fogalom tartalmi részleteibe nem bocsátkozó – politikai üzenet a PERC-index szerint a puha-pragmatikus (7) kategóriába tartozik.

Egy következő, az év végén elhangzott nyilvános beszédében a volt kormányfő már kissé jobban megvilágította hallgatóságának, mit is ért „Európán”: „Hiszek Európában, az európai Magyarországbán. Például abban, hogy a nemzeti érdekeinket csak az Európai Unión belül érvényesíthetjük hatékonyan. Szövetségkötéssel, nem pedig gerillaháborúval. És nem is lógogva mindenféle keleti szélnek. A nemzeti érdek ugyanis nem az, hogy a rossz kormányzás és a felégetett szövetségek miatt elbukjunk több mint 1500 milliárd forintot. Hanem az, hogy elhozzunk Brüsszelsből legalább annyit, amennyit az előző kormányok.” a támogatás-központú Európa-felfogás a PERC-rendszerben kemény pragmatikus (6) minősítést kap.

Az inkább általánosságban definiált Európa-kötődés fontosságát ismételte meg Bajnai a Magyar Narancsnak 2012 decemberében adott interjújában, amelyben mozgalmát legfontosabb politikai céljai között – a befogadó nemzettudat kialakítása, a modernizáció és a társadalmi szolidaritás újraalkotása mellett – negyedikként „Európa kérdését” említette. Mondván: „szerintem a magyar társadalom többsége egyetért abban, hogy nekünk Európában a helyünk” (7). Lényegében ugyanígy fejezte ki magát a Népszavának 2012 december 15-én: „Az lenne a jó, ha a mérsékelt jobbközép, meg a mérsékelt baloldal versenyezne abban, ki tud jobb megoldásokat az ország alapvető közös céljaira. Mert most ott tartunk, hogy ezeket a célokat újra meg kell határozni. Haza, haladás, szolidaritás, Európa – ezeket javasoltam közös céloknak” (7). Európa volt Bajnai viszonyítási alapja, amikor – a Népszabadság 2013 január 30-i tudósítása szerint – az Amerikai Kereskedelmi Kamara üzleti fórumán tartott előadásában így fogalmazott: „Magyarország hosszú távú növekedési képessége a nulla közelébe csökkent az elmúlt néhány év kormányzati lépései után, alacsonyabb, mint az uniós átlag, vagyis nem közeledünk, hanem leszakadunk Európától” (7). Hasonló-

képpen, bár némileg árnyaltabban beszélt Bajnai a Magyar Nemzetnek 2013 március 25-én: „Magyarország elsődleges érdeke, hogy olyan államokkal legyen szövetségben, amelyek a szabadság, a jogállam, a demokrácia és a piacgazdaság elveit vallják, annál is inkább, mert az Európai Unió a nemzeti érdekérvényesítés legmegfelelőbb terepe is” (7).

A Népszabadságnak és a hvg.hu-nak adott közös, 2013 február 6-i interjútban Bajnai így jellemezte az Európai Uniót: „Az EU nem nyers erőn alapuló geopolitikai rendszer, hanem olyan klub, ahol a lojalitás az erősebbet is köti a gyengébb felé, nem csak a gyengébbet az erősebb felé”. A tagállamok közötti kölcsönösségi viszony elismerése puha-pragmatikus (7) felfogás. Ugyanebben a cikkben a politikus Magyarország euróövezeti csatlakozását illetően azt az alapvetően pozitív álláspontot foglalta el, hogy „Magyarországnak úgy kell gazdálkodnia, hogy a bevezetés feltételeinek mielőbb megfeleljen a magyar gazdaság. Ám magát az eurót csak akkor lehet bevezetni, ha helyreállt a növekedési képesség” (7). Ehhez képest igen figyelemre méltó, hogy 2013 február 19-i számában a Népszava már Bajnai jóval konkrétabb elképzeléséről tudósított: a Haza és Haladás Alapítvány konferenciáján, ahol az Együtt 2014 gazdasági programját ismertették, a politikus kilátásba helyezte, hogy 2018-ig megteremti az euróhoz való csatlakozás makrogazdasági feltételeit – ami nem jelenti az azonnali csatlakozást az euróövezethez. A megfogalmazás itt már arra utal, az Együtt vezetője célszerűnek és megvalósíthatónak tartja, hogy Magyarország 2018-ig belépjen az ERM2 valutarendszerbe, ami –elvileg – 2020 évi euróbevezetést jelenthet. A magyar eurócsatlakozás céldátumának ilyen konkrét – még ha közvetett – meghirdetése mindenképpen EU-konstruktív (8) álláspont.

Az európai integráció értelmezését illető és annak perspektíváiról alkotott nézeteibe Bajnai Gordon 2013 február 11-én, „Az EU jövőjéről, a szolidaritásról és az európai értékekről” címmel rendezett budapesti nemzetközi konferencián engedett mélyebb bepillantást. A rendezvényen tartott előadásában úgy vélte, az EU-ban felhalmozott adósság- és deficithegy mielőbbi ledolgozása érdekében fiskális területen a további integráció szükséges és elkerülhetetlen, s ez megnöveli az unió demokratikus legitimációjának erősítése iránti igényt. Utóbbi viszont nem eredményezhet valamiféle „Európai Egyesült Államokat”, az unió nemzetállami karakterét meg kell őrizni, az nem lehetséges, hogy ne legyen önálló magyar kultúra és államiság – szögezte le Bajnai, hozzátéve még: „Az Európai Unió nem csak érték-, hanem érdekközösség is, ahol a rövid távú érdekharcot moderálja a hosszú távú érdekközösség”. Magyarország helyzetéről az Együtt vezetője ekkor így fogalmazott: „az Európai Unió nem korlátozza a magyar önállóságnak, amíg Magyarország a piacgazdaságot és a jogállamot tekinti értéknek”. Voltaire után „szabadon” Bajnai úgy fejezte ki magát: „Az unió Magyarország számára a létező világok legjobbika”. A politikus korábbi megnyilvánulásai alapján nem meglepő a beszédben az unió és annak értékei iránti elköteleződés ismételt hangsúlyozása, azonban figyelemre méltó, hogy az Együtt első számú politikusa tartózkodóan látszik viszonyulni az EU további föderatív átalakulásához, az integráció mélyülését inkább csak gazdasági területen támogatná, és különösen fontosnak tartja az unió nemzetállami aspektusát. Mindez összességében éppencsak a puha-pragmatikus (7) osztályzatot éri el a PERC-index alapján.

2013 áprilisában Bajnai a Figyelőnek adott interjút, amelyben – önmagához híven – újra az európai mércéhez tért vissza: „Azt látom – fejtette ki –, a magyar társadalom nagyon nagy része vágyik arra, hogy valaki visszahozza a reményt, hogy nem sorsszerű az, hogy újra és újra le kell térni az európai fejlődés útjáról” (7). Egy hónappal később az Orbán-rendszerhez viszonyítva, és az euroszeptikus közhelyekkel szemben definiálta saját uniós politikáját: „Orbán és Simicska rezsimje nem tartható fenn az Európai Unión belül. Orbán lényegében elindította Magyarország hosszú menetelését kifelé az unióból. Ha 2014 után marad ez a rezsim, akkor újratermeli azokat a konfliktusokat, amelyek szemben állnak 1100 éves európai örökségünkkel. Európa ugyanis nem brüsszeli bürokratákat jelent, hanem egy értékvilágot”. (7) Szeptemberben Bajnai több interjút is adott, kiegyensúlyozottan vissza-vissza térve integrációs „ars poeticájára”. A 168 órának így fogalmazott: „A haza, a nemzet kérdése, a szolidaritás ügye, a haladás és az európai elkötelezettség – ezen értékek köré szerveződik a jövőről alkotott képünk” (7). A Népszavában arra figyelmeztetett, „ha marad a Fidesz, annak az lehet a következménye, hogy Magyarország lényegében kiszorul Európából” (7). 2013 decemberében a Heti Válasz készített hosszú interjút az Együtt vezetőjével, amiben nem sok szó esett ugyan az EU-ról, de Bajnai ezúttal is hangsúlyozta: „Arra törekszem, hogy 2014 után négy alapkérdésben jussunk új kiegyezésre. Ezek a haza és a nemzet ügye, továbbá a haladás, a szolidaritás és az európai értékközösség képviselője” (7). A cikk megjelenésével gyakorlatilag egyidejűleg Bajnai a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen tartott előadást. A Népszava tudósítása szerint ekkor megismételte az euróbevezetéssel kapcsolatos korábbi álláspontját, leszögezve: „Nekünk az kell legyen a célunk, hogy 2018 környékére teljesítsük az euróbevezetés kritériumait” (8).

Az Együtt-PM pártszövetség első számú politikusa megnyilvánulásainak PERC-értékét – tekintettel azok speciális média-hatására külön, a párt többi szereplőjétől függetlenül is érdemes kimutatni. A kutatási források alapján Bajnai Gordon uniós attitűdjét illetően kétségtelenül konzekvens, az unió értékei, valamint Magyarország uniós tagsága iránt határozottan elkötelezett alapállásra utalnak. Bajnai ugyanakkor elsősorban gazdasági-, gazdaságpolitikai szemszögből viszonyul az integrációhoz – EU-konstruktív kijelentést kizárólag az euróbevezetéssel kapcsolatban találtunk tőle –, a gazdaságon kívüli föderatív fejlődést illetően ambíciói visszafogottak, az EU szupranacionális és kormányközi intézményei közötti jelenlegi erőegyensúly megtartásának híve. Nyilvános megszólalásainak átlagos PERC-értéke kétséget kizáróan puha-pragmatikus (7).

Együtt 2014

„Európában a jog a polgárt védi az állammal szemben”

A pártszövetség első tagja, az Együtt 2014 formáció esetében markáns különbség figyelhető meg a mozgalmi vonulatot reprezentáló Szolidaritás és Milla vezetőinek, valamint a think tank bázisról érkező Haza és Haladás Egyesület képviselőinek EU-tematikájú sajtószereplései tekintetében. Nevezetesen az, hogy mozgalmi vonal vezetőinek a PERC-2 által vizsgált időszak rendelkezésünkre álló írott sajtójában lényegében nem volt fellelhe-

tő EU-val kapcsolatos érdemi megnyilvánulása. Talán egyetlen kivétel Kónya Péternek, a Magyar Szolidaritási Mozgalom elnökének az Együtt 2014 létrejöttét bejelentő 2013. október 23-i demonstráción tartott – a Népszabadság október 24-i számában ismertetett – beszédének általános kormány-ellenes politikai üzenete az Orbán-féle „pávatánc” következményeiről, nevezetesen, hogy „elszigetelődöttünk, szembefordultunk szövetségeseinkkel”. Ugyanitt hazug propagandának nevezte, hogy a kormány az ország bajainak forrásaként, többek között, az EU zsarolását jelöli meg (7).

A Haza és Haladás Egyesületből érkező, prominens közszereplők közül Oszkó Péter és Szelényi Zsuzsa nem különösebben nagyszámú nyilatkozataiból válogathattunk. A Haza és Haladás Alapítvány által, a mozgalom választási programjának előkészítése jegyében rendezett „A jó kormányzás gazdaságpolitikai stratégiája” című konferencián az eurobevezetés dátumát illetően a Népszabadság 2013 február 19-i beszámolója szerint Oszkó Péter úgy nyilatkozott, hogy a ciklus elején tett változtatásokat követően 2018-ra a közös valuta bevezetésének a feltételeit is teljesítheti az ország. Az euro bevezetésének szorgalmazása a PERC-skálán EU-konstruktív (8) minősítést érdemel.

Szelényi Zsuzsáról 2013 vége óta köztudott, hogy az Együtt színeiben indulni készül a parlamenti választáson. Az újkeletű politikai szerepvállaláshoz köthető sajtó megnyilvánulásaiiban a nemzetközi kapcsolatok szakértőjeként, magától adódó természetességgel használja az uniós vonatkozási keretet, az általános, többnyire értékelvű utalásait olykor konkrétabb szakpolitikai eszmefuttatással is kiegészítve. „A szabadságért tenni kell” címmel, a 168 Óra 2013. augusztus 1-jei számában közzétett interjújában a rendszerváltáshoz képest nehezebb mai helyzetben hasonlóan döntő feladatnak tartja, hogy az emberek és politikai elit között megtaláljuk a közös nevezőt olyan alapkérdésben, mint Magyarország európai elkötelezettsége (7). A 2013. évi Európa-napon tartott ellenzéki demonstráción elmondott beszédében – a Népszabadság 2013 májusi 9-i híradása szerint – az ellenzéki politikus a mai Magyarország és Európa közötti különbségekre rámutatva az alábbiakat hangsúlyozta: „Európában a jog a polgárt védi az állammal szemben. Európa a szociális piacgazdaságról szól. Európában tisztelik a polgárok magántulajdonát, legyen szó magánnyugdíjakról vagy kis trafikról.” (7) a skandináv jóléti rendszerek szabadságon, egyenlőségen, kiszámíthatóságon alapuló modelljeinek sikeres válságkezelési megoldásait értelemszerűen a hazai helyzet kontrasztjaként bemutató, a Magyar Narancs 2012. 11. 29-i számában közzétett írásában globális szinten áll ki az – általános szóhasználata ellenére egyértelműen az EU-hoz köthető – európai jóléti társadalmak válságkezelő értéke mellett. „A válság heves bírálatok célpontjává tette az európai jóléti modellt is – ám az európai jóléti társadalmak sokkal sikeresebben óvták meg a háztartásokat a krízis hatásaitól, mint például az amerikai rendszer” – írja. (8) Konkrétabb szakpolitikához, nevezeten Uniós energiapolitikai kérdésekhez köthető az Együtt 2014 logóval induló személyes blogjának 2014. január 31-i, „Szép új világ – avagy a rezsiharc ára” című bejegyzése. A paksi atomerőmű tervezett bővítése ellen érvelő okfejtése az Uniós szintű fellépés racionalitásának a kontrasztjára építve magyarázza el – az energiapolitika és a gazdasági teljesítőképesség, a jólét összefüggései alapján – az Európai Unió harmonizált energiapolitikára irányuló tö-

rekvéseit. „Az európai energiastratégia céljai jó ideje megegyeznek a magyarral: biztonságos és olcsó ellátás, az energiafüggőség csökkentése, több forrásból és több helyszínről való beszerzés révén, és a környezetvédelmi szemléletmód (8)”.

Az Együtt 2014 egyik legmeghatározóbb személyisége, uniós és külpolitikai téren befolyásosabb szakértője, Balázs Péter egyetemi tanár, volt külügyminiszter és EU biztos. A Haza és Haladás Egyesület alapító tagjaként azonban számos és terjedelmes sajtó szereplésének egyikét sem szignálta ebben a minőségében, mint ahogy a pártszövetség választási programjának kül- és EU-politikai részeinek nyilvánosság előtt zajló formálásában sem vett részt, ezért el kell tekintenünk attól, hogy a PERC skála szerinti értékeljük a nyilatkozatait. Néhány, a választási szövetség programját láthatóan befolyásoló, markáns megállapítást csupán illusztrációként adjuk közre.

Balázs a magyar külpolitika legnagyobb hibájának az Európai Unió szidalmazását, illetve a szövetségi rendszeren belüli „kapálózást” tartja (Népszava, 2012 szeptember 08.). Nagyvonulaton rendben „tele szájjal szidni az uniót, miközben a beruházások 97 százaléka uniós forrásból valósul meg” – jegyzi meg egy másik alkalommal, véleménye szerint a politikai felelősségvállalásnak és a politikai haszonnak egyensúlyba kell kerülni (Népszabadság 2013 szeptember 30.). A Tavares-jelentést összegző kommentárja szerint „nem vennék fel Magyarországot az európai közösségbe” – ezzel az alaptörvénnyel, az új jogrenddel és közjogi berendezkedéssel (Népszava, 2013 június. 20.).

A hazai helyzet megítéléséhez képest az Európai Unió jövőjét illetően kevésbé határozott. Nyitott kérdésnek tartja, hogy „az unió vajon periferezálódik, tovább veszít a népszerűségéből, vagy inkább kissé összehúzóódik, s a lényegre koncentrál”. Balázs Péter válasza az Együtt-PM programjából visszaköszönő „óvatos”, vagy inkább „szelektív” föderalizmus, miszerint az uniónak azzal kell foglalkoznia, amivel a tagállamok egyedül nem tudnak megbirkózni, például a közlekedési hálózattal, az összeurópai környezetvédelemmel, a levegő és vizek tisztaságával, vagy éppen a munkanélküliséggel.” (Népszabadság 2013 szeptember 30.)

Amiben a Bajnai-kormány volt külügyminisztere biztos, az hogy az Európai Unió nem birodalom. A kormánypárti politikusok gyanúsítását, miszerint Brüsszelben birodalom épül a Népszabadság 2013 szeptember 19-i számában közzétett írásában a birodalmi lét hét legfontosabb attribútumát sorra véve cáfolja meg.

Párbeszéd Magyarországért (PM)

„Az unió lényege a közös alapértékekbe és jogállami keretekbe vetett hit”

Az Együtt-PM pártszövetség hivatásos politikusai közül a PERC-2 kutatás által elemzett időszakban – Bajnai Gordonon kívül – Jávor Benedek, a Párbeszéd Magyarországért (PM) társelnöke fejtette még ki többé-kevésbé koherens módon az európai integrációról alkotott véleményét a hazai sajtóban. Jávor, aki hamar nyilvánvalóvá tette, hogy politikai pályafutását az Európai Parlamentben – annak is a zöld frakciójában – kívánja folytatni, a Népszabadság 2013 május 9-i számában megjelent cikkében írt hosszabban nézete-

iról. A környezetvédő politikus – jelentős részben az Orbán-kormány uniós politikájával szemben határozva meg saját, uniópárti identitását – egyebek között arra mutat rá, hogy „az államalapítás óta hazánk történelmének jelentős sorsfordulója is Európához, a Nyugat-hoz tartozással vannak kapcsolatban: „Szabadságharcainkat nem Európával szemben, hanem az Európához tartozni akarás jegyében vívtuk”, s „a második világháborút követő konszenzus, maga az Európa-vízió teljesen ellentmond az orbáni euroszkepticizmus és Európa-ellenesség határán táncoló gondolkodásnak.” Jávör úgy definiálja az európai integrációt, hogy „Az Európai Unió államai számára – így nekünk magyaroknak is – az unió lényege a közös alapértékekbe és jogállami keretekbe vetett hit, amelyet közösen alakíthattunk ki, de közösen fogadunk el érvényesnek is”, majd felhívja a figyelmet, hogy „jelenleg az unió a leghatékonyabb gátja a kormány demokráciakorlátozó nyomulásának is, és mint ilyen, a politikai szabadságjogok megőrzésének garanciája”. Cikkében az uniónak is címez bírálatot, de javaslatot is: „Új Európára van szükség – írja –, amely a pusztá pénzügyi egyensúlytalanságok mögött húzódó mélyebb krízisre is reagál. Amely felismeri a centrum és az uniós félperiféria országainak eltérő gazdasági-társadalmi problémáit, és mindkettőre megoldást kínál. Egy globális piacoknak kitett Európának újra kell szőnie szolidaritáshálóját. Ennek része a pénzügyi szabályozás és felügyelet reformja, új banki normák lefektetése és alkalmazása éppúgy, mint az Európai Unión belüli egyenlőtlenségek méltányos megítélése.” Írását így fejezi be: „Ma a szabadságunkat például a pénzügyi szabályozatlanság, a határokon átvélő bűnözés, a globális klímaváltozás, egyes politikusok – hazánk esetében a kormánypártok – önkénye, jogállami rendet nem ismerő hatalomtechnikai túlkapásai fenyegetik. Ezekkel a globális és helyi ügyekkel csak erős, egymás problémáira kellően nyitott Európa képes megfelelő és polgárainak biztonságot adó választ adni”. Jávör e cikkben összefoglalt, egy sor jelentős részkérdésre kiterjedő, az európai integrációnak a gazdasági funkciókon túl, súlyos társadalmpolitikai ill. globális problémák megoldásában is központi szerepet igénylő, koherens attitűdjét a PERC-indexben az EU-konstruktív (8) kategóriába soroljuk. Egy félévvel későbbi, a Népszabadság november 8-i számában publikált Jávör-interjúban a PM társelnöke a fenti nézeteit megtoldotta még néhány konkrét elképzeléssel is. A lap kérdésére ugyanis elmondta, ha mandátumhoz jut az EP-ben, az EU-szkepticizmus elleni felvilágosító munka mellett „személyes magyar” ügyeknek is érvényt kíván szerezni, így például – Verespatak kapcsán – az egységes ipari és környezeti biztonságnak, uniós szinten szigorítaná a génmódosított élelmiszerek engedélyezését, és a jövő nemzedékek képviselőitének megteremtése is céljai között szerepel. Ezeket a kijelentéseket szintén EU-konstruktívnak (8) minősíthetjük.

Az LMP-ből kiszakadt zöld pártnak a sajtóban megnyilvánult más politikusai is hűek maradtak a pályafutásuk elején a PERC-1-kutatásban regisztrált EU-barát attitűdjükhöz. A PM másik társelnöke, Szabó Tímea egy 2013 július 4-i Népszabadság-cikkben, a Tavares-jelentés kapcsán szólalt meg kifejezetten uniós ügyben. „Az Európa Tanács és az Európai Bizottság után az Európai Parlament is kinyilvánította, hogy a kormány politikája drasztikusan eltér az európai alapértékektől. Az Együtt-PM egyetért a jelentésben foglaltakkal, amelyet megalapozottnak tartanak” – jelentette ki Szabó Tímea, felszólítva

egyszersmind a kormányt, hogy „sürgősen hozzon olyan intézkedéseket, amelyek visszatelrik Magyarországot abba a közegbe, ahová tartozik, az Európai Unióba”. Ezek a megfogalmazások a PERC-rendszerben a puha-pragmatikus (7) fokozatba számítanak. PM-es politikustársa, Szabó Rebeka a Magyar Narancs 2013 augusztus 8-i számában – az Orbán-kormány földpolitikájának bírálata kapcsán – foglalkozott a 2014 utáni uniós mezőgazdasági támogatási rendszerrel. „Az új közös agrárpolitikában az uniós döntéshozók szándéka szerint a közvetlen kifizetések keretösszegének 30 százalékát a zöldítési komponens teszi ki” – írta cikkében. Bár ezt kevesellte, úgy látta, a KAP-ban „legalább üzenetszinten megjelenik, hogy az EU a fenntartható vidékfejlesztést és a földek ökológiai állapotának megőrzését fontos közösségi agrárcélnak tartja”. Megítélését az EU-konstruktív (8) kategóriába soroljuk. A két „névrokon” politikusnő egyébként a Népszabadság 2013. november 9-i számában publikált közös cikket a választott politikusokra alkalmazandó női kvóta ügyéről. Írásukban európai mércékre hivatkoznak: „Efelé megy Európa is, gondoljunk csak az Európai Bizottság elfogadott irányelvére, amely 2020-ig legalább 40 százalékos női arányt céloz meg a nagyobb tőzsdei vállalatok felügyelőbizottságában”. (8).

A PERC-kutatás még két további PM-es politikustól talált az EU-val kapcsolatos érdemi sajtó-megnyilvánulást. Scheiring Gábor – a Népszava 2013 június 27-i beszámolója szerint – a kormány által akkor bejelentett újabb költségvetés-kiigazító csomag kapcsán így fogalmazott: „a kiszámíthatóságot, melyet Varga Mihály miniszterként ígért a piacnak, nagymértékben rombolja az intézkedés. Ez tagadása mindannak, ami jogállamiság szintjén Magyarországot az európai értékvilághoz kötötte. Holott a kiszámítható üzleti környezet, stabil társasági adózási keret kialakítása szerepelt az Európai Bizottság legutóbbi ajánlásai között. A brüsszeli testület akkor azt is megállapította, hogy a magyar kormány már a tavalyi ajánlásokban szereplő javaslattal is szembe ment, miszerint a költségvetés egyenlegét ne a torzító hatású adók növelésével érje el”. Ez a megnyilvánulás azért tartozik a puha pragmatikus (7) kategóriába, mert az unió szupranacionális szervének álláspontját nemzetállami szinten is mérceként állítja. Dorosz Dávid ugyanakkor a külhoni magyarságot érintő kormányzati politikát bírálta 2013 június 4-i Népszabadság-cikkében, s ebben a választások megnyerésének esetére ígért „korszakváltó magyarságpolitikát” úgy jellemezte, mint amely „az európai intézményekben is eredményesen képviseli a külhoni magyarok érdekeit, és támogatja az olyan európai polgári kezdeményezéseket, amelyek elősegítik a hatékony érdekképviselést és kisebbségvédelmet”. Elsősorban az európai polgári kezdeményezés, mint új integrációs intézmény propagálásáért ezt az álláspontot EU-konstruktív (8) fokozatba soroljuk.

Az Együtt-PM pártszövetség médiaszereplései a 2013 végéig terjedő időszakban összességükben nyilvánvalóan pro-uniós attitűdöt jeleztek, amelyek azonban – egyetlen esettől eltekintve – viszonylag szűk sávban, a PERC-mutató 7. és 8. kategóriájában szóródtak. A kutatás azt a jellemző végeredményt produkálta, hogy az ebben az időszakban a szövetség képviselőitől a PERC-kutatás által regisztrált 28 megnyilvánulás több, mint fele (összesen 15 kitétel) a formáció vezetőjétől, Bajnai Gordontól hangzott el, ezek 7,1-es átlagpontszáma ugyanakkor inkább lefelé húzta az összesített eredményt. Ehhez képest

a szövetség EU-konstruktív választási programját médiaszerepléseikben inkább a formáció más politikusai – közülük is főleg a PM-esek – vetítették előre, összesen 7,6-es értékkel. A két részeredmény együttesen 7,3-es átlagpontot adott, azaz valamelyest – de nem szignifikánsan – meghaladta a pártduónak e téren járó puha EU-pragmatikus (7) minősítést.

2014-es országgyűlési választási program

„Konfliktuskeresés helyett nemzeti érdekvérvényesítés”

Az Együtt-PM 2014 január 11-én – már az ellenzéki összefogás bejelentését követően, de a közös listáról szóló megállapodás előtt – publikálta a 2014-es országgyűlési megmérettetésre szóló választási programját. A dokumentum címe – „A te jövőd: haza és haladás, szolidaritás és Európa” – egyértelműen jelzi, hogy a pártszövetség az európai integrációval kapcsolatos attitűdjét tekintve a PERC-skála felső harmadában foglal helyet.

A viszonylag terjedelmes és számos konkrétumot is tartalmazó program három helyütt tér ki a PERC-kutatás által értékelhető módon integrációs összefüggésekre.

A Bajnai Gordon által szignált, „Kormányváltást, korszakváltást, jó kormányzást!” címet viselő előszó – a program címadó jelszavát megismételve – a „nemzeti közös nevezők” sorában, negyedikként helyezi el „Európát”. „Európaiak vagyunk, mert magyarok vagyunk” – szögezi le a program, így folytatva: „államiságunk ezeréves történelme, a Szent István-i hagyaték, kultúránk és szellemi életünk hozzájárulása az európai hagyományokhoz egyértelműen kijelöli azt az értékközösséget, amelyben Magyarországnak helye van. Hazánk fekvése és adottságai, gazdasági kapcsolatai és a globális verseny kihívásai pedig kijelölik azt az érdekszövetséget is, amelynek segítségével Magyarország a legsikeresebben érvényesítheti nemzeti érdekeit. Ez a közösség Európa!” a szélesebb értelemben vett európai megközelítés után a dokumentum konkrétan is kitér az integrációhoz való viszonyára: „Hazánk uniós tagsága, az euroatlanti szövetségi rendszerekben való részvétel olyan sikerek, amelyekért magyarok nemzedékei küzdöttek, és amelyeket gyermekeink jövője érdekében meg kell védenünk. Olyan Magyarország felépítéséért dolgozunk tehát, amely nemzeti érdekeinkkel összhangban következetes támogatója az európai integráció folytatásának.” az érték- és érdekmotívumok összehangolt említése, az integrációs status quo megőrzésének igénye – e helyt a mélyítés szándéka nélkül – a PERC-indexben a puha EU-pragmatikus (7) kategóriába illik.

A pártszövetség európai elköteleződésének következő jele „A jó kormányzás alapértékei” című program-fejezetben nyilvánul meg. A dokumentum a „jó kormányzást” az állam vezetésének olyan módjaként definiálja, „amely a közérdeket mindenkor a rész- és az önérdek elé helyezi, megvalósítása során pedig nem enged bizonyos alapértékek teljesüléséből”. Az így értelmezett, összesen 11 felsorolt alapérték között az Együtt-PM választási programja a 10. helyen említi a „nyugati orientációt”, amit a „szövetség, nem szabadságharc” formulával összegez. A szöveg ezen a helyen is kifejti, hogy „Magyarországot érték- és érdekközösség köti Európához, illetve az egész euroatlanti térséghez”, s ebben „Magyarország helye nem a periférián, hanem a centrumban van”. A pártszövetség Európai

Unión belüli fő céljának a nemzeti érdekek érvényesítését nevezi meg, amelyhez „értelmes konfliktusokat is érdemes felvállalni”. A célhoz vezető módszert a programírók a következőképp fogalmazzák meg: „Szomszédainkkal és a régió sikeres országaival karöltve súlyt szerezhetünk a közösség vitáiban. Ez azonban csak akkor lehet sikeres, ha a felelőtlen vagdalkozás, a szövetségeseinkkel szemben folytatott, belpolitikai célú harc folytatása helyett az erős, tiszteletet adó, de kulturált érdekérvényesítést tűzzük ki célul”. Ez az álláspont – amely lényegében az előszóban kifejtettek árnyalásának tekinthető – a PERC-skálán ugyancsak a puha EU-pragmatikus (7) fokozatba tartozik.

Az Együtt-PM 2014-es választási programja a legrészletesebben és konkrétan „A te világod” című – gyakorlatilag külpolitikainak tekinthető – fejezetben kér ki uniós ügyekre. A fejezet ismét csak az egyik fontos alapelv – „konfliktuskeresés helyett nemzeti érdekérvényesítés” – megismétlésével és a pártszövetség azon szándékának kinyilvánításával indul, miszerint külpolitikájának elsődleges terepe Európa és a kelet-közép-európai régió lesz (7).

A bevezetőt egy sor, viszonylag konkrét EU-val kapcsolatos ígéret ill. megállapítás követi, ezeket az alábbiakban egyenként értékeljük a PERC-index szerint:

- „Partnernek tekintjük az Európai Bizottságot” (7)
- „Az EU-n belül azon dolgozunk, hogy a belső intézményrendszer és döntéshozatal továbbra is a tagállamok arányos teherviselésére, a közösségi és kormányközi szemlélet egyensúlyára épüljön” (7),
- „Támogatjuk a költségvetési politika átláthatósága érdekében létrehozott gazdasági kormányzás megerősítését és Magyarország csatlakozását az új közös adózási és szabályozási eszközökhöz” (8).
- „Uniós szinten kezdeményezzük, hogy minden EU-s állampolgárnak – ahogyan ez az Alapjogi Chartából is levezethető – egyformán érvényesíthető joga legyen az egészséges környezethez, függetlenül attól, hogy melyik tagállamban, illetve az adott államon belül melyik területen él” (9).
- „Nem tartjuk elegendőnek kizárólag fiskális eszközök alkalmazását, a gazdaságélénkítés, a munkahelyteremtés, a versenyképesség növelése és a szociális biztonság megteremtése ugyanolyan súllyal kell, hogy megjelenjen a célok és eszközök között” (8).
- „Az állampolgárok létszükségeit biztosító tranzakciók helyett a nagy pénzügyi intézmények spekulatív tőkemozgásait kell bevonni a köztelherviselés alá, ezért elköteleztünk vagyunk az európai szintű tranzakciós adó bevezetése mellett” (9).
- „Meg kell erősítenünk az Alapjogi Chartát és aktívan segítenünk az olyan mechanizmusok létrejöttét, melyek lehetővé teszik a demokratikus intézmények hatékony monitorozását és közös európai értékeink betartását” (8).
- „Támogatjuk a közvetlen állampolgári részvétel erősítését az Európai Polgári Kezdeményezés és más mechanizmusok formájában” (9)
- „A katonai szerepvállalást és a konfliktus-megelőzést a NATO kötelékén belül, illetve az EU védelmi politikájának keretében kívánjuk megvalósítani” (7).
- „Kiemelt nemzeti célnak tekintjük a nyugat-balkáni térség uniós csatlakozását és a Keleti Partnerség fejlesztését” (8)

- „Migrációs politikánkban arra törekszünk, hogy az Európába irányuló legális migrációt ösztönözzük, miközben hatékonyan lépünk fel az illegális migráció ellen” (8).

A fenti elemzés alapján az Együtt-PM 2014-es országgyűlési választási programja afféle „óvatos föderalistaként” jellemezhető. Azon túl, hogy a dokumentum egyértelműen elköteleződik az európai integráció jövője és Magyarország uniós tagsága mellett, visszafogottan bánik a hangzatos és általánosságban értelmezett politikai kijelentésekkel, a konkrétumok terepére érve azonban viszonylag határozott előrelépéseket szorgalmaz az integráció mélyítésének irányába – anélkül, hogy a „mélyítés”, a „szorosabb integráció” vagy e kifejezések szinonímáit alkalmazná. E konkrét javaslatokat értékelte a PERC-kutatás a PERC-skála magasabb értékeivel: 8-sal azokat, amelyek inkább intézményi ill. kormányközi dimenzióban vinnék előbbre az integráció ügyét, és 9-cel azokat a szupranacionális típusú elképzeléseket, amelyek közvetlen, individuális szinten fűznék szorosabbra az unió és az állampolgár viszonyát.

Összességében a program 14 értékelt elemének átlagértéke a PERC-indexben 7,8 lett, ami kerekítve az EU-konstruktív (8) kategóriában helyezi el a dokumentumot.

Az Együtt-PM PERC-mutatója

A PERC-kutatás tapasztalatai szerint a 2014-es választások előtt mindössze bő egy évvel alakult Együtt-PM pártszövetség e rövid idő alatt semmilyen téren nem hagyott kétséget európai értékrendjét és integrációs elkötelezettségét illetően: e szempontok konzekvensen és hangsúlyosan vonulnak végig a formáció – és elődszervezeteik – valamennyi alapító dokumentumán, médiaszereplésein és szervesen beépültek a szövetség 2014-es országgyűlési választási programjába is. Megfigyelhető ugyanakkor, hogy a duó két tagja nem egészen egyformán viszonyul az európai integráció föderatív továbbfejlesztésének perspektívájához: míg az Együtt 2014 inkább csak az unió gazdaságpolitikájának – már ma is előrehaladott – közösségiesítésére nyitott, addig a Párbeszéd Magyarországért a gazdaságon túli, lényegében társadalompolitikai területek integrációjának mélyítését állítaná középpontba.

E hangsúlybeli eltérés a szövetség két, a médiában különösen meghatározó szereplőjének megnyilvánulásaiban is kimutatható. Míg a PM-es Jávor Benedek elsősorban „szolidaritáshálójának” megerősítését igényli az EU-tól, addig Bajnai Gordon, az Együtt vezetője a tagállami költségvetési politikák intenzívebb összefonódását helyezi kilátásba. A PERC-kutatás megítélése szerint ezek a belső, tartalmi különbségek az Együtt-PM esetében nem kerülnek ellentmondásba, inkább kiegészítik egymást a pártszövetség integrációs vízióját illetően.

Összességében ugyanakkor mindez mégis a föderatív előrelépés óvatos kezelésére utal, különösen, hogy a pártszövetség figyelemre méltó visszafogottsággal érinti az integráció szupranacionális intézményeinek (jövőbeni) szerepét: Bajnai, az Együtt-PM első számú „arca” explicit módon ki is állt az „Európai Egyesült Államok” eszméje ellen. A pártszövetség 2014-es választási programjából nem olvasható ki a Bajnai által a sajtóban meg-

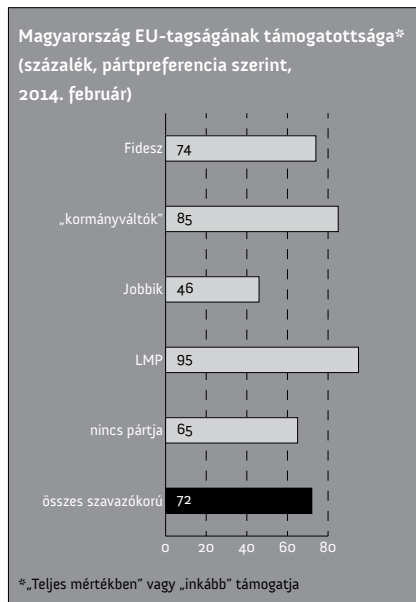
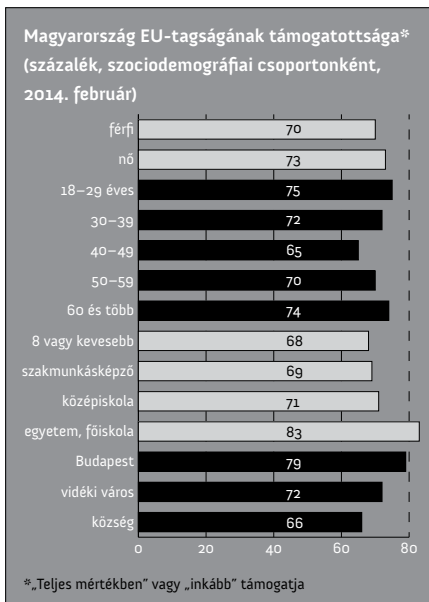
pendített euróbevezetési szándék – nevezetesen, hogy 2018-ig létrejönnének legalább a közös valutához való magyar csatlakozás makrogazdasági feltételei –, s a dokumentumban viszonylag hangsúlyos helyen szerepel a törekvés, hogy az Európai Unió a jövőben is „a közösségi és kormányközi szemlélet egyensúlyára épüljön”. Leginkább ez az attitűd akadályozta meg, hogy az Együtt-PM átlagos PERC-indexe a puha EU-pragmatikusnál (7) magasabb fokozatba kerüljön, annak ellenére, hogy a pártszövetség tartalmaz, a választót jól orientáló 2014-es választási programja egy sor jelentős kérdésben – köztük például adózási területen, ill. A tagállamok demokratikus intézményeinek közösségi monitorozását illetően – határozott és konkrét EU-konstruktív álláspontot foglal el.

Az Együtt-PM PERC-mutatója	
Alapdokumentumok	7
Felszólalások az Országgyűlésben	7
Médiaszereplés	7
2014-es választási program	8
Átlag	7,3
PERC-mutató (kerekítve)	7 (puha EU-pragmatikus)

KÖZVÉLEMÉNYKUTATÁS

EMBEREK-PÁRTOK-UNIÓ

A pártok uniós attitűdjének PERC-vizsgálatát ezúttal is kiegészítjük a Medián által 2014 februárjában készített, Magyarország EU-tagságának támogatottságára vonatkozó közvélemény-kutatással.

A felmérésből kitűnik, hogy Magyarország uniós tagságának támogatottsága a népesség körében egyértelmű, ez a Jobbik szavazóinak kivételével minden pártpreferenciával rendelkező állampolgárra igaz. Figyelemre érdemes ugyanakkor, hogy a szélsőjobb párt híveinek kevesebb, mint a fele ért egyet az EU-tagsággal, s viszonylag tartózkodóak a pártelköteleződés nélküliek is.

ÖSSZEGZÉS: HOL ÁLL A PERC-MUTATÓ?

„A most következő, bő egy esztendő fontos kérdése, hogy a 2014-es év két választási kampányára, a magyar országgyűlési és az európai parlamenti megmérettetésre ráforduló politikai pártoknak az Európai Unióhoz fűződő attitűdje megváltozik-e, illetve mennyire lesz egyáltalán lényeges az uniós tematika a pártverseny fokozódásával” – ezekkel a gondolatokkal zártuk 2012 novemberében első PERC-kutatásunk (PERC-1) összefoglalóját, amelyben a hazai parlamenti pártok 2009 közepe és 2012 nyara között mutatott uniós viszonyát tettük mérlegre. Az akkor feltett kérdés jogosságát felemás módon igazolta az idő. Az európai integráció fejlődésének valóban fajsúlyos kérdései – amelyeket a „Válság után: föderalizmus?” című fejezetben tekintettünk át vázlatosan – a tagság tizedik évében sem kerültek idehaza a politikai közbeszéd fókuszába, ám Magyarországnak az EU-ban elfoglalt helye annál inkább: az idei országgyűlési választások küszöbén a politikusok és formációik aszerint is megkülönböztetik magukat és egymást, hogy Magyarország jövőjét az unió centrumához mennyire közel, vagy éppen távol – sőt, akár ismét annak határain kívül – képzelik el.

Ezek, a média által változtatott módon megszűrt, felnagyított vagy éppenséggel észre sem vett különbségek az átlagválasztó számára nem mindig jól láthatóak, a Magyarországi Európa Társaság PERC-kutatásai tehát elsősorban azt szolgálják, hogy felszínre hozzák a sokszor rejtett információkat, majd az utóbbiakat értékelve és áttekinthető rendszerbe ágyazva segítsék a választók eligazodását. Mostani, a 2012 közepe és 2013 vége közötti időszakot felölelő második kutatásunk (PERC-2) az előzőhöz hasonlóan négy forrásra terjedt ki: a pártok hivatalos dokumentumaira, köztük kitüntetetten a 2014-es országgyűlési választási programjukra, európai parlamenti és országgyűlési felszólalásaikra, valamint média-megjelenéseikre. Ezekből ezúttal összesen 596, témánk szempontjából releváns megnyilvánulást szűrtünk ki (ezek pártok szerinti megoszlása: Fidesz – 188, MSZP – 160, Jobbik – 121, LMP – 44, DK – 17, Együtt-PM – 66), majd értékeltük őket a PERC-1 kutatás kezdetén már kidolgozott mércénkel, a PERC-mutatóval, amely 10 fokú – fokozatonként definiált, az „EU-destruktívtól” a „föderalistaig” terjedő – skálán ragadja meg az európai föderációhoz való viszony természetét és intenzitását. A múltkori öthöz képest már 6 pártra kiterjedő elemzésünk számára most is közömbös volt, hogy valamely politikus hol helyezkedik el a „bal-jobb” ill. „liberális-konzervatív” mezőn, az értékelés tárgyát kizárólag kijelentésének integrációs logikája képezte. Egy párt összesített, mechanikusan átlagolt PERC-indexét „szubjektív korrekció” címen ezúttal is fél ponttal módosítottuk olyan esetekben, amikor – a PERC-kutató kritériumain túlmenő – kutatói összehasonulás alapján ez különösen indokoltnak látszott (az ilyen „eltérítést” minden esetben megindokoltuk).

Az alábbi tábla összesítve mutatja be a PERC-2 kutatásban elemzett pártok eredményét az 1-től 10-ig tartó skálán, és egyidejűleg a PERC-1 kutatással való összehasonlítást:

A pártok percmutatói												
	Fidesz		MSZP		Jobbik		LMP		DK		Együtt-PM	
	P1	P2	P1	P2	P1	P2	P1	P2	P1	P2	P1	P2
Alapdokumentumok					3		8		8	8		7
EP-program, 2009	7		7		2		7					
OGY-program, 2010	5		7		3		7					
EP-felkészülések	6,5	7	8	8	3	3						
OGY-felkészülések	6,3	5	8	7	3,5	3,5	7,5	6	7	7		7
Médiaszereplés	5	4	7	7	3	2	7	6	7	8		7
OGY-program, 2014				7		2		7		8		8
Átlag	6,0	5,3	7,4	7,3	2,9	2,6	7,3	6,3	7,3	7,8		7,3
Szubjektív korrekció	-0,5	-0,5	-0,5				0,5		-0,5	-0,5		
Összesen	5,5	4,8	6,9	7,3	2,9	2,6	7,8	6,3	6,8	7,3		7,3
Perc-mutató kerekítve	6	5	7	7	3	3	8	6	7	7		7

A pártok PERC-besorolása a pontszámok alapján		
	PERC-1	PERC-2
Fidesz	EU-pragmatikus	EU-pesszimista
MSZP	puha EU-pragmatikus	puha EU-pragmatikus
Jobbik	kemény EU-szkeptikus	kemény EU-szkeptikus
LMP	EU-konstruktív	EU-pragmatikus
DK	puha EU-pragmatikus	puha EU-pragmatikus
Együtt-PM		puha EU-pragmatikus

Az összesítésből levonható egyik legfontosabb következtetés az, hogy míg első kutatásunk lezárásakor a pártok átlagos PERC-indexe 6,2-en állt, ez mostanra 5,8-ra süllyedt – azaz Magyarország egyébként sem túlzottan föderalista hajlamú politikai elitjének az EU-pragmatikus kategóriaértéket korábban alig valamivel meghaladó uniós attitűdjé az elmúlt másfél évben e szint alá bukott. A második PERC-kutatás már nem talált olyan pártot, amelyet egyértelműen be lehetett sorolni az EU-konstruktív minősítésű 8. kategóriába – bár bizonyos részterületeken több párt is kapott ilyen magas „osztályzatot” -, miközben két párt is lefelé húzta a mezőnyt.

Az utóbbiak egyike a Fidesz, amely az utóbbi másfél évben - a korábbi 6-os fokozatról már a skála alsó felére érve - EU-pesszimista párttá vált. A vizsgált 18 hónapban a kormánypártnak nemcsak a hangja lett egyre határozottabban unió-kritikus, hanem a negatívabb EU-attitűd konzisztensebbé is vált. A Fideszben még ma is érvényesül ugyan bizonyos fokig a „Strasbourg-szindróma”, vagyis, hogy a párt európai parlamenti képviselői átlagosan unió-barátabb tónusban szólnak meg, mint a magyar Országgyűlésben

domborító társaik, az utóbbiak esetében azonban szinte minden korábbi belső különbség eltűnt: ma már a fideszes politikusok a sajtó által kevésbé figyelt szakbizottságokban és a nyilvánosság által intenzívebben követett plenáris üléseken egyaránt EU-pesszimistának beszélnek. A Fidesz média-megjelenéseinek elemzése ráadásul azt jelzi, hogy a párt vezető politikusai, beleértve mindenekelőtt a miniszterelnököt, sokkal inkább az Európai Unió és az egység gondolat ellenében mozgósították híveiket, mintsem védelmében. Orbán Viktor – a PERC-skálán összességében a 4-es, vagyis puha EU-szkeptikus kategóriába tartozó – interjúinak vizsgálata kimutatta, hogy az Európai Unióval szembeni kormánypárti attitűdök felerősödése kulturális, ideológiai és geopolitikai doktrínává kezd fejlődni. A széles nyilvánosságot elérő, a választási év előtt a korábbinál is nagyobb jelentőségű, iránymutató fideszes álláspontokat ugyanakkor a PERC-2 kutatás nem vizsgálhatta meg a kormánypárt 2014-es országgyűlési választási programjának fényében, mivel ilyen dokumentum a kutatás március közepi lezárásáig nem jelent meg – ennek tudható be, hogy az elemzés fél pontot levont a Fidesz mechanikusan kiszámolt átlagos PERC-értékéből.

Két fokozatot is rontott PERC-indexén az LMP, amely az elmúlt másfél évben lényegében ideológiai fordulatot hajtott végre, meglehetősen ellentmondásba kerülve saját, kiemelkedően unió-párti szavazóival. Míg az önmagát ökoszociális pártként definiáló formáció az előző kutatás legmagasabb, 8-as fokozatot elérő szereplője volt – ezt az eredményt az unió működését egyébként már akkor is több ponton bíráló LMP úgy érte el, hogy az uniós értékrend melletti egyértelmű kiállását számos föderális típusú, konstruktív javaslattal kiegészítve csaknem kidolgozott integrációs javaslattal állt elő, amit az elemzők akkor fél pontos „bónusszal” honoráltak –, az időközben pártszakadással átesett LMP európai integrációt érintő megnyilvánulásaiban az unió rendszerszintű bírálata lépett elő fő mondanivalóként. A zöldpárt ma már az EU működésének pilléreit jelentő négy alapszabadság – az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a munkaerő szabad mozgása – elvével való szakítást követeli. Jóllehet ezek helyett „a földért, a társadalomért és a fogyasztókért viselt hármas felelősség” elvét tenné az európai együttműködés alapjává, a PERC-kutatás értékelése szerint a gazdasági és a szociális integráció egymással való éles szembeállítása inkonzisztens, valójában integrációromboló elképzelés. A kutatás úgy találta, hogy az LMP – különösen a prímert vivő Schiffer András pártelnök – a külföldiek magyarországi földtulajdonlása elleni, a 2014-es választási programban is hangsúlyosan megjelenített tiltakozását kiterjesztve jutott el az uniókritikus radikalizálódásig.

A vizsgált pártok között változatlanul legkeményebben unióellenes Jobbik már a PERC-1 kutatásban is csak jelentős felfelé kerekítéssel érte el a 3-as, kemény EU-szkeptikus fokozatot, most ez még inkább így van, mert a párt rendkívül sok megnyilvánulását a PERC-2-ben kifejezetten EU-főbnek kellett minősíteni. Az országgyűlési felszólalások elemzése során gyakran kimutatható volt a különös jelenség, hogy ha történetesen például egy uniós szakpolitikai ügy egybe is esett volna a Jobbik álláspontjával, a párt „hátraarcot” csinált, inkább vállalva a szakmai következetlenséget, vagy éppenséggel a kormánypárt támogatását, semmint az unióbarátság „bélyegét” – e tendencia alól az uniós támogatások

kérdésköre volt némelykor kivétel. Az elmúlt másfél évben a szélsőjobb párt több alkalommal, egyebek között a 2014-es választási programjában is propagálta valamiféle „közép-európai kezdeményezés” létrehozását Magyarország uniós tagságának alternatívájaként, ill. az – EU-n kívül, de az egységes európai piac részeként – az Európai Gazdaság Térségbe való „átlépés” ideáját. A párt egyetlen megnyilvánulása sem tért ki azonban egy ilyen fordulat jogi, gazdasági ill. politikai következményeire, például arra, hogy a hazai körülmények között, uniós támogatások híján az egységes piacon való működés követelményei hogyan lennének teljesíthetőek. A PERC-kutatások történetében most először fordult elő 1-es, vagyis EU-destruktív osztályzat „kiutalása”: ezt a Jobbiknak az a – háborús logikát képviselő - programpontja kapta, amelyben a párt biztonságpolitikai összefüggésben „harmadik magyar honfoglalást” követel.

A kutatás lezárásának 2013 végi időpontjában különálló pártokként működő, és – a 2014-es választásokon való közös listás indulásuk ellenére – külön választási programokat is meghirdető három baloldali párt a PERC-2 tanúsága szerint nem képezett kellő ellensúlyt ahhoz, hogy megakadályozza a politikai szféra lecsúszását a PERC-skálán, jóllehet egyikük sem hagyott kétséget általános integráció-pártisága felől. A PERC-kutatás témája szempontjából a teljes pártpaletta legstabilabb szereplője az MSZP, amely tartósan letáborozott valamivel a puha-pragmatikus (vagyis 7-es) szint fölött. Mindkét PERC-kutatás alapvetően kettős vonalvezetésű pártként jellemezte az MSZP-t, amely az Európához való kulturális kötődés és az uniós támogatásokkal kapcsolatos materiális érdek elegyével jelent meg a közvélemény előtt, míg azonban másfél évvel ezelőttig inkább a második, utilitárius felfogás dominálta a szocialista EU-retorikát, azóta ennek helyét átvette az európaiság kulturális, érték- és ideológiai központú hangsúlyozása. Az MSZP kis létszámú, ám rendkívül aktív európai parlamenti képviselőcsoportja ebben a szakaszban különösen nyitottá vált az uniós arénában felmerült konkrét föderatív javaslatokra, amihez képest a párt hazai, legtöbbször a kormány kritikájára felfűzött országgyűlési és média-megnyilvánulásai – az európai elvek, értékek gyakori citálásán túl - kevés érdemit árultak el a szociális integrációs jövőképeről.

Nem volt könnyen kezelhető a PERC-jelentés számára az MSZP-ből az előző kutatás időszakában kivált Demokratikus Koalíció, s nemcsak azért, mert a többi párthoz képest itt találták az elemzők számszerűen a legkevesebb EU-val kapcsolatos, értékelhető megnyilvánulást. Retorikájában az összes vizsgált párt közül a DK megy a legmesszebbre az Európai Unió mélyítésének, föderációs fejlődésének explicit támogatását illetően, Gyurcsány Ferenc pozitív értelemben vetíti előre egy leendő „Európai Egyesült Államokkal” kapcsolatos vízióját, s a kutatás EU-konstruktív javaslatként vette számításba azt is, hogy a DK 2014-es választási programja – valamennyi párt közül egyedülként – konkrét, 2020-ban megjelölt euróbevezetési céldátumot tűz ki Magyarországi számára. Ezzel együtt az elemzésből kikerekedő összbenyomás az, hogy az elviekben akár „radikális föderalistának” is nevezhető párt – hasonlóan a PERC-1-ben megállapítottakhoz – változatlanul kevésbé tölti ki tartalommal markáns elképzeléseit, következképp a viszonylag magas, 7,8-es átlagpontszámból ezúttal is levontunk fél pontot.

Első ízben került be a PERC-kutatásba a 2014-es választások előtt csupán bő egy évvel alakult Együtt-PM pártszövetség, amelynek alapító dokumentumain ugyancsak ki-mutathatóan és konzekvensen vonul végig az európai értékrendbe és integrációba vetett meggyőződés. A perspektívákat illetően sajátos „szereposztás” is felsejlik a szövetség két tagja között: míg az Együtt inkább az unió gazdaságpolitikájának – már ma is előrehala-dott – további közösségiesítésére nyitott, addig az LMP-ből kivált Párbeszéd Magyaror-szágért politikusai főként a gazdaságon túli, társadalompolitikai területek integrációjának mélyítését állítanák a középpontba. Ezek az elemek az Együtt-PM esetében nem kerülnek ellentmondásba, inkább kiegészítik egymást, sőt, viszonylag konkrétan meg is jelennek a pártszövetségnek a PERC-kutatás által EU-konstruktívnak értékelt, meglehetősen konk-rét és részletes 2014-es választási programjában. Ezzel együtt a pártduó mégis inkább csak „óvatos föderalistának” nevezhető, különösen, hogy a szövetség vezetője, Bajnai Gordon több ízben kifejtette az „Európai Egyesült Államok” eszméjével szembeni ellenérzését, s a pártprogram sem a politikai unió kiteljesítést, hanem „a közösségi és kormányközi szem-lélet egyensúlyának” fenntartását hirdeti meg EU-s céljai között.

Eredeti kérdésünkre visszatérve, ma már általánosságban elmondható az is, hogy bár a magyar kormánypárt és a demokratikus ellenzéki erők többségének Európa-felfogása élesen szembe került egymással a PERC-2 kutatás által vizsgált másfél év alatt, a Magyar-ország szempontjából sorsdöntő kérdés, az Európai Unióhoz való viszony sajátos módon nem vált a 2014-es országgyűlési választási kampány törésvonalává. Utóbbit az is magya-rázzhatja, hogy – mint a jelentésünkhöz csatolt közvélemény-kutatásból kitétnik – a magya-rtársadalom elsőprő többsége ma is egyértelmű támogatója az ország uniós tagságának.

Budapest, 2014 március

FÜGGELÉK

A vizsgált európai parlamenti plenáris viták

2012. szeptember 10.

21. Az európai szabványosítás ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120910+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

24. Egyperces felszólalások (az eljárási szabályzat 150. cikke)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120910+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

25. Az önkéntes és térítésmentes szövet- és sejtadományozás (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120910+ITEM-025+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

27. A nők munkakörülményei a szolgáltatási ágazatban (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120910+ITEM-027+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

29. A 2001/83/EK irányelv farmakovigilancia tekintetében történő módosítása ***I – A 726/2004/EK rendelet farmakovigilancia tekintetében történő módosítása ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120910+ITEM-029+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. szeptember 11.

3. Vita az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértésének eseteiről (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok kihirdetése)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120911+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU>

10.15. A kamat- és jogdíjfitések közös adózási rendszere * (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120911+ITEM-010-15+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.16. A Bizottság 2013. évi munkaprogramjának elkészítése (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120911+ITEM-010-16+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120911+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. szeptember 12.

4. Az Unió helyzete (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

7.1. A bűncselekmények sértettjeinek támogatására, védelmére és jogaira vonatkozó minimumszabályok ***I (az eljárási szabályzat 138. cikke) (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

11. A romániai politikai helyzet (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

14. Kormányközi megállapodások a tagállamok és harmadik országok között az energiapiac területén ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

15. A mezőgazdasági termékek minőségrendszeri ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

17. Európai szociális vállalkozási alapok ***I – Európai kockázati tőke-alapok ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120912+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#pvitem4>

2012. szeptember 13.

7. Az árva művek egyes megengedett felhasználási módjai ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120913+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17.2. A rohíngya muzulmánok üldöztetése Burmában

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120913+ITEM-017-02+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17.3. Azerbajdzsán: Ramil Safarov ügye

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120913+ITEM-017-03+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18.2. A rohíngya muzulmánok üldöztetése Burmában (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120913+ITEM-017-03+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18.3. Azerbajdzsán: Ramil Safarov ügye (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20120913+ITEM-018-03+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. október 22.

19. Az Európai Unió 2013-as pénzügyi évre vonatkozó általános költségvetése – valamennyi szakasz (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

20. A polgárok európai éve (2013) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

22. Egyperces felszólalások (az eljárási szabályzat 150. cikke)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

23. Kis- és középvállalkozások (kkv-k): versenyképesség és üzleti lehetőségek (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

26. Az egységes európai égboltra vonatkozó jogszabályok végrehajtása (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

27. A különböző közlekedési módokban érvényesülő utasjogok (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121022+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem19>

2012. október 23.

4. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret - A hozzáadottérték-adó alapú saját forrás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

5. Az Európai Tanács 2012. október 18–19-i ülésének következtetései (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

7. Szavazáshoz fűzött indoklások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10. A Bizottság 2013. évi munkaprogramja (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. Az EK és Izrael között társulást létrehozó euromediterrán megállapodáshoz csatolt, az ipari termékek megfeleléséértékeléséről és elfogadásáról szóló jegyzőkönyv (CAA) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. A szavazáshoz fűzött indoklások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121023+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. október 25.

11. A II. egységes piaci intézkedéscsomag – Az európai polgároknak és vállalkozásoknak az egységes piac működésével kapcsolatos aggályai (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121025+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. Veszélyben az ERASMUS? (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121025+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.6. Az uniós polgárok konzuli védelme külföldön * (az eljárási szabályzat 138. cikke) (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121025+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem17>

15. A szavazáshoz fűzött indoklások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121025+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem17>

17. A pénzügyi eszközök piacai és a 2004/39/EK irányelv hatályon kívül helyezése (átdolgozás) ***I – A pénzügyi eszközök piacai és a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló európai piaci infrastruktúra-rendelet módosítása ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121025+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem17>

22. A Duna régióra vonatkozó uniós stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121025+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem17>

25. Egyperces felszólalások fontos politikai kérdésekben

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121025+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem17>

2012. október 26.

3. Választások Grúziában (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121026&secondRef=TOC&language=hu>

6.2. A lányok hátrányos megkülönböztetése Pakisztánban, különösen Malálá Júszafzaj esete (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121026&secondRef=TOC&language=hu>

6.8. A pénzügyi eszközök piacai és a tőzsdén kívüli származtatott ügyletekről, a központi szerződő felekről és a kereskedési adattárakról szóló európai piaci infrastruktúra-rendelet módosítása ***I (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0407&language=HU>

6.12. Választások Grúziában (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2012-0411&language=HU>

11. Nyilvántartásba vett írásbeli nyilatkozatok (az eljárási szabályzat 123. cikke)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121026&secondRef=TOC&language=hu>

2012. november 19.

11. Szóbeli választ igénylő kérdések és írásbeli nyilatkozatok (benyújtás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121119+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. Petíciók

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121119+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A kártyás, internetes és mobiltelefonos fizetések (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-15&language=HU>

22. Árnycikbanki tevékenységek (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-16&language=HU>

23. A gyermekek védelme a digitális világban (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-17&language=HU>

24. A fogyasztói hitelről szóló irányelv végrehajtása (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-07&language=HU>

26. Kezdeményezés a szociális vállalkozásért (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-18&language=HU>

27. A két- vagy háromkerekű járművek, valamint a négykerekű motorkerékpárok jóváhagyása és piacfelügyelete *I - A mezőgazdasági vagy erdészeti járművek jóváhagyása ***I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121120&secondRef=IT-EM-006-14&language=HU>

2012. november 20.

2. Vita az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértésének eseteiről (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok kihirdetése)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

3. A valódi gazdasági és monetáris unió felé (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

4. A Bizottsághoz intézett kérdések órája

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

8. A szavazáshoz fűzött indokolások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A palagáz- és palaolaj-kitermelés környezetre gyakorolt hatása - A palagáz és a palaolaj ipari, energetikai és egyéb szempontjai (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A SIS II működésbe helyezésének lehetséges késése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A Petíciós Bizottság 2011. évi tevékenysége (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az uniós jog alkalmazásának ellenőrzése (2010) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121120+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. november 21.

4. Az Európai Tanács 2012. november 22–23-i ülésének előkészítése, különös tekintettel a többéves pénzügyi keretre (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121121+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10. A dohai éghajlat-változási konferencia (COP-18) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121121+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. Bővítés: politikák, kritériumok és az EU stratégiai érdekei (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121121+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. november 22.

- 7. A Számvevőszék 2011-es éves jelentésének ismertetése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121122+SID+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17.1. Az emberi jogok helyzete Iránban, különös tekintettel a tömeges kivégzésekre és Sattar Beheshti blogger közelmúltban bekövetkezett halálára

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121122&secondRef=IT-EM-018-01&language=HU>

17.3. A migránsok helyzete Líbiában

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121122&secondRef=IT-EM-018-03&language=HU>

18.2. A Burmában kialakult helyzet, különös tekintettel az Arakan államban folytatódó erőszakra (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=PV&reference=20121122&secondRef=IT&EM-018-03&language=HU>

21. Nyilvántartásba vett írásbeli nyilatkozatok (az eljárási szabályzat 123. cikke)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121122+SIT+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. december 10.

21. A digitális egységes piac kiteljesítése

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20121210&secondRef=ITEM-021&language=HU&ring=A7-2012-0341>

2012. december 11.

4. Közös vita - Európai szabadság. Az egységes szabadsalmi oltalom létrehozása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121211+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. 6/2012. sz. költségvetés-módosítási tervezet - Az Európai Unió új általános költségvetése a 2013-as költségvetési évre - valamennyi szakasz (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121211+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. Földi kiszolgálás az uniós repülőtereken ***1 - Az Európai Unió repülőterein alkalmazandó rövidtávkiosztás egységes szabályai ***1 - Az Unió repülőterein a zajvédelemmel összefüggő üzemeltetési korlátozások bevezetése ***1 (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121211+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. Megerősített együttműködés a pénzügyi tranzakciós adó területén *** (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121211+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az alapvető jogok helyzete az Európai Unióban (2010-2011) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121211+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. december 12.

5. Az Európai Tanács ülésének előkészítése (2012. december 13-14.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121212+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU>

11. 2011. évi éves jelentés az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája - Az EU emberi jogi stratégiája (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20121212+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. Az EU és Oroszország közötti új megállapodás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121212+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. Az Albánia által elért eredményekről szóló 2012. évi jelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121212+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2012. december 13.

8. Az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének többéves kerete (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20121213+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. január 14.

A városrehabilitáció mint a gazdasági növekedéshez való hozzájárulás - A területfejlesztés szerepe a kohéziós politikában - Az uniós kohéziós politika szerepe Európa új energiapolitikájának végrehajtásában - Az Európai Szolidaritási Alap, megvalósítás és alkalmazás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130114+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. január 14.

20. A munkavállalók tájékoztatása és a velük folytatott konzultáció, a szervezetátalakítás előrejelzése és kezelése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130114+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU>

21. Ifjúsági garancia

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130114+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. január 15.

6. A ciprusi elnökség tevékenységének áttekintése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.1. A városrehabilitáció mint a gazdasági növekedéshez való hozzájárulás

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-010-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.2. A területfejlesztés szerepe a kohéziós politikában

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-010-02+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.4. A közigazgatási eljárásról szóló jogszabály

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-010-04+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.6. Az Északkelet-Afrikára vonatkozó uniós stratégia

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-010-06+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A hitelminősítő intézetek - Átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (ÁÉKBV) és alternatív befektetési alap-kezelők (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
16. A stabilitási költségvetésének megvalósíthatósága (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130115+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
17. Államháztartás a GMU-ban - 2011 és 2012 (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130115+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
18. Az állami támogatások korszerűsítése (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130115+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU>

2013. január 16.

4. Az ir elnökség programja (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130116+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.6. A hitelminősítő intézetek
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130116+ITEM-009-06+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.7. Átruházható értékpapírokkal foglalkozó kollektív befektetési vállalkozások (ÁÉKBV) és alternatív befektetési alap-kezelők
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130116+ITEM-009-07+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

- 9.12. Az uniós kohéziós politika szerepe Európa új energiapolitikájának végrehajtásában (A7-0437/2012 - Lena Kolarska-Bobińska)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130116+ITEM-009-12+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

- 9.13. A stabilitási költségvetésének megvalósíthatósága (A7-0402/2012 - Sylvie Goulard)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130116+ITEM-009-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. január 17.

- 18.1. A nők elleni erőszak Indiában (szavazás)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130117+ITEM-018-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. február 4.

17. A nők és lányok elleni erőszak valamennyi formájának felszámolása és megelőzése (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20130204&secondRef=ITEM-017&language=HU&ring=0-2013-000004>
18. A kkv-k finanszírozáshoz való hozzájutásának javítása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130204+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 20. Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek árát szabályozó intézkedések átláthatósága (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130204+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. február 5.

3. A közös halászati politika (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130205+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
11. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere: 2013. évi éves növekedési jelentés - A gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere: a 2013. évi éves növekedési jelentés foglalkoztatási és szociális vonatkozásai - Az egységes piac irányítása
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130205+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
13. Iránymutatók a 2014. évi költségvetéshez - egyéb szakaszok (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130205+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
14. Vállalati társadalmi felelősségvállalás: elszámoltatható, átlátható és felelősségteljes üzleti magatartás, valamint fenntartható növekedés - Vállalati társadalmi felelősségvállalás: a társadalmi érdekek előmozdítása, valamint a fenntartható és inkluzív fellendüléshez vezető út (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130205+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU>

2013. február 6.

4. Az Európai Tanács 2013. február 7–8-i ülésének előkészítése (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130206+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU>
12. A törökországi kurd kérdés békés megoldására irányuló párbeszéd
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130206+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
14. Jogállamiság és szabadság Bulgáriában (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130206+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU>
15. Az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130206+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. február 7.

3. A közös hozzáadottértékadó-rendszer és a héa-csalás elleni gyorsreagálási mechanizmus (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130207+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

4. Európai Beruházási Bank - 2011. évi éves jelentés

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20130207+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. március 11.

19. A gazdasági válság nemek közötti egyenlőségre és a nők jogaira gyakorolt hatása - A nemi sztereotípiák felszámolása az EU-ban - A nők helyzete Észak-Afrikában (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. A transzeurópai energiainfrastruktúrára vonatkozó iránymutatások ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A 2050-ig szóló energiaügyi ütemterv (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. Az Európai Unió belüli atomerőművek kockázat- és biztonsági értékelése (stresszteszt) és kapcsolódó tevékenységek (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. Az üvegházhatású gázoknak a földhasználatból eredő kibocsátására és abszorpciójára vonatkozó elszámolási szabályok és cselekvési tervek ***I - Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának nyomon követésére és bejelentésére, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos egyéb információk bejelentésére szolgáló rendszer ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. március 12.

5. A fogyasztói jogviták online rendezése ***I - A fogyasztói jogviták alternatív rendezése ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130311+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6. A rasszizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelem meg erősítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. A KAP keretében tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetésekről szóló intézményközi tárgyalások megnyitásától és a megbízatásról szóló határozat – 2011/0280(COD) - A mezőgazdasági terméki piacok közös szervezéséről (az egységes közös piacszer vezérlő szöveg) szóló intézményközi tárgyalások megnyitásától és a megbízatásról szóló határozat – 2011/0281(COD) - Az Európai Mezőgazdasági Védékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról szóló intézményközi tárgyalások megnyitásától és a megbízatásról szóló határozat – 2011/0282(COD) - A közös agrárpolitika finanszírozásáról, irányításáról és nyomon követéséről szóló intézményközi tárgyalások megnyitásától és a megbízatásról szóló határozat – 2011/0288(COD) (az eljárás szabályzat 70a. cikke) (vita)

17. Az Európai Parlament összetétele, tekintettel a 2014-es választásokra (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. A nemzeti és regionális számlák rendszere ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. A migránsok integrációja, ennek munkaerő-piaci hatása és a szociális biztonsági rendszerek koordinálásának külső dimenziója (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A megszorítások hatásai a fogyatékkal élők élet-körülményeire (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. A megszorítások hatásai a fogyatékkal élők élet-körülményeire (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130312+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. március 13.

6. Az Európai Tanács ülésének előkészítése (2013. március 14-15.) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130313+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. Az ukrán helyzet (vita)

- [http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130313+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HUTABAJDI CSABA \(MSZP\)](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130313+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HUTABAJDI CSABA (MSZP))

20. Az EU és Kína közötti kapcsolatok (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130313+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. március 14.

5. A mérkőzések eredményének tiltott befolyásolása és korrupció a sportban (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130314+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. április 15.

16. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei árverés útján történő értékesítésének időbeli ütemezése ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20130415+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130415+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elve az árúkhöz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130415+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. Az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség (ENISA) *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130415+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. A fejlődés elősegítése a kereskedelem révén (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130415+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. április 16.

7. Vita az Európai Unió jövőjéről – Jyrki Katainennek, Finnország miniszterelnökének nyilatkozata (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. Az Európai Központi Bank 2011. évi éves jelentése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. A 2011. évi mentesítés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A 2014-es pénzügyi évre tervezett bevételek és kiadások – I. szakasz – Parlament (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Az Európai Közösség és Ukrajna közötti, a vízumok kiadásának megkönnyítéséről szóló megállapodás módosítása * (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A nem euróövezeti tagállamok pénzügyi támogatása * (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. Regionális állami támogatások (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130416+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. április 17.

2. A magyarországi alkotmányos helyzet (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130417+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A Horvátországról szóló 2012. évi átfogó ellenőrző jelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130417+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A Szerbiáról szóló 2012. évi eredményjelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130417+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. Koszovó európai integrációs folyamata (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130417+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. április 18.

2. Az európai polgári kezdeményezés egy éve a gyakorlatban: a tapasztalatok értékelése és az akadályok elhárítása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130418+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10. Vita az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértésének eseteiről (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130418+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.1. Vietnam, különös tekintettel a véleménynyilvánítás szabadságára

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130418+ITEM-010-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.2. Az emberi jogok helyzete Kazahsztánban

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130418+ITEM-010-02+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. május 20.

16. A megújuló energia az európai belső energiapiacban (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130520+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. Az EU Alapjogi Chartája: A tömegtájékoztatás szabadságának irányadó szabályozása az EU-ban (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130520+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. május 21.

5. Az Európai Tanács 2013. május 22-i ülésének előkészítése

- Az adócsalás, az adóelkerülés és az adóparadicsomok elleni küzdelem - Éves adóügyi jelentés: Az uniós gazdasági növekedési potenciál felszabadításának mikéntje (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130521+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. Az Európai Központi Banknak a hitelintézetek prudenciális felügyeletére vonatkozó politikákkal kapcsolatos külön feladatokkal történő megbízása * - Az Európai Bankhatóság és a hitelintézetek prudenciális felügyelete *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130521+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. A stockholmi program végrehajtása, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség megvalósítása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130521+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. május 22.

13. Vagyonviszasszerzés az arab tavasz átmeneti helyzetben levő országokban (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130522+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. A Bosznia-Hercegovináról szóló 2012. évi eredményjelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130522+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságról szóló 2012. évi eredményjelentés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130522+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az EU–USA kereskedelmi és beruházási megállapodásokról szóló tárgyalások (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130522+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. május 23.

6. Az Alpokra vonatkozó makroregionális stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130523+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10. A kedvtelésből tartott állatok nem kereskedelmi célú szállítása *I - A kutyák, macskák és görények kereskedelmére irányadó állat-egészségügyi követelmények ***I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130523+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. Vita az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértésének eseteiről (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130523+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21.1. India: Mohammad Afzal Guru kivégzése és annak következményei

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130523+ITEM-021-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21.2. Ruanda: Victoire Ingabire ügye

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130523+ITEM-021-02+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. június 10.

16. Szervezett bűnözés, korrupció és pénzmosás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A munkavállalók fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásából keletkező kockázatoknak való expozíciójára vonatkozó egészségügyi és biztonsági minimum-követelmények (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Szociális beruházás a növekedés és a kohézió érdekében (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A szellemi tulajdon-jogok vámhatósági érvényesítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

20. Egyperces felszólalások (az eljárási szabályzat 150. cikke)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. Az európai fogyasztókra vonatkozó új politikai stratégia (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. Az európai unióbeli szociális lakhatás (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

24. A nők oktatási és foglalkozási mobilitása (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

26. A szélesebb körű állami támogatási rendszerek részét képező regionális politika (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-026+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

27. Az európai elektronikus útdíjszedési szolgáltatással és a könnyű személygépjárművekre vonatkozó matriációs rendszerrel kapcsolatos stratégia (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130610+ITEM-027+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. június 11.

5. A leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130611+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
16. A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadási szabályainak megállapítása (átdolgozás) – Egy harmadik országból származó, vagy hontalan személy által az egyik tagállamban benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelem (átdolgozás) – Az ügilyenymatok összehasonlítására irányuló „Eurodac” rendszer létrehozása – Nemzetközi védelem megadása és visszavonása (átdolgozás) (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130611+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
17. A schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési mechanizmus ***I – A belső határokon történő határellenőrzés ideiglenes visszaállítása ***I (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130611+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
19. Éves jelentés a versenypolitikáról (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130611+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. június 12.

3. Az Európai Tanács 2013. június 27–28-i ülésének előkészítése (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130612+ITEM-003+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 8.21. A 2013. június 27–28-i Európai Tanács előkészítése – Európai fellépés a fiatalok munkanélküliség felszámolására (szavazás)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130612+ITEM-008-21+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
15. A törökországi helyzet (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130612+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
17. 2012. évi éves jelentés az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája – A sajtó és média szabadsága a világban – A vallás- vagy meggyőződés szabadság előmozdítása és védelme (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130612+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. július 1.

12. Szóbeli választ igénylő kérdések (benyújtás)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130701+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
18. Elsőbbségi anyagok a vízipolitika terén ***I (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130701+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
19. Egyperces felszólalások fontos politikai kérdésekben
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130701+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. július 2.

5. Az Európai Tanács 2013. június 27–28-i ülésének következtetései (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
6. Az ir elnökség mérlege, beleértve a többéves pénzügyi keretet is (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
13. Az alapvető jogok helyzete: magyarországi normák és gyakorlatok (vita) (Tavares)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
16. Árvezék Európában (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
18. A megerősített együttműködés végrehajtása a pénzügyi tranzakciós adó területén * (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
21. Az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatok ***II (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
22. Az Európai Unió pénzügyi érdekeinek védelme - Csalás elleni küzdelem - Az egységes belső ellenőrzési keretrendszer (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
23. A határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyek ***I (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130702+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. július 3.

5. A litván elnökség programja (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

8.g. Árvek Európában (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-008-09+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9. A szavazáshoz fűzött indoklások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A görög közszolgálati műsorszolgáltató vállalat bezárása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14. Az egyesült államokbeli NSA felügyeleti programja, felügyeleti szervek a különféle tagállamokban és határuk az uniós polgárok magánéletére (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. A 2014-es európai választások megszervezésével kapcsolatos gyakorlati eljárások (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130703+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. július 4.

9. A válság hatása a kiszolgáltatott helyzetű csoportok elátásához való hozzáférése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130704+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10. A 112-es európai segélyhívószám (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130704+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.13. A Bizottság 2014. évi munkaprogramjának előkészítése (szavazás)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130704+ITEM-013-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 9.

21. Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a büntetőeljárás során, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jog ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. Az üzemanyag-minőségről szóló irányelv és a megújuló energiáról szóló irányelv ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. A belső energiapiac működőképessé tétele - Mikro-energiatermelés (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

24. A férfi és női munkavállalók egyenlő díjazása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

25. Egyperces felszólalások fontos politikai kérdésekben

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-025+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

26. Az Európa jövőbeni fenntartható mobilitását célzó európai közlekedéstechnológiai stratégia (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-026+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

27. Az energiahatékonysági intézkedések kohéziós politika szerinti végrehajtása és hatása (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130909+ITEM-027+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 10.

7. A lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodások ***I (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130910+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az EU 2010-2012 közötti időszakra szóló ifjúsági stratégiájának végrehajtása - A fiatalok munkanélküliségének kezelése: a kilábaláshoz vezető lehetséges utak (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130910+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A tömegtájékoztatás szabadságát fenyegető veszélyek és a polgárok megfigyelése (a Miranda ügy) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130910+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

23. A szolgáltatók belső piaca (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130910+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 11.

4. Az Unió helyzete (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130911+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. Az Oroszország által a keleti partnerség országaira gyakorolt nyomás (a keleti partnerséggel foglalkozó közlőgő vilniusi csúcstalálkozó kapcsán) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130911+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Az európai munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20130911+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 9.

21. Az ügyvédi segítség igénybevételéhez való jog a büntetőeljárás során, valamint a letartóztatást követő kommunikációhoz való jog (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
22. Az üzemenyag-minőségről szóló irányelv és a megújuló energiáról szóló irányelv (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
23. A belső energiapiac működőképessé tétele - Mikro-energiatermelés (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
24. A férfi és női munkavállalók egyenlő díjazása (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
25. Egyperces felszólalások (az eljárási szabályzat 150. cikke)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-025+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
26. Az Európa jövőbeni fenntartható mobilitását célzó európai közlekedéstechnológiai stratégia (rövid ismertetés)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-026+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
27. Az energiahatékonysági intézkedések kohéziós politika szerinti végrehajtása és hatása (rövid ismertetés)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130909+ITEM-027+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 10.

8. A lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodások (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
10. A bennfentes kereskedelem és a piaci manipuláció (piaci visszaélés) (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-010+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
11. A külső határok átlépésekor vízumkötelezettség alá eső harmadik országbeli állampolgárok országai (vita)
 - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 13.6. A lakóingatlanokhoz kapcsolódó hitelmegállapodások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-06+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.7. A bennfentes kereskedelem és a piaci manipuláció (piaci visszaélés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-07+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.9. A belső energiapiac működőképessé tétele

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-09+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.10. Az energiahatékonysági intézkedések kohéziós politika szerinti végrehajtása és hatása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-10+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.12. Az Európai Parlamenten belüli hatékonyabb és költségkímélőbb tolmácsolás felé

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-12+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13.13. Online szerencsejátékok a belső piacon

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-013-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A Tanács általános költségvetési tervezetre vonatkozó álláspontjának ismertetése – 2014-es pénzügyi év (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Az EU 2010-2012 közötti időszakra szóló ifjúsági stratégiájának végrehajtása - A fiatalok munkanélküliségének kezelése: a kilábaláshoz vezető lehetséges utak (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

22. A tömegtájékoztatás szabadságát fenyegető veszélyek és a polgárok megfigyelése (a Miranda ügy) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

24. A szolgáltatások belső piaca (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130910+ITEM-024+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 11.

4. Az Unió helyzete (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.1. A kihalás által fenyegetett európai nyelvek és a nyelvi sokszínűség

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.8. Az üzemanyag-minőségről szóló irányelv és a megújuló energiáról szóló irányelv

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-08+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.10. Az Unió Vámkódex

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-10+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.16. Az EU 2010-2012 közötti időszakra szóló ifjúsági stratégiájának végrehajtása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-16+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.17. A fiatalok munkanélküliségének kezelése: a kiláb-láshoz vezető lehetséges utak

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-17+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

6.18. A szolgáltatások belső piaca

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-006-18+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

15. Az Oroszország által a keleti partnerség országaira gyakorolt nyomás (a keleti partnerséggel foglalkozó közlő vilniusi csúcstalálkozó kapcsán) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Az EU belső biztonsági stratégiája (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Az európai munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégia (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130911+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. szeptember 12.

8. Az európai ombudsman 2012. évi tevékenysége (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A növekedés és a foglalkoztatás forrásait jelentő európai kulturális és kreatív ágazatok (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.13. A férfi és női munkavállalók egyenlő díjazása

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-014-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.14. Az EU kibebiztonsági stratégiája: a nyílt és biztonságos kibertér

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-014-14+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.19. Az EU katonai struktúrái: jelenlegi helyzet és kilátások

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-014-19+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.22. Az EU belső biztonsági stratégiája

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-014-22+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.23. A növekedés és a foglalkoztatás forrásait jelentő európai kulturális és kreatív ágazatok

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20130912+ITEM-014-23+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. október 7.

18. Egyperces felszólalások fontos politikai kérdésekben

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131007+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. Gendercídium: a hiányzó nők? (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131007+ITEM-019+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

21. A költségvetési megszorítások regionális és helyi hatóságokra kifejtett hatásai, tekintettel az uniós strukturális alapok kiadásaira (rövid ismertetés)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131007+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. október 8.

5. Dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártása, ki-szerelése és értékesítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.8. Dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártása, kiszerelese és értékesítése

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEM-010-08+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.10. Gendercídium: a hiányzó nők?

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEM-010-10+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

10.11. A költségvetési megszorítások regionális és helyi hatóságokra kifejtett hatásai, tekintettel az uniós strukturális alapok kiadásaira

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem34>

13. 2011. évi mentesítés: Európai Tanács és Tanács (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEMS+DOC+XML+Vo//HU&language=HU#creitem39>

14. Az Európai Kutatási Térség teljes megvalósítása 2014-ig (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131008+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

- 15. A nőkkel szembeni erőszak megelőzéséről és az elle-
ne való küzdelemről szóló egyezményről (Isztambuli
Egyezmény) (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131008+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. Az EU és Kína közötti kétoldalú beruházási megállapo-
dás megkötése érdekében folytatott tárgyalások (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131008+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 18. Az EU és Tajvan közötti kereskedelmi kapcsolatok (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131008+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 20. A kedvtelési célú vízi járművek és a motoros vízi sport-
eszközök (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 22. Az energiapiacok integrálásáról és átláthatóságáról
szóló rendelet végrehajtása és az ACER 2014. évi költ-
ségvetése (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131008+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. október 9.

- 13. A romák helyzete (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131009&secondRef=IT-EM-013&language=HU>
- 14. A jobboldali szélsőségek terjedése Európában (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131009&secondRef=IT-EM-014&language=HU>
- 15. Az európai országoknak a CIA által foglyok szállítására és
illegális fogva tartására való állítólagos használata (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131009&secondRef=IT-EM-015&language=HU>
- 16. Az Unió migrációs politikája a Földközi-tenger térsé-
gében, különös tekintettel a lampedusai tragikus ese-
ményekre (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131009&secondRef=IT-EM-016&language=HU>
- 20. A bűnüldöző szervek határon átnyúló együttműkö-
désének erősítése az EU-ban (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131009&secondRef=IT-EM-020&language=HU>

2013. október 10.

- 2. Kasztalupi megkülönböztetés (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131010&secondRef=IT-EM-002&language=HU>
- 4. Éves jelentés a Petíciós Bizottság 2012. évi tevékeny-
ségéről (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131010&secondRef=IT-EM-004&language=HU>

2013. október 21.

- 11. Éghajlat-változási konferencia (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131021&secondRef=ITEM-011&language=HU>
- 16. Szexuális és reprodukív egészség és jogok (rövid
ismertetés)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131021&secondRef=IT-EM-016&language=HU>

2013. október 22.

- 5. Az Európai Unió 2014-es pénzügyi évre vonatkozó álta-
lános költségvetés-tervezete – összes szakasz (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131022&secondRef=IT-EM-005&language=HU>
- 9.1. A borra vonatkozó vámkontingensek**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.4. Orvostechikai eszközök**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-04+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.6. Az európai demográfiai statisztikák**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-06+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.7. Szexuális és reprodukív egészség és jogok**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-07+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.9. A helyi hatóságok és a civil társadalom**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-09+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.12. Betegbiztonság**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-12+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 9.13. Félrevezető hirdetési gyakorlatok**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-009-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 12. Szervezett bűnözés, korrupció és pénzmosás (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 13. A 2014–2018-as időszakra szóló e-igazságszolgálda-
tási cselekvési terv (vita)**
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 16. Az uniós polgárok mobilitása és a tagállamok szociális
hálóját (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Európai szomszédságpolitika: a partnerség erősítése felé – Az Európai Parlament álláspontja a 2012. évi eredményjelentésekről (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131022+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. A tengerekkel kapcsolatos tudás (2020) (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131022&secondRef=IT&EM-019&language=HU>

2013. október 23.

7. Az Európai Tanács 2013. október 24–25-i ülésének előkészítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131023&secondRef=IT&EM-007&language=HU>

8. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131023+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. október 24.

6. Elektronikus hírközlés - A digitális egységes piac kiépítésére vonatkozó közelmúltbeli javaslatok (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131024&secondRef=IT&EM-006&language=HU>

14.6. Szervezett bűnözés, korrupció és pénzmosás

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131024+ITEM-014-06+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.9. Az Unió migrációs politikája a Földközi-tenger térségében, különös tekintettel a lampedusai tragikus eseményekre

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131024+ITEM-014-09+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.12. A 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési program

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131024+ITEM-014-12+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

14.13. Az ionizáló sugárzás miatti sugárterhelésből származó veszélyek

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131024+ITEM-014-13+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

4.15. Elektronikus hírközlés

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131024+ITEM-014-15+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. november 18.

15. Az „Erasmus mindenkinek” program *I (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131118+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

16. A Kreatív Európa program (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131118+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

17. Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz - Transzeurópai közlekedési hálózat (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131118+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

18. Az „Európa a polgárokért” program * (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131118&secondRef=ITEM-018&language=HU>
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131118+ITEM-020+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. november 19.

4. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret * – Intézményközi megállapodás a költségvetési kérdésekben történő együttműködésről és a hatékony és eredményes pénzgazdálkodásról (vita)**

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131119&secondRef=IT&EM-004&language=HU>

5. A 2014-es költségvetési eljárás: közös szöveg (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131119+ITEM-005+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9.1. A 2014–2020 közötti időszakra vonatkozó többéves pénzügyi kerethez

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2013-0389&language=HU>
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131119+ITEM-009-01+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9.7. Az „Erasmus mindenkinek” program

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131119+ITEM-009-07+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9.8. A Kreatív Európa program

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131119+ITEM-009-08+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

9.9. Az „Európa a polgárokért” program

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131119+ITEM-009-09+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

12. Az európai alapokra vonatkozó közös rendelkezések

– Európai Szociális Alap – Az Európai Regionális Fejlesztési Alap és a „növekedést és munkahelyteremtést szolgáló beruházás” célkitűzése – Az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az „európai területi együttműködés” célkitűzése – Kohéziós Alap – Az európai területi együttműködési csoportosulás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131119&secondRef=ITEM-012&language=HU>
- 14. A nemek közötti egyensúly a tözsden jegyzett társaságok nem ügyvezető igazgatói körében (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131119+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. november 20.

- A közös agrárpolitika finanszírozása, irányítása és nyomon követése ***I – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap ***I – A mezőgazdasági termékpiacon közös szervezése ***I – A KAP keretében tartozó támogatási rendszerek alapján a mezőgazdasági termelők részére nyújtott közvetlen kifizetések ***I – Átmeneti intézkedések a vidékfejlesztés vonatkozásában ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20131120+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
12. A „Horizont 2020” kutatási és innovációs keretprogram (2014–2020) ***I – A „Horizont 2020” program (2014–2020) részvételi és terjesztési szabályai ***I – A „Horizont 2020” program (2014–2020) végrehajtását szolgáló egyedi program * – Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet stratégiai innovációs terve ***I – Az Európai Innovációs és Technológiai Intézet ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20131120+ITEM-012+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
13. A vállalkozások, valamint a kis- és középvállalkozások versenyképessége (2014–2020) – „Vállalkozás 2020” cselekvési terv: A vállalkozói szellem felélénkítése Európában (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131120+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
14. A közös biztonság- és védelempolitika végrehajtása – Európai védelmi technológiai és ipari bázis (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131120+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
15. Európai statisztikák (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131120+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
16. A társadalmi változásra és innovációra irányuló program (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131120+ITEM-016+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
17. A GMU szociális dimenziójának erősítése (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131120+ITEM-017+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. november 21.

- Környezetvédelmi és éghajlat-politikai program (LIFE) ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131121&secondRef=ITEM-003&language=HU>
4. Adóügyi cselekvési program (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131121+ITEM-004+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
- 15-3. Tisztességes igazságszolgáltatás Bolíviában, különös tekintettel Toásó Előd és Mario Tadic ügyére (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131121&secondRef=ITEM-015-03&language=HU>

2013. december 9.

- A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszerének nemi szempontjai – A nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtása terén elért eredmények (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131209+ITEM-021+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
22. Egyperces felszólalások (az eljárási szabályzat 150. cikke)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131209+ITEM-022+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. december 10.

- Jogérvényesülés program a 2014–2020-as időszakra ***I – Jogok és polgárság program 2014–2020 ***I (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131210&secondRef=ITEM-005&language=HU>
6. Polgári védelmi mechanizmus (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131210+ITEM-006+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
14. A vilniusi csúcstalálkozó eredményei és a keleti partnerség jövője, különös tekintettel Ukrajnára (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+PV+20131210+ITEM-014+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
5. Közös szabályok és eljárások megállapítása az Unió külső fellépését szolgáló eszközök végrehajtásához – Stabilitási Eszköz – A demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdításának finanszírozási eszköze – Harmadik országokkal folytatott együttműködést szolgáló partnerségi eszköz – A fejlesztési együttműködés finanszírozási eszközének létrehozása – Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz – Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (vita)
- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+CRE+20131210+ITEM-015+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>
18. 2013. évi eredményjelentés Albániáról (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131210+ITEM-018+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

19. Az emberi jogok helyzete a világban 2012-ben és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131210&secondRef=ITEM-019&language=HU>

23. Éves jelentés az EU versenypolitikájáról (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131210+ITEM-023+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. december 11.

3. Az Európai Tanács 2013. december 19–20-i ülésének előkészítése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131211&secondRef=ITEM-003&language=HU>

8. Az Európai Unió többszintű irányításának alkotmányos problémái (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=CRE&reference=20131211&secondRef=ITEM-008&language=HU>

9. Az Európai Parlament kapcsolatai a nemzeti kormányokat képviselő intézményekkel (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131211+ITEM-009+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

11. A közös kereskedelempolitikára vonatkozó egyes rendeleteknek bizonyos intézkedések elfogadása céljából

adott felhatalmazás és végrehajtási hatáskörök tekintetében történő módosítása - A közös kereskedelempolitikára vonatkozó egyes rendeletek bizonyos intézkedések elfogadási eljárásai tekintetében történő módosítása (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131211+ITEM-011+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

13. Tengeri területrendezés és az integrált partiövezet-gazdálkodás (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131211+ITEM-013+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

2013. december 12.

2. A vilniusi csúcstalálkozó eredményei és a keleti partnerség jövője, különös tekintettel Ukrajnára (benyújtott állásfoglalásra irányuló indítványok)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131212+ITEM-002+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

7. Az Európai Központi Bank 2012. évi éves jelentése (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20131212+ITEM-007+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>

8. Felhívás az unióbeli adókiírátszás és adókiérülés elleni mérhető és kötelező érvényű kötelezettségvállalásra (vita)

- <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20131212+ITEM-008+DOC+XML+Vo//HU&language=HU>